

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

43973

1945 AVER MARIA

Vsebina Koledarja:

Koledarski del	3
Očetova beseda preganjanim (apostolsko pismo)	28
V ljubezni dveh src (dr. Gregorij Rožman, škof)	33
Luteranski pastor v večnem mestu (p. Fortunat Zorman)	36
Molitev (pesem jetnika)	41
Msgr. Anton Ogulin (Rt. Rev. dr. J. Zaplotni)	42
Duhovščina v Italiji (p. Kazimir Zakrajšek OFM)	59
Lennanovi slavčki na televiziji (N. T.)	60
Materinska proslava v Chicagi (slike: Bore Erman)	63
Marija na Šmarni gori (p. Odilo Hajnšek OFM)	64
Nova maša dr. A. Ranta v slikah	81
Obisk v Baragovem misijonu v L'Anse-u (dr. France)	82
Zakaj sem katoličan (p. Fortunat Zorman OFM)	90
Človek in naravni zakon (priredil p. Fortunat Zorman)	92
Deset božjih zapovedi	95
Cerkvene zapovedi	95
Evharistični post	96
Postna postava	97
Rimska kurija	98
Vatikansko mesto	100
Papeška himna	100
Krščanska miselnost v "Proglasitvi neodvisnosti"	101
Iz zgodovine Združenih držav	102
Washingtonova molitev	107
Junaki - znamenje slabosti časa (-t -n)	108
Razgled po svetu (dr. Miha Krek)	111
Župnija Preserje (A. K.)	124
Rev. Anton Merkun - 80-letnik (p. Kazimir Zakrajšek OFM)	129
Ljubezen ne pozna ovir	131
† Prelat Valentin Podgorc (p. Odilo Hajnšek)	132
Iz naše Koroške (slike V. Zaletel-a)	134
Domovina v slikah	137
Romanja v slikah (slike: Mrs. Matt Deyak, Jože Vrečar, Bore Erman, p. Jerome OFM)	145
Seznam duhovnikov in njihove obletnice	149

Koledarski ovitek je narisal znani slovenski umetnik France Gorše

No. 11. - Vol. 44.

Subscription rate: For U.S.A. and Canada \$ 2.50 - Foreign \$ 3.00 - Published once monthly - twice in October - by the Slovene Franciscan Fathers, Lemont, Illinois, in the interests of the Commissariat of the Holy Cross. - Entered as second class matter at the post office at Lemont, Illinois, under the act of March 3, 1879. Acceptance of mailing at special rate of postage provided for in section 1103, act of October 3, 1917. - Authorized July 14, 1945.

Cena Koledarja en dolar.

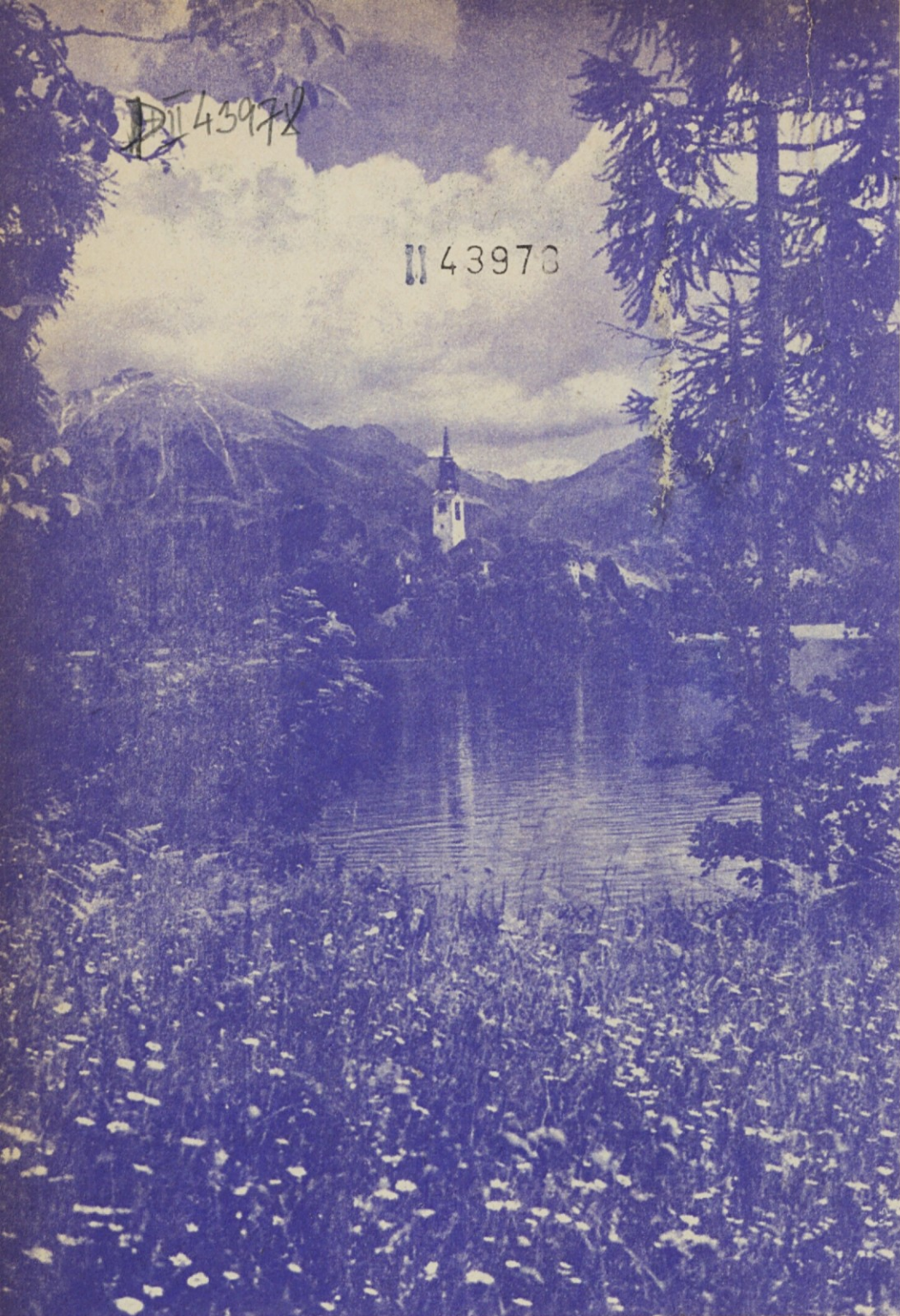
Printed by AVE MARIA PRINTERY, Lemont, Illinois

Ave Maria Koledar 1957

44. letnik

UREDILI * IN * IZDALI * SLOVENSKI *
FRANČIŠKANI * NA * AMERIŠKIH * BREZ-
JAH. * TISK: * AVE * MARIA * LEMONT, * ILL.

D 449/1972

ZAPOVEDANI PRAZNIKI V ZDRUŽENIH DRŽAVAH

Od desetih zapovedanih praznikov v katoliški Cerkvi so jih ameriški katoličani dolžni obhajati šest. Ti so:

NOVO LETO (1. JAN.)

VNEBOHOD (30. MAJA)

VNEBOVZETJE (15. AVG.)

VSİ SVETI (1. NOV.)

BREZM. SPOČ. (8. DEC.)

BOŽIČ (25. DEC.)

VAŽNEJŠI MARIJINI PRAZNIKI

Očiščevanje Marijino (svečnica) 2. februarja
Lurška Mati božja 11. februarja
Oznanjenje Marijino 25. marca
Sedem žalosti Marijinih cvetni petek - 12. aprila
Marija Kraljica vesoljstva 31. maja
Obiskovanje Marijino 2. julija
Karmelska Mati božja 16. julija
Marija Snežna 5. avgusta
Vnebovzetje Marijino 15. avgusta
Brezmadežno Srce Marijino 22. avgusta
Rojstvo Marijino 8. septembra
Marija Rešiteljica jetnikov 24. septembra
Kraljica rožnega venca 7. oktobra
Darovanje Device Marije 21. novembra
Brezmadežno spočetje Marijino 8. decembra

Leto 1957

...se pričenja in konča s tor-
kom. Je navadno leto in ima 365
dni.

Ima pet nedelj po prazniku
Razglasenja Gospodovega in sti-
riindvajset pobinkoštnih nedelj.

PREMAKLJIVI DNEVI v tem letu:
Prva predpostna nedelja - 17. feb.
Pepelnična sreda - 6. marca
Velikonočna nedelja - 21. aprila
Vnebovhod - 30. maja
Binkošti - 9. junija
Presveto Rešnje Telo - 20. junija
Presveto Srce Jezusovo - 28. jun.
Kristus Kralj - 28. oktobra
Prva adventna nedelja - 1. dec.

POSTNA POSTAVA

je razložena na strani 97.

Dnevi posta so zaznamovani:

Popolni zdržek od mesa:

Delni zdržek od mesa:

Pritrganje v jedi: +

KVATRE:

postne: 13., 15. in 16. marca

binkošne: 12., 14. in 15. junija

jesenske: 18., 20. in 21. sept.

adventne: 18., 20. in 21. dec.

NARODNI PRAZNIKI V USA:

Novo leto - 1. januar

Lincolnov rojstni dan - 12. febr.

Washingtonov roj. dan - 22. febr.

Spominski dan - 30. maja

Dan neodvisnosti - 4. julija

Praznik dela - 2. septembra

Dan premirja - 11. novembra

Zahvalni dan - 28. novembra

Božič - 25. decembra

ih̄s

Januar

**JANUAR
JE POSVEČEN
NAJSVETEJŠEMU
IMENU
JEZUSOVEMU**

1. Torej - OBREZOVANJE GOSPODOVO
2. Sreda - Ime Jezusovo
3. Četrtek - sv. Genovefa, devica
4. Petek - sv. Tit, škof
5. Sobota - sv. Telesfor, mučenec
6. Nedelja - Razglašenje Gospodovo
7. Ponedeljek - sv. Valentin, škof
8. Torej - sv. Severin, opat
9. Sreda - sv. Julijan in Bazilisa, mučenca
10. Četrtek - sv. Viljem, škof
11. Petek - sv. Pavlin, oglejski škof
12. Sobota - sv. Alfred, opat
13. Nedelja - Sveta Družina
14. Ponedeljek - sv. Feliks (Srečko)
15. Torej - sv. Pavel, puščavnik
16. Sreda - sv. Marcel I., papež
17. Četrtek - sv. Anton Puščavnik
18. Petek - Stol sv. Petra v Rimu
19. Sobota - sv. Marij in tovariši, mučenci
20. Nedelja - 2. po Razgl. - sv. Fab. in Seb., m.
21. Ponedeljek - sv. Neža, devica in mučenica
22. Torej - sv. Vincencij in Anastaz, mučenca
23. Sreda - Zaroka Device Marije
24. Četrtek - sv. Timotej, škof
25. Petek - Spreobrnjenje sv. Pavla, apostola
26. Sobota - sv. Polikarp, škof in mučenec
27. Nedelja - 3. po Razgl. - sv. Janez Zlatousti, š.
28. Ponedeljek - sv. Peter Nolasko
29. Torej - sv. Frančišek Saleški, cer. učenik
30. Sreda - sv. Martina, devica in mučenica
31. Četrtek - sv. Janez Bosko, spoznavalec

**Mesečni
molitveni namen:
ZA SPREOB-
RNENJE NEKATO-
LIŠKIH
KRISTJANOV**

**Mesečni
misijonski namen:
ZA CERKEV
NA KITAJSKEM**

*Mlaj je 1. januarja.
Prvi krajec: 9. janu-
arja. Polna luna: 16.
januarja. Zadnji kra-
jec: 22. januarja. Mlaj
pa je zopet 30. janu-
arja.*

Otrok, trdno stoj in vame zaupaj!

Besede so besede! Po zraku frče, a kamna ne ranijo! Če si kriv, si misli, kako se boš poboljšal!

Če ti pa vest ničesar ne očita, si misli: to hočem pretrpeti zaradi Boga. Vsaj žaljivo besedo včasih potrpežljivo prenašaj, ako ne moreš hujših udarcev prenašati.

Ker se bojiš biti preziran, nočeš, da bi te grajali za pregreške, zato iščeš praznih izgovorov.

Kdor ni notranji človek in ne živi v pričujočnosti božji, ga hitro vznemiri vsaka beseda, ki ga ponižuje.

Toda samo jaz sem sodnik in poznavalec vseh skrivnosti, jaz vem kako se je vse zgodilo. Samo k meni se zateci ob vsaki sodbi ljudi!

- Iz Hoje za Kristusom

❁
DOBRAČ.
V
OZADJU
JULIJSKE
ALPE

❁
ZAPISKI ZA JANUAR

Bistvo krščanstva je ljubezen: "Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem in vso dušo in vsem mišljenjem in vso močjo. To je prva zapoved. Druga pa je tej enaka: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe" (Mr 12, 30 - 31).

Jezus uči dve zapovedi: ljubezen do Boga in bližnjega. In med njima ni nobene razlike. Vsi smo odrešeni s krvjo Boga - Človeka, našega brata Jezusa Kristusa. V vsakem človeku moramo videti Jezusovega in svojega brata. "Kar ste storili kateremu izmed mojih najmanjših bratov, ste meni storili" (Mt 25, 40). Te dve veliki zapovedi sta natančneje razloženi v desetih božjih zapovedih. Kristus je jasno dejal: "Ne mislite, da sem prišel razvezovat postavo ali preroke: ne razvezovat, ampak dopolnit sem jih prišel" (Mt 5, 17).

Te besede morajo biti merilo našega razmerja do bližnjega. Po tem razmerju lahko spoznamo svojo ljubezen do Boga.

ih̑s

Februar

**FEBRUAR
JE MESEC
SKRITEGA
ŽIVLJENJA
JEZUSOVEGA**

1. Petek - sv. Ignacij, škof in mučenec
2. Sobota - Očiščenje Marijino - Svečnica
3. Nedelja - 4. po Razgl. - sv. Blaž, škof in muč.
4. Ponedeljek - sv. Andrej Corsini, škof
5. Torek - sv. Agata, devica in mučenica
6. Sreda - sv. Doroteja, devica in mučenica
7. Četrtek - sv. Romuald, opat
8. Petek - sv. Janez iz Mate
9. Sobota - sv. Apolonija, devica in muč.
10. Nedelja - 5. po Razgl. - sv. Skolastika, dev.
11. Ponedeljek - Lurška Mati Božja
12. Torek - Sedem svetih ustanovnikov
13. Sreda - sv. Albuin, škof
14. Četrtek - sv. Valentin, mučenec
15. Petek - sv. Favstin in Jovita, muč.
16. Sobota - sv. Julijana, devica in mučenica
17. Nedelja - 1. predpostna - Beg v Egipt
18. Ponedeljek - sv. Simeon, škof in mučenec
19. Torek - sv. Konrad, puščavnik
20. Sreda - sv. Sadot in tovariši mučenci
21. Četrtek - sv. Irena, devica
22. Petek - sv. Marjeta Kortonska, spokornica
23. Sobota - sv. Peter Damijan, cer. učenik
24. Nedelja - 2. predpostna - sv. Matija, ap.
25. Ponedeljek - sv. Valburga, devica
26. Torek - sv. Matilda, devica
27. Sreda - sv. Gabrijel Žalostne Matere Božje
28. Četrtek - sv. Roman, opat

**Mesečni
molitveni namen:
ZA DUHOVNIŠKE
POKLICE**

●
**Mesečni
misijonski namen:
ZA CERKEV V SE-
VERNI AFRIKI**

●
*Prvi krajec je 7. feb-
ruarja. Polna luna:
14. februarja. Zadnji
krajec pa 21. febru-
arja.*

Otrok moj, še se moraš učiti pri Mariji kako ljubiti Jezusa.

Nasloniti se moraš na njeno vsemogočno pomoč in neprestano dvomiti nad svojimi sposobnostmi; strah te mora biti, da ne boš v tem življenju zamrežen v svoje strasti.

Vsako jutro moraš vstati z novimi mislimi in iskrenim hrepenenjem po nebesih; tvoje misli in želje naj bodo v nebesih, kjer je Marija, tvoja Kraljica, blizu Kristusa Kralja in sredi zbora angelov.

Zal pa nas naša slabost tolikokrat prisili, da smo s svojimi mislimi zopet v tej solzni dolini.

Nad vse to pa je potrebno, da pogostokrat dvigaš svoje prošnje k Mariji, ki je Mati usmiljenja, da bo ona lahko povedala svojemu usmiljenemu Sinu, kako zelo potrebujemo vina gorečnosti in vonja pobožnosti, da bomo lahko tako slavili njega kakor je treba slaviti Boga.

- Iz Hoje za Marijo

✻
BOHINJSKO
JEZERO
POZIMI

ZAPISKI ZA FEBRUAR

Kadar tema zagrne zemljo, prižgemo luči. Tema dvomov in križev, tema nerešenih vprašanj nam pogostokrat zagrinja naše življenje. Vera je luč, ki nam sveti v to temo.

Vera je božja krepost, ki nam daje sposobnost, da verujemo v resnice, ki nam jih je Bog razodel. Te resnice nam govorijo o Bogu, ki nas je ustvaril, o duši, ki je neumrjoča, o odrešenju, ki nam je odprlo nebeška vrata, o poti, ki vodi v večno življenje. Te resnice imenujemo božje resnice, ker jih je Bog razodel. Vera je nadnaraven dar, ki smo ga prejeli pri krstu. Sodelovanje z milostmi, ki jih prejemo po zakramentih in daritvi svete maše, nam milost vere utrjuje in pomnožuje. Brez vere ni zveličanja. Naša vera v razodete resnice mora biti trdna. Sprejeti, to je verovati, moramo vse resnice, ki jih je Bog razodel. Jezus Kristus je ustanovil Cerkev, ki ohranja in oznanja razodete resnice. Dal ji je Sv. Duha, ki jo varuje, da se ne more zmotiti, ko vrši svoje božje poslanstvo.

Tudi za vero se je treba boriti. V vseh dvomih in bojih molimo: Verujem, Gospod, pomagaj mi ne veriti !

ih̑s

Marec

MESEC MAREC
JE POSVEČEN
SVETEMU JOŽEFU

1. Petek - sv. Albin, škof
2. Sobota - sv. Simplicij, papež
3. Nedelja - 3. predp. - sv. Kunigunda, cesarica
4. Ponedeljek - sv. Kazimir, spoznavalec
5. Torek - sv. Janez od križa, spozn., (pustni t.)
6. Pepelnična sreda - sv. Perpetua in Felicita, +
7. Četrtek - sv. Tomaž Akvinski, cer. učenik +
8. Petek - sv. Janez od Boga, spoznavalec +
9. Sobota - sv. Frančiška Rimska, devica +
10. Nedelja - 1. postna - Štirideset mučencev
11. Ponedeljek - sv. Zofronij, škof +
12. Torek - sv. Gregor Veliki, papež +
13. Sreda - sv. Kristina, devica +
14. Četrtek - sv. Matilda, kraljica +
15. Petek - sv. Klemen M. Dvoršak, spoz. +
16. Sobota - sv. Herbert, škof +
17. Nedelja - 2. postna - sv. Patrik, škof
18. Ponedeljek - sv. Ciril Jeruzalemski, cer. uč. +
19. Torek - sv. Jožef, ženin Device Marije +
20. Sreda - sv. Aleksandra, mučenica +
21. Četrtek - sv. Benedikt, opat +
22. Petek - sv. Izidor, kmet +
23. Sobota - sv. Viktorijan, mučenec +
24. Nedelja - 3. postna - sv. Gabrijel nadangel
25. Ponedeljek - Oznanjenje Marijino +
26. Torek - sv. Emanuel, mučenec +
27. Sreda - sv. Janez Damaščan, cer. učenik +
28. Četrtek - sv. Janez Kapistran, spoznavalec +
29. Petek - sv. Ciril, mučenec +
30. Sobota - sv. Janez Klimak, opat +
31. Nedelja - 4. postna - sv. Modest, škof krški

Mesečni
molitveni namen:
**ZA NAMENE SV.
OČETA**

Mesečni
misijonski namen:

**ZA POKLICE
V LATINSKI
AMERIKI**

Mlaj je 1. marca, Pr-
vi krajec: 9. marca,
Polna luna: 16. mar-
ca. Zadnji krajec:
23. marca. Mlaj pa je
zopet 31. marca.

Čustvo veselja dobro vpliva na srce in povzroči, da deluje bolj pravilno. Vesel človek širi dobroto življenja, dviga in povečuje lepoto: žalosten človek pa uničuje življenje.

Marija je imela veliko razlogov za žalovanje, a je znala biti tudi vesela, saj se zatekamo k njej, ki je Mati svetega veselja. Sreča je krepost, ki se spreminja v razveseljevanje bližnjega; je torej krepost, ki želi osrečiti druge.

Značaj oblikujemo kot vsako drugo krepost. Biti značajan pomeni biti na potu popolnosti. Značajan človek je umirjen in trden. V svoji trdnosti pa vedno skusa ustreči bližnjemu. Samo veseli ljudje so lahko značajni.

Marija je imela krepost veselja v največji meri. Zgodovina krščanske popolnosti nam vedno slika Marijo sredi cvetja, ki izžareva polnost svetlobe.

Posnemaj Marijo, v veselju povečuj Boga sleherni dan svojega življenja!

- Iz Hoje za Marijo

TRIGLAVSKI
DOM
NA
KREDARICI
/2515 m./

ZAPISKI ZA MAREC

Kazen za življenje brez Boga je trpljenje brez tolažbe. Trpljenje je naš delež v zemeljskem romanju. Trpljenje pa prinaša dvome, v katerih mnogi omagujejo. Ozirati se moramo na Kristusov križ, da ne omagamo.

Bog nam je dal milost krščanskega upanja, ki nas naredi sposobne, da trdno upamo v Boga, ki je vsemogočen in zvest svojim obljubam. Velike stvari nam je obljubil Bog. Božje obljube o večnem plačilu dajejo vrednost našemu življenju, ako v nje trdno upamo. Bog daje vsakemu človeku dovolj milosti, ki so potrebne za zveličanje. Vsak mora upati, da so tudi za njega pripravljene vse potrebne milosti, ki ga podpirajo v nevarnostih in krepčajo v dvomih. Brez krščanskega upanja ni zveličanja. Ko imamo verske dvome ali se nas pollašča obup, ne smemo misliti, da nas je Bog zapustil. Za vsako stvar, ki nam odpira vrata v nebeško domovino, se je treba boriti. Tudi za milost upanja moramo znova in znova doprinašati žrtve.

V Tebe, Gospod, zaupam in vekomaj ne bom osramočen !

IHS

April

MESEC APRIL
JE POSVEČEN
KRISTUSU -
ODREŠENIKU

1. Ponedeljek - sv. Hugo, škof +
2. Torek - sv. Frančišek Pavelski, spoznavalec +
3. Sreda - sv. Rihard, škof +
4. Četrtek - sv. Izidor Sev., cer. učenik +
5. Petek - sv. Vincencij Fererski, spoz. +
6. Sobota - sv. Sikst I., papež +
7. Nedelja - Tiha nedelja - Bl. Herman Jožef
8. Ponedeljek - sv. Albert, škof in mučenec +
9. Torek - sv. Tomaž Tolentinski +
10. Sreda - sv. Apolonija in tov., mučenke +
11. Četrtek - sv. Leon Veliki, papež in c.u. +
12. Petek - Sedem žalosti Device Marije +
13. Sobota - sv. Hermenegild, mučenec +
14. Nedelja - Cvetna - sv. Valerijan in tov., m.
15. Ponedeljek - sv. Teodor, mučenec +
16. Torek - sv. Benedikt J. Labre +
17. Velika sreda - sv. Anicet, papež in muč. +
18. Veliki četrtek - sv. Apolonij, mučenec +
19. Veliki petek - sv. Leon IX., papež +
20. Velika sobota - sv. Konrad Parzamski, s. +
21. VELIKA NOČ - VSTAJENJE GOSPODOVO
22. Velikonočni pon. - sv. Soter in Gaj, muč.
23. Torek - sv. Jurij, mučenec
24. Sreda - sv. Fidelis Sigmarinski, mučenec
25. Četrtek - Prošnji dan - sv. Marko, evangelist
26. Petek - sv. Klet in Marcelin, papeža
27. Sobota - sv. Peter Kanizij, cer. učenik
28. BELA NEDELJA - sv. Vid, mučenec
29. Ponedeljek - Cerkveno prazn. sv. Marka
30. Torek - sv. Katarina Sienska, devica

Mesečni
molitveni namen:

**ZA POGOSTNO
SPOVED**

Mesečni
misijonski namen:

**ZA ŠOLE V
BELGIJSKEM KONGU**

*Prvi krajec je 7. ap-
rila, Polna luna 14.
aprila, Zadnji krajec:
21. aprila, Mlaj: 29.
aprila.*

Čuvaj se, da se ne boš preveč opiral na želje, ki jih spočneš brez mojega sveta, da ti pozneje ne bo žal in zoprno, kar ti je bilo poprej všeč in za kar si gorel, ker si mislil, da je posebno dobro.

Ne vdajaj se takoj vsakemu čustvu, če se ti tudi dozdeva dobro, pa tudi ne izbegavaj vsakega čustva, četudi je zoprno!

Včasih je dobro tudi dobre namere in želje brzdati, da se duh z nepravo vnemo ne razstrese; tudi, da drugim z neredom ne daš pohujšanja, ali pa, če ti drugi nasprotujejo, da se takoj ne zbegaš in ne padeš.

Gospod Bog, spoznam, da mi je potrpežljivost zelo potrebna, zakaj marsikaj zoprnega se mi primeri v tem življenju.

Naj storim kar hočem, da bi užival mir, brez boja in bridkosti vendar ne bo moje življenje.

• Iz Hoje za Kristusom

MARTULJ-
KOVA
SKUPINA

ZAPISKI ZA APRIL

Duhovno življenje je veliko več kot pobožnost. Pobožnost je samo del našega duhovnega življenja. Je to sicer važen del in ima poleg namena, da dajemo Bogu dolžno čast, tudi namen, da se krepčamo z njimi za razne dolžnosti duhovnega življenja.

Duhovno življenje zajame celo našo osebo, vse naše udejstvovanje, delo in zabavo, vse čustveno in umsko življenje. Duhovno življenje ima namen, da po sodelovanju z milostjo božjo posvečamo svoje misli, besede in dejanja v čast božjo. To delo ni lahko, zakaj naša narava se upira; vleče nas navzdol; čim bolj bi se radi dvignili k Bogu, tem bolj čutimo težo svoje narave. Kar ne zmoremo sami, zmoremo z Njim, ki je premagal greh s svojo daritvijo na križu in svojo zmago potrdil s svojim častitljivim vstajenjem.

Bodimo vstrajni v svojih pobožnostih, a ne pozabimo, da imajo za naše duhovno življenje ta pomen, da se po njih krepimo. Kadar smo utrujeni od bojev, ne pozabimo na Križanega in premišljujemo veliko skrivnost velikonočnega jutra! Tudi mi imamo obljubo vstajenja od mrtvih: Verujem v vstajenje mesa in večno življenje.

ih̑s

Maj

MESEC MAJ
JE POSVEČEN
NEBEŠKI
KRALJICI

1. Sreda - sv. Jožef, delavec
2. Četrtek - sv. Atanazij, škof
3. Petek - Najdenje svetega Križa
4. Sobota - sv. Monika, vdova
5. Nedelja - 2. povelik. - sv. Pij V., papež
6. Ponedeljek - sv. Judita, devica in mučenica
7. Torek - sv. Stanislav, škof in spoznavalec
8. Sreda - Prikazanje sv. Mihaela nadangela
9. Četrtek - sv. Gregor Nacianski, škof
10. Petek - sv. Antonin, škof
11. Sobota - sv. Žiga, kralj in mučenec
12. Nedelja - 3. povelik. - sv. Pankracij in tov., m.
13. Ponedeljek - sv. Servacij, mučenec
14. Torek - sv. Bonifacij, mučenec
15. Sreda - sv. Zofija, devica in mučenica
16. Četrtek - sv. Janez Nepomuk, mučenec
17. Petek - sv. Paskal Bajlonski, spoznavalec
18. Sobota - sv. Erik, kralj
19. Nedelja - 4. povelik. - sv. Peter Celestin, p.
20. Ponedeljek - sv. Bernardin Sijenski, spoznavalec
21. Torek - sv. Andrej Bobola, mučenec
22. Sreda - sv. Emil (Milan), mučenec
23. Četrtek - sv. Janez Rosijski
24. Petek - Marija Pomagaj
25. Sobota - sv. Urban I., papež
26. Nedelja - 5. povelik. - sv. Filip Neri, spozn.
27. Ponedeljek - Križevo - sv. Beda, cer. učenik
28. Torek - Križevo - sv. Viljem, opat
29. Sreda - Križevo - sv. Magdalena Paciška, dev.
30. Četrtek - VNEBOVHOD GOSPODOV
31. Petek - Marija Kraljica veseljstva

Mesečni
molitveni namen:
**ZA LITURGIČNO
GIBANJE**

Mesečni
misijonski namen:
**CERKEV
V PAKISTANU**

Prvi krajec je 7. ma-
ja. Polna luna: 13.
maja. Zadnji krajec:
21. maja. Mlaj: 29.
maja.

Življenje je kakor ogenj! Ohrani se samo, dokler je združeno v sebi. Staro-
davní učitelji so ga navadno opisovali s plamenom, kar dejansko je. Živeti se
pravi delovati. Dejavno življenje pa zahteva voljo in napore. Marija je živela
tako življenje.

Življenje, ki poteka v sebičnosti, je prevara in prinaša praznino. Praznina
življenja! Nesrečna duša, ki dopušča, da živi brez kápenja kvišku! Najbolj krep-
ko je življenje, ki je dejavno iz polnosti srca, duše in telesa, dejavno v lju-
bezni, v duhu in delih.

Ni lepšega zgleda kot je Marija v templju, v Nazaretu in na Kalvariji s sv.
Janezom. Živimo kakor Marija, živimo z Marijo!

Noben dan naj ne gre mimo tebe brez truda in prizadevanja, vsaj v majhnih
stvareh se trudi!

- Iz Hoje za Marijo

POMLADNO
ORANJE

ZAPISKI ZA MAJ

"Zdrava, sveta Gospa! Najsvetejša Kraljica, Mati božja in vedno Devica! Izvoljena od Najvišjega - Očeta v nebesih - in po njem in najsvetejšim ljublim Sinom in Duhom Tolažnikom posvečena! Ti, v kateri je bilo in je polnost milosti in vse dobro!

Zdrava, njegova palača! Zdrava, njegov tabernakelj! Zdrava, njegov dom! Zdrava, njegovo oblačilo! Zdrava, njegova dekla! Zdrava, njegova Mati! In pozdravljene tudi ve svete moči, ki ste po milosti in luči Sv. Duha vlite v srca vernikov, da iz nevernih naredite verne otroke božje!

O slavna in najvišja Gospa in upanje naše! Kakor je svet prejel Odrešenika po tvojih rokah tako naj po tvojih rokah nekoč dosežem blaženo uživanje Gospoda Jezusa Kristusa! Amen."

Tako je molil sv. Frančišek Asiški. Ponavljajmo za njim tudi mi to molitev, ker je bogata in nas uči moliti za milosti, ki jih potrebujemo za življenje svoje duše.

ih̄s

Junij

JUNIJE MESEC
PRESVETEGA
SRCA JEZUSOVEGA

Mesečni
molitveni namen:

**ZA PRAVO KESANJE
NAD GREHI**

Mesečni
misijonski namen:
**ZA ŠTEVILNEJŠA
SPREOBURNJENJA
V SEVERNI
EVROPI**

Prvi krajec je 5. junija. Polna luna: 12. junija. Zadnji krajec: 20. junija. Mlaj: 27. junija.

1. Sobota - sv. Angela Merici, devica
2. Nedelja - 6. povelik. - sv. Erazem, š. in muč.
3. Ponedeljek - sv. Klotilda, kraljica
4. Torek - sv. Frančišek Caracciolo, spoznavalec
5. Sreda - sv. Bonifacij, škof in mučenec
6. Četrtek - sv. Norbert, škof
7. Petek - sv. Robert, opat
8. Sobota - sv. Medard, škof +
9. Nedelja - BINKOŠTI - sv. Primož in Felicijan
10. Binkoštni ponedeljek - sv. Marjeta, kraljica
11. Torek - sv. Barnaba, apostol
12. Sreda - sv. Janez Fakund, spoznavalec +
13. Četrtek - sv. Anton Padovanski, cer. učenik
14. Petek - sv. Bazilij Veliki, š., c. u. +
15. Sobota - sv. Vid in tovariši, mučenci +
16. NEDELJA PRESVETE TROJICE
17. Ponedeljek - sv. Adolf, škof
18. Torek - sv. Efrem Sirojski, cerkveni učenik
19. Sreda - sv. Gervazij in Protazij, mučenca
20. Četrtek - Presveto Rešnje Telo
21. Petek - sv. Alojzij Gonzaga
22. Sobota - sv. Ahacij, mučenec
23. Nedelja - 2. pobink. - sv. Agripina, d. in m.
24. Ponedeljek - Rojstvo sv. Janeza Krstnika
25. Torek - sv. Henrik, škof
26. Sreda - sv. Janez in Pavel, mučenca
27. Četrtek - sv. Ema Krška, vdova
28. Petek - Presveto Srce Jezusovo
29. Sobota - sv. Peter in Pavel, apostola
30. Nedelja - 3. pobink. Spomin sv. Pavla, ap.

Kaj ti more svet dati brez Jezusa. Biti brez Jezusa je živ pekel, biti z Jezusom je sladek raj. Če je Jezus s teboj, ti ne more škodovati noben sovražnik.

Kdor najde Jezusa, najde dragocen zaklad, najde dobro, ki je najvišje dobro.

Kdor izgubi Jezusa, neizmerno veliko izgubi; izgubi več kot je vreden ves svet. Najubožnejši je, kdor živi brez Jezusa; najbogatejši je, kdor živi z Jezusom.

Velika umetnost je govoriti z Jezusom. velika umetnost ohraniti Jezusa. Bodi ponižen in miroljuben in bo Jezus s teboj. Bodi pobožen in miren in bo ostal Jezus s teboj.

Ljubi vse zaradi Jezusa, Jezusa pa zavoljo njega samega! Samo Jezus je vreden tvoje posebne ljubezni, ker je samo on dober in zvest nad vse prijatelje.

Jezus, uči me prave ljubezni!

- Iz Hoje za Kristusom

✻
RAZGLED
Z GOLICE
NA
TRIGLAV
/2863 m./

ZAPISKI ZA JUNIJ

Odrešenje nam je vrnilo zgubljeno božje otroštvo. Jezusova odrešilna smrt na križu nam odpira studence milosti - svete zakramente - iz katerih teče Jezusovo božje življenje v naše duše.

Po tem življenju smo eno z Jezusom. Jezus v nas in mi v Jezusu! To združenje z Jezusom nam prinaša to odliko, da smo sposobni zadoščevati za svoje grehe in za grehe drugih. Združenje z Jezusom nas nujno vodi do zadoščevanja. Jezus Kristus je daroval nebeškemu Očetu pravno daritev. Kalvarijska daritev se resnično obnavlja na naših oltarjih. Z obnavljanjem najsvetejše daritve moramo združevati daritev svojega življenja. Milost božja nas druži z Jezusom, ne uniči pa naše slabotne narave. V mnogih stvareh žalimo Boga sleherni dan. Ako bdimo nad nad samim seboj, se vseeno dogaja, da vsaki dan padamo v slabosti in male grehe. Kdor pa ni čuječ, lahko zaide v smrtne grehe.

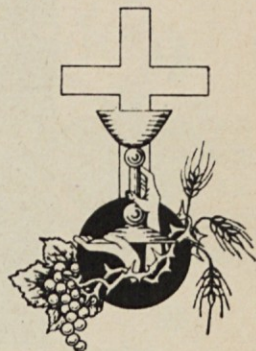
Za grehe je treba zadoščevati. V sebi moramo gojiti smisel za zadoščevanje. Ako skušamo zadoščevati božjemu Srcu Jezusovemu za svoje grehe in grehe sveta, bomo vedno bolj rastle v spoznanju nesreče in hudobije greha. To spoznanje je velika milost, ki nas obvaruje v mnogih nevarnostih.

ih̑s

Julij

JULIJ JE MESEC
PRESVETE KRVI
KRISTUSOVE

1. Ponedeljek - Presveta Kri Kristusova
2. Torek - Obiskovanje Device Marije
3. Sreda - sv. Leon II., papež
4. Četrtek - sv. Urh, škof
5. Petek - sv. Anton M. Zaccaria, spozn.
6. Sobota - sv. Marija Goretti, dev. in muč.
7. Nedelja - 4. pobink. - sv. Ciril in Metod, s. a.
8. Ponedeljek - sv. Elizabeta P., kraljica
9. Torek - sv. Nikolaj in tov., mučenci
10. Sreda - sv. Amalija, devica
11. Četrtek - sv. Pij I., papež
12. Petek - sv. Mohor in Fortunat, mučenca
13. Sobota - sv. Frančišek Solan, ap. Amerike
14. Nedelja - 5. pobink. - sv. Bonaventura, š. in c. u.
15. Ponedeljek - sv. Vladimir, kralj
16. Torek - Karmelska Mati božja
17. Sreda - sv. Aleš, spoznavalec
18. Četrtek - sv. Miroslav, škof in mučenec
19. Petek - sv. Vincencij Pavelski, spoznavalec
20. Sobota - sv. Margareta, devica in mučenica
21. Nedelja - 6. pobink. - sv. Prakseda, dev. in muč.
22. Ponedeljek - sv. Marija Magdalena, spokornica
23. Torek - sv. Apolinarij, škof in mučenec
24. Sreda - sv. Kristina, devica in mučenica
25. Četrtek - sv. Jakob, apostol
26. Petek - sv. Ana, mati Device Marije
27. Sobota - sv. Pantaleon in tov., mučenci
28. Nedelja - 7. pobink. - sv. Viktor, mučenec
29. Ponedeljek - sv. Marta, devica
30. Torek - sv. Abdon in Senen, mučenca
31. Sreda - sv. Ignacij Lojolski, spoznavalec

Mesečni
molitveni namen:
**MIR V ATOMSKI
DOBI**

Mesečni
misijonski namen:
**ZA CERKEV
V OCEANIJI**

*Prvi krajec je 4. ju-
lija. Polna luna: 11.
julija. Zadnji krajec:
20. julija. Mlaj: 27.
julija.*

Potrebno je, da se ne trudiš za pobožnost samo pred svetim obhajilom, ampak tudi po obhajilu moraš skrbno ohranjati duha pobožnosti.

Za pripravo je potrebna skrbna pobožnost, za zahvalo pa nič manjša čuječnost. Skrbna čuječnost je namreč najboljša priprava za še večje milosti.

Zato je marsikdo malo pripravljen, ker se preveč hitro raztrese v zunanjih tolažbah.

Varuj se mnovega govorjenja, ostani sam in se veseli s svojim Bogom!

Njega imaš, ki ti ga ne more odvzeti ves svet.

Popolnoma se meni izroči! Ne živi več zase, ampak zame!

Pogostokrat se vračaj k viru milosti in božjega usmiljenja, k studentu do-
brote in vse čistosti, da ozdraviš od strasti in pregreh in da se boš srčneje in
pazljivo varoval vseh satanovih skušnjav in slepil.

- Iz Hoje za Kristusom

✻
V DOLINI
VRATA

ZAPISKI ZA JULIJ

Ako bi vprašal, kateri so največji grehi, bi ti moral odgovoriti, da so to oni grehi, ki so proti največji zapovedi. Največja zapoved pa je ljubezen. In zoper ljubezen grešijo oni, ki naredijo najbolj nevaren greh v svojih mislih in ravnanju: greha več nimajo za greh. Greha ne imeti za greh je ena izmed najbolj nevarnih zablod našega časa.

So ljudje, ki na vsak način hočejo ostati verni; ker pa svojega ravnanja ne morejo spraviti v sklad z nespremenljivimi božjimi zapovedmi, začnejo zagrizeno zagovarjati svoje grešno ravnanje in ga proglašajo za pravičnega. Prevpiti hočejo glas svoje vesti, zakaj v nekaterih slučajih sta zapoved in dolžnost tako jasni, da mora biti človek popolnoma zaslepljen, ako trdi drugače. V veliko nevarnost se spostavlja, kdor nima greha za greh. Nekaj časa bo zagovarjal zgrešeno stališče; polagoma pa bo duhovno otopel; zagrnila ga bo duhovna slepota.

Ena izmed največjih nesreč, ki more zadeti človeka v duhovnem življenju, je zaslepljenost. Zato poslušajmo glas vestil! Vzgajajmo svojo vest po naukih, ki jih uči katoliška Cerkev. V vseh dvomih vesti je edino varna pot pokorščina Cerkvi.

IHS

August

AVGUST JE MESEC
MARIJINEGA
VNEBOVZETJA

1. Četrtek - Vezi sv. Petra apostola
2. Petek - Porcijunkula - sv. Alfonz L.
3. Sobota - Najdenje sv. Štefana, prvega muč.
4. Nedelja - 8. pobink. - sv. Dominik, spozn.
5. Ponedeljek - Marija Snežna
6. Torek - Spremenjenje Gospodovo
7. Sreda - sv. Kajetan, spoznavalec
8. Četrtek - sv. Cirijak in tovariši, mučenci
9. Petek - sv. Janez Vianej, spoznavalec
10. Sobota - sv. Lavrencij, mučenec
11. Nedelja - 9. pobink. - sv. Tiburcij in Suzana
12. Ponedeljek - sv. Klara, devica
13. Torek - sv. Janez Berhmans, spoznavalec
14. Sreda - sv. Evzebij, škof +
15. Četrtek - VNEBOVZETJE DEVICE MARIJE
16. Petek - sv. Joahim, oče D. M.
17. Sobota - sv. Hijacint, spoznavalec
18. Nedelja - 10. pobink. - sv. Helena, ces.
19. Ponedeljek - sv. Ludvik, škof
20. Torek - sv. Bernard, opat in cer. učenik
21. Sreda - sv. Ivana Šantalska, vdova
22. Četrtek - Brezmadežno Srce Marijino
23. Petek - sv. Filip Benicij, spoznavalec
24. Sobota - sv. Jernej, apostol
25. Nedelja - 11. pobink. - sv. Ludovik, kralj
26. Ponedeljek - sv. Zeferin, papež
27. Torek - Sedem veselj Marijinih
28. Sreda - sv. Avguštin, škof in cer. učenik
29. Četrtek - Obglavljenje sv. Janeza Krstnika
30. Petek - sv. Roza Limanska, devica
31. Sobota - sv. Rajmund, spoznavalec

Mesečni
molitveni namen:

**SPOŠTOVANJE
DRAGOCENOSTI
ŽIVLJENJA**

Mesečni
misijonski namen:

**ZA VIŠJO VZGOJO
V AVSTRALIJI**

*Prvi krajec je 2. av-
gusta. Polna luna:
10. avgusta. Zadnji
krajec: 18. avgusta.
Mlaj pa je 25. avgu-
sta.*

Kdo je ona, ki vstaja iz praznine tega sveta in kipi v nebeško veselje?

O Marija, povzdignjena nad nebo, ti imaš svet pod svojimi nogami in sediš blizu Boga, na prestolu časti, ki ti ga je dal Jezus.

Tvoje usmiljenje, ki je nad vsako usmiljenje, me sili k tebi, zakaj ti imaš vedno pomoč in tolažbo za vse, ki trpijo.

O Marija, potrebujem tolažbe in pomoči. Še več ko to, potrebujem milosti tvojega Sina, zakaj vem, da brez nje ničesar ne morem doseči.

O Mati, ti me lahko dvigneš kvišku in mi pomagaš s svojo mogočno pomočjo. Ti me lahko napolniš s svojo obilno tolažbo.

Ves sem obdan od skušnjav, zato hitim k tebi; čutim, da bom v tvoji bližini našel pomoč in usmiljenje.

Zdrava Marija!

MOTIV
S
POKLJUKE

ZAPISKI ZA AVGUST

Povečevalno steklo prestreže sončne žarke in jih usmirja v eno točko. V eni točki zgoščeni sončni žarki imajo tako veliko vročino, da zažgejo gorljive predmete.

Evangeljski nauki, ki so padli v rodovitna srca ljudi, so vžgali ljubezen. Samo božja moč lahko prižiga ogenj prave ljubezni. Mnogi ljudje mislijo, da ljubijo, v resnici pa so sebični. Kdor za svojo ljubezen pričakuje kako ugodnost, ne ljubi. Tako ljubezen je z videzom kreposti pokrita sebičnost. Ljubiti se pravi dajati, ne da bi pričakoval plačilo. Darovi ljubezni niso zunanji predmeti. Ljubezen zajema iz globine duše in daruje bližnjemu nekaj iz svojega duhovnega bogastva. Plačilo ljubezni je ljubezen: po vsakem dejanju ljubezni je duša prežeta z večjo ljubeznijo.

Rodovitne duše, ki ljubijo iz svojega duhovnega bogastva, so blagoslov človeškemu rodu. Samo taki ljudje so sposobni prenoviti svet.

Simbol ljubezni je ogenj. Ogenj iskrene in nesebične ljubezni prijetno greje mrzloto sveta. Ogenj sebične ljubezni pa zažiga in pustoši.

ih̄s

September

MESEC
SEPTEMBER
JE POSVEČEN
KRALJICI
MUČENCEV

1. Nedelja - 12. pobink. - sv. Gal, opat
2. Ponedeljek - sv. Štefan, kralj
3. Torek - sv. Pij X., papež
4. Sreda - sv. Rozalija (Zalka), devica
5. Četrtek - sv. Lavrencij Justinijan, škof
6. Petek - sv. Peregrin, spoznavalec
7. Sobota - sv. Marko in tovariši, mučenci
8. Nedelja - 13. pobink. - Rojstvo D. M.
9. Ponedeljek - sv. Peter Klaver, spoznavalec
10. Torek - sv. Nikolaj Tolentinski, mučenec
11. Sreda - sv. Prot in Hijacint, mučenca
12. Četrtek - Ime Marijino
13. Petek - sv. Notburga, devica
14. Sobota - Povišanje Svetega Križa
15. Nedelja - 14. pobink. - Žalostna M. B.
16. Ponedeljek - sv. Kornelij in Ciprijan, muč.
17. Torek - Rane sv. Frančiška Asiškega
18. Sreda - sv. Jožef Kupertinski, spoz. +
19. Četrtek - sv. Januarj in tovariši, mučenci
20. Petek - sv. Evstahij in tovariši, muč. +
21. Sobota - sv. Matej, apostol in ev. +
22. Nedelja - 15. pobink. - sv. Tomaž, spoz.
23. Ponedeljek - sv. Tekla, mučenica
24. Torek - Marija Rešiteljica jetnikov
25. Sreda - sv. Kamil in tovariši, mučenci
26. Četrtek - sv. Izak Jogues in tov., amer. muč.
27. Petek - sv. Kozma in Damijan, mučenca
28. Sobota - sv. Václav, kralj in mučenec
29. Nedelja - 16. pobink. - sv. Mihael Nadangel
30. Ponedeljek - sv. Hieronim, cer. učenik

Mesečni
molitveni namen:

**NARODI
ZDRUŽENI
V PRAVIČNOSTI**

Mesečni
misijski namen:
**ZA VIŠJO VZGOJO
V INDIJI**

Prvi krajec je 1. sep-
tembra. Polna luna:
9. septembra. Zadnji
krajec: 17. septem-
bra. Mlaj: 23. sep-
tembra. Prvi krajec:
30. septembra.

Srečen je, kdor ve kako sprejeti v tem življenju Jezusa in Marijo, angele in svetnike za vodnike na poti in za svetovalce v dvomih, za učnike pri delu in za vzornike pri počitku, za tovariše doma in za prijatelje izven doma, za sobojevnike v bojih in za pomočnike v nevarnostih, za zaščitnike ob smrti in sodnike ob sodbi, za priprošnike pri Bogu in za sodediše v nebesih.

Ako si ti z nami v boju, o Marija, kdo se nas bo upal napasti?

Ako nas ti varuješ, kdo nas bo upal zavreči?

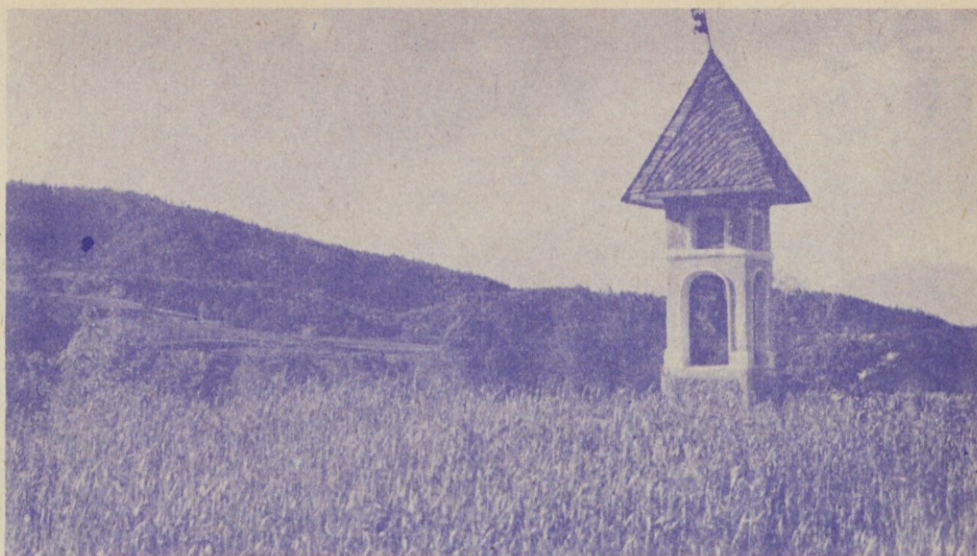
Stegni svoje roke nad menoj, Marija, zakaj v senci tvojih rok iščem zaščite!

Govori moji duši: tvoja priprošnjica sem, ničesar se ne boj. Jaz sem Mati, ki tolaži svoje otroke, zato bom tolažila tudi tebe, otrok moj.

Kako sladke so tvoje besede, o Marija, in koliko tolažbe mi daje tvoj glas, ki ga poslušam moja duša.

✻
ZNAMENJE
NA POLJU
✻

ZAPISKI ZA SEPTEMBER

Revolucija naj bi na glavo obrnila ves red preteklosti. Po naukih vseh revolucij je samo na ta način mogoče zboljšati razmere na svetu.

Toda nauki političnih in gospodarskih revolucij ne bodo nikoli spremenili drugega kot zunanji videz. Tudi po revoluciji ostanejo krivice, nasilje in izkoriščanje. Oblast samo preide od ene stranke na drugo. Ko se razprši dim iz pogorišča revolucije, ne vidimo drugega kot mrliče. Položaj pa je še slabši, kakor je bil preje. Razlika je samo ta, da po revoluciji manjšina uživa, večina pa je lačna. Revolucionarji tudi ne vedo, da so povzročili veliko večje krivice kakor so bili zločini in krivice onih, proti katerim so izvedli revolucijo. Pohlep in lakomnost sta ostali. In kar je najslabše, nadeli sta si masko kreposti.

Revolucija ne spremeni ljudi. Revolucija si je nadela nalogo preobraziti življenje. Življenje pa lahko preobrazi samo nauk, ki napolnuje srca z ljubeznijo.

To je nauk Jezusa Kristusa !

ih̄s

Oktober

OKTOBER
JE MESEC
PRESVETEGA
ROŽNEGA VENCA

1. Torek - sv. Remigij, škof
2. Sreda - Angeli varuhi
3. Četrtek - sv. Terezija Deteta Jezusa, dev.
4. Petek - sv. Frančišek Asiški, spoz.
5. Sobota - sv. Placid in tovariši, mučenci
6. Nedelja - 17. pobink. - sv. Bruno, kart.
7. Ponedeljek - Kraljica svetega rožnega venca
8. Torek - sv. Brigita, vdova
9. Sreda - sv. Daniel in tovariši mučenci
10. Četrtek - sv. Frančišek Borgijski, spozn.
11. Petek - Materinstvo Device Marije
12. Sobota - sv. Maksimilijan, celjski š. in muč.
13. Nedelja - 18. pobink. - Naša Gospa Fatimska
14. Ponedeljek - sv. Kalist I., papež in mučenec
15. Torek - sv. Terezija Velika, devica
16. Sreda - sv. Hedviga, kraljica in vdova
17. Četrtek - sv. Marjeta Alakok, devica
18. Petek - sv. Luka, evangelist
19. Sobota - sv. Peter Alkantarski, spozn.
20. Nedelja - 19. pobink. - sv. Janez K., spozn.
21. Ponedeljek - sv. Uršula in tov. mučenice
22. Torek - sv. Kordula, devica in mučenica
23. Sreda - sv. Klotilda, devica in mučenica
24. Četrtek - sv. Rafael, Nadangel
25. Petek - sv. Krizant in Darija, mučenca
26. Sobota - sv. Evarist, papež in mučenec
27. Nedelja - 20. pobink. - KRISTUS KRALJ
28. Ponedeljek - sv. Simon in Juda Tadej, ap.
29. Torek - sv. Narcis, škof
30. Sreda - sv. Alfonz Rodríguez, spoznavalec
31. Četrtek - sv. Volbenk, škof

Mesečni
molitveni namen:
**ZA PREGANJANE
KATOLIČANE**

★
Mesečni
misijonski namen:
**ZA PAPEŠKE MISI-
JONSKE DRUŽBE**

★
Polna luna je 8. ok-
tobra. Zadnji krajec:
16. oktobra. Mlaj: 23.
oktobra. Prvi krajec:
30. oktobra.

Ali hočeš dostojno poveličevati Marijo? Ali jo hočeš slaviti z vsem veli-
častvom? Bodi preprost kakor preprosti otroci, brez prevare in zavisti, brez ob-
sojanja, brez godrnjanja in brez sumničenja.

Prenašaj vse, kar ti nasprotuje, z ljubeznijo, z veliko potrpežljivostjo in po-
nižnostjo.

Bodi čuječ na tem svetu za Jezusa in Marijo in posnemaj svetnike in se tru-
di za samoposvečenje.

O Marija, o sladka Mati mojega Jezusa, bodi usmiljena s svojim ubogim slu-
žabnikom in daj mi svojo ljubezen, ki je polna sladkosti.

Vlij v moje srce samo eno kapljico svoje milobe, da te bom ljubil s čistim
srcem, o Mati, najslajša vseh mater, in da bom hodil za teboj in Jezusom.

Zdrava Marija!

✻
TAMAR
✻

ZAPISKI ZA OKTOBER

Pekel je tam, kjer nobeden nima nič skupnega z drugimi. Samo sovraštvo je skupno vsem pogubljenim. To sovraštvo pa se ni začelo v večnosti, temveč v zemeljskem življenju.

Težko razumejo ljudje, kaj je resnična ljubezen; zato tudi ne vedo, kaj je sovraštvo. Ljudje želijo živeti v udobni povprečnosti. Na sredi hočejo ostati, kjer se ni treba premagovati, kjer ni treba nič žrtvovati. Taki povprečni ljudje so na potu v sovraštvo. Mislijo sicer, da so dovolj pametni, da tako daleč ne bodo zašli, a ravno to napačno zaupanje vase je pot do sovraštva. Tako zaupanje vase je sad napuha. Napuh pa je začetek sovraštva do Boga in vseh božjih stvari. Napuh vodi v mnoge grehe. V vsakem grehu pa je nekaj sovraštva do Boga. Vsak greh je hrana sovraštva.

Hudo je, kadar je na svetu vojska. Toda svet z vsemi svojimi vojskami še ni pekla. Tudi v vojnem metežu srečamo nesebično ljubezen. Zdi se celo, da ravno take preiskušnje kot je vojska pokažejo, v katerih srcih je ljubezen in v katerih sebičnost. Kjer je sebičnost, tam ni ljubezni. V peklu ni niti sence ljubezni.

ih̑s

November

NOVEMBER
JE POSVEČEN
VERNIM DUŠAM
V VICAH

1. Petek - VSI SVETI
2. Sobota - spomin vernih duš
3. Nedelja - 21. pobink. - sv. Viktorin, š. in muč.
4. Ponedeljek - sv. Karel Boromejski, škof
5. Torek - sv. Emerik, spoznavalec
6. Sreda - sv. Leonard, opat
7. Četrtek - sv. Janez Gabrijel, mučenec
8. Petek - sv. Klavdij in tovariši, mučenci
9. Sobota - sv. Teodor (Božidar), mučenec
10. Nedelja - 22. pobink. - sv. Andrej Avelinski
11. Ponedeljek - sv. Martin, škof
12. Torek - sv. Martin I., papež, mučenec
13. Sreda - sv. Stanislav Kostka, spoznavalec
14. Četrtek - sv. Jozafat, škof in mučenec
15. Petek - sv. Albert Veliki, škof in mučenec
16. Sobota - sv. Jedert, devica
17. Nedelja - 23. pobink. - sv. Gregor Čudodelnik, š.
18. Ponedeljek - Posv. bazilike sv. Petra in Pavla
19. Torek - sv. Elizabeta, kraljica in vdova
20. Sreda - sv. Feliks Valoaski, spoznavalec
21. Četrtek - Darovanje Device Marije
22. Petek - sv. Cecilija, devica in mučenica
23. Sobota - sv. Klement I., papež in mučenec
24. Nedelja - 24. pobink. - sv. Janez od Križa
25. Ponedeljek - sv. Katarina, devica in mučenica
26. Torek - sv. Silvester, opat
27. Sreda - sv. Virgilij, škof, apostol Koroške
28. Četrtek - sv. Gregorij III., papež
29. Petek - sv. Saturnin, mučenec
30. Sobota - sv. Andrej, apostol

Mesečni
molitveni namen:
ZA SVETO SMRT

★
Mesečni
misijski namen:

**ZA POKLICE
NA FILIPINIH**

Polna luna je 7. no-
vembra. Zadnji kra-
jec: 14. novembra.
Mlaj: 21. novembra.
Prvi krajec: 29. no-
vembra.

Sin, ne zaupaj temu, kar morda sedaj čutiš v srcu, zakaj čustva se hitro me-
njajo.

Dokler boš živel, boš nehote izpremenljiv: sedaj vesel, sedaj žalosten, se-
daj miren, potem nemiren, danes goreč, jutri mlačen, sedaj skrben, sedaj len,
sedaj resnoben, a potem zopet lahkomišelen.

A kdor je moder in poučen v duhovnem življenju, ta je vzvišen nad vse to
izpremenljivost; tak se nič ne meni za čustva, ne za to, odkod vleče veter nest-
anovitnosti, ampak samo za to, da so vsi nameni duha obrnjeni k pravemu in za-
željenemu cilju.

Samo tako lahko ostane človek trden in stanovit, ako je jasno oko njego-
vega namena ob vseh različnih dogodkih vame uprto.

V mnogih je oko čistege namena skaljeno; le redko kdo je prost vsakega ma-
deža.

NA
PLANIN-
CAH
JE
LUŠTNO...

ZAPISKI ZA NOVEMBER

Ena lastnost je skupna vsem svetnikom: niso se bali smrti, celo hrepeneli so po njej. V nas ni takega hrepenenja. Mislimo, da je v tem hrepenenju nekaj protinaravnega in pretiranega.

Pogostokrat srečamo ljudi, ki želijo umreti. Toda večina si želi smrti, ker so utrujeni od trpljenja in preiskkušenj.

Bog nam ne zameri take želje, ako jo spremlja molitev: Zgodi se tvoja volja.

Svetniki niso bili naveličani življenja; niso bili bojazljivci, ki bi se bali trpljenja. Pozdravljali so vsako priložnost za premagovanje. Premagovanje iz ljubezni do Boga jih je utrjevalo. Ljubili so vsak dan svojega življenja, ker so verovali, da jim ga je Bog podaril: toda od Boga niso sprejemali samo slehernega dneva, ampak tudi vso težo, ki jo je prinesel.

Težko razumemo skrivnosti svetnikov, težko razumemo veder obraz v trpljenju. Zakaj? Ker preveč mislimo na ta svet in preveč pričakujemo od njega. Premalo pa premišljujemo, zakaj nam je Bog dal življenje.

Samo eno življenje imamo in v tem odločamo vso večnost. Kamor drevo pade, tam obleži!

IHS

December

DECEMBER
 JE MESEC PRIHODA
 GOSPODOVEGA

1. Nedelja - 1. adventa - sv. Edmund in tov. muč.
2. Ponedeljek - sv. Bibiana, dev. in mučenica
3. Torek - sv. Frančišek Ksav. spoznavalec
4. Sreda - sv. Barbara, devica in mučenica
5. Četrtek - sv. Krispin, mučenec
6. Petek - sv. Miklavž, škof
7. Sobota - sv. Ambrož, škof in cer. učenik
8. Nedelja - 2. adv. - BREZ. SPOČ. D. M.
9. Ponedeljek - sv. Valerija, mučenica
10. Torek - Lavretanska Mati božja
11. Sreda - sv. Damaz I., papež
12. Četrtek - M. b. Guadalupska, zav. Amerike
13. Petek - sv. Lucija, devica in mučenica
14. Sobota - sv. Spiridion (Dušan), opat
15. Nedelja - 3. adv. - sv. Kristina, dekla
16. Ponedeljek - sv. Evzebij, škof
17. Torek - sv. Lazar, škof
18. Sreda - kvaterna - sv. Gracijan, škof +
19. Četrtek - sv. Urban V., papež
20. Petek - kvatni - sv. Julij, mučenec +
21. Sobota - kvaterna - sv. Tomaž, apostol +
22. Nedelja - 4. adv. - sv. Frančiška Cabrini, dev.
23. Ponedeljek - sv. Viktorija, devica in mučenica
24. Torek - bož. vigilijska - sv. Adam in Eva +
25. Sreda - BOŽIČ - ROJSTVO N.G.J.K.
26. Četrtek - sv. Štefan, prvi mučenec
27. Petek - sv. Janez evangelist, apostol
28. Sobota - sv. nedolžni otroci
29. Nedelja - nedelja v božični osmini
30. Ponedeljek - sv. Evgenij, škof
31. Torek - staro leto - sv. Silvester, papež

Mesečni
 molitveni namen:

**NEDELJSKA
 DOLŽNOST**

Mesečni
 misijonski namen:

**BEGUNCI
 NA DALJNEM
 VZHODU**

Polna luna je 7. decem-
 bra, Zadnji krajec 14.
 decembra, Mlaj 21. de-
 cembra, Prvi krajec pa
 je 29. decembra.

Kdor tebe ljubi in pozna tvoje dobrote, naj se ničesar bolj ne veseli, ka-
 kor da se v njem izpolnjuje tvoja volja in tvoji večni sklepi; in v tem mora
 biti tako zadovoljen in potolažen, da je tako rad najmanjši, kakor bi bil drugi
 rad največji; tako miren in zadovoljen na zadnjem mestu, kakor na prvem, ta-
 ko rad preziran in zavržen, brez imena in slave, kakor če bi bil največji in
 in najbolj hvaljen na svetu.

Dvigni mi duha, ki ga tlači breme pregreh, obrni vse moje hrepenenje k
 nebeškim rečem, da okusim sladkost nebeškega blaženstva in mi zamrže mi-
 sli na pozemeljske stvari.

Združi me s seboj z nerazdružno vezjo ljubezni, ker si ti sam ljubečemu
 zadosti in je brez tebe vse drugo ničev!

Daj mi, Gospod, nebeško modrost, da le tebe iščem in najdem!

• Iz Hoje za Kristusom

ZAPISKI ZA DECEMBER

Ako bi ljudje resnično želeli mir, o katerem toliko govorijo, bi prosili Boga zanj in bi jim ga dal. Toda kako naj jim Bog da mir, ako ga nočejo. Mir namreč, kakršnega danes svet želi, ni več mir.

Nekateri hočejo mir, da bodo lahko uničili vse svoje nasprotnike. Njihovi nasprotniki pa so vsi oni, ki oznanjajo in delajo za spoštovanje in priznanje osnovnih človeških pravic, ki smo jih prejeli od Stvarnika. Kadar taki ljudje pridejo do oblasti, uničijo svobodo tiska, svobodo govora in svobodo organiziranja. Ti ljudje mirno podpišejo vse pogodbe, ker vedo, da nobene ne bodo držali.

Za nekatere pomeni mir svobodo izrabljanja in izkoriščanja drugih. Ves svet mora mirovati in molčati, samo da bi lahko podjarmili svet. Tiste, ki ne molčijo znajo oklevetati na zelo spreten način.

Za nekatere pomeni mir svobodo ropanja. Uživati čez mero zemeljske dobrine, medtem ko množice trpijo lakoto in pomanjkanje, se pravi krasti.

Za nekatere pomeni mir življenje brez socialnih dolžnosti. Taki ljudje priznajo oblast samo takrat, kadar imajo priložnost na "legalen" ali "zakonit" način izkoriščati bližnjega.

Mir, kakršnega ljudje zelijo, sploh ni mir.

Brez Kneza miru in brez njegovih nespremenljivih postav ni miru.

Očetovska beseda preganjanim

Tukaj priobčujemo prevod papeževega apostolskega pisma, ki ga je pisal preganjanim kardinalom, škofom, duhovnikom in vernikom, ki trdno vstrajajo v veri in v zvestobi do svetega očeta, ki je Kristusov namestnik na zemlji. Pismo razodeva veliko ljubezen, ki jo sedanji sveti oče ob vsaki priliki razodeva do vseh vernikov, posebno pa še do tistih, ki morajo zaradi vere trpeti preganjanje in zaničevanje.

Našim dragim sinovom, Jožefu kardinalu Mindszentiju, nadškofu v Esztergomu, Alojziju kardinalu Stepcinu, nadškofu v Zagrebu, Štefanu kardinalu Wyszynskemu, nadškofu v Gneiznu in Varšavi, in našim častitljivim bratom, nadškofom in škofom, in preljubim otrokom, klerikom in lajikom, v Albaniji, Bolgariji, Čehoslovaški, Ogrski, Jugoslaviji, Poljski, Romuniji, Vzhodni Nemčiji in drugim narodom Evrope, ki trpijo preganjanje in se vesele miru in edinosti z apostolsko stolico.

Dragi sinovi in častitljivi bratje! Pozdrav in apostolski blagoslov!

Ko z žalostnim srcem premišljujemo hude preiskušnje, ki jih trpi katoliška Cerkev v mnogih deželah, ki so v objemu brezbožnega komunizma, ki je zavladal tem; ob tem gredo moje misli za pet sto let nazaj in spominjam se položaja, ki je vladal takrat v Srednji Evropi; ta položaj je bil povod za apostolsko pismo "Cum his superioribus annis", ki ga je napisal naš prednik nesmrtnega spomi-

na Kalist III., 29. junija 1456.

Za krščansko ljudstvo v rodoviti deželi ob Donavi in v drugih deželah tam okoli je pretila huda nevarnost; v nevarnosti so bila njihova življenja, njihova posest in njihova vera. Ta in ona dežela je bila že podlegla tej nevarnosti.

Nevarnost je pretila zlasti Ogrski in deželam, ki se danes imenujejo Albanija, Bolgarija, Čehoslovaška, Jugoslavija, Romunija. V nevarnosti so bili tudi oni, ki so živeli v bolj oddaljenih deželah, zlasti Nemci in Poljaki.

Ko je neumorni papež Kalist III. spoznal to nevarnost je smatral za svojo dolžnost, da očetovsko opominja katoliške pastirje in črede, naj obnovijo svoje življenje, da bo skladno s krščanskimi moralnimi načeli, in naj v goreči molitvi prosijo za božjo pomoč.

Poleg tega se je ta papež z vsemi napor in na vse možne načine trudil, da bi odstranil nevarnost, ki je pretila otrokom Cerkve. Božji pomoči je pripisal zmago, ki so

jo končno izvojevali oni, ki so po navduševalnih besedah sv. Janeza Kapistrana in pod vojaškim vodstvom Ivana Hunyadija junaško branili trdnjavo Beograd. Da bi se ta dogodek ohranil v spominu v bogoslužju in da bi dajali Bogu dolžno zahvalo, je bil vpeljan v vesoljni Cerkvi praznik spremenjenja našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki se obhaja 6. avgusta. Ta dan naj bives krščanski svet skazoval Bogu svojo hvaležnost za pomoč v stiski.

Preganjanje katolicizma

Vi, ki prebivate v teh deželah, ki smo jih omenili, in mnogi drugi, ne samo latinskega, ampak tudi vzhodnega obreda, ki so na vaših vzhodnih in severnih mejah ob Baltskem morju, trpite - na žalost - tudi danes v zelo težkih razmerah.

Minilo je več kot deset let, kar sami pač dobro veste po svojih skušnjah, odkar je bila Cerkev oropana svojih pravic, čeprav ne povsod na isti način; verska udruženja in cerkvene organizacije so bile nasilno razpuščene in njeni udi razgnani; pastirji so bili ovirani v svoji službi ali pa so bili prisiljeni zapustiti svoje službene kraje, ko so bili odvedeni v izgnanstvo ali pa v ječo.

Katoliške škofije vzhodnega obreda so hoteli nasilno zatreti; njihova duhovščina in verniki so bili siljeni v razkol z različnimi zvižčami. Poleg tega tudi vemo, da so bili mnogi kruto preganjeni zaradi svojih neustrašnih, iskrenih in pogumnih naporov v pričevanju in obrambi svoje vere.

Naša največja žalost pa izvira iz spoznanja, da se mišljenje otrok in mladine napaja z napačnimi in pokvarjenimi nauki, ki jih odtujujejo od Boga in njegovih svetih zapovedi v njihovo veliko škodo v tem življenju in v večno pogubljenje v večnosti.

Mi, ki po božji previdnosti sedimo na Petrovem stolu, imamo živo pred očmi nad vse žalostni položaj, katerega smo že omenjali v poprejšnjih apostolskih pismih; zaradi svoje službe ne smemo molčati sedaj. Slediti moramo namreč resnemu, a obenem sladkemu naročilu, kiga je dal Kristus, naš Gospod, prvaku apostolov in njegovim naslednikom s temi besedami: "potrdi svoje brate" (Lk 22, 32); tudi Mi moramo to vršiti; znova in znova želimo potrditi vašo sveto odločnost in pokazati Našo ljubezen vam, ki v svoji zvestobi in ljubezni do Jezusa Kristusa prenašate toliko bridkosti, preizkušenj in trpljenja.

V svojem apostolskem pismu omenja sveti oče bitko pri Beogradu leta 1456. To je istodobna slika, ki predstavlja, kako Turki oblegajo Beograd.

Trpljenje kardinalov in škofov

Zlasti Vam, preljubi sinovi kardinali Jožef Mindszenty, Alojzij Stepinac, Štefan Wyszynski posvečamo te besede; Vam, katere smo Mi sami povzdignili v dostojanstvo rimskega škrlata zaradi Vaših izrednih zaslug, Vaše skrbne vestnosti v Vaših očetovskih dolžnostih in Vaše gorečnosti v obrambi svobode Cerkve.

Vse to ste trpeli in še trpite, krivično izgnani iz svojih sedežev in onemogočeni v izvrševanju svoje službe; vse to neprestano premišljujemo v svojem žalostnem srcu.

Naše oči in naše srce se obračajo na Vas in tudi do Naših častitljivih bratov v škofovstvu, ki se odlikujejo po svoji dejavni zvestobi do apostolske stolice; in prav tako do duhovnikov, obojnih, svetnih kot jih imenujejo - in do redovnih, kakor tudi do urejenih čet onih mož in žena, katerih življenje je posvečeno božji službi, in končno do vseh drugih preljubih sinov in hčera, ki pod tako mnogimi in velikimi težavami branijo in delajo, kolikor le morejo, za miru polno in mir prinašajoče kraljestvo Jezusa Kristusa.

V Naši skrbi za vas, ki prenašate za stvar Kristusovo trpljenje, žrtve in zgube, darujemo vsaki dan svoje molitve in prošnje k vsemogočnemu Bogu, da bi v svoji usmiljeni dobrohotnosti ohranjeval in utrjeval vašo vero, da bi olajšal vašo bridkost, da bi vas tolažil s svojimi nebeškimi blagoslovi, da bi popolnoma ozdravil ranjene in bolne ude Mističnega telesa Kristusovega in jih privedel k popolni svetosti in da bi končno - ko sedanji vihar mine - razlil nad vami kakor tudi nad vsemi drugimi resničen in blagodejen mir, ki ga bodo hranile resnica, pravica in ljubezen.

Kristus bo pomagal

Naš Odrešenik nikoli ne bo pozabil svoje Cerkve, kar dobro veste; nikoli je ne bo zapustil. Čim bolj se v Petrovo ladjo zaganjajo razbesnjeni valovi, tembolj je božji Krmar čuječ, čeprav se včasih zdi, da spi.

Premišljuje dnevno njegovo obljubo, ki vlija gotovo upanje in tolažbo v duše kristjanov, zlasti kadar so zelo izmučeni: "Glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta" (Rim 8, 31).

Kristus je torej z vami; nikoli ne bo odklonil svoje pomoči, ako boste zanj prosili. Od vseh pa zahteva, da so vestno in popolno pokorni zapovedim katoliške Cerkve in da vstrajajo z velikodušnim srcem v veri.

Vi veste za kaj gre; gre namreč za zveličanje vas, vaših otrok in vaših bližnjih; to je namreč zaradi napredujočega brezboštva v veliki nevarnosti.

Toda ako bo v tej duhovni borbi vsakdo in sleherni pokazal svojo moč in zvestobo v bojevanju - zaupamo, da bo - postanejo sicer mnogi lahko slavne žrtve, toda nikoli premagane. Tako bodo iz krivičnega preganjanja in trpljenja mučencev rojene nove zmage Cerkve; te zmage bodo zapisane z zlatimi črkami v njene letopise.

Tuja nam je misel, da učenci Jezusa Kristusa zapuščajo bojno polje z zlomljenim duhom in da skrivajo in omalovažujejo izpoved svoje vere; tuja nam je misel, da so vrgli proč svoje orožje kot bojazljivci, ali, da spijo, ko se sovražnik prizadeva, da bi uničil božje kraljestvo. Ako pa bi bilo to deloma res - kar nas Bog obvaruj, bi zapadli nepopravljivi škodi ne le ubežniki, ampak tudi ves krščanski svet.

Prav dobro vemo - in to je tolažljivo za nas - da so med vami ze-

lo mnogi, ki so plemenito, trdno odločeni in pripravljeni raje žrtvovati vse, tudi svojo svobodo, kakor pa da bi izpostavljali v nevarnost čistost katoliške vere.

Tudi nam je znano, da so neredki Kristusovi pastirji že dali v tem drugim zgled nezlomljive moči.

Zlasti Vi, dragi sinovi, kardinali svete rimske Cerkve, ste bili postavljeni v zgled svetu, angelom in ljudem (I Kor 4, 9).

Z obžalovanjem se seveda tudi zavedamo, da prinašata človeška slabost in negotovost omagovanje, posebno kadar traja trpljenje in preganjanje dolgo časa. Tedaj nekateri zgube srčnost in njihov pogum zginja.

In kar je še slabše, mislijo, da moramo v nauku Kristusovem popustiti in se prilagoditi, kot pravijo, časom in razmeram stvari in krajev. Pravijo, da je potrebno popustiti in spremeniti načela katoliške vere, tako da bi nastala neka napačna zveza med njimi in zmotami naprednega časa.

Ako taki, ki so slabotni in zbegani, povzročajo, da bi drugi postali ravno taki, naj jih pastirji Cerkve opominjajo na ono slovesno obljubo božjega Zveličarja: "Nebo in zemlja bosta prešla, moje besede pa ne bodo prešle" (Mt 24, 25). Prav tako je njihova dolžnost, da jim vlivajo pogum, da bodo stavili svoj up in svoje zaupanje v Njega, katerega previdnost se ne moti v delovanju in ki ne bo odtegnil svoje pomoči onim, katere je utrdil v stanovitnosti svoje ljubezni (primerjaj rimski misal, 2. in 7. nedelja po binkošti).

Ostanite zvesti krščanstvu

Zato pa vsemogočni in najskrbnejši Bog nikoli ne bo dopustil, da bi ostali brez božje pomoči in milosti oni, ki so zvesti svoji Cerkvi in hra-

bri; oni pa, ki se ločijo od Kristusa, nesrečno podlegajo v tem boju za odrešenje in ker so brez moči, pomagajo k duhovnim razvalinam svojega ljudstva.

Vi pa seveda, preljubi sinovi, duhovniki in lajiki, bodite vedno združeni z onimi, katere je Sveti Duh izbral, da vladajo Cerkev božjo; tudi ako je v sedanjem časi njihovo število zmanjšano in vas ne morejo utrjevati s svojo, besedo, se vendar verno in zvesto spominjajte v svojih mislih in srcih na opomine in nauke, ki so vam jih dajali v preteklosti.

In poleg tega-akoravno vas ovirajo velike težave-vršite gnani z astolsko gorečnostjo plemenito in delavno vse svoje verske dolžnosti in predvsem vstrajajte v celotni veri.

Dajte zgled slabotnim

Prav posebno pa, kolikor je v vaših močeh, z vso delavnostjo skrbite, da bo luč Kristusova razsvetljevala vse druge; za to se zlasti trudite z vašim zgledom vstrajnega krščanskega življenja, kakor so to delali kristjani v starodavnosti, ko se je val preganjanj zaganjal v Cerkve.

Naj se oni, ki spijo ali omagujejo ali so slabotni, učijo od vas utrjevati svojega duha, odkritosrčno in javno izpovedovati vero, spolnjevati vse verske dolžnosti in se popolnoma predati Kristusu.

Trdne in zdrave moči vaše duše in učinkovita krščanska pobožnost, o njeni veličastni resničnosti so Nam neredko poročali, Nam daje veliko tolažbo, in Nam prinaša upanje, da boste sposobni predati bodočim rodovom neoskrunjen dragoceni zaklad krščanske vere in vaše zvestobe do Cerkve in apostolske stolice in iz njega ustvariti sveto dediščino.

Da bo pa to upanje izpolnjeno, obračajte svoje prošnje molitve k bož-

jemu Odrešeniku, pod varstvom njegove svete in naše nadvse ljubljene Matere Marije, katere mogočno sredništvo so uživali vaši predniki v vseh večjih težavah. Zakaj ako lahko vedno z zaupanjem prosimo za nebeške darove deviško Mater Božjo, je to še bolj resnično, kadar gre za odrešenje duš in za obrambo krščanske vere doma in po vsem svetu.

Spomin na papeža Kalista III.

Preden odložimo pero, vas želimo spomniti, kako je isti prednik Kalist III. v svojem že omenjenem pismu "Cum his superioribus annis" zapovedal, da morajo zvoniti zvonovi v vseh cerkvah sleherni dan in vabiti katoličane po vsem svetu, da naj dvigajo ponižne in goreče molitve k vsemogočnemu Bogu, da bi v svoji dobroti in usmiljenju odvrnil od krščanskega ljudstva stiske, ki so jim pretile.

Nevarnosti, ki pretijo vam in katoliški Cerkvi danes, niso prav nič manjše. Ko torej slišite zvoniti zvonove v vaših cerkvah v vabilo k molitvi, se spomnite njegovega poziva; in v vaši skupni bridkosti, zapajte isti božji pomoči tudi vi, kakor so zaupali vaši predniki.

Naša najbolj goreča želja ni samo, da bi se naše iskrene in goreče molitve dvigale k Bogu pred vašimi, temveč da bi bile molitve vseh ver-

nikov po vsem svetu, ki iskreno sočustvujejo z vami, združene z vašimi kot mogočna prošnja v nebo.

Bodite prepričani, da gleda vsa krščanska družina v spoštljivem sočutju na vse, kar morate prenašati tako dolgo v molku, v nadlogah in vseh strašnih stiskah. In obračajte svoje prošnje k nad vse usmiljenemu Bogu, da ne boste podlegli ostrim udarcem brezbožnosti niti zahrbtnim goljufijam zmote, temveč da boste z resnično močjo svetih mučencev pred vsemi izpovedovali svojo vero tako, da bodo celo vaši preganjanci - zapoved krščanske ljubezni se nanaša tudi nanje - mogli zadobiti usmiljenje od Njega, ki pričakuje, da bo z ljubšnijo objel izgubljene sinove.

Napolnjeni v svetem upanju z največjim veseljem dajemo Naš apostolski blagoslov vsakemu in vsem Vam, dragi sinovi in častitljivi bratje, in čredam, ki so izročene Vaši skrbi, in naj bo ta blagoslov izpoved Naše očetovske dobrotljivosti in znamenje bogatih nebeških milosti.

Dano v Rimu pri Sv. Petru, 29. junija 1956, na praznik sv. apostolov Petra in Pavla, v 19. letu Našega papeštva.

Pius pp. XII

V ljubezni

dveh Src

Prikazovanja brezmadežne Device v Fatimi leta 1917, njene napovedi in navodila je cerkvena oblast zelo temeljito in skrbno preiskovala in šele po trinajstih letih, leta 1930, potrdila, da so resnična. Leto nato so portugalski škofje pod vodstvom kardinala v Lisboni Emanuela Cerejeira posvetili deželo brezmadežnemu Srcu Marijinemu, kakor je Marija sama v Fatimi željo izrazila.

Leta 1956 je lisbonski kardinal po radiu javno oznanil nekaj dotlej še neznanih podrobnosti. Povedal je, da je Lucia dos Santos, edina še živa od treh pastirčkov, katerim se je Marija prikazovala, že v februarju leta 1939 pisala škofu leirijskemu, v čigar škofiji leži Fatima, da je vojska, o kateri je blažena Devica govorila, že čisto blizu. V septembru istega leta je res izbruhnila druga svetovna vojna. Toda, tako je pisala Lucija, portugalska dežela bo vojske obvarovana zaradi tega, ker so jo škofje njenemu brezmadežnemu Srcu posvetili. - Deset mesecev pozneje, 2. decembra 1940, je Lucija pisala papežu Piju XII. pismo, v katerem pravi: "Naš Gospod je obljubil, da bo vsled posvetitve Portugalske brezmadežnemu Srcu Marijinemu, ki so jo izvršili škofje, njih dežela na poseben način obvarovana te vojske." In res, Portugalska od zadnje vojke ni bila prav nič prizadeta.

Za tolikšno varstvo so portugalski katoličani Mariji seveda zelo hvaležni, saj so bili obvarovani neizrekljivih strahot zadnje vojne. Portugalski škofje so se posvetovali, na kateri način bi mogli Materi božji hvaležnost na zunaj vidno pokazati. In kardinal Cerejeira je povedal, da so odločili: "Največja slava, ki jo moremo dati blaženi Devici in Materi v zahvalo je, da počastimo njenega Sina." Sklenili so, da postavijo velik spomenik Kristusu Kralju v glavnem mestu Lisboni in sicer na hribu nad mestom, kjer bo od vseh strani že od daleč viden. To bo narodni spomenik Odrešeniku iz hvaležnosti do njegove Matere.

Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman
v škofovskem ornatu

Slovenci smo se tudi, in sicer med prvimi, posvetili brezmadežnemu Srcu, kolikor smo v času vojne in revolucije mogli in smo to posvetitev tudi že ponovili. Upamo, da je Marija to našo posvetitev milostno sprejela in jo Bogu darovala. V tem upanju jo prosimo, da nam od svojega božjega Sina še to izposluje, da se bo mogla slovenska mladina povsod, kjer biva, svobodno in neovirano posvetiti njenemu brezmadežnemu Srcu. Iz lastne skušnje vemo, da nas je Marija sprejela v svoje varstvo, zakaj brez njene izredne pomoči, bi se ne mogli rešiti nevarnosti, ki so se nam bližale, ne mogli bi prenesti bridkosti begunstva, v domovini ostali ne vztrajati v veri in zaupanju v Boga vkljub preganjanju in kaznim, in tisoči, ki so bili izdani v roke brezbožnikov, ne bi bili mogli sprejeti mučne nasilne smrti tako vdano in odpuščajoč svojim morilcem.

Tudi mi Slovenci smo dolžni Mariji iskreno zahvalo. Kako se naj ji zahvalimo? Mislím, da ni boljšega načina, kakor so ga izbrali portugalski škofje. Mariji bo najbolj všeč, če Jezusa, njenega Sina, prav posebno častimo, in sicer s tisto pobožnostjo, katero Jezus sam od nas prejeti želi, to je, da častimo njegovo presveto Srce. Pobožnost do presvetega Srca Jezusovega obsega četvero vaj: 1. češčenje; božje Srce je, častiti ga moramo kakor Boga samega; 2. ljubezen mu vračati za njegovo neizmero ljubezen do nas; 3. zadoščevati mu za vse žalitve, grehe in vso nehvaležnost svojo in vseh ljudi; 4. posnemati njegove čednosti, da bodo polagoma naša srca upodobljena po njegovem Srcu.

Naša srca naj bodo spomenik Kristusu v nas samih in v naših družinah. Tem lepši in popolnejši bodo ti spomeniki, čim bolj popolnoma bomo skušali posnemati božje Srce. Krščanske družine imajo v Jezusovem Srcu, ki je globočina vseh čednosti, podobo in zgled posebno tistih čednosti, ki so za srečno in zadovoljno družinsko življenje potrebne.

DRUŽINE, POSVETITE SE SRCU JEZUSOVEMU! Mnoge, morda večina vernih slovenskih družin so se že posvetile. Te naj vsako leto, če mogoče na obletnico, obnovijo posvetitev; druge, ki se še niso posvetile, naj to prav gotovo v tem letu storijo.

Podobo Srca Jezusovega, pred katero se je družina posvetila, naj ima častno mesto v tistem prostoru hiše, kjer člani družine večidel bivajo, se shajajo in skupne molitve opravljajo, ali je to obednica, ali dnevna soba, ali "livingroom", ali pa stanovanjska kuhinja. Glavno je, da ima vsak član družine to podobo čim večkrat čez dan pred očmi. Že en sam pogled na sliko ali kip Jezusovega Srca pomeni žarek dejanske milosti, ki nam potrka na dušo.

Le pomislite! LJUBEZEN med zakoncema ali med člani družine je morda postavljena na težko preskušnjo. V takih primerih se posvetno misleči ločijo, raztrgajo življensko vez, ker se jim je ljubezen ohladila ali ker nimajo moči, da bi prenesli žrtve, ki jih zvestoba zahteva. V krščanski družini pa se ob taki preskušnji postavite pred podobo Srca Jezusovega in za nekaj trenutkov pomislite, koliko žrtev je božje Srce za nas grešnike preneslo, pa mu ljubezen do nas nehvaležnih grešnikov ni odpovedala. Ali se vam ne bo zdelo, da je vaša žrtev majhna in lahka v primeri z Jezusovo? In Jezusu ni žal, da nas je ljubil in nas še ljubi do konca.

KROTKOST je tista čednost Jezusovega Srca, katero nam je izrecno priporočal: "Učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen." Za to čednost ga prosimo po litanijah: "Jezus, krotki in iz srca ponižni, upodobi naše srce po svojem Srcu." Kako potrebo je, da znajo člani družine krotiti jezo, slabo voljo, razburjenjenje, zagrenjenost, srdito prepiranje z žaljivimi in neprimernimi izrazi. Če se kdaj kaj takega pojavi v družini, ki je posvečena Srcu Jezusovemu, stopite pred njegovo podobo. Ali bi mogel zmerjati, kleti in se togotiti, dostikrat za malenkost, če pogledaš Srce, ki je krotko in ponižno?

POTRPEŽLJIVOSTI je vsakemu človeku treba. Vsi imamo napake in pomanjkljivosti, drug z drugim moramo potrpeti: jaz s teboj, ti z menoj. To velja v družini. Tisti, ki z nami vsemi in z vsakim posebej največ potrpi, je Jezus, čigar Srce je potrpežljivo in neskončno usmiljeno, kakor ga v litanijah kličemo. Poglej na to Srce in ne bo ti težka potrpežljivost, ki je kakor olje, ki vsa boleča trenja med nami oblaži.

VESELA POKORŠČINA IN ČISTA MLADOST je sreča in prijetnost otrok v družini. Pri Jezusu se je naučijo. Kakor Jezus Mariji naj bodo staršem pokorni, starši pa otrokom olajšajo pokorščino z zglednim življenjem, kakor Marija. Če otrok kaže upornost, opozori ga na podobo Jezusovega Srca. Naučite jih ljubiti Jezusa in njemu na ljubo se premagovati. Zmernost v vseh rečeh, tudi v dovoljenih užitkih, je v družini in vzgoji važna krepost. Brez nje človek ne more ohraniti stanovske čistosti.

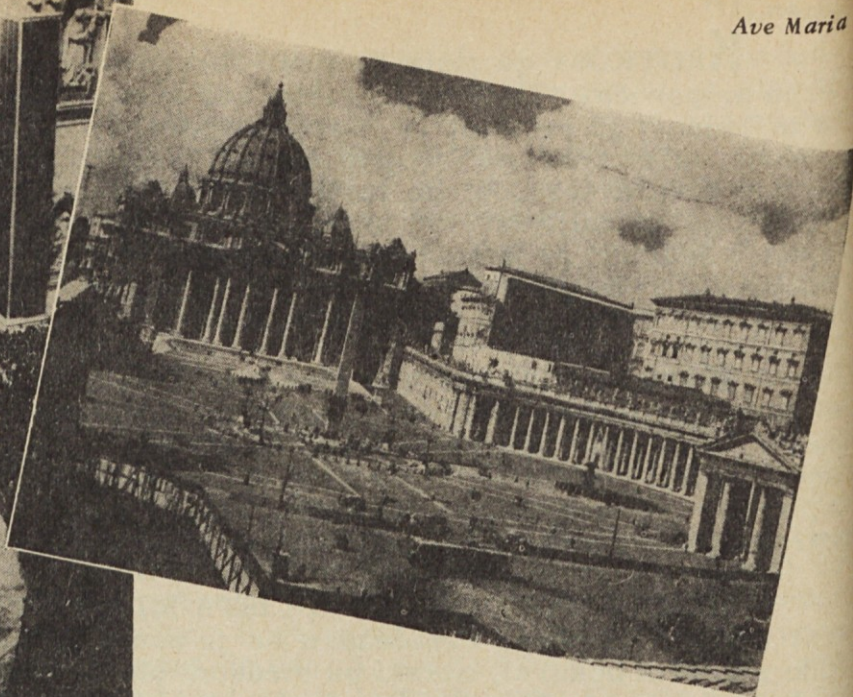
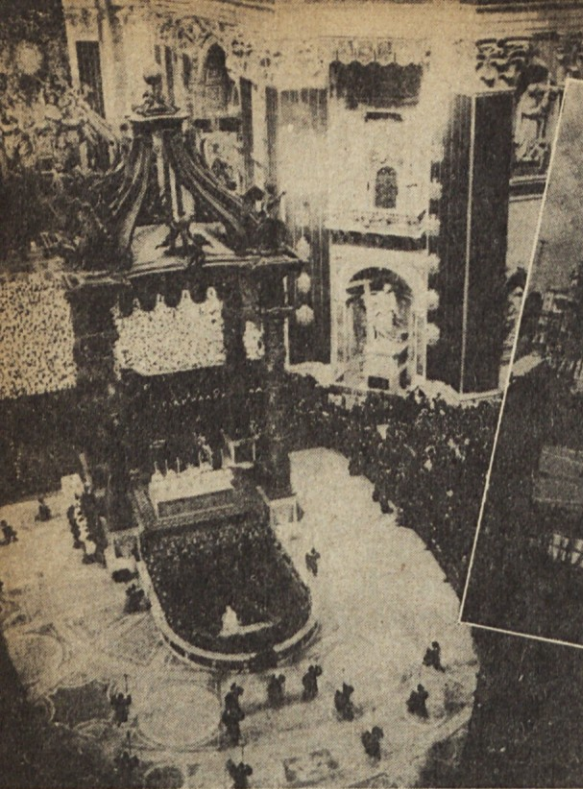
POBOŽNOST zbira družino k skupni domači službi božji pred podobo Jezusovega Srca. Vsaj enkrat na dan naj opravi družina skupno molitev pred njo, otroci večerno molitev, da bo vsak dan stopil Jezus med družino, kakor je obljubil: "Kjer sta dva ali so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz sredi med njimi."

Podoba Srca Jezusovega v družini je kakor oltar v cerkvi. Ko vstopimo v cerkev, se poklonimo in Jezusa v tabernaklju počastimo. Prav tako storimo, ko iz cerkve odhajamo. Storite enako pred podobo božjega Srca doma. Ko odhajate od doma, za hip se ustavite pred podobo, s toplo mislijo pozdravite Jezusovo Srce in prosite potrebne pomoči in blagoslova. In kadar se vrnete od dela ali drugega opravka izven hiše, zopet pojdite pred podobo, samo za hip ga pozdravite. Otroke naučite isto. Ko gredo v šolo in ko se vrnejo, ali kadar jih pustite na igrišče in ko se vrnejo, pozdravijo Srce Jezusovo. To navado bodo morda za vse življenje ohranili, da bodo tudi tedaj stopili pred Jezusa, kadar so kaj grešili in ga žalili, pred njim bodo priznali svoj greh in ga skesano prosili odpuščanja: Srce Jezusovo, usmili se nas. Na ta način postane Srce Jezusovo kakor toplo sonce v družini. Jezus živi v družini in z družino.

Posvetitev Srcu Jezusovemu in trajno češčenje in posnemanje njegovih čednosti, to bodi naša zahvala Mariji in njenemu materinskemu Srcu. Postavite v svojih srcih in svojih družinah tak živ spomenik Jezusu in Mariji v zahvalo, da bo vaše življenje potekalo v ljubezni teh dveh Src.

Pozdrav in blagoslov!

+ Gregorij Rožman

LUTERANSKI PASTOR V VEČNEM MESTU

V svetem letu 1950 je skupina katoličanov iz Nemčije romala v večno mesto Rim. Eden med njimi ni bil katoličan. To je bil Richard Baumann, luteranski pastor. Le redki romarji so vedeli, da ni katoličan. Richard Baumann je prepričan, da mora biti možnost zedinjenja med cerkvami, ki verujejo v Kristusa. Do tega zedinjenja pa lahko pride samo po pravilnem pojmovanju papeštva. A eno vprašanje muči Baumanna. Prepričan je, da brez sodelovanja papeža ni mogoče govoriti o edinosti. Luther pa je prepovedal vsak stik s papežem; papeža je smatral za antikrista. Kako naj potem pride do edinosti, se vprašuje ta luteranski pastor.

Svoje spomine na potovanje v večno mesto je popisal v knjigi "Da bi videl Petra". Na potovanju je prvokrat v svojem življenju od blizu opazoval versko življenje dobrih katoličanov. Spoznal je njihovo pobožnost do Marije, vero do pre-

svete Evharistije in v daritev svete maše. Priznava tudi in občuduje moč papeštva. Način njegovega pisanja nam razodeva iskreno prizadevanje iskati resnico na pravi poti. Ko človek prebira njegov potopis, zasluti koliko težav in koliko predsodkov pusti v duši vzgoja v krivi veri. Svoje iskanje razodeva protestantovskim bratom z najplemenitejšim namenom. Trudi se, da bi vse zaključke in ugotovitve svojega iskanja spravil v sklad s svetim pismom, zakaj protestanti priznavajo samo sveto pismo za razodetje božje.

RICHARD BAUMANN O ROŽNEM VENCU - Med potjo v Rim so romarji skupno molili rožni venec. Luteranski pastor tako razlaga molitev rožnega venca:

"Ali je to prava molitev, kar ti mladi ljudje govorijo, ko molijo rožni venec? Ali lahko to vrsto pobožnosti spravimo v

sklad z duhom evangelija? Bili so trenutki, ko sem začutil točno isto, kar pravi Grignon Montfortski: 'nekaterim je pogled na rožni venec hujši kot pogled na kačo'. Bili so trenutki, ko se mi je ponavljanje istih molitev zdelo kot 'blebetanje pogonov' (Mt 6,7). Toda poslušal sem opomin apostola: 'Dane boste gledali vsak na svoje, ampak tudi vsak na to, kar je drugih' (Fil 2,4); in po trudu mnogih let sem prišel do globljega razumevanja."

"Ko so v zboru začeli s svojo molitvijo, so najprej držali v rokah križec rožnega venca in molili apostolsko veroizpoved, nato očenaš in častbodi. Nato so imenovali eno za drugim odrešilna dejanja Boga v Jezusu Kristusu, 'vzvišene člene božjega veličastva' o odrešenju po milosti, kar tudi mi izpovedujemo s skupno molitvijo."

Richard Baumann hoče reči: katoličani molijo tako kot mi protestanti. Zakaj se torej spodtikamo nad njihovo molitvijo. Nad molitvijo se ne smemo spodtikati samo zato, ker je to katoliška molitev. To pa utemeljuje tako:

"Knjiga psalmov nam govori, da se resnica, ki jo ponavljamo, vtisne v spomin; ko katoličani molijo rožni venec, se božje resnice takorekoč pogrezajo v njihovo podzavest, kakor pronica v zemljo počasen in stalen dež; jedrnatih katekizemskih stavki so neprecenljive vrednosti za 'male', katerim pripada nebeško kraljestvo (Mt 19,4). Je to dolgo in stanovitno poglobljanje, premišljevanje in umirjenje duha v slavljenju Boga, dragocenost, katero se moramo mi protestanti šele učiti. V tej verigi ljubezni je križ prevladujoč simbol; jagode so pomoč za spomin, orožje proti nepotrpežljivosti, ki je potrebna, da lahko toliko časa vstrajajo v molitvi; zgodovina pogostokrat govori o takih pripomočkih."

Kratko povedano: namesto, da se protestanti - svari Richard Baumann - tolikrat spodtikajo nad molitvijo rožnega venca, je bolje, da se učijo od katoličanov in se vrnejo k pobožnim vajam, na katere so pozabili.

"In sedaj obračanje k Mariji! 'Zdrava Marija, milosti polna. Gospod je s teboj.

Tudi protestanti so nekdanj častili Marijo. Kaj pa danes?

Blagoslovljena si med ženami in blagoslovljen je sad tvojega telesa, Jezus'. To je svetopisemsko. To je pozdrav angela in Elizabete, ki ga najdemo v prvem poglavju evangelija po Luku. Kristjani se pridružujejo temu pozdravu in spolnuje se svetopisemska prerokba: 'Glej, blagrovali me bodo odslej vsi rodovi. Zakaj velike reči mi je storil on, ki je mogočen, in njegovo ime sveto' (Luka 1,48-49). Vsi rodovi, to je do konca sveta."

Nato hoče Richard Baumann dokazati, da so tudi prvi protestanti častili Marijo; a z žalostjo mora ugotoviti:

"A vse to je zginilo med nami". In iskreno priznava: "Ako imamo mi samo še drobce prave vere, katoliška Cerkev jih v celoti ohranja s svetopisemsko zvestobo. Naši bratje in sestre 'tam na drugi strani' (to je v katoliški Cerkvi) to pobožno izpovedujejo, kakor onadva romarja tam pri oknu, ki sta popolnoma pozabila na lepoto pogleda iz brzečega vlaka v naravo. Takole molita: 'Sveta Marija, Mati božja, prosí za nas grešnike, zdaj in ob naši smrtni uri. Amen'. To je občestvo svetnikov z Marijo, Matero božjo, kar je popolnoma v skladu s svetim pismom. Saj ima svoj začetek v evangeliju."

Protestanti med službo božjo pojejo. Pastorja je presenetilo, ko se je prepričal, da tudi katoličani pojejo. Peli so angelsko češčenje in druge pesmi, s katerimi so izražali svojo pobožnost in svoje vero.

Tudi v vsebini katoliških pesmi so izražene evangeljske resnice. V vsem pripovedovanju Richarda Baumanna je izraženo pristno iskreno in doživeto hrepenenje duše po polnosti Kristusove resnice. Njegovo iskreno izpovedovanje, v katerih ni nobene misli spreobrnjenja v katoliško Cerkev, nam daje slutiti, kako močno so zasidrani v človekovo notranjost nauki, v katerih je bil vzgojen. Bog ga išče s svojo milostjo na način, ki ga mi ne moremo razumeti. Ako bi to skrivnost razumeli, potem nam bi bilo dano že na tem svetu uživati one skrivnosti, ki so nam prihranjene za večno veselje.

SPOVED IN MAŠA – Romarji so se ustavili v Rapallu. Tam so imeli priložnost za spoved. Tudi o spovedi poda Richard Baumann nekaj misli. "Naši očetje iz časa reformacije niso nameravali odpraviti spovedi ali zakramenta svete pokore." A vkljub temu so protestanti danes brez spovedi. Zgodovina nam pove, da se protestantske sekte vedno globlje oddaljujejo od evangeljskega nauka. Richard Baumann v svojem potopisu to pogostokrat z žalostjo ugotavlja. Seveda mu protestantska vzgoja brani, da bi jasno spoznal nujnost, da se protestanti oklenejo vere rimsko katoliške Cerkve; prihaja pa do zaključka, da se morajo v marsičem učiti od katoličanov. Močan vtis je nanj naredila maša, katere se je udeležil prvič v Rapallu.

"Ono jutro se moje misli več niso pečali s spovedjo. Mislil sem na mašo, ki bo opravljena za romarje. Znašel sem se v neprijetnem položaju. Ali smem na tak način s svojimi soromarji izpovedati vero? Ko smo na predvečer zagledali cerkev v Rapallu, nisem mogel biti srečen, zakaj jaz nisem spadal med nje, nisem bil v njihovem občestvu. In temu je sledilo jutro. Ako sem resnicoljuben, moram priznati, da bi se lahko izognil romarjev, med katere nisem spadal, zakaj moje prenočišče je bilo oddaljeno od drugih. A tega nisem hotel storiti. Globoko v mojem srcu je bila neka sila, ki me je nagibala, da se približam k oltarju. Tudi jaz sem moral

biti z občestvom."

Nato hoče Richard Baumann zopet nekoliko opravičiti začetnike protestantizma:

"V naših bogoslužnih knjigah imamo evangeljski kristjani še vedno molitve, ki se molijo pri maši". Tukaj Richard Baumann pozabi, da maša ni samo skupna molitev, ampak da je obnavljanje Kristusove daritve na križu. Površni bralec njegove knjige opazi samo dobre strani njegovega opisovanja, brez pa lahko kaj hitro, da se za njegovimi lepimi besedami skriva marsikatera protestantska zmota. Protestanti nimajo maše in ne zakramentov. Začetnike protestantizma Richard Baumann zagovarja, da niso nameravali zavreči maše: "Leta 1530 so naši očetje v Augsburgu proglasili: 'Naše cerkve so po krivici obtožene, da smo zavrgli mašo; ako govorimo, ne da bi poveljevali sebe, lahko rečemo, da je javno znano, da opravljamo mašo z večjo pobožnostjo mi kot naši nasprotniki.' Kaj tukaj mislijo pod mašo, ne vem. Lahko, da samo bogoslužje, pri katerem so rabili nekatere mašne molitve, čeprav maše niso darovali. Lahko pa so mišljeni tudi nekateri odpadli katoliški duhovniki, ki so se priključili protestantom in so morda vkljub temu še opravljali daritev maše. To je popolnoma možno, ker je v tej duhovni revoluciji vladala velika zmešnjava. Jasno pa je da danes protestanti nimajo maše. Luther sam jo je zavrgel.

Vendar iz besed Richarda Baumanna spoznamo veliko dobre volje. Vse svoje napore posveča zedinjenju kristjanov. Ta knjiga nam razodeva, da on pravzaprav še zase išče pot, po kateri bi lahko prišlo do zedinjenja. Lutherancem hoče prikazati, da napak ravna, ako odklanjajo vse, kar je katoliškega; opozarja jih, da je potrebno raziskovanje zgodovine. On je mnenja, da prvi protestanti niso zavrgli maše in zakramentov. Misli, da so zakramenti in maša šele pozneje prišli v pozabo v protestantskem bogoslužju. Tega mnenja je pa zato, ker o zakramentih in maši nima pravih pojmov. Vse njegovo pripovedovanje in primerjanje protestantskega bogoslužja s katoliškim pa nam jasno

pove, da se katoliška Cerkev točno drži evangelija, pri protestantih pa iz stoletja v stoletje prihaja v pozabo vedno več važnih in bistvenih evangelijskih nauk in zapovedi. Tu je znova potrjena resnica, da je samo to, kar je sezidano na Petrovo skalo nepremagljivo. Kdor gradi na drug temelj, gradi brez Kristusa in se zato pogreza v vedno večjo zmoto. Zgodovina nam pove, da je bil Luthrov odpad od rimokatoliške Cerkve popolen. A ta odpad se je tekom stoletij še bolj poglobil.

Jezus Kristus, druga božja Oseba pre-svete Trojice, je postal človek in kot Bog in Človek je naš Odrešenik. Odkar je Kristus prevzel nase človeško naravo, se njegove odrešilne milosti po vidnih znamenjih razlivajo v neumrjoče duše. Na viden način se obnavlja njegova daritev na križu v vsaki sveti maši; in v vseh zakramentih se za posameznike delijo nevidne milosti po vidnih znamenjih. Kristus je s svojo Cerkvijo, resnično v njej živi in jo poživlja z močjo svojega odrešenja, ki je neskončne vrednosti. Protestanti nimajo maše, ker so zavrgli zakramente in z njimi tudi zakrament mašniškega posvečenja in ker so pretrgali vsako zvezo s pravo Kristusovo Cerkvijo.

Richard Baumann pa odkrito izrazi potrebo svoje notranjosti po zakramentih in po sveti maši. Poslušajmo ga, kako opisuje svojo udeležitev maše:

"V cerkvi je bila maša za romarje, a udeležili so se je tudi domačini in turisti. Ta služba božja se obnavlja na popolnoma enak način po vesoljni rimo-katoliški Cerkvi; v vseh deželah se obhaja enako. Liturgični jezik združuje njene ude. In pri tistih mašah, pri katerih verniki skupno molijo in pojejo v svojem domačem jeziku, so vključeni različni jeziki, združeni po istem obredu; sveta dejanja so vedno ena in ista in niso podvržena različnim in pogosto zoprnim željam posameznikov. To jutro se je moje srce veselilo, ko sem čutil, da popolnoma tuji narodi med seboj več niso tujci, zakaj krščansko bratstvo ne pozna sovraštva. Vsem narodom se mora ponesti evangelijska blagovest in vsi morajo postati učenci do konca sveta (Mt 28,

19-20). Še več! Po duhu in moči vstalega Kristusa smo vsi med seboj bratje in sestre. Naključje je nanese, da sem klečal poleg Italijana, a nisem takoj zapazil, da ni Nemec; ponudil sem mu romarski molitvenik, ko so ga razdeljevali med romarje. S prijazno kretnjo mi je dal vedeti, da ni romar in nato je s svojimi nemškimi brati obhajal daritev svete maše."

"V hiši božji smo zbrani v imenu Jezusovem. On, Gospod sam, prihaja med nas po svoji besedi; in skesani Ga verno molimo kot svojega Odrešenika in Odrešenika vsega sveta. On je med nami kot "Jagnje, Kristus, ki je bilo darovano" (I Kor 5,7); kot Jagnje božje in veliki duhovnik, "da se zdaj za nas predstavlja božjemu obličju" (Heb 9,24). Vsa nebesa, vsa Cerkev in seveda tudi mi molimo v daritvi v slavo..."

"Skrivnost vere! Gospod pravi: 'Vzemite, jejte, to je moje telo'. In vzel je kelih, se zahvalil, jim ga dal in rekel: 'Pijte iz njega vsi. To je namreč moja kri nove zaveze, ki se za mnoge preliva v odpuščanje grehov' (Mt 26,26-29; primerjaj tudi Mark 14,22-24; Luka 22,17-20; I Kor 11,24-25; in rimski misal". S tem hoče Richard Baumann reči, da je iz svetega pisma razvidno, da je Jezus Kristus ustanovil daritev svete maše.

"Vsi romarji, so se odzvali vabilu k sveti večerji. Tudi jaz sem z njimi molil očenaš; obhajal spomin svetnikov; kot grešnik sem prosil Boga za občestvo s temi ljudmi in za združenje z daritvijo Kristusovo. A nisem se mogel udeležiti svete večerje, zakaj mi evangelijski kristjani nimamo udeleženja pi mizi s prvotno Cerkvijo. Od kedar? Od Luthra. On je dejal, "da mora biti maša v papeštvu največja in najstrašnejša ogabnost, zakaj naperjena je proti upravičenju po milosti." Ko je Richard Baumann napisal te besede, ni čutil, da nasprotuje samemu sebi, ker v istem poglavju trdi, da prvi protestantovski reformatorji niso odpravili maše. Z žalostjo pa ugotavlja: "Z Luthrom je bila edinost uničena."

"Odpraviti sveto daritev, se pravi, pretrgati zvezo med nebesom in zemljo." Ko Richard Baumann piše o maši in zakra-

mentih ni dosleden. Po eni strani zagovarja Luthra, po drugi strani ga napada.

"Romarji so se vrnili od mize milosti; udeležili so se znova Kristusove daritve; združili so se znova v obhajilu z Gospodovo ljubeznijo. Kar se je zgodilo na oltarju je resnično, kakor je resnična smrt Kristusova na križu in kakor je resnično nebeško bogočastje pred Bogom in Jagnjetom."

"Ako to - namreč daritev maše - ni bogočastje, potem sploh bogočastja ni." Tako priznava z žalostjo in ugotavlja: "In prav maša je bila vzrok, da se je za nas protestante podrlo občestvo edinosti. Kako naj to podrto občestvo oznanja svetu mir, odrešenje in spravo?"

ODPUSTKI IN PAPEŽ. Med romanjem so se vršili hudi boji v protestantovski notranjosti Richarda Baumanna. Bil je v Livorno, ko je v molitveniku za romarje bral o popolnem odpustku, ki ga lahko prejmejo svetoletni romarji v Rim. O tem piše tako:

"Znovase je odprl prepad pred menoj; Nič ne pretiravam, ako priznam, da sem gledal v tuji svet in v njem so bili odpustki med tujimi stvarmi najbolj tuje. Odpustki so užgali protestantovsko reformacijo. Res, Cerkev je enkrat za vselej prenehala z zlorabo odpustkov takoj po Luthrovem napadu; toda zlorabljanje odpustkov je bilo samo zunanje in vendar je prineslo ločitev v Cerkvi."

Njegovo opisovanje razodeva hude notranje boje. Istočasno opravičuje rimsko-katoliško Cerkev in Luthra. Mi, ki smo vzgojeni v pravi Kristusovi Cerkvi, težko razumemo njegove notranje dvome in boje. Richard Baumann v svojih dvomih tako sprašuje svojo vest:

"Toda, kaj vendar delam? Jaz, evangelijski človek in pridigar - kam vendar grem? V Rim, ki je odgovoren za odpustke."

Richard Baumann je študiral katoliško pojmovanje odpustkov. Dokopal se je do tega, da jih je pravilno razumel. A v njem so ostali predsodki, preko katerih ne najde poti. Ko se romarski vlak bliža Rimu, stoji

pred novo težavo: papež. Luther ga je zavrgel. Prepovedal je vsak stik s papežem. Richard Baumann pa je študiral tudi papeštvo:

"Po novi zavezi in evangelijskem (protestantovskem) katekizmu moč ključev še vedno obstoja; in ključ je tam, kjer je 'Skala', na katero so zgrajeni drugi 'živi kamni' (1 Peter 2,5) božjega templja. Služba naslednika Petrovega ni nasprotna svetemu pismu; je celo znamenje Cerkve, ki se upravlja v skladu s svojim poslanstvom in svojimi nalogami. Bil sem torej v gotovosti, kar se tiče svetega pisma. Toda kaj se bo zgodilo z mojo vestjo v Rimu? Ali bo vtis o resničnosti Petrove službe, ki sem ga dobil iz svetega pisma potrjen brez dvoumnosti? Ali pa bodo novi dvomi pretresli mojo vest? So sile proti meni, sile, ki me silijo k zanikanju, čeprav sem že priznal, da je papeštvo utemeljeno v svetem pismu."

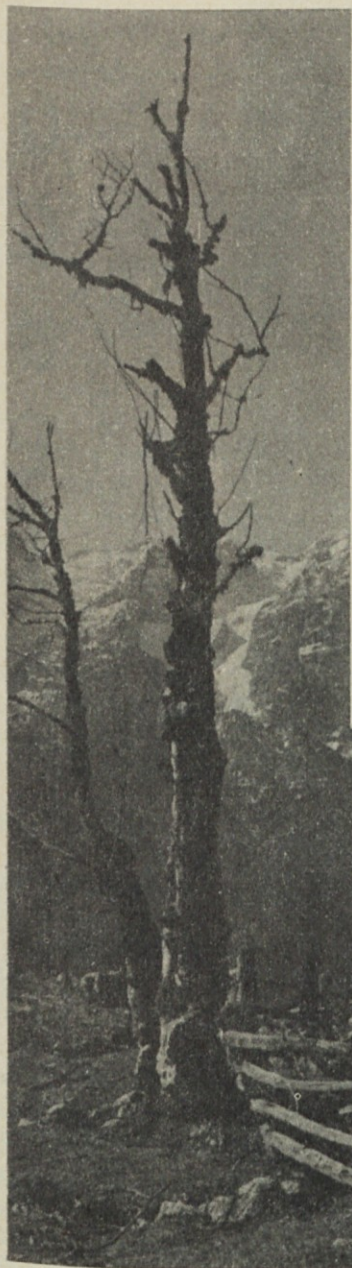
Kaj mu je prinesel Rim? Ko je bil na trgu Svetega Petra je njegov "duh užival mir". Ko je gledal v veži bazilike reliefno sliko, ki predstavlja, kako Kristus izroča ključne "ENEMU" je izpovedal tako: "Ti ključni niso izgubljeni. Po živi božji besedi še obstoja ista oblast, isto poslanstvo". Omenja slovesni začetek svetega leta in se spominja besed sv. očeta, ki so bile naslovljene na vse ljudi. "Ali je papež govoril tudi evangelijskim kristjanom?" Tako vprašuje in odgovarja: "Dejansko je. Tudi meni je govoril, meni, ki sem nekatoličan med katoliško množico in sem se pravkar približal svetoletnim vratom, da hitro skozi ta vrata vstopim." In v tem trenutku se je razgibala vsa njegova notranjost. Zakaj needinost Cerkva? Zakaj se vsi ne združijo in enotno ne uprejo brezboštvu? Razume torej, da je edinost nujno potrebna, ne doume pa še popolnoma, da je ta edinost možna samo na nepremagljivi Petrovi Skali.

Zgled Richarda Baumann, ki išče Kristusovo resnico, pa ima toliko težav in zaprek zaradi protestantovske vzgoje, nam daje slutiti, koliko bojev morajo prestatí iskajoče duše. Polnost Kristusove resnice

nam je dana po Kristusovem namestniku na
zemlji. In ta dar je velika milost. Ta mi-
lost nam nalaga dolžnost, da molimo in se

žrtvujemo za vse, ki še niso v "hlevu do-
brega Pastirja."

P. Fortunat Zorman OFM

Molitev

Kako vse v meni vre, kipi, kriči,
kam siliš, vroča, vroča moja kri?

Ne daj, o Bog, da bi zaupal vase!
Ti, dobri Bog, Ti mi podeli moč
in dvigni me, naj bom drevo, ki stalno rase,
prav vsem, prav vsem viharjem kljubujoč!

* * *

O Večni, hvala Ti, minula je turobna noč,
že v prsih tu jasni se - črni ves obup je proč. .
Življenje zopet, zopet me v višave dviga,
in vera v Tebe, Večni, novo luč prižiga.
Srce sedaj miruje, več viharjev v meni ni,
še upanje v bodočnost boljšo v prsih mi prižigij!

(Zgornja pesem je nastala
pred kratkim v komunistični
ječi.)

Msgr. Anton

O G U L I N

misijonar
v Minnesoti

Monsignor Ogulin je bil pristen Slovenec iz Bele krajine. Rodil se je v semiški fari, o kateri se lahko reče, da je dala Ameriki več odličnih mož kakor katerakoli druga slovenska župnija. V njeni farni cerkvi sv. Štefana so bili krščeni ameriški misijonarji škof Janez Stariha, monsignorji Alojzij Plut, Anton Ogulin in Janez Judnič ter župniki Janez Kraker, Matija Štukelj in Jožef Judnič. In kdo bi mogel našteti vse semiške laike, ki so se v Ameriki odlikovali!

Bela krajina je kraška deželica in daje prebivalcem le tisto, kar si pridobijo s trdim in stanovitim delom. Zato se zgodaj nauče marljivosti in vztrajnosti. Ti čednosti je tudi monsignor Ogulin vzel s seboj v novi svet, kjer jih je še dalje razvil in izpopolnil. Bil je vse življenje dober delavec. Šteti ga moramo med naše najboljše in najuspešnejše misijonarje v Ameriki. Spodobi se torej, da se z njim natančneje seznanimo vsaj zdaj, ko se bliža 25. obletnica njegove smrti.

Dom in šole

Luč sveta je Anton zagledal dne 15. svečana 1862 na Cerovcu, bregoviti vasici nad cesto med Semičem in Metliko. Očetu je bilo ime Jožef Ogulin, materi pa Marija, rojena Skala. Krstil je dečka še istega dne v Semiču kaplan Franc Svetlin, botra pa sta bila posestnik Matija Plut in gospodinja Marija Ogulin. Pri rojstni hiši se pravi po domače pri Županovih. Imeli so največje posestvo v okolici, ki je obsegalo tri četrtni grunta, kakor se je tedaj kmetija uradno opredeljevala. Preživljali so se z delom svojih rok. Starši so bili verni in dobrega, usmiljenega srca; pri njih je vsak revež našel zavetje. Bog jim je dal devet otrok, sedem sinov in dve hčeri, a sta dva fantka umrla že v nežni mladosti. Tonček je bil najmlajši ter precej samovoljen in razvajen od pre-dobre matere, ki je veselega sinčka s kodrastmi lasmi posebno ljubila. Na srečo mu pa to ni utegnilo škodovati, ker je še mlad prišel med tujce ter se kmalu obrusil in usposobil "za življenje trdo pot".

Prvi pogled v svet je Tonček dobil z domačih njiv in vinogradov, kjer so pri-delovali poleg navadnih kmetijskih pri-rodnin tudi dobro vino. Županova hiša namreč stoji prav na zapadnem koncu vasi in z njenega polja je slikovit razgled na

Semič. Semiško goro in dalje proti Črnomlju in po ostali zapadni Beli krajini. Ko je deček nekoliko odrasel, so ga starši poslali v semiško šolo, kamor je imel uro hoda ali 5 km. Ker je bil nadar-jen, so ga želeli izšolati za duhovnika. Po nasvetu dekana Antona Aleša so ga dali v Novo Mesto k frančiškanom v šolo, kjer se je naučil tudi nemškega jezika. Toda oče je kmalu umrl, ne da bi bil čakal 60 let. Nato je najstarejši sin Matija prevzel po-sestvo in tudi skrb za Tončka v Novem mestu. Tam je fant leta 1880 dovršil kla-sične študije ali šesti gimnazijski razred in potem šel domov na počitnice. Imel je nekaj nad osemnajst let.

Tisto poletje se je vrnil iz Amerike misijonar Janez Stariha. Imel je dovoljen-je od šentpavelskega škofa pripeljati s seboj tri mladeniče iz višjih šol, ki bi ho-teli postati duhovniki. Doma se je seznanil z dijakom Ogulinom. Ker se je ta dobro učil in lepo obnašal ter želel postati tudi misijonar, ga je vzel s seboj na povratku v Ameriko. Domovino sta zapustila 9. avgusta 1880 in se odpravila čez morje. Z njima je potovalo tudi precej Kranjcev, med njimi trgovec Valentin Šebat iz Wabashe, Minn. Dne 1. septembra so se v New Yorku izkrkali. Ogulin je nadaljeval pot v Milwaukee, Wis., kjer se je vpisal v St. Francis Seminary. Dejali so ga takoj v

Semič na Dolenjskem. V sredini slike je far-na cerkev sv. Štefana, kjer je bil krščen Msgr. Anton Ogulin in mnogi drugi odlični možje, ki so s svojim neutrudnim delom delali čast slo-venskemu narodu v A-meriki.

razred modroslovja. Dobra dva tedna potem je prišel tja tudi dijak Janez Solnce, s katerim sta se poslej skupaj šolala.

Izprva sta bila edina Slovenca v semenišču. Pozneje pa sta še dva prišla, nakar so si v jeseni leta 1882 z osmimi češkimi dijaki osnovali "Slovansky spolek". V tem literarnem društvu so se učili slovanskih jezikov, urili v govorništvu in pripravljali za misijonsko delovanje. Ogulin je bil delaven član tega društva, dokler je tam bival.

V semenišču sta se s Solncem učila eno leto modroslovja in tri leta bogoslovja. Posebnih težav nista imela in sta študije dobro izvršila. Na počitnice sta hodila v Minnesoto; Ogulin v Red Wing k župniku Starihi, Solnce pa v Wabasho k župniku Jakobu Trobcu. Proti koncu zadnjega leta sta 29. marca 1884 prejela subdiakonat in drugi dan diakonat; podelil jima jih je milwaukiški nadškof Heiss. Ta je ob sklepu šolskega leta posvetil Solnca tudi v mašnika. Ogulin pa je bil za to še premlad.

Nato sta se vrnila v Minnesoto. Ogulin je šel na počitnice v St. Paul k župniku Starihi, ki je tam ravno ustanovil novo nemško faro in ji zidal cerkev sv. Frančiška Saleškega, Solnce pa v Wabasho, kjer je imel 6. julija novo mašo. Ogulin je bil pri njej za subdiakona. Nekaj tednov pozneje pa je pomagal v St. Paulu, ko je škof Ireland v petek 19. septembra 1884 v svoji stolnici. Ta vesel dan pa mu je pokvarila vest, katero je dobil od doma, da mu je umrla ljuba mati, kar ga je zelo užalostilo.

Tako je Ogulin polagoma postal dovolj star, da mu je Rim spregledal kano nično nedoletnost. V mašnika ga je posvetil škof Ireland v petek 19. septembra 1884 v svoji stolnici. Ta vesel dan pa mu je pokvarila vest, katero je dobil od doma, da mu je umrla ljuba mati, kar ga je zelo užalostilo.

Sledeče nedeljo je prvič daroval sveto mašo v novi cerkvi sv. Frančiška. Pri njej sicer ni imel nobenega svojca, vendar je to bila lepa slovenska nova maša; vsi duhovniki, ki so pri njej pomagali, so bili namreč Slovenci, kakor je pripomnil celo ondodni nemški tednik. Za diakona je služil č. dr. Bernard Ločnikar, O.S.B., za

subdiakona pa č. Peter Jeram. Pridigal je župnik Stariha in ganljivo razpravljal o pomenu mašništva. Kakor se je bralo v časopisih, je bila vsa slavnost zelo izpodbudljiva. Povzdignilo jo je tudi ubrano petje cerkvenega zbora.

Župnik v Heron Laku

V tistih časih je v Minnesoti hudo primanjkovalo duhovnikov. Ogulin je bil tedaj še mlad in neizkušen mož, saj je imel komaj 22 let in sedem mesecev. V prid bi mu bilo, če bi bil prišel najprej kam za kaplana in se tako privadil dušernu pastirstvu. Toda škof Ireland ga je postavil kar za župnika in ga poslal v Heron Lake, kjer še nikoli niso imeli stalnega duhovnika in nič drugega otipljivega, ki spada v urejeno faro. Vedel je dobro, kako težavno službo mu je izročil, in prihodnost je pokazala, da se ni zmotil.

Heron Lake (Čaplje jezero) je bilo majhno naselje v Jacksonovem okrožju v južnozapadni Minnesoti. Stalo je in še stoji ob mičnem jezeru istega imena, dolgem kakih deset milj. Ondotna pokrajina je bila prostrana a rodovitna prerija ali travnata ravnina. Ljudje so se splošno pečali s pridelovanjem lanu. Drevja tam prvotno niso našli razen ob jezeru in pritokih. Zato so si okrog hiš nasadili mladega drevja, katero pa so jim leta 1884 kobilice popolnoma pokončale. Kurili so večinoma s prerijskim senom. Živel so izprva v revščini.

Zgodovina Heron Laka je bila še mlada. Prvi katoličani, ki so se l. 1872 tam naselili, so bili moravski Nemci. Sledeča leta so strnjeno zasedli ves svet ob jezeru petnajst milj na dolgo in deset milj na široko. Ker so bili povečini katoličani, so jih kmalu obiskovali razni misijonarji in jim ob negotovih rokih maševali v neki zasebni hiši. Eden izmed njih, č. Karel Koeberl, Štajerec, je naseljence pripravil, da so sklenili postaviti cerkev. Po velikem trudu so l. 1881 res zgradili majhno hišo božjo, ki je

pa tičala še v dolgovih. Toda preden je bila dovršena, jo je silen vihar porušil in odnesel. Začeli so si staviti drugo, pa je bila tako šibka, da so jo sami podrli. Vrh tega so jim tudi kobilice uničile polja in vrte. Zaradi teh nesreč so ljudje docela obupali.

V takšnem stanju jih je Ogulin dobil, ko je 16. oktobra 1884 prišel tja z nalogo, naj jih zopet organizira in jim takoj postavi cerkev. Mladi misijonar se je res nemudoma z vsemi močmi poprijel dela in posledice so se kmalu prikazale v novem pogumu in življenju občine.

Ob svojem prihodu ni Ogulin tam našel ne cerkve ne župnišča ne zemljišča, na katerem bi mogel zgraditi potrebna poslopja. Nastanil se je torej v vaškem hotelu, kjer je bil tudi na hrani. Od prejšnje cerkve je dobil samo nekaj debelih tramov in kup skodel. Pripeljal pa je seboj iz St. Paula dva železniška voza stavbnega lesa, ki ga je s posredovanjem škofa Irelanda Omaška železniška družba darovala v zameno za prostor, kjer je stala prejšnja cerkev. Ista družba je darovala tudi zemljišče za novo cerkev.

Mladi župnik je takoj dal narediti načrte in se pogodil z nekim stavbenikom, da cerkev zgradi. Ta je 4. novembra začel zidati. Ker je bila cerkev majhna, jo je kmalu imel pod streho in toliko dogotovljeno, da je župnik mogel že na božič v njej obhajati službo božjo. Pel je sv. mašo brez orgel, vendar so bili ljudje zelo zadovoljni in veseli, češ da je bilo lepo "prav kakor v starem kraju". Zalo leseno cerkev je pred mašo blagoslovilslovanski-ma apostoloma na čast. Bila je tedaj prva in edina cerkev v Minnesoti, posvečena sv. bratoma Cirilu in Metodu. Rabila so jo dobrih 36 let, nakar so sezidali novo in jo prekrstili v cerkev sv. Srca Jezusovega.

Med zidanjem cerkve in še potem je moral župnik mnogo potovati, da je nabral potrebnega denarja. Škof Ireland mu je takoj iz početka naročil, naj gre koledovat po boljših župnijah v škofiji. Da bi mu olajšal težki posel, je napisal tudi poseben list g. Trobcu v Wabashi in sedmim drugim župnikom, ki se takole glasi:

"Dovolite mi, da Vam predstavim č. g. Ogulina. Kakor Vam bo sam sporočil, sem mu izročil dušno pastirstvo v Heron Laku, kjer je najbolj revna občina v škofiji. Da se ohrani vera teh ljudi, je potrebno, da se jim čim prej mogoče postavi cerkev, katere pa sami ne morejo plačati. Edini izhod se mi zdi ta, da gre g. Ogulin koledovat v nekatere sosedne župnije. Zato ga Vam najtopleje priporočam. Dajte mu priložnost, da eno prihodnjih nedelj opiše z prižnice stisko svoje fare. Tako zbrani denar naj se mu brez kakega odbitka izroči v uporabo. Tudi g. župnik naj z nekaterimi besedami izpodbudi ljudi, da bodo radovoljno prispevali."

Mladi župnik je moral dva meseca hoditi iz fare v faro in v pridigah razlagati svoj namen. Tako se mu je posrečilo nabrati kakih 900 dolarjev, kakor je razvidno iz nekega seznama. Obrnil se je tudi na dunajsko Leopoldinsko ustanovo in ji opisal siromaške razmere v svoji fari, nakar mu je ta darovala 1,100 dolarjev. Ostalih 600 dolarjev pa je moral nabrati med svojimi župljani. Obredel je vse kote fare in ne le zbiral darove za cerkev, ampak hkrati tudi popisoval župljane. Naštel je kakih 80 družin, ki so bile povečini nemške, le malo se jih je prištevalo k drugim narodnostim. Vse so po svojih močeh prispevale vsaj toliko, da je mogel tesarje plačati. Cerkev, ki je stala več kot 2600 dolarjev, je kmalu razdolžil. Priskrbel ji je tudi vso notranjo opravo.

Stanoval je v hotelu, kjer je preživel skoraj štiri leta, kadar je bil doma. A polovico časa je prebil na misijonskih potih po svojem širnem področju. Obiskovati je namreč moral poleg Heron Laka še štiri podružnice, in sicer Hersey, Jackson, Windom in Worthington. Dobival je prav malo denarne podpore, ker so bili farani siromašni. Ko pa so se razmere izboljšale, so mu l. 1888 iz hvaležnosti postavili majhno župnišče. Vendar ni dolgo v njem živel, kajti sledeče leto ga je škof, ki je medtem postal nadškof, drugam poklical.

Ogulin je v tej župniji prebil nekako štiri leta in osem mesecev ter napravil

lepo faro. Krstil je 232 oseb, poročil 35 parov in pokopal 27 mrličev. Z neutrudljivo in nesebično delavnostjo si je pridobil spoštovanje in ljubezen vseh župljanov, tako da so splošno žalovali, ko jih je zapustil. Nadškof Ireland je namreč pričakoval, da se bo še isto leto ustanovila nova škofija v Winoni in da bo tudi Heron Lake vanjo spadal. (To se je 26. novembra res zgodilo.) Da ne bi zgubil zmožnega duhovnika, ga je pravočasno prestavil v St. Peter, kjer je tudi potreboval dobrega gospodarja.

Župnik v St. Petru

Mesto St. Peter stoji ob reki Minnesoti dobrih 70 milj južnozapadno od St. Paula in je sedež nikolletskega okrožja. Skoraj do konca leta 1888 je imelo samo eno katoliško župnijo, posvečeno poglavarju apostolov. Ustanovil jo je l. 1865 naš misijonar Janez Žužek ter ji priskrbel cerkev, šolo, župnišče, samostan in pokopališče. Za njim so tam misijonarili naš Janez Tori in drugi.

Farani so bili večidel Irci in Nemci. Zadnji so se sčasoma tako pomnožili, da so šteli že blizu devetdeset družin. Ker njihov irski župnik ni znal nemškega jezika, so hoteli dobiti svojo faro in cerkev, kjer bi se samo nemški pridigalo. Nadškof Ireland je v to privolil in jim poslal Nemca B. Sprolla za župnika. Staro faro so sporazumno razdelili in vso cerkveno lastnino prodali na dražbi, na kateri so jo Irci zase kupili, le pokopališče je ostalo skupno. Nemci so dobili svoj del skupička in najprej kupili zemljišče, na katerem so si potem postavili hišo božjo. Pogodbo za zgradbo nove cerkve so podpisali 1. aprila 1889. Toda preden je preteklo mesec dni, jih je župnik kar popustil in jo drugam pobral. Nato jim je nadškof poslal Ogulina za župnika z naročilom, naj spravi faro zopet v red in pogon.

Ljudje, katerim je že začelo upadati srce, so bili novega župnika veseli, ko je v juniju 1889 tja prišel. Našel je novo

faro še prav nebogljeno, saj ni imela še nikakega poslopja. Novo cerkev so menda komaj začeli zidati. Pod Ogulinovim vodstvom in nadzorstvom so se dela zopet lotili in ga še isto leto dovršili. Dne 8. grudnia 1889 je nadškof cerkev slovesno blagoslovil na čast brezmadežnega spočetja device Marije in hkrati tudi birmal 150 oseb. Novo cerkev je župnik moral tudi takoj oskrbeti z najpotrebnejšo opravo. Vendar ni fara ob koncu leta imela več kot štiri tisoč dolarjev dolga. Sledeče leto je Ogulin začel zidati tudi župnišče in ga ravno dogotavljal, ko je bil iznenada poklican v St. Paul. Tudi tam so namreč pogrešali podjetnega duhovnika, da bi spravil v tir novo župnijo sv. Bernarda.

V St. Petru je Ogulin prebil samo kakih 15 mesecev, a je župnijo lepo uredil. Po pravici se šteje za njenega ustanovitelja. Od onod je oskrboval misijona Belgrade s cerkvijo sv. Mihaela in Middle Lake s cerkvijo sv. Miklavža.

Župnik pri Sv. Bernardu

St. Paul je glavno mesto država Minnesote. Štel je tedaj 133,000 prebivalcev in imel 18 katoliških cerkva: 10 angleških, 5 nemških, 1 francosko, 1 češko in 1 poljsko. Pri štirih nemških cerkvah so bili Slovenci župniki, in sicer pri Marijinem vnebovzetu o. Bernard Ločnikar OSB, pri sv. Frančišku č. Janez Stariha, pri sv. Neži č. Jakob Trobec in pri sv. Mateju č. Janez Solnce. Peto nemško faro pa je imel štajerski Nemec Karel Koeberl.

Šesto nemško župnijo je začel dr. Bernard Ločnikar v severnem delu mesta, kjer se je naselilo mnogo Nemcev, posebnost z Ogrskega. Dovoljenje za to je dobil v jeseni leta 1889. Sledeča mesece je ljudi osebno obiskoval in pridobil za svoj načrt. Dne 11. aprila 1890 je dal župnijo inkorporirati ali vknjižiti po državnih postavah kot "Cerkev sv. Bernarda v St. Paulu". Pomagal je tudi izbrati lepo stavbišče. Dalje ni mogel, ker je bil med tem izvoljen za kapiteljskega vikarja

in mesec nato za šentjanskega opata.

Za župnika te nove fare je nadškof hotel imenovati č. Alojzija Pluta. Ta je bil pri volji sprejeti službo le pod pogojem, če kmalu ozdravi. Nastanil se je pri nadškofu in hodil skoraj pol leta vsako nedeljo maševat novim faranom v neki zasebni hiši. V tem času so kupili stavbišče - pol mestnega bloka in napravili načrte za dvonadstropno šolo, a so njeno zgornje nadstropje hoteli začasno rabiti kot cerkev. Poslopje naj bi stalo 13,000 dolarjev. Izkopali so temelj in začeli zidati pritličje.

Ker se pa Plutu zdravje ni hotelo vrniti, je nadškof izprevidel, da mora mladi župniji dati krepkega gospodarja, če hoče, da bo napredovala. Izbral je torej mladega g. Ogulina, čigar zmožnosti je poznal, in ga ji postavil za prvega stalnega župnika. Ta je potem dolgih 22 let delal vneto in modro pri zgraditvi te župnije, tako da je postala ena izmed največjih in najboljših v mestu. Po pravici velja za njenega utemeljitelja.

Novo službo je Ogulin prevzel 20. septembra 1890, ko se je pritličje že zidalo. Pet tednov nato je bilo že toliko dovršeno, da je mogel v njem prvič maševati. Tam je potem nekaj mesecev ob nedeljah opravljal božjo službo. Ob delavnikih pa je maševal, krščeval itd. še v omenjeni hiši, kjer je tudi stanoval.

Medtem je pridno koledoval med župljani. Takoj prvo jesen je tudi ustanovil oltarsko društvo sv. Marije, da je skrbelo za mašno obleko in cerkveno opravo, krasilo oltar, čistilo cerkev itd. Sledeče leto je organiziral društvo sv. Cecilije za dekleta in podporno društvo sv. Bernarda za moške. Tem je tudi pomagal sestaviti društvena pravila.

Kmalu po novem letu so zidarji in mizarji dovršili prvo nadstropje s štirimi šolskimi sobami. Tri izmed teh je župnik precejdal opremiti, tako da je 22. svečana 1891 mogel v njih odpreti šolo s tremi sestrmi sv. Benedikta. Toda vpisalo se je nepričakovano kar 220 otrok. Postal je takoj jasno, da se jim bo morala odpreti še četrta soba. To pa je bilo treba najprej

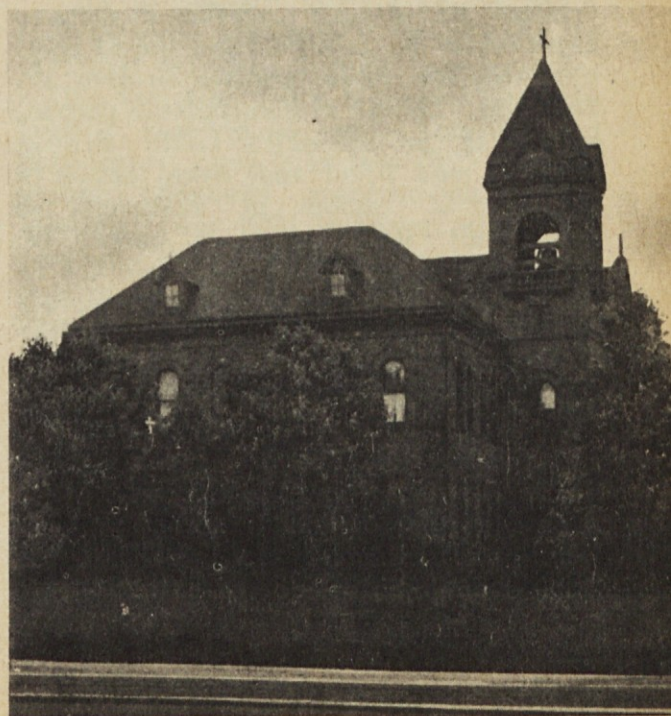
opraviti in dobiti še četrto sestro. Zato se je v četrtri sobi šola začela šele po veliki noči. Pa so še tedaj morali malčki nekaj časa med tednom rabiti tudi dolge klopi v cerkvi in na tleh čepeti, kadar so pisali.

V sušcu so mizarji izgotovili tudi drugo nadstropje, ki je potem skoraj 16 let služilo kot cerkev. Na cvetno nedeljo, 22. marca, je župnik prvič v njej maševal. Pred mašo je blagoslovil cerkev, popoldne pa postaje križevega pota in obakrat imel primerno pridigo. Bil je to vesel praznik zanj in za farane, ki so celo leto željno čakali tega dneva.

Ogulin je bil velik prijatelj katoliške vzgoje otrok. Kadar je šlo zanj, mu ni bilo nič pretežko ali predrago. Držal se je pravila, da katoliški otroci spadajo v katoliške šole. Pazil pa je tudi strogo, da so se res vzgajali v dobre kristjane. In če so pri tem učiteljice potrebovale njegove pomoči, jih nikoli ni pustil na cedilu. Le en primer:

Nekoč se mu je šolska sestra pritožila, da je neki učenec ni hotel ubogati in ne spisati kazni, ki mu jo je naložila. Župnik je naročil sestri, naj pridrži otroka v šoli po končanem pouku. Ko so drugi odšli domov, se je gospod sam z učencem zaprl v sobo in mu ukazal, naj spiše kazen, kot

Prvotna cerkev sv. Bernarda v St. Paulu, Minn.

mu je bila naložena. Otrok pa ni hotel in sta potem mirno sedela naprej. Prišel je šolski sluga sobo pospravljat. Župnik mu je naročil, naj prinese svetilko in pripravi dovolj petroleja, da bo za vso noč. Sluga je to storil in odšel. Ko je fantič uvidel, kaj ga čaka, se je vdal in hitro spisal nalogo.

K temu je Ogulin pristavil: "Otroci so v Ameriki zelo svojeglavni in razvajeni. Starši bi morali strogo z njimi ravnati in podvreči njihovo voljo svoji. Ker pa tega ne store, ima šola tako težko delo pri vzgoji otrok."

Vkljub raznim oviram in zaprekam so pa otroci lepo napredovali v šoli. V nedeljo, 21. junija 1891, zjutraj so prvič v fari imeli prvo sv. obhajilo. Popoldne istega dne pa je bil slovesno blagoslovljen nov zvon. Obrede je opravil č. Jakob Trobec, pridigal pa č. Janez Solnce. Na slavnost so bili povabljeni vsi nemški katoličani in zlasti člani katoliških društev v mestu. Zvon je stal 470 dolarjev in ima napis: "Sancte Bernarde, ora pro nobis. 1891". Darovali so ga nekateri župljani. Zdaj poje v južnem zvoniku nove cerkve.

Sv. birmo so prvič imeli v nedeljo, 13. avgusta 1892. Podelil jo je nadškof Ireland. Sledečo nedeljo pa so zelo slovesno obhajali god farnega patrona. Levitirano mašo je pel župnik Ogulin, pridigal pa je opat Ločnikar o namenu človekovem na zemlji. Popoldne so imeli blagoslovitev nove zastave društva sv. Bernarda. Začeli so z velikansko parado, katere se je udeležilo kakih dvajset društev, med njimi tudi nekaj čeških in poljskih. Z godbo in zastavami so prikorakali skozi mesto h cerkvi sv. Bernarda, ki je pa bila vse premajhna za toliko ljudi. Zato se je slovesnost morala nadaljevati zunaj cerkve. Opat Ločnikar je blagoslovil zastavo, župnik Koeberl pa je pridigal. Zraven so bili tudi drugi duhovniki, med njimi Solnce in Pakiž.

V jeseni tistega leta so prenesli ostanke č. Lovrenca Lavtižarja, ki je leta 1858 zmrznil na Rdečem jezeru, iz Crow Winga v Duluth. Opravili so zanj tudi slovesno sv. mašo, pri kateri je bil Ogulin

diakon. Daroval je tudi za lepi spomenik, ki so ga postavili na novi grob.

Farna šola, katero je župnik odprl z 220 otroki, je hitro rasla. Kajti sledečo jesen se je vpisalo že 250 otrok – mnogo preveč za štiri sobe. Ker pa Ogulin ni hotel, da bi hodili v javne šole, jim je moral sam priskrbeti več prostora. Dal je torej leta 1892 šolsko pritličje predelati v šolske sobe. Toda nove trume otrok so jih kmalu napolnile.

S šolarji so se morale množiti seveda tudi učiteljice. Teh je čez tri leta bilo že sedem. Živele so v neki zasebni hiši, v kateri so imele tudi kapelico z Najsvetejšim. V njej je župnik v sobotah maševal in izprva tudi hranil posvečene hostije za faro. Toda ta hiša je stala šest blokov daleč od šole, kar je bilo jako neprijetno za sestre, zlasti ob slabem vremenu, ker so morale vsak dan po večkrat tako daleč hoditi po prav ozki in često blatni ali polzki stezi.

Iz teh razlogov so župnik in farani l. 1892 sklenili sezidati samostan blizu šole. Dogotovili so ga sledeče leto, nakar so se sestre dne 8. septembra 1893 vanj preselile. To poslopje je povečalo farni dolg za skoraj 3,400 dolarjev. Tisto pomlad so namreč nastali slabi časi, ki so potem nekaj let stiskali deželo. V hiši, katero so sestre zapustile, se je nastanil župnik in nato šest let v njej živel, čeprav je bila zelo od rok.

Po 14-letnem bivanju v Ameriki je Ogulin želel zopet videti domovino in se malo odpočiti. Zapustil je St. Paul dne 14. maja 1894 z župnikom Stariho. V Novo mesto sta se pripeljala menda že z Dolenjsko železnico, ki so jo ravno tisto leto dogradili. Obiskala sta poleg drugih krajev svoji rojstni vasi in se spotoma oglasila tudi pri slavnem zdravniku Kneippu na Bavarskem. Konec poletja, ko so se šole začele, sta bila že zopet v St. Paulu, pripravljena za nova dela.

Odkar je bil Ogulin ondi župnik, je pogrešal farne dvorane, v kateri bi mogla društva zborovati in župnija imeli razne cerkvene in šolske prireditve. Na njegovo pobudo so župljani sledeče leto sklenili

dvorano postaviti. Kupili so pol bloka nasproti šole za 887 dolarjev in leta 1896 na njem sezidali poslopje iz opeke, ki je stalo skoraj 3,400 dolarjev. Obsegalo je poleg prostorne dvorane z odrom še oblačilnico, galerijo in majhno kuhinjo. Toda veliko oblačilnico je moral župnik prav kmalu spremeniti v osmo šolsko sobo.

Ko je bila dvorana postavljena, je fara imela vsa potrebna poslopja; manjkalo ji je samo še poštenega župnišča v bližini cerkve. To bi olajšalo župniku delo in hkrati pripravilo prostor tudi kaplanu, ki ga bo kmalu treba. Tako si je Ogulin mislil in sklenil sezidati župnišče. S tem namenom je l. 1898 obiskal vse hiše v župniji in zbiral prispevke. Dobil je 1420 dolarjev v gotovini in 2200 v podpisih. Drugo leto je župnišče sezidal in opremil, tako da se je mogel že v sredi svečana 1900 preseliti v novi dom, ki je stal 6,600 dolarjev. Sledečo pomlad je res dobil kaplana, brez katerega potem ni bil več, da mu je pomagal pri obilnem delu.

Ni pa imel opravkov samo s svojo župnijo. Podpiral je tudi katoliške Nemce, ko so leta 1900 zidali novo sirotišnico sv. Jožefa v St. Paulu. Zavod je lahko skrbel za kakih 130 sirot. Vzdrževal se je večidel s podporo, katero je dobival vsako leto od župnij. Ogulin je bil vnet prijatelj tega zavoda in pogosto tudi v odboru, ki ga je vodil, nekaj časa celo podpredsednik. Predsednik je bil zmeraj nadškof.

Medtem ko je Ogulin delil skrb za ta zavod z drugimi, je vsa odgovornost za njegovo župnijo ležala na njem samem. Razume se, da pri tolikem zidanju fara ni bila brez dolgov. Te si je župnik na vse načine prizadeval poplačati. Prirejal je sejmice, večerje, gledališke predstave, zabave, igranje na karte, razne prodaje itd. Zlasti mu je uspel vsakoletni bazar, katerega so farani pripravili sleherni leto dne 17. prosinca na njegov god. Prinesel ni nikoli manj kot tisoč dolarjev čistega dobička v cerkveno blagajno. S temi prireditvami se mu je leta 1902 posrečilo vse dolgove poravnati in je še 1090 dolarjev ostalo v blagajni. Bil je zdaj prvič, da župnija ni imela nobenega

dolga. Potem je zbiral denar za novo cerkev.

V jeseni leta 1902 je bil Ogulinov prijatelj preč. Janez Stariha, generalni vikar šentpavelske nadškofije, posvečen za leadskega škofa. Tedaj so ustanovili "Zvezo slovenskih duhovnikov v Ameriki" z namenom pomagati v dušnih potrebah svojim rojakom v Združenih državah. Včlanil se je tudi Ogulin.

Sledeče leto je izboljšal cerkveno posest s tem, da je dal uliti pločnik iz betona okrog farne dvorane in položiti hodnik iz desk od samostana do šole.

Zidanje cerkve

Šola in cerkev, ki sta bili pod isto streho, sta polagoma postali docela pretesni. Vsi farani so videli potrebnost nove, večje in lepše cerkve, ki bi ustrezala rastočim zahtevam naglo se razvijajoče župnije. Sklenili so torej spomladi l. 1904 postaviti veliko moderno cerkev, varno pred ognjem in brez običajnega pritličja. Načrte je narisal naš arhitekt Janez Jager iz Minneapolisa in nadškof jih je 16. kimavca potrdil, nakar so začeli zidati južno od šole. Vogelni kamen so položili zgodaj spomladi leta 1905.

Da bi pospešil zidanje cerkve kakor tudi duhovno življenje v fari, je Ogulin ustanovil še nekaj društev, ker je vedel, koliko koristijo dobre organizacije vsaki župniji. Posebno je cenil Katoliški red borštarnarjev. Zanj je že leta 1895 pomagal možem ustanoviti podporno društvo sv. Martina. Leta 1904 je ženam organiziral poseben dvor borštarnic v podpornem društvu sv. Monike. Sledeče leto je pa ženskam ustrojil še drugo samostojno podporno društvo sv. Barbare. Vsa to in že prej omenjena društva so znatno pomagala župniji, zlasti ko je gradila novo hišo božjo.

Po več kot dveh letih je bila cerkev dozidana. Praznično veselje je navdajalo farane in župnika, ko jo je na novega leta dan 1907 nadškof slovesno blagoslovil.

Sedanja cerkev sv. Bernarda v St. Paulu.

Pontifikalno mašo je pel škof Stariha, ki je tudi pridigal nemški, nadškof pa angleški. Oba sta čestitala faranom in župniku na krasni cerkvi. Navzočnih je bilo zelo mnogo ljudi in dvajset duhovnikov, med njimi Solnce in dr. Seliškar. Popoldne je škof Stariha vodil pontifikalne večernice in podelil blagoslov z Najsvetejšim.

Ta hiša božja je dozdej edina svoje vrste med cerkvami v Minnesoti, če ne še drugod. Sezidana je iz ojačenega betona, obdanega s kamenjem in opeko. Dolga je 156 in široka 85 čevljev v poprečni ladiji. Spredaj ob straneh ima dva mogočna zvonika. Skozi široko pročelje vodijo tri velika vrata v prostorno vežo. Slog je romanski. Čez široko ladjo, ki je brez stebrov, se razpenja obokani strop in v neprekinjenem polkrogu prehaja v stranski steni. Notranjščina cerkve je preprosta, a prijetna. Povsod je dovolj svetla, tudi v svetišču. Ima lep glavni oltar sv. Bernarda in stranska oltarja device Marije in sv. Jožefa. Sedežev je v njej za tisoč ljudi. Brez oprave je cerkev stala 102,000 dolarjev.

Še preden je bila popolnoma dovršena, so se župljani lotili naloge, da jo opremijo in okrasijo, kakor se hiši božji spodobi. Hitro so kupili in postavili oltarje, obhajilno mizo, prižnico, klopi, spovednice in postaje križevega pota. Tudi za zvonove so nemudoma poskrbeli. V južni zvonik so poleg starega zvona postavili novega z napisom: "Sancte Joseph, ora

Ave Maria

pro nobis. 1906." V severni zvonik pa je prišel največji zvon z napisom: "Sancta Virgo Maria, Auxilium Christianorum. A. D. 1906."

Nove cerkve je bil župnik vesel tudi zato, ker mu je izpraznila drugo nadstropje šolskega poslopja, ki je dotlej služilo kot cerkev. Brez odlašanja ga je dal predelati v štiri šolske sobe, kakor je prvotni načrt predvideval. Tega ni prav nič prezgodaj storil, kajti v jeseni je šola štela že 615 otrok, katere je učilo 14 sester sv. Benedikta.

Tisto leto je nadškof Ireland imenoval Ogulina za nadškofijskega svetovalca, da mu je sledečih sedem let pomagal upravljati škofijo. Začel je namreč sam zidati novo stolno cerkev v St. Paulu, kateri je 2. junija blagoslovil vogelni kamen. Vse potrebno za to slavnost je pripravil poseben odbor, čigar član je bil tudi Ogulin. Tri leta potem je fara sv. Bernarda darovala za to stolnico deset tisoč dolarjev.

Spomladi leta 1909 se je škof Stariha odpovedal leadski škofiji in se konec maja vrnil v Slovenijo. Spremljal ga je Ogulin in ostal nekaj tednov v domovini, da se je malo odpočil. Ko se je vračal v Ameriko, je vzel s seboj dijaka Janeza Judniča iz semiške fare, ki je pravkar maturiral v Novem mestu. Janez je tu postal duhovnik in celo monsignor.

Povrnitvi iz Evrope je Ogulin obhajal srebrni jubilej mašništva. Bilo je v torek, 21. septembra. Pel je slovesno sv. mašo z leviti, sošolec in župnik Peter Jung pa je pridigal. Navzočni so bili tudi škof Trobec, monsignor Plut in mnogo duhovnikov.

Medtem so stanovanjski problemi zopet silili v ospredje. Sicer je šola imela dvakrat več prostora, odkar se je odprla nova cerkev. Toda otroci so se tako množili, da so kmalu zasedli vse kote v njej, a še niso vsi našli prostora. Vsako drugo leto so potrebovali novo šolsko sobo. Ko so šolo natrpali, je župnik zasegel prostore v farni dvorani in vanje spravil nekaj razredov. Leta 1910 je imel že 670 šolskih otrok in 16 sester, da so jih poučevale.

S številom šolarjev je moralo seveda rasti tudi število učiteljic. Zaradi tega jim je postal samostan kmalu pretesen. Prišlo je tako daleč, da so morale sestre spati v podstrešju, ki je pa bilo pozimi brez kurjave in torej prav mrzlo, poleti pa zelo vroče. To je trajalo nekaj let, dokler se ni farni dolg nekoliko znižal.

Napočil pa je čas, da so se te težave morale odpraviti. Župnik je kar oznanil, da bo zidal nov samostan. To je bilo tudi faranom po volji. Kupil je najprej še ostali del cerkvenega bloka in odstranil obe hiši, ki sta ondi stali, da je napravil prostor za novo poslopje. Dal je narediti načrte in potem oddal delo nekemu stavbeniku. Ta je spomladi l. 1911 začel zidati in je do konca poletja dodelal. Novi samostan je veliko poslopje iz kamnja in opeke ter ima poleg pritličja še dve nadstropji. Stal je z opravo vred skoraj 23,000 dolarjev in še zdaj sestram zadostuje. Teh je bilo tedaj 19 in so se 30. septembra z veseljem preselile v novi dom. Poldrugi mesec nato jim je župnik blagoslovil lično kapelo in postaje križevega pota, pri čemer mu je pomagal č. dr. Seliškar.

Medtem so se tudi župljani neprestano množili. Z njimi so rasli dušnopastirski opravki, tako da je župnik potreboval še drugega kaplana. Tega je sicer že leta 1907 dobil, a le za pičlega pol leta, ker ni imel zanj dovolj prostora. Zato je leta 1911 prizidal k župnišču še nekaj sob, kar je stalo blizu 2,300 dolarjev. Drugi kaplan je prišel tja za stalno že v svečanu istega leta. Nadalje je ondi kaplanoval naš č. Vincencij Bozja (od pros. 1908 do kim. 1912).

Konec sledeče pomladi je nadškof Ireland blagoslovil v St. Paulu novo cerkev sv. Neže, katero je sezidal župnik Solnce. Ogulin je bil pomožni duhovnik pri pontifikalni sv. maši, katero je pel škof Trobec. Najbrž tedaj ni slutil, da bo čez nekaj mesecev župnik te cerkve.

Po dolgem času in mnogem trudu je Ogulin faro sv. Bernarda tako uredil, da je bil prav zadovoljen. Iz neznatne farice je postala velika in dobro opremljena

župnija. Imela je že 700 družin, 780 šolskih otrok, 16 učiteljic in dva kaplana. Posestvovala je poldrugi mestni blok in vsa potrebna poslopja v najboljšem stanju, če izvzamemo šolo, ki je postala pre-majhna. Pa dolga je imela še 86 tisoč dolarjev. Toda župnik je upal, da bo v nekaj letih tudi te stvari uredil in si potem lahko malo oddahnil. Toda računal je brez krčmarja.

Nekega dne ga je nadškof poklical v svoj urad in mu razložil svoje načrte. Namenil se je podeliti faro sv. Bernarda, ki je še vedno rasla, benediktincem; njihovo župnijo Marijinega vnebovzetja, ki se je sredi mesta stalno manjšala, pa je sklenil dati č. Solncu; Solnčevo faro sv. Neže, ki je bila zelo velika, a tudi zelo zadolžena, pa je hotel izročiti Ogulinu, katerega je poznal kot veččega gospodarja.

Nadškofovi načrti so Ogulina zelo potrli. Izprosil si je 24 ur časa za premislek. Doma je potem hodil po sobi in razmišljal, kaj naj stori. Težko mu je bilo zapustiti župnijo, katero je sam ustanovil in po dolgem trudu izgradil. Z njo se je tako rekoč zrastel in se počutil popolnoma doma med dobrimi farani, ki so ga radi imeli in katere je skoraj vse poznal po krstnih imenih. Zdaj pa naj vse to pusti in drugod znova začne. Trdo je to. Toda veže ga prisega, s katero je obljubil spoštovanje in pokorščino svojemu škofu. Solze so se mu lesketale v očeh, ko je po korenitem premišljevanju sklenil: "Moram ubogati svojega škofa." Drugi dan je šel zopet k nadškofu in mu povedal, da pojde, kamorkoli ga pošlje.

Pri Sv. Neži

Faro sv. Neže v severnozpadnem delu mesta St. Paula je ustanovil Nemcem č. Jakob Trobec leta 1887 in jo vodil deset let, dokler ni postal šentklavdski škof. Nasledil ga je č. Janez Solnce, ki se je pa po petnajstih letih zaradi rahlega zdravja odpovedal službi in prevzel bližnjo župnijo Marijinega vnebovzetja.

Fara sv. Neže je tedaj štela okrog 1300 družin ter imela tri kaplane in tisoč šolskih otrok, katere je učilo 21 sester Notre Dame. Sezidala si je pravkar krasno baročno cerkev za četrto milijona dolarjev, ki pa je pogrešala še notranje oprave. Obremenjena je bila tudi še s kakimi 170,000 dolarji dolga.

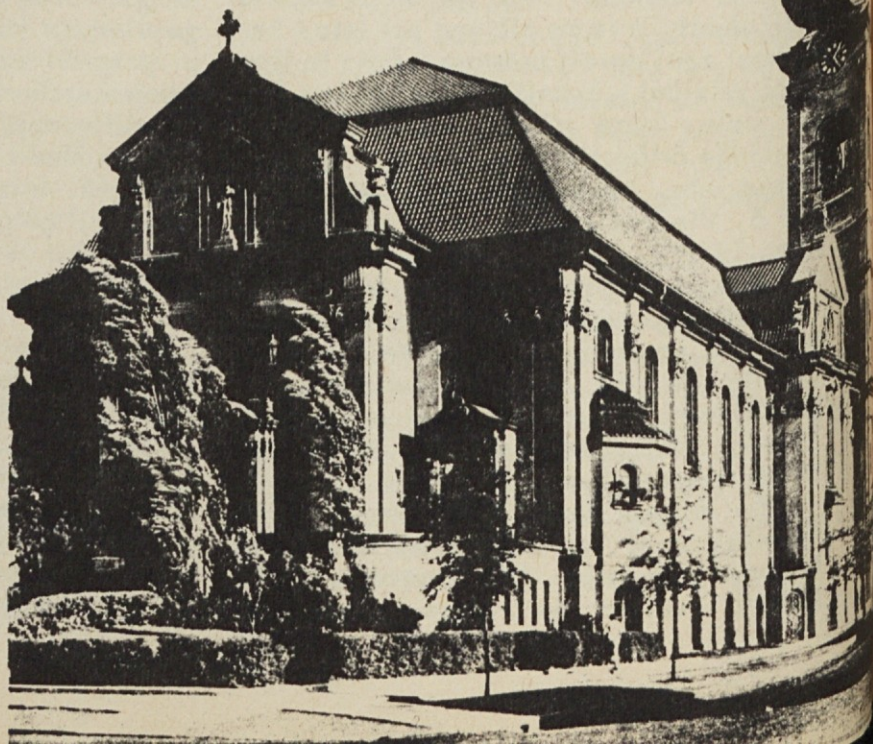
Ogulin je 7. novembra 1912 zapustil župnijo sv. Bernarda in prišel k sv. Neži. Našel je mnogo župljanov malodušnih zaradi velikega dolga, napravljenega med zidanjem cerkve. Bil je tedaj na višku moške dobe in podjetnosti ter se takoj pogumno in odločno lotil dela, kar je ljudem ugajalo. Imel je ta dar od Boga, da jih je znal brez mnovega prigovarjanja pridobiti in zediniti, da so mu krepko pomagali. Pri delu je bil sam vedno prvi in njegov zgled je ne samo vlekel, ampak tudi vžigal. Bilo je čudovito, kako je pod njegovim spretnim vodstvom velikanski dolg začel kopneti kakor sneg na pomladanskem solncu.

Ob njegovem prihodu k sv. Neži se je župnija ravno pripravljala za srebrni jubilej svojega obstoja. Novi župnik se je hitro seznanil z ljudmi, da so ga v kratkem poznali in radi imeli. Praznovanje so začeli v nedeljo 24. novembra s pontikalno sveto mašo, katero je pel škof Trobec, pridigal pa je angleško nadškof Ireland. Čestital je fari na krasnih uspehih, katere je dosegla v kratki dobi 25 let. Bog jo je blagoslovil s sposobnimi duhovniki, ki so znali dobro izrabiti dane prilike. Prvi je bil sedanji škof Trobec, mož poln miline, ljubezni in navdušenja za sveto vero, čigar edini končni namen je bil pripeljati k Bogu svoje ljudstvo. Drugi župnik gospod

Cerkev sv. Neže v St. Paulu, Minn.

Solnce je posvetil vsako misel in dejanje blaginji župnije in zanjo žrtvoval svoje zdravje. "Obžalujem, da je moral zapustiti svoje tako dobro upravljano področje. Dobili pa ste zanj nadomestek v č. župniku Ogulinu, izvrsten nadomestek. Moram to reči, čeprav je tu navzočen, a bi rajši rekel, če ne bi slišal moje hvale. Nesebičnost njegovih prednikov in goreča vnema za duše je tudi v njem. Iz srca vam čestitam, da ste prav njega dobili za župnika, kajti boljšega bi vam ne bil mogel dati. Pokažite mu, da ste res najboljša fara v nadškofiji. Strnite se okoli njega in mu recite: Hočemo dolg kmalu plačati! Potem bo še vedno marsikaj, kar bo treba narediti. Ne smete nikoli reči: Dodelali smo!"

Za nadškofom je imel škof Trobec kratko nemško pridigo, v kateri je slikal ustanovitev župnije. Popoldne pa so bile pontifikalne večernice. Zvečer pa so šolski otroci, cerkveni pevci in dekleta družbe sv. Neže priredili zabavo v nagnečeni dvorani. Tu je škof Trobec nadaljeval in zaključil poročilo o prvih početkih župnije, ki ga je popoldne začel. - V ponedeljek zjutraj je bila slovesna črna maša za pokojne člane župnije svete Neže. Zve-

Zvečer pa so pionirji imeli svojo zabavo v polni dvorani, ko se je predavalo, pelo in citralo. Zbrano občinstvo je Ogulin kratko pozdravil. Govoril je tudi g. Solnce ter voščil srečo novemu župniku in faranom. - V torek so odprli župnijski bazar, za katerega so se dobro pripravili. Končali so ga v sredo zvečer, ko so izžrebali nekaj puranov za zahvalni dan, ki ga je drugi dan Amerika praznovala. Z uspehom bazarja je bil župnik popolnoma zadovoljen.

Vesel dan je župnija zopet imela v nedeljo 18. maja 1913, skoraj edini dan v dveh tednih, ko ni deževalo. Zbralo se je natisoče vernikov in dvanaest duhovnikov, da so blagoslovili tri nove zvonove. Večja dva, ki sta veljala 1800 dolarjev, je darovalo društvo sv. Antona. Pridigal je dr. Seliškar o pomenu zvonov in obredih pri njihovem posvečevanju. Nato je škof Trobec blagoslovil kip sv. Neže v pročelju cerkve in posvetil okrašene zvonove. Tedaj so dobili tudi veliko cerkveno uro, katero je kupilo društvo borštinarjev za tisoč dolarjev in jo obesilo v visoki zvonik.

Da bi obnovil duhovno življenje faranov, jim je župnik priredil v novembru sv. misijon. Vodili so ga očetje redemptoristi prvi teden za žene in dekleta, drugi teden pa za moške in fante. Vmes so tudi otroci imeli svoj misijon. Udeležba je bila zelo dobra.

Župnija je vsako leto praznovala slovesno god svoje zavetnice sv. Neže. Po navadi je tedaj škof Trobec imel pontifikalno mašo, pri kateri je večkrat pridigal njegov nečak dr. Seliškar. Popoldne in zvečer pa so imeli vsakoletni bazar v korist fare.

Spomladi leta 1915 je župnik kupil velike lestence in z njimi okrasil cerkev. Prej so viseli v mestni zbornici in so prvotno stali 2500 dolarjev. Ker se pa tam niso več rabili, jih je mesto prodalo Ogulinu za neznatno ceno 300 dolarjev.

V jeseni je nekega jutra navsezgodaj nastal ogenj v šoli in naredil kakih 4000 dolarjev škoda. Vzrok ognja je ostal neznan; nekateri so menili, da je bil

podtaknjen. Škodo so pokrili z zavarovalnino.

Prav takrat so dobili nove postaje križevega pota, ki so se lepo podale novi cerkvi. Blagoslovil jih je neki frančiškan prvo nedeljo v adventu in pri tem tudi pridigal. Med pobožnostjo je prepeval zbor duhovnikov. Župnik si je prizadeval ljudi z raznimi pobožnostmi približati Bogu in pretvoriti v dobre kristjane.

Predvsem so mu bili pri srcu mladi fantje. Hotel jih je obvarovati zlasti malopridne družčine in slabih zabav. Zato je spomladi l. 1916 s svojimi kaplani in farani ustanovil posebno društvo za mladeniče ter mu vzdal ime sv. Ksaverija. Dal jim je na uporabo cerkveno dvorano, da so se lahko vsak večer v njej zabavali med svojimi tovariši pod poštenim nadzorstvom. Društvu se je takoj pridružil šestdeset fantov, pozneje pa še več.

Isto leto je župnik dal cerkev znotraj

***Rožni venec uničuje grebe, nam pridobiva milosti in množi božjo slavo. - Papež Gregorij XIV.*

***Nobena stvar nas bolj ne posveti, kakor če pogosto premišljujemo Kristusovo trpljenje. - Sv. Bonaventura.*

poslikati in okrasiti. Delo mu je izvršil ondotni cerkveni slikar Lalonde v dobrih treh mesecih. Ko so ogredje odstranili iz prenovljenje cerkve, so na prošnjo avstrijskega konzula dne 20. avgusta praznovali 86. rojstni dan cesarje Franca Jožefa s slovesno mašo. Udeležili so se je korporativno avstro-ogrski in nemški konzulatski uradniki kakor tudi avstro-ogrska društva. Mnogi župljani so bili namreč Nemci iz Avstro-Ogrske. Pridigal je dr. Seliškar.

Stari cesar Franc Jožef je tri mesece potem umrl. Bil je med prvo svetovno vojno, še preden se je Amerika vanjo zapletla. Na prošnjo avstrijskega konzula je bila 5. grudna v šentpavelski stolnici slovesna črna maša zanj. Pel jo je škof Trobec, pridigal pa nadškof Ireland. Poleg mnogih laikov je bilo navzočnih tudi veliko duhovnikov, med njimi Ogulin in Bajec. Krsto je stražilo avstro-ogrsko vojaško društvo. - Sledečo pomlad

(6.IV.'17) je tudi Amerika zdrsnila v vojno, ki je povsod povzročila živčno razburjenje.

Napad na župnišče

Posledice vojnih strasti je tudi Ogulin občutil in jim le komaj živ ušel. Bilo je v nedeljo 4. novembra 1917 zjutraj ob štirih, ko so v župnišču še vsi mirno spali: župnik, trije kaplani in dve gospodinji. Kar je neki zločinec vrgel bombo skozi okno v vežo župnišča. Tam se je bomba razletela, prebila luknjo v pod, razbila stopnice in stene, razklala duri in pohištvo, potrgala omet skoraj z vseh sten v hiši, zdrobila okna, steklo in posodo v omarah ter vse razmetala opravo in knjige. Vsa notranjost župnišča je bila strašna razvalina.

Ogulinovo spalnico je ločila od veže samo stena iz lat in ometa. Bomba se je razpočila komaj pet čevljev od njega in ga zbudila, da je planil iz postelje. Razstrelba je razbila steno in iztrgala močne hrastove duri ter jih zagnala skozi spalnico. Zadele so Ogulina in ga vrgle nazaj na posteljo. Na srečo so ga samo oplazile; če bi ga bile naravnost zadele, bi ga bile ubile.

Zjutraj in dopoldne so duhovniki imeli nedeljske maše kakor po navadi, ne da bi bili kazali kaj razburjenja. Župnik je samo omenil stvar kot nesrečo (accident), toda preplašeni farani so se v molitvi zahvalili Bogu, da ni bil nihče ubit ali ranjen.

Na prvi pogled se je zdelo, da se župnišče ne bo dalo popraviti. Ko pa so ga strokovnjaki preiskali, se je pokazalo, da bi se moglo popraviti s kakimi 2500 dolarji. To so drugi dan župnik in ključarji tudi sklenili storiti, češ da bo to laglje za faro, kakor pa zidati novo župnišče. Delo so izvršili, brž ko je bilo mogoče. Škodo so pokrili z zavarovalnino.

Zločinca so že v torek prijel. Brez ovinkov je priznal hudodelstvo in povedal, da ga je storil samo zato, ker sovraži katoličane sploh in nemške duhovnike

posebej, da pa ni gojil nobenega izjemnega srda na Ogulina ali njegove kaplane. Preiskava je dognala, da je bil zločinec blazen, torej ni okusil vse strogosti postave. Dali so ga zopet v norišnico, iz katere je bil pred nekolikim časom pogojno izpuščen.

Prav tedaj so postavljali v cerkvi sv. Neže velike nove orgle na piščali. Stale so okrog pet tisoč dolarjev. Blagoslovil jih je slovesno župnik v nedeljo 25. novembra pred veliko mašo, med katero so prvič pele in zlahka polnile prostorno hišo božjo na veliko veselje faranov. Maševal je župnik z leviti v zahvalo, da so pred dvema tednoma vsi ušli smrti. To je omenil tudi dr. Seliškar med pridigo, v kateri je razpravljal o negi cerkvene glasbe. Praznovanje so končali z zahvalno pesmijo, katero je vsa cerkev pela. Kolekta, ki so jo tisti dan pobirali za nove orgle, se je obnesla celo bolje, nego so pričakovali.

Med prvo svetovno vojno so naši ustanovili Zvezo katoliških Slovencev v Ameriki, v katero se je tudi Ogulin včlanil. Po razsulu stare Avstrije, ko je šlo za usodo Slovenije, je zbiral prispevke za jugoslovanski sklad, da bi pomagala narodu v domovini. Zanj je tudi Ogulin daroval vsaj deset dolarjev. Svojem, ki so po prvi svetovni vojni preživljali hude čase, je pa neposredno pomagal z denarimi prispevki.

Medtem je umrl veliki prijatelj Slovencev, nadškof Janez Ireland, kateremu se je predvsem zahvaliti, da je bilo tedaj toliko slovenskih duhovnikov v Ameriki. Izdihnil je svojo plemenito dušo dne 25. septembra 1918. Teden pozneje so ga pokopali. Večjega pogreba St. Paul še ni videl. Udeležila se ga je ogromna množica ljudstva. Seveda je bil zraven tudi Ogulin.

V začetku prihodnje pomladi so umerstili v St. Paulu novega nadškofa Avgušтина Dowlinga. Ta je kmalu nato imenoval Ogulina zopet za škofijskega svetovalca, kar je potem ostal do konca svojega življenja. Vrh tega ga je nadškof l. 1923 izvolil tudi za oficijala ali rednega

sodnika, ki zavzema v škofiji prvo mesto za generalnim vikarjem. Sodi v spornih in kazenskih zadevah ali sam ali kot predsednik sodnega dvora. To važno službo je Ogulin opravljal kakih devet let.

Poldrugo leto po svojem prihodu v St. Paul je nadškof Dowling začel zbirati denar za "vzgojni sklad", s katerim je hotel podpreti in razširiti razne vzgojne zavode v škofiji. Vanj so prispevali duhovniki in laiki. Tudi župnije so bile zaradi tega obdavčene. Koliko sta priložila k temu skladu župnik Ogulin in fara sv. Neže mi ni znano, a bili sta vsekakor lepi vsoti.

Ogulin

postane monsignor

Da je nadškof Dowling cenil Ogulinovo delo, je pokazal na svojem prvem apostolskem obisku Rima. Izposloval je namreč, da je papež Pij XI. dne 5. svečana 1924 povzdignil v svoje hišne prelate ali člane svojega dvora vseh šest škofijskih svetovalcev v šentpavelski nadškofiji ter jim podelil čast in naslov monsignorjev. Med temi odlikovanci so bili tudi Anton Ogulin, Humfrid Moynihan in Jakob Byrne.

Ta novica ni presenetila Ogulinovih prijateljev, katerim se je zdelo nič več kot prav, da so njegove zasluge dobile zaslužen priznanje. Pač pa je vest iznenadila samega, ki je bil ponižen in skromen mož ter se nikoli ni poganjal za častnimi naslovi. Odlikovanje je prišlo proti njegovi volji in želji.

Po vrnitvi domov je nadškof v nedeljo 25. maja sam prišel k sv. Neži in slovesno preoblekel monsignorja Ogulina v škrlatni ornat, ki označuje dostojanstvo papeževega hišnega prelata. To je bila zadnja počastitev, ki se mu je javno izkazala. Zato naj jo nekoliko bolj nadrobno opišemo.

Dopoldne se je vršila cerkvena slavnost. Dolga vrsta duhovnikov je novega monsignorja odvedla iz župnišča v

cerkev skozi špalir, ki so ga tvorili možje župnije. Pri vstopu v hišo božjo je cerkveni zbor pel "Ecce Sacerdos". Ko je procesija dospela pred oltar, je prvi farni kaplan Jožef Freisleben s prižnice prebral listino, s katero je papež uvrstil Ogulina med prelate. Sledil je preprosti obred preobleke ob nadškofovem tronu. Nato je dr. Seliškar pel slovesno sv. mašo. Pomagala sta mu profesor Janez Gruden kot diakon in drugi kaplan Viljem Neudecker kot subdiakon; obredar je bil g. Freisleben. Nadškof, kateremu sta stala ob strani župnika Franc Bajec in Herman Bergman OSB., je imel slavnostno pridigo. Govoreč o papeštvu, je poudaril velike zasluge, katere si je novi monsignor pridobil v 40 letih duhovniškega življenja, posebno pri sv. Neži, in mojstrsko opisal prednosti in čast mašništva.

Zvečer pa so farani sv. Neže imeli svoje praznovanje. Zbralo se jih je okrog dva tisoč in so prostorno dvorano kar nagnečili. Prišli so tudi zastopniki nekdanjih monsignorjev župnij iz Heron Laka, St. Petra in sv. Bernarda kakor tudi odborniki sirotišnice sv. Jožefa. Po dobrodošlici, katero je pel domači cerkveni zbor, so šolski otroci v treh skupinah izvajali ljubke čestitke. Za njimi so otročiči iz sirotišnice sv. Jožefa razložili svoje čestitke tako preprosto in prisrčno, da so ganili srca vseh. Dva fanta sta igrala na citre in harfo vsak svoj laskavi solo, vmes pa je farna mladina uprizorila kratko igro. Nato je cerkveni zbor zapel hvalnico "Das ist der Tag des Herrn" - To je dan Gospodov. Med programom je igral tri izbrane točke orkester iz Cretinove vižje šole.

Končno je stopil na oder govornik Juri Gerlach in v imenu fare voščil srečo dragemu župniku. Opisal je na kratko monsignorjevo pot življenja, zlasti njegove napore pri ustanavljanju in izgradnji fare sv. Bernarda ter njegovo blagoslovljeno delavnost pri sv. Neži, kjer se mu je med zvestim sodelovanjem župljanov posrečilo farni dolg že čudovito znižati. Zaključil je svoj govor z zahvalo za njegove žrtve v prid župnije in za

dosežene uspehe. Nato je po majhni deklici iz fare poklonil slavljencu dva tisoč dolarjev kot zunanji izraz te zahvale in kot voščilni dar župnije. Monsignor se je globoko ganjen iskreno zahvalil faranom za velikodušni dar in za prisrčne čestitke ter jih blagoslovil. Slavnost je krasno potekla in zadovoljila vse navzočne. Končala se je s petjem ameriške himne "The Star-Spangled Banner" in nemške zahvalne pesmi "Grosser Gott".

Ogulin se je vedno spominjal Jezusovih besed, da je bolje dajati kakor jamati. Denar, ki ga je dobival, je porabljal večidel za dobre namene. Sam je prav skromno živel. K temu so ga že razmere same silile. Kjerkoli je namreč župnikoval, se je povsod moral boriti z dolгови. Treba mu je torej bilo varčevati, da jih je mogel plačevati. Razkošja v njegovem župnišču ni bilo. Pomagal je rad revežem, sirotam in dobrodelnim ustanovam. Pospeševal je

***Ponižnost ne pozna le svoje ničevosti, ampak je s tem tudi zadovoljna.* - Wibbelt.

***Treba je veliko skromnosti in obzirnosti, da ugovarjaš, ne da bi žalil.* - Wibbelt.

duhovske in redovne poklice. V času, ko je živel pri sv. Neži, je bilo n. pr. enajst fantov iz župnije posvečenih mašnikov, še več deklet pa je postalo redovnic. Tudi podpiral je revne dijake, da so se mogli šolati. Enemu iz domače vasi - Janezu Ogulinu, ki mu pa ni bil nič v rodu, je plačeval sploh vse šolanje, dokler ni postal mašnik. Tega moža je pozneje osvobodilna borba ovenčala z mučenisko krono. Pripomogel je monsignor tudi, da je pet njegovih nečakinj sledilo redovnemu poklicu, in jim oskrbel v starem kraju potrebno balo. Vse so se pridružile Šolskim sestram Notre Dame.

Leta 1924 je tiskovna družba, ki je izdajala v Chicagu tednik Edinost, prekupila jolietški list Amerikanski Slovenec in združila oba v en list. Hotela je tudi zvišati svojo glavnico in potem izdajati dnevnik. Monsignor Ogulin je bil prvi duhovnik, ki se je oglasil in

toplo pohvalil namero ter hkrati tudi kupil štiri delnice. Sledeče leto je pisal družbi to značilno pismo:

"Zelo me veseli slišati, da hočete izdajati katoliški dnevnik. Bog ga blagoslovi in tudi katoliške može, ki imajo pogum in ljubezen do naroda za tako požrtovalno delo. Dal Bog, da bi naše slovensko ljudstvo tu v Ameriki čislalo to delo in krepko podpiralo naš katoliški list. Dal Bog, da bi ta list ohranil naše ljudi zveste sv. katoliški Cerkvi, da bi bili mi Slovenci vedno verni in zvesti svojemu Bogu in narodu, kakor so bili naši pradedje. Dal Bog, da bi mi Slovenci v tej novi domovini nikdar ne zgubili najdražjega bisera matere Slovenije - svete vere. K temu naj pomaga slovenski katoliški dnevnik, katerega nam Bog daj in ohrani!" - Želja se mu je še isto leto izpolnila, ko je družba Edinost res začela izdajati dnevnik Amerikanski Slovenec.

Leta 1926 je šel Ogulin zadnjič v domovino. Našel je tam samo še enega brata, Martina, živega in zdravega ter se pri njem nastanil za nekaj tednov. Tedaj je menda bilo, ko je pomagal Semičanom, da so si mogli nabaviti nove cerkvene zvonove in sezidati prosvetni dom. Ogledal si je poslednjič razne kraje in obiskal tiste stare prijatelje, ki so še živeli. Potem je zbral nečake in nečakinje in jih pogostil. Kakor že rečeno, je pet nečakinj deloma z njegovo pomočjo postalo redovnic. Obiskal je tudi njihov samostan v Šmihelu pri Novem mestu in videl, da je neograjen. Ko je pozneje zvedel, da ga sestre nameravajo ograditi, jim je poslal znaten prispevek s pripombo: "To je pa res potrebno, da vam ne bo več revščina od zadaj ven gledala." Nato se je za vselej poslovil in se okrepčan vrnil v Ameriko.

Tu se je s podvojeno silo zopet lotil dela, da bi faro popolnoma razbremenil in oprostil vsakega dolga. Napor mu je tako dobro uspel, da je sledeče leto mogel plačati zadnjo zadolžnico. Tako se mu je po skoraj nadčloveškem trudu v pičlih petnajstih letih posrečilo velikanski dolg poravnati - s pomočjo božjo in složnim sodelovanjem župljanov. Podpirali so ga

Msgr. Ogulin blagoslavlja
vogelni kamen za cerkev
svetih Japonskih mučencev
v Leavenworth, Minn.

tudi ugodni časi v deželi,
ko so ljudje redno delali
in dobro služili. Imel je
torej dovolj vzrokov, da se
je z vso faro zahvalil Bo-
gu za sijajni uspeh.

Poleti l. 1928 je nadškof pooblastil
Ogulina, da je namesto njega blagoslovil
in položil vogelni kamen za novo cerkev
v Leavenworthu, katero je č. Franc Rant
upravljal kot podružnico.

Leta 1929 so ameriški Slovenci pri-
redili svoj prvi vseslovenski katoliški
shod. Višek so dosegli v nedeljo 7. julija,
ko je monsignor Ogulin daroval slovesno
sv. mašo v Lemontu, na ameriških Brezjah,
pridigal pa je dr. Hugo Bren OFM. Mon-
signor je bil eden izmed častnih pred-
sednikov shoda in je zanj tudi daroval
25 dolarjev. - Sledeče leto se je udeležil
stoletnice Baragovega prihoda v Ameriko,
katero so praznovala slovenska katoliška
društva severne Minnesote na Evelethu
dne 29. rožnika.

Tisto leto je monsignor zopet prenovil
in ozaljšal vso notranjost cerkve sv. Neže.
Dal je stene in strop okrasiti s slikami,
napraviti lepa nova okna z barvanim
steklom ter postaviti krasen nov glavni
oltar iz marmorja, ki je stal 25,000 dolar-
jev. Napravil je tudi mikrofona na prižnici,
da je bilo govornika lahko slišati po vsej
prostrani hiši božji. Tako je končno do-
segel, kar je dolgo želel: Cerkev je ne
samo plačal, temveč tudi povsem dovršil,
opremil in oplešal, kakor se hiši Gospodo-
vi spodobi.

Naj tu pristavimo, da je stari oltar, ki
ga je še škof Trobec kupil (za 800 dolar-
jev), ko je bil župnik pri sv. Neži, sedaj
Ogulin podaril cerkvi v Elk Riverju, kjer
je župnikoval č. Jožef Trobec, nečak
škofa Trobca.

Monsignorju pa ni bilo dovolj, da je
faro razbremenil in cerkev opravil in
okrasil. Hotel je sezidati tudi še novo
župnijsko šolo, ker je dotedanja postala
že stara in pretesna. S tem namenom je
sledeča leta zbiral denar in nakopičil že
precejšnjo vsoto, čeprav sam šole ni več
postavil. To je storil šele njegov drugi
naslednik Janez Gruden.

Ogulin je posvečal pozornost tudi
gospodarski in socialni blaginji župljanov.
Po njegovem prizadevanju so si farani
spomladi l. 1930 ustanovili zadružno
kreditno zvezo, ki jim je služila za
hranilnico in posojilnico obenem. Dobili
so zanj tudi charter ali uradno
pooblastilo od državnega bančnega
oddelka. V jeseni l. 1931 so pa
organizirali dramski klub, da je prirejal
dobre predstave in skrbel za pošteno
zabavo mladine in odraslih v fari.

V jeseni leta 1930 je nadškof Dowling
umrl. Njegovega naslednika nadškofa
Janeza Murraya so ustoličili v prosincu
l. 1932. Ta je kmalu potem potrdil
Ogulina za škofijskega svetovalca. Povrh
mu je izročil tudi službo škofijskega
pravdnika (promotor iustitiae), da je
skrbel za vzdrževanje ali upostavitev
pravice v spornih in kazenskih zadevah.
Vendar pa teh služb ni več dolgo
opravljal, ker ga je kmalu dohitela smrt.

***Kdo je plemenit? Kdor od sebe zabte-
va več kakor od drugih. - Wibbelt*

***Nihče bolj ne potrebuje tvojega za-
upanja kakor človek, ki sam vase ne za-
upa več. - Wibbelt*

Pogrebna maša za pokojnega Msgr. Antona Ogulina dne 25. avgusta 1933 v cerkvi svete Neže v St. Paulu, Minn.

Smrt in značaj

Monsignor Ogulin je že dalj časa bolehal za vodenico, ki ga je končno pobrala. Starost, trdo delo in pomanjkanje slednje udobnosti v natlačenem župnišču so mu izčrpale moči, da je v začetku julija 1933 nevarno zbolel in moral v posteljo. Čez šest tednov ga je bolezen spravila v večnost. Umrl je doma v ponedeljek popoldne 21. avgusta. Imel je 71 let 6 mesecev in 5 dni. Manjkalo mu je samo 13 mesecev, da ni čakal svoje zlate maše.

Novica o njegovi smrti se je naglo raznesla po fari in mestu ter povzročila občno žalost med znanci. V četrtek zjutraj so rajnkega prenesli iz župnišča v cerkev in položili na mrtvaški oder, nakar je bila sv. maša z leviti. Čez dan so ga prihajale množice ljudi kropit in molit za njegovo dušo. Ponoči so ga neprestano stražila farna društva. V petek zjutraj ob osmih je imel č. Franc Rant zanj peto sv. mašo zadušnico in pridigal nemški ter se z njim poslovil v imenu nemških župljanov.

Pogreb je bil napovedan za deseto uro tistega jutra, vendar so se ljudje gnetli po širokih stopnicah pred cerkvijo od ranega jutra skoraj do poldneva, ko je spreved odšel na pokopališče.

Bil je veličasten pogreb. Udeležilo se ga je okrog dvesto duhovnikov, med njimi tudi precej Slovencev, kakih sto sester in na tisoče ljudstva ne samo iz fare, ampak tudi od drugod. Zastopane so bile državna

oblast in postavodaja, mestna vlada z županom in vsa farna društva, kakor tudi obe katoliški zvezi: državna in mestna. Prostorno cerkev so docela napolnili. Mnogi so morali stati zunaj.

Ko je žalni spreved stopal v cerkev, odeto s črnino, so mogočne orgle na koru skrivnostno tiho pele: "Blagor mu, ki se spočije." Navzočni Slovenci so takoj vedeli, da je pri orglah naš mojster č. Franc Missia, profesor petja v ondotnem semenišču. Ob desetih je pel bilje zbor 35 duhovnikov pod Missijevim vodstvom. Potem je generalni vikar monsignor Jakob Byrne imel pogrebno sv. mašo. Pomagali so mu župniki Jožef Trobec kot diakon, Anton Mikš kot subdiakon in Alojzij Žiškovsky kot obredar. Pridigal je župnik dr. Humfrid Moynihan angleški in izbrano govoril rajnkemu v slovo.

Po sv. maši so se duhovniki in zastopniki društev postavili v dve vrsti od cerkvenih vrat do mrliškega voza. Skozi ta špalir je neslo krsto šest duhovnikov, ki so bili nekoč tu kaplani rajnkega. Odpeljali so ga na Calvary Cemetery in zagrebli tik pokopališke kapele. Tudi tam se je zbralo veliko ljudi, da so mu izkazali zadnjo čast. Svete obrede je opravil monsignor Byrne. Skupina duhovnikov je pod vodstvom č. Missie pela "Benedictus". In ko se je po zadnji odvezi krsta počasi spuščala v grob, je improviziran zbor slovenskih duhovnikov pel žalostinko "Nad zvezdami".

Prijatelji in župljani so Ogulina takole označili: Bil je mož visoke, čedne postave in vzoren duhovnik v zasebnem kakor tudi v javnem življenju. Skromno in mirno je oznanjal pravega Boga zoper krive bogove in njih malikovalce. A ne

samo pridigal je božjo besedo, temveč tudi po njej živel. Z zglednim življenjem je zedinil svojo čredo. Povsod so farani z njim složno delovali, kar jasno priča, kako visoko so ga cenili. Bil je pobožen, tih, preprost in vedno priazen. A če je bilo treba, je znal trdo govoriti. Posebno značilni lastnosti, ki jih je imel, sta bili pogum in vztrajnost. Z njima je navdušil župnijo, da mu je krepko pomagala pri izpeljavi njegovih načrtov. Prevzemala ga je neugnana vnema za dušni in telesni blagor sebi izročenih vernikov, Ni bil

samo spreten organizator župnij, ampak tudi vnet prijatelj in pastir duš. Župljani so ga povsod ljubili, a je tudi zunaj fare imel veliko prijateljev. Tiho in brez hrupa je izpolnjeval svoje duhovniške dolžnosti, obiskoval svoje farane, jim pomagal v zamotanih zadevah in dajal svete v njih težavah. Duhovniki in ljudstvo nadškofije - med njimi tudi katoliške nemške organizacije - so zgubili z njim zvestega prijatelja in izkušenega svetovalca. Zgodovina Minnesote mu bo ohranila trajen spomin.

Rt. Rev. Dr. J. ZAPLOTNIK

Pri sestavljanju te črtice Ogulinovega življenja sem rabil tele knjige, liste in časopise: *Acta et Dicta*, St. Paul 1907 - 1915; *Amerikanski Slovenec* 1892 - 1933; *Ave Maria* Lemont 1913 - 1933; *The Catholic Bulletin* St. Paul 1916 - 1940; *The Catholic Daily Tribune* Dubuque 1931 - 1937; *The Catholic Directory* 1885 - 1934; *Cvetje z urtov sv. Frančiška* Gorica 1884; Enzberger Johannes N., *Schematismus der kath. Geistlichkeit* Milwaukee 1892; *Fiftieth Anniversary. Church of St. Agnes* St. Paul 1937; *Glasilo K.S.K.J.* Cleveland 1933; *Golden Jubilee, St. Bernard's Church of St. Paul* 1940; *Koledar Ave Maria* Chicago-Lemont 1922 - 1955; *Novi Svet* Chicago 1942 - 1945; Reardon James M., *The Catholic Church in the Diocese of St. Paul* 1952; *Souvenir of the Sacred Heart Church* Heron Lake 1922; Trunk Jurij M., *Amerika in Amerikanci* Celovec 1912; *Der Wanderer* St. Paul 1884 - 1933; *Zgodnja danica* Ljubljana 1880 - 1886. Zahvala za podatke dolgujem tudi njegovima nečakinjama Ani in Mariji Konda.

Duhovščina v Italiji

V Italiji je zadnja desetletja občutno pomanjkanje duhovnikov. Italijanska hierarhija se resno trudi za uspešno rešitev tega problema.

V zadnjih 86 letih je število katoliških duhovnikov v Italiji padlo skoro za dve tretjini. Število katoličanov pa se je v tem času skoraj podvojilo. V Italiji je danes veliko župnij nezasedenih. Leta 1870, ko je bila Italija združena, je bilo 125.000 duhovnikov za 25 milijonov vernikov. Od tedaj je število vernikov narastlo na 48 milijonov, število

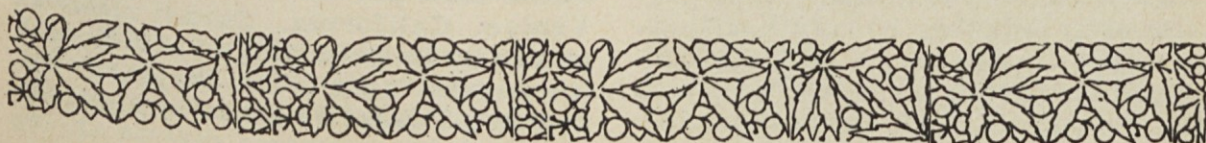
duhovnikov pa je padlo na 47.000. Po poročilih iz Italije bi tam rabili vsaj še 50.000 duhovnikov, da bi vsaka župnija dobila svojega župnika.

Kriza v duhovskih poklicih narašča tudi po drugih evropskih državah; tako v Franciji, Španiji in na Portugalskem. Na Francoskem je vsako leto od 500 do 600 manj duhovnikov. Te nezdrave razmere se pa zlasti boleče kažejo po misijonih. Vedno manj misijonarjev more oditi v misijone. Vzrok za to padanje poklicev v Italiji je iskati v tem, ker

je začela izginjati navada, da ima vsaka večja družina dolžnost dati enega izmed svojih sinov duhovniškemu stanu. To pa je seveda dostikrat imelo za posledico, da je bil marsikdo takorekoč prisiljen postati duhovnik. To pa seveda vodi do nezvestobe duhovniškemu poklicu.

Tudi pri nas v Ameriki je še veliko pomanjkanje duhovnikov. Vendar pa zadnja leta število narašča letno za približno 2.000 svetnih duhovnikov, redovnih pa letos samo za šeststo.

P. Kazimir OFM

Lennanovi slavčki

na televiziji

Lennanove štiri dekleta so si v kratkem času pridobile ugled s svojimi umirjenimi in izvirnimi pevskimi nastopi na televiziji.

Štiri sestre iz Lennanove družine, ki živi v Venice, California, so prinesle osvežujoče presenečenje gledalcem televizijskih predstav. To so mladenke, kihodijo v šolo; v svojem obnašanju so naravne; njihov nastop pri predstavah razodeva v prvem trenutku strah in negotovost pred kamero in gledalci, a ko zaslišiš njihove ubrane glasove, spoznaš, da v njih ni nobene bojazni in nikake negotovosti. Njihovo obnašanje razkriva zdravo ozračje njihove družine.

Zakaj so pri gledalcih televizijskih predstav vzbudile tako pozornost? Ker je njihov nastop naraven. Prinesle so nekaj neprisiljenega, nekaj, kar ni narekovano od inženirjev gledališke umetnosti. Redkokdaj imamo priliko videti pri teh predstavah nekaj izvirnega. Njihovo petje diha pristno in nepokvarjeno notranjost. Njihov nastop je skromen in ta skromnost diha iskrenost doživljanja in podajanja. Pred gledalci so mladenke, kakršnih si ljudje želijo; mladenke, ki znajo stopiti pred občinstvo tako, da človek ob njihovem nastopu takoj spozna odli-

ke, ki jih mnogim mladenkam manjka, a jih znajo te štiri sestre oznanjati z vsem svojim obnašanjem.

Najstarejša je Diane; ima šestnajst let. Peggy je stara petnajst let. Cathy dvanajst let, Janet pa devet let.

Diane, Peggy, Cathy in Janet so starejše od osmih otrok v družini. Diane, ki ljubi samoto, in Peggy, obiskujeta šolo St. Monica's High; Cathy in Janet pa sta v farni šoli pri sv. Marku v Venice, California.

Drugi "kvartet", s katerim ima delo mama, pa je: Danny, šest let star, Pat, ki ima 5 let, Billy, ki ima 3 leta in Mimi, ki je stara eno leto.

Pred kakimi dvema leti je družina doživela hudo nesrečo. Deveti otrok, šestnajst mesečna Mary, se je izmuznila iz hiše in po nesreči prišla pod karo. Na poti v bolnico je izdihnila. Farni duhovnik je po tem žalostnem dogodku obiskal družino.

"Zelo kruto se sliši", je dejal, "a kar ste doživeli vi, bi morala doživeti vsaka družina. Nesreča združi družino in jo približa Bogu".

Te besede so se uresničile pri Lennanovih.

Kako so mladenke našle pot pred televizijsko kamero? V kuhinji pri umivanju in brisanju posode so imele svoje prve pevske vaje. Med tem delom vedno pojo. Spočetka so najraje posnemale razne znane pevske skupine.

Njihov oče uživa ubrano petje ob branju večernih časopisov.

Mladdenke so zahajale v farni večerni klub pri cerkvi sv. Marka v Venice, California. Zaradi njihovega ubranega petja jih je začel župnik imenovati "Lennonovi škrljančki sv. Marka". Takrat še nihče ni slutil, da

Koledar 1957

se je v tej skromni dvorani začela njihova pot, ki jih je privedla pred milijone gledalcev in poslušalcev. Nastopajo na Welkovem programu, ki se prenaša od obale do obale.

Lawrence Welk Jr., sin slavnega "Champagne Music maestro", je povabil Diano na ples pri St. Monica's High. Diane je odklonila, ker je morala isto soboto zvečer nastopiti pri ženskem katoliškem klubu. Mladi Welk se ni udal. Počakal je, da je Diane odpela svoje pesmi; po petju jo je spremil na ples. Do tedaj ni poznal njenega glasu. Menil je, da je samo ena izmed članic pevskega zbora. Oni večer pa je spremenil svoje mnenje. Njen glas je vzbudil njegovo pozornost. O tem je govoril svojemu očetu. Oče njegovih besed ni jemal resno. Na tihem si je pa mislil, da je fant zaljubljen.

Mladi Welk pa ni odnehal. Čakal je ugodne prilike, da prepriča očeta o svojem odkritju. Zaslugo pri tem ima pa tudi sv. Jožef, ki ga v Lennanovi družini zelo častijo; v vseh svojih težavah se k njemu zatekajo.

Mladi Welk je dobil priložnost, ko je koncu nekega tedna oče zbolel, da je moral ostati v postelji. Sedaj se ne bo mogel izmuzniti, si je dejal fant. Povabil je štiri sestre na očetov dom. Prišle so in pele.

Mr. Welk ni verjel svojim ušesom. Bil pa je previden in se ni hotel prenaglati. Bal se je celo, da je dobil premočna zdravila in da z njegovimi ušesi ni nekaj v redu. Zato je v prihodnjih tednih naredil še nekaj poizkusov. A zaključek je bil vedno isti: ti štirji glasovi sonekaj izrednega. Pri tej sodbi so ga podpirali tudi Sam Lutz, ki je njegov osebni "manager", in drugi njegovi sodelavci. Končna sodba Mr. Welka je bila:

"Moral bi dobro preiskati precej držav, da bi dobil tako lepo in soglasno mešanico. Nekaj izrednega je, da so taki glasovi v eni družini".

"Škrjančki sv. Marka" so več kot pevke. Lahko rečemo, da so vzor, ki navdihuje gledalce. Ne vplivajo samo s svojimi glasovi, ampak tudi s svojim umirjenim nastopom.

Spomladi so bile Lennanove sestre povabljene na plesno prireditev pri St. Monica's High. To je javna šola z 8, 500 študenti. Dvomili so nad njihovim uspehom. Mladina želi pri takih nastopih več razgibanosti in živahnosti, ki je one niso vajene. A zgodilo se je obratno kot so pričakovali. Njihov nastop je bil - kot navadno - umirjen, a izviren. Na mlade študente in študentinje so vplivale blagodejno. Kakor da bi mlade duše, katerim mnoge moderne pesmi vznemirjajo živce, našle mir. Glasovi "škrjančkov" so bili kakor blagoslov mladim srcem; blagoslov, ki prinaša dekletu čast in dostojanstvo; blagoslov, ki vzbuja v fantih spoštovanje dekliških kreposti.

Dr. A. Ewing Konold, ravnatelj šole, jim je dejal:

"Hvaležen sem vam, zakaj ve ste naredile nekaj izredno dobrega za mladenke v tej šoli".

Diane s svojim glasom brezhibno vodi kvartet. Peggy poje tenor. Cathy prevzame težke baritonske dele. Janet pa poje vse, kar je treba. Ima

posebno mesto v kvartetu. Kličejo jo "malo dete".

Trikrat na teden imajo pevsko vajo. Vaje imajo kar v jedilnici. Uči jih oče, ki je pri tem delu zelo resen; ne pozna nobene šale. Vadijo se samo šest ur tedensko; zato je treba izrabiti vsako sekundo. Pevske vaje in nastopi ne smejo motiti njihovega šolskega dela. Vzgoja in izobrazba ne smeta trpeti zaradi petja.

"Lennanovi škrjančki" nastopajo na Welkovem programu, a ne vsak teden, ampak vsakih štirinajst dni. Tedenski programi bi motili njihovo redno življenje in jih ovirali v učenju.

Od vseh strani se je začela stekati pošta v Lennanov dom.

Student iz College jim je pisal:

"Ve ste gotovo veliko prinesle k Welkovim predstavam. Brez dvoma imate dobrega očeta in blago mamó. To pravim zato, ker vaše petje izžareva srečo in zadovoljnost, iz katere žarijo vaši obrazi. Bog naj blagoslovi sleherno izmed vas v vaših izrednih talentih".

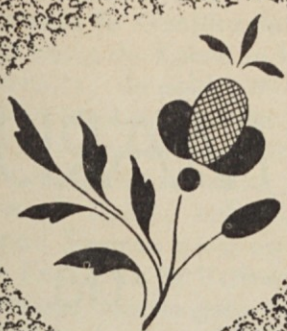
*

Bog daj, da bi zgled "Lennanovih škrjančkov" pomagal najti ameriški mladini pot do spoštovanja pravih idealov.

N.T.

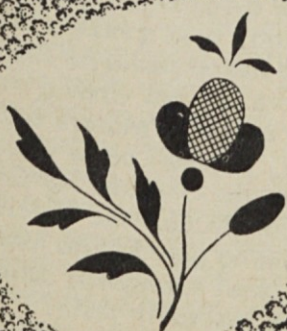

"Lennanovi škrjančki" pri pomivanju in brisanju posode na svojem domu v Venice, California. Ob takih prilikah - pri pomivanju posode - so se pravzaprav prvič pokazale njihove pevske zmožnosti. Na sliki so od leve proti desni: Cathy, Janet, Diane in Peggy.

Otroci slovenske sobotne šole pri Sv. Štefanu v Chicagu so v soboto, 26. maja 1956 razveselili svoje mame s prireditvijo, ki je bila zelo bogata po vsebini. Tudi ostali gledalci so bili prijetno presenečeni nad lepo uspelo prireditvijo slovenskih otrok, ki jih je za to priliko naučila voditeljica slovenske šole pri Sv. Štefanu gđ. Pavla Mužič. Nastop je obstojal iz raznih prizorov in simboličnih vaj med petjem, ki ga je na klavirju spremljal Mr. Alfred Fishinger, pevske točke pa je pripravil p. Vendelin.

Kot vidite iz slik, so bili na odru pristni slovenski motivi, ki so vzbudili pri gledalcih prav domače razpoloženje. Okusno scenerijo si je zamislil p. Fortunat, naslikala pa jo je Mrs. Alfred Fishinger. Želimo in upamo, da bi otroci priredili še več takih in podobnih nastopov.

Podoba Marije, Kraljice presv. rožnega venca

na Šmarni gori

MARIJA na ŠMARNI GORI

Zgodovina
in lega kraja

Severozahodno od Ljubljane stoji na obširni gorenjski ravnini zanimiva Šmarna gora. Ime je nastalo od "Svete Marijine gore". Razumljivo je, da je vrh dobil to ime šele potem, ko je bila na gori postavljena Marijina cerkev. Preje se je ta gora imenovala Holm. Iz tega imena je nastalo nemško ime, ki ga večkrat beremo v starih listinah, "Cholmberg", pozneje Kahlenberg. Že zgodaj so to goro Nemci začeli imenovati Grosskahlenberg. Najbrže zato, da se je gora ločila od Kleinkahlenberg, Homec pri Kamniku. Pa tudi Nemci so že zgodaj Šmarno goro imenovali "Marienberg".

Že leta 1216. najdemo to ime v listinah.

Šmarna gora se dviga zelo strmo, pa popolnoma osamljena, brez zveze z drugimi gorami, kot bi od nekod padla na širno gorenjsko ravan. Gora ima dva vrhova: vzhodni z božjepotno cerkvijo Matere božje je visok 671 metrov, zahodni pa je visok 675 metrov in se imenuje Grmada. O Grmadi pravi duhoviti Marijin častilec Volčič, da se naslanja na Šmarno goro kot na Marijino ramo, kakor je slonel evangelist Janez pri zadnji večerji na Jezusovih prsih.

Na vrhu Šmarne gore so našli znake prazgodovinske naselbine. Pod Šmarno goro

je držala rimska cesta iz Tacna proti Smledniku. Pozneje je Kranjska deželna leta 1541. pozidala cesto do Kokre in kralj Ferdinand ji je dovolil, da pobira mitnino. Ščasoma se je cesta izrabila in zato je bilo 23. julija 1713. s cesarskim patentom naročeno Frančišku Benediktu Dinzlu, posestniku gradu Thurn ob Kokri, naj popravi cesto od broda pod Šmarno goro do mitničarskega urada v Kokri. Iz te listine izvemo, da so v Tacnem pod Šmarno goro vedno imeli brod za prehod preko Save. Šele leta 1844. je smledniški grajščak baron Lazarini napravil v Tacnem lesen most preko Save. Po Šmarni gori mu je dal ime Marijin most. Baron je pobiral mostnino vse do leta 1907. Takrat je bila mostnina že 8 vinarjev od osebe in 20 vinarjev od živinčeta. Leta 1907. je huda nevihta most odnesla in z deželno in državno pomočjo je bil zgrajen sedanji kamnito - železni most. Leta 1910. in sicer 18. avgusta je bila slovesna otvoritev tega mostu.

Glavna dohoda na vrh Šmarne gore sta dva: Prvi iz Tacna, drugi iz Zavrha. Prvi se odcepi od deželne ceste, ki vodi od tacenskega mostu proti Šmartnu, v bližini tacenske cerkve, in se spenja v začetku v nekaterih vijugah, ki jih presekajo tudi bližnjice, precej naravnost navzgor. Nato pa zavije steza ob južnem pobočju proti zahodu in nekoliko pred Sedlom zopet proti vzhodu. Potem krene pot za gospodarskimi poslopji v Sedlu proti severu do vrha. To je romarska pot za potnike, ki prihajajo od južne strani.

Druga pot vodi iz Zavrha večinoma precej položno navzgor ob severnem pobočju Grmade mimo Gorjančevega posestva do Šmarnogorskega Sedla. Pot služi tudi za dovoz. Vse težje stvari, n. pr. zvonove, vozijo na Goro le po tej poti. Opeko in druge lažje potrebne stvari pa romarji kar znosijo na Šmarno goro. V vodiški oznanilni knjigi - Šmarna gora namreč spada pod faro Vodice - beremo zelo zanimive stvari. Na binkoštno nedeljo 1846. je bilo v Oznanilu zapisano: "Ako bo kej cegla per potih perpravljenega, ste prošeni, da bi ga na Šmarno goro nesli". In leta 1848. je bilo oznanjeno: "Ko boste jutri in pojuteršnim na Šmarno go-

ro šli, ste prošeni, da bi vsak nekaj cegla gori nesel, če ga boste per poti našli". Leta 1851. pa je bilo oznanjeno: "Ko boste te praznike na Šmarno goro šli, ste prošeni, da bi skalce gori nesli, ki bojo per poti perpravljenene ležale!" Tudi bolnike so nosili ali vozili na Šmarno goro po tej poti iz Zavrha. Radi dovoza novih zvonov na Šmarno goro so po prvi svetovni vojni to pot precej razširili. Zanimivo je, da je po tem kolovozu 20. aprila 1927. privozil prvi avto na Šmarno goro prav do cerkve. Bil je to last Jugo - avta iz Ljubljane. S podnožja na vrh je rabil le 12 minut. Naslednje leto pa je 9. julija privozil Pavel Stele s svojim avtom "Wanderer" od sredine ljubljanskega mesta na vrh Šmarne gore v 30 minutah.

Zelo zanimivo je, da so leta 1911. začeli resno misliti na to, da bi napravili na Šmarno goro žično vzpenjačo. V vodiškem arhivu so shranjeni vsi načrti za to. Načrte je napravil inženir Franc Žužek. Spodnja postaja bi stala tik pod goro v Tacnu 12. na Medvedovem posestvu, zgornja postaja pa bi imela biti tik pod vrhom na cerkvenem posestvu. Škofijski ordinariat v Ljubljani je 7. septembra 1911. dovolil, da sme šmarnogorska cerkev v ta namen odstopiti zemljišče v izmeri 100 do 150 kvadratnih metrov. Seveda bi bilo to zemljišče odkupljeno in sicer za smešno nizko ceno: 50 vinarjev za kvadratni meter. Te vzpenjače pa niso napravili. Ljudje so namreč protestirali, češ da bo Šmarna gora nehala biti to, kar je bila, namreč: božja pot; bo samo še izletna točka. Zanimivo je, da so proti vzpenjači najbolj protestirali mnogi ljubljanski penzionisti, ki so pogosto hodili peš iz Ljubljane na Šmarno goro.

Mladi potniki pridejo radi na Šmarno goro po poti skozi Spodnjo kuhinjo. Pri hiši sodarja Čižmana v Šmartnem zavije ta pot na levo in potem precej strmo navzgor. Gornji del te steze se cepi v dve: prva po pobočju na desno, druga - Zgornja kuhinja imenovana - je zelo strma in za zagriznjene turiste. Po obeh potih dospeš na ovinku pod Sedlom na romarsko pot.

Nekaterim Ljubljančanom so te opisane poti prekratke in gredo po Dunajski cesti do Črnuškega mostu in potem skozi Gamelje

Stara
slika
Šmarne
gore

*Na sliki
se vidijo
vsa
znamenja.
Tik pod
vrhom
je "sv.
sobota".*

v Šmartno pod Šmarno goro. Od tu je prav prijetna pot po gozdu, dokler ne prideš pri spodnjem šmarnogorskem znamenju na romarsko pot.

Tudi sskaručinske strani drži na Šmarno goro steza, po kateri dospeš na Goro že skoraj pod vrhom v bližini puščavice sve-ga Antona. To stezo je markiral 1925. leta vodiški rojak, znani ravnatelj konservatorija in slavni dirigent Glasbene Matice : Matej Hubad

Po prvi svetovni vojni se je začelo za Šmarno goro zanimati tudi Slovensko planinsko društvo. 19. jan. 1927. je bil v ta namen ustanovljen poseben odsek z nalogo, da izdela in zaznamuje vsa pota po Grmadi in Šmarni gori. Rekli so, da se mora Šmarna gora alpinizirati. Pri Kovaču v Vikrčah so postavili rdečo tablico S.P.D. z napisom "Pot na Grmado". Ta pot se imenuje Westrova pot. Pri cementnem koritu v Vikrčah so postavili napis "Zavarovana plezalna pot na Grmado in Šmarno goro". Ta pot je zavarovana s klini in žico. Po njej dospeš na vrh v 20 do 25 minutah. Plezanje se začne ob vznožju glasovitega Turnca. Odkar je v Mednem viseč most čez Savo, je ta pot precej obiskovana.

Cerkev na Šmarni gori

Sedanja cerkvena stavba je že tretja cerkev na Šmarni gori. Kdaj je bilo postavljeno prvo svetišče, ne vemo. Iz zgodovine zvemo, da je stala na Šmarni gori cerkev že v začetku 13. stoletja, ako ne celo v 12. stoletju. Kakšna je bila cerkev in kako velika, ni znano. V listini iz 1314. je izrečeno povedano: "Capella B.M.V. in monte, qui dicitur Cholempersh" - Kapela blažene Device Marije na gori, ki se imenuje Cholempersh". Ker govori zgodovina o gradu na Šmarni gori, je bila verjetno ta prvotna cerkvica grajska kapela.

Zgodovinske listine nam dokazujejo, da je stal na Šmarni gori grad. Možno je, da so nekateri cerkveni zidovi ostanki starega gradu. Prva listina nam pove, da je 1. okt. 1216. neki Albert iz Marijine gore-Alberto de Marienberh-dovolil Wernandu iz Smlednika, da podeli eno kmetijo na Beli pri Predvoru v blagor svoje duše in duše svoje žene na oltar sv. Marije v Gornjem Gradu. Ker se Šmarna gora že takrat imenuje Marijina gora, je bila verjetno cerkev na vrhu posvečena Mariji.

Leta 1248. je Neža, žena Friderika Bojevitega, potrdila darilo viteza Konrada Marijínogorskega, ki ga je dal velesovskemu samostanu.

Dne 1. maja 1331. je bila spisana na Marijini gori listina na Rajnerja Schenka Ostrovharja in njegove dediče, ki so prevzeli poroštvo za 177 mark starih oglejskih fenigov.

Iz teh listin je razvidno, da je bil na Šmarni gori grad, ki se je imenoval Marienberški ali Šmarnogorski.

O drugi cerkvi na Šmarni gori je zgodovina zapisala, da je bila sezidana, leta 1432. Zidana je bila v gotskem slogu. Cerkev je imela samo dve ladji in je imela stebre po sredi. To ni osamljen primer našega stavbarstva.

Kako približno je zgledala ta druga cerkev? Posebne zgodovine ni o njej, pač pa lahko vsaj nekaj izvemo iz vizitacijskih zapiskov. Leta 1499. in sicer 22. junija je Sebastijan Nasibenus škof Konovijenski, vizitator ogejskega patriarha, šmarnogorsko cerkev na novo posvetil, reconciliavit. Morala je biti torej že prej posvečena. Ali je bila cerkev kako onečaščena, morda celo po turških napadih poškodovana. V seznamu turških napadov stoji namreč, da so Turki leta 1492. obiskali Ljubljano in okolico. Zapisano pa ni, da so bili na Šmarni goti. Škof Sebastijan je takrat s cerkvijo vred posvetil dva oltarja in sicer oltar sv. Ahacija in oltar sv. Barbare. V prvi oltar je vložil svetinje sv. Ahacija in tovarišev mučencev, v drugi oltar pa svetinje sv. 'Uršule in 11 tisoč mučenic in devic.

Ker ta listina ne omenja velikega oltarja, je bil ta gotovo že prej posvečen.

Iz vizitacijskega zapisnika iz 1631. izvemo, da je imela šmarnogorska cerkev tega leta devet oltarjev. Poleg glavnega oltarja so bili še trije stranski oltarji posvečeni Materi božji. Zapisnik posebej omenja lep Marijin kip na glavnem oltarju. Peti oltar je bil posvečen sv. Florijanu. Oltarju je manjkalo vsega potrebnega. Šesti oltar je bil prejšnjemu nasproti in je bil posvečen sv. Barbari. Imel je zelo star kip. Sedmi oltar je bil sredi cerkve ob

Stara podobica z gotsko cerkvijo

ob stebru in posvečen sv. Ahaciju. Oltar je bil zelo ozek. Osmi oltar je bil za tretjim stebrom sredi cerkve in posvečen sv. Ani. Deveti oltar pa je bil na listni strani ob steni, posvečen sv. Nikolaju in je oltarju manjkalo vsega potrebnega. Cerkev je bila zelo temna in ubožna. Tudi v pokopališki kapeli je bil oltar. Tudi zunaj cerkve je bil en oltar, pa v zelo slabem stanju.

Škof Rajnald Scarlich, je leta 1638. opravil vizitacijo na Šmarni gori in je zapisal, da je veliki oltar zelo lep, da dobiva cerkev lepo miloščino in da ima pet kmetov, šest njiv in 60 krav.

Zopet je zapisnik vizitacije iz leta 1668. Tu beremo, da je cerkvena stavba nekako tuja, ker ima samo dve ladji in da je južna najbrž prvotna cerkev, severna pa nova cerkev. Je pa to samo domneva. V cerkvi je bilo takrat leta 1668. sedem oltarjev. Prezbitarij je bil obokan in za velikim oltarjem sta bili dve okni. Zakristija je bila podobna kripti z enim samim skrajno nizkim, gotskim oknom. Ob slavaloku v cerkvi je bilo razpelo, na ka-

terem je bilo Kristusovo telo naravne velikosti.

Vizitator škof Jožef Rabatta je predlagal, naj se kapela na desni strani prezbitorija razdeli na pol in naj se priredi za zakristijo, drugi oltar pa naj se postavi ob slavaloku, da bo odgovarjal sedmemu oltarju. Po petih letih so bili vsi oltarji predelani in vsi so dobili kamenite mize, tako, da je ljubljanski škof Rabatta 2. julija 1673. vse oltarje posvetil.

To cerkev je videl zogovinar Valvazor, ki je o njej napisal, da ima 7 oltarjev in sicer glavnega sv. rožnega venca in šest stranskih: Marijinega Oznanenja, sv. Nikolaja, sv. Florijana, sv. Barbare, sv. Ane in sv. Križa.

Cerkev so veliko prezidavali in popravljali in je bila proti koncu 17. stoletja v slabem stanju in se je bilo bati, da se poruši. Bila je pa tudi premajhna za velike romarske shode. Treba je bilo misliti na novo cerkev.

Dne 21. februarja 1707. je bilo posvetovanje glede zidanja nove cerkve na Šmarni gori in sicer v vodiškem župnišču. Pri tem posvetovanju sta bila navzoča dva ljubljanska kanonika, Jurij Gladič in Frančišek baron Polhovgrajski, potem vodiški župnik, Jožef Juraj in kaplan, štirje šmarnogorski ključarji. Zraven je bil tudi Filip Švajger, takratni lastnik gradu v Repnjah in v Rocnem pod Šmarno goro. Najpreje so pregledali račune šmarnogorske cerkve in ko je bilo to delo končano so prišli zraven še nekateri drugi možje iz vodiške fare in morda še iz bližnje okolice. Vsi so enoglasno sklenili: Na Šmarni gori bomo zidali novo cerkev! Delo so poverili takratnemu najboljšemu stavbeniku: Gregoriju Mačku. Rocenskega grajščaka Švajgerja pa so prosili, da bi vse delo nadzoroval. Ključarji so se temu nadzorstvu uprli. Pred večerjo so prinesli ključ v župnišče in se večerje niso hoteli udeležiti. Škofijska komisarja kanonika sta vzela ključ v seboj dotlej, da je škofijsko na predlog vodiškega župnika potrdilo nove ključarje.

Cerkev so začeli zidati šele leta 1711. Do takrat so se vršile priprave. Pri dova-

žanju gradiva niso pomagale samo Vodice, temveč vse okoliške fare: Šmartno, Smlednik, posebno pa so pohvaljeni farani iz Št. Vida nad Ljubljano. Cerkev je bila dozidana leta 1712., notranjost pa so v poznejših letih urejevali, menda do leta 1729., ko je cerkev dne 31. maja ljubljanski škof Žiga Schrattenbach z oltarji vred posvetil. Ker je bilo materiala veliko od stare cerkve in ker so verniki dovažali gradivo zastonj, in tudi delali so večinoma zastonj, zato so bili stavbeni stroški za novo cerkev zelo nizki: brez slikanja so stroški znašali okrog 7000 goldinarjev. Seveda je bil takrat goldinar velik gospod, saj je imel takrat hlapec 6 do 10 goldinarjev na leto.

Oglejmo si sedaj šmarnogorsko cerkev! Zidana je v strogo baročnem slogu in je osrednja stavba, samo ena ladja brez kapel in kotov. Ima dve kupoli. Izpred glavnega oltarja in iz prižnice lahko ves cerkveni prostor pregledaš. Take cerkve so navadno delali v začetku 18. stoletja. Popolna sestra je božjepotna cerkev na Dobravi pri Ljubljani. Začeli so jo zidati leto pozneje in so imeli istega stavbenika Gregorija Mačka.

Posvetitev te šmarnogorske cerkve se je vršila 31. maja leta 1729., kar je zabeleženo na spominski plošči na listni strani.

Kakšen je glavni oltar? V vdolbini v steni je kip Marije z božjim Detetom v naročju. Oltarno steno je poslikal Matej Langus na presni zid: torej fresko slikanje. Poleg stebrov ob strani vdolbine sta na evangeljski strani sv. apostola Peter in Pavel, na listni pa sv. Janez evangelist in sv. Jakob. Nad vdolbino je slikano Marijino vnebovzetje.

Istega leta (1842.) je Langus poslikal fresko v kupoli nad prezbitorijem. Napravil je tri slike: Marijino brezmadežno spočetje, nad zakristijo Marijino zaroko in na evangeljski strani oznanjenje Marijino. Radi velike vlažnosti je slika obledela in leta 1887. je Matija Koželj iz Kamnika barve ozvežil.

V prezbitoriju zgoraj ob oknih so slike: štirih evangelistov, sv. Dominika, sv. Simona Stocka s škapulirjem. Te slike je

napravljen leta 1885. Matija Koželj.

Glavni oltar si moramo seveda natančno ogledati. Šmarnogorska Matibožja je oblečena. Božje Dete je tudi oblečeno. Leta 1778. so jima napravili novo obleko. Darovala jo je baronica Lazarinijeva. V enem stoletju je blago otemnelo in se začelo trgati, zato so leta 1876. zlato vezenje prenesli na novo belo svilo. Delavke tobačne tovarne iz Ljubljane so leta 1916. darovale novo obleko z zlatim vezenjem. Svilen pajčolan je dobila Marija od neimenovane gospe s Kranja leta 1882. Nov okvir s štirimi angeli in osmimi svečniki je Marija dobila leta 1881. Oboje je napravil Jurij Tavčar, podobar iz Idrije. Na okviru je 15 zelo posrečenih reliefov skrivnosti sv. rožnega venca.

Na oltarni mizi stoji tabernakelj, ki ga je napravil leta 1844. podobar Matej Tomc iz Št. Vida. Leta 1878 je ta tabernakelj dobil še nekatere okraske. Sedanja lepa monštranca je iz leta 1855. Ciborij pa je iz leta 1698., torej še iz stare cerkve. Stopnice pred velikim oltarjem so bile razširjene leta 1872. Delo je izvršil kamnosek Janez Černe iz Podutika. Mramornato obhajilno mizo in tlak okrog velikega oltarja je napravil leta 1883. kamnosek Lovro Vodnik iz Glince. Kamenje so dovažali dne 15. in 16. oktobra 1883. Do Zavrha so vozili Skaručani na treh dvovprežnih in na štirih enovprežnih vozovih. Na Goro pa so vozili Rašičani s 15 pari volov, vsak po dvakrat. Še isto jesen je bilo delo v prezbiteriju končano.

Svetilnica za večno luč je bila kupljena 1838. leta. Bila je čisto preprosta in so leta 1845. kupili lepšo za štiri luči.

Kaj pa stranski oltarji? Na vsaki strani sta dva. Ima torej zdaj cerkev pet oltarjev. Vsi štirji stranski oltarji so leseni. Prvotni stranski oltarji so bili narejeni v letih 1721. do 1727. Za prva dva stranska oltarja in prižnico je bila sklenjena pogodba leta 1721. s slikarjem Jurijem Prencel iz Kranja, za druga dva oltarja pa leta 1726. s slikarjem Petrom. V 19. stoletju pa so te oltarje nadomestili z novimi.

Prvi oltar na evangeljski strani je posvečen štirinajstim pomočnikom v sili. Ol-

Veliki oltar, prižnica in križ na Šmarni gori

tarna slika je delo Janeza Potočnika. Sodiijo, da je najboljšo delo omenjenega slikarja. Na oltarni mizi stoji slika Marije Pomagaj v lesenem okviru.

Drugi oltar na evangeljski strani je posvečen sv. Florijanu in sv. Ahaciju. Oltarno sliko je napravil že omenjeni Matija Koželj leta 1877. Istega leta je isti slikar napravil sliko sv. Marjete, ki stoji v okviru na oltarni mizi. Oltar z novimi slikami je blagoslovil na binkoštni torek 1877. vodiški župnik Tomaž Kajdiž ob asistenci kaplanov: Jakoba Aljaža iz Tržiča, Franca Spendala iz Mengša in Antona Kuhelja iz Vodice. Ob straneh stojita na tem oltarju kipa sv. Barbare in sv. Katarine.

Prvi oltar na listni strani je posvečen

Dva stranska oltarja na Šmarni gori

sv. Ani. Oltarno sliko je naredil Gašpar Luka Goetzl iz Kranja leta 1835. Na oltarni mizi stoji podobna slika Marije Pomagaj kot na oltarju na evangeljski strani.

Drugi oltar na listni strani je posvečen sv. Nikolaju. Kdo je naredil to sliko, ni znano. Na oltarni mizi je slika sv. Jožefa, ki jo je slikal Miroslav Tomc ml. iz Št. Vida nad Ljubljano leta 1877.

Na listni strani tam, kjer se stikata prezbiterij in ladja, je lesena zelo lepa prižnica. Postavljena je bila leta 1721. toda leta 1844. je bila že tako slaba in trhla, da je bilo treba streho in spodnji del na novo napraviti, le notranje ogródje je ostalo. Popravlil jo je podobar in zlatar Aleš Janežič.

Veliko razpelo nasproti prižnice je leta 1899. napravil podobar Štefan Čadež.

Slike na veliki kupoli

Spodaj v ladji so stene bele, neposliskane, kar zelo dobro učinkuje kot nasprotje ali kontrast pestro slikani kupoli. Kupolo je slikal na moker omet, kot pravimo na fresko isti Matej Langus, ki je nekaj let prej poslikal kupolo v prezbitერიju. V vodiškem župnijskem arhivu je shranjena pogodba, ki sta jo sklenila slikar Langus in predstojništvo šmarnogorske cerkve dne 14. dec. 1845. Slikar se je zavezal, da bo poslikal kupolo, ki meri 84 štirijaških sežnjev, za 1000 goldinarjev. Kupola je večja kot v ljubljanski stolnici, ki jo je tudi poslikal Matej Langus. Umetnik pravi, da mu ni toliko za zaslužek, temveč mu je predvsem zato, da zadosti svoji srčni potrebi: okrasiti hoče kar najbolj primerno priljubljeno romarsko cerkev. Zato mu cerkveno predstojništvo tudi ni podrobno odkazovalo kaj in kako mora slikati. Podalo mu je le nekaj svojih želj: glavna skupina naj bo Marijino vnebovzetje in njeno kronanje, ostali prostor pa naj bo izpolnjen z množico angelov, očakov, prerokov in apostolov. Vse ostalo pa prepuščajo umetniškemu duhu slikarjevemu. Slikarju so dali na Šmarni gori lastno stanovanje z gospodinjstvom. Dobil je tudi

potrebna drva za kurjavo.

To svoje največje delo je Langus izgovoril v letih 1846 in 1847. Strokovnjak umetniški zgodovinar Fr. Stele piše o tej slikariji takole: "Delo je zamišljeno v baročnem slogu kot pogled v neskončen prostor, v katerem na vrhu plava v največji luči v vencu angelov in svetlobe Sv. Duh. Kadar ogledujem to sliko, se ne morem otresti misli, da je imel Langus čisto konkreten slučaj v mislih, ko je zasnoval to delo in to je, kar ga poleg drugega bistveno razlikuje od baročnih mojstrov: Vrh gore, recimo Šmarne gore, s katere se v krogu odpira pogled v okoliške hribe in gore in v nebo, kjer se vrši vizija. Vrh je v domišljiji in na tem vrhu si moramo misliti na sredi cerkve sebe, okoli pa po robu njegovem stoji prvi spodnji krog kompozicije. V tej vidimo na zapadni strani razdeljeno vrsto portretov od župnika, kurata, preko frančiškana, ki je nasproti jansenistom branil božjo pot, do kmetov, žen in otrok v narodnih nošah. Ob steber z zgodovinskim napisom naslonjen pa stoji slikar Langus sam".

Ko prebiram oziroma prepisujem Steletovo oceno Langusove slikarije na Šmarni gori - Stele je o tem pisal pred tridesetimi leti - in ko se sam spominjam, kako sem stal na sredi šmarnogorske cerkve in gledal "v neskončni prostor" in se je "v krogu odpiral pogled na okoliške hribe in gore v nebo", se mi zdi, da sedim v "Cinerami", kjer kažejo slike iz treh projektorjev obenem. Ne konservator Stele, še manj slikar Langus, nobeden takrat še ni nič slutil o novi iznajdbi premikajočih slik v treh dimenzijah in je vendar Langus tako slikal pred 110 leti.

Zanimiv je napis na stebru, ki ga je naredil slikar sam v slovenskem jeziku. Tako so takrat pisali: "S' pomozhjo romarjov so g. Jernej Arko, fajmošter v Vodizah in g. Anton Jamnik, duhoven tukej, vneti za čast Marije in lepoto te zerkve nevtrudno skrbeli, da sem malo kupolo in veliki altar v l. 1842. velko kupolo pa v l. 1846 in 1847 smalal. Matevsh Langus iz Kamnjegorize na Gorenskim".

O portretih, ki jih omenja Stele, bi

ŠMARNA GORA: POMENLJIVA SLIKARIJA NA CERKVENEM STROPU

bilo pripomniti: na sliki je res Langus sam, oni duhovnik v roketu je Jernej Arko, vodiški župnik; oni redovnik je ljubljanski frančiškan p. Felicijan Rant. O srednjem duhovniku so dolgo trdili, da je to šmarnogorski kurat Anton Jamnik, ki je bil res takrat na Šmarni gori, ko je Langus slikal cerkev. Toda dosti se mu je oddolžil slikar, ko je njegovo ime postavil na stebber. Oni duhovnik v talarju pa je nekdo drugi. Zadnje čase so začeli nekateri trditi, da je to naš indijanski misijonar Friderik Baraga. V onih letih je bil zelo znan po domovini, ko je vse pisalo o njem. Pa če je oni frančiškan prišel na šmarnogorski strop, ki je na Šmarni gori enkrat pridigal proti janzenizmu, potem zasluži to mesto tudi naš Baraga, ki so mu janzenisti delali toliko težav. Ali ni oni duhovnik na sliki precej podoben našemu Baragi? Bodo še strokovnjaki to razjasnili, ko so že začeli!

Sliko na kupoli je treba še bolj točno pregledati! Veličastno se Marija Mati

božja vzdiguje proti nebu iz svojega groba. Pri grobu sta Marta in Magdalena, od strani gleda dvanajst apostolov strmeče zamaknjeno njeno častitljivo vnebovzetje. Nad Marijo je presveta Trojica in brezštevilni angeli. Mariji nasproti je naša prva mati Eva in pod njo drevo spoznanja, ki ga opleta zapeljiva kača. Evi na desni je veliki duhovnik Melkizedek, ki Bogu daruje kruh in vino. Potem Sara, Abraham z nožem v roki pri svojem sinu Izaku. Dalje je Mozes z dvema tablama zapovedi božjih, potem veliki duhovnik s kadilnico, Jozve in kralj David s harfo in naposled sv. Jožef.

Na Evini levi je Noe z rešilno barko, očak Jakob na potu, egiptovski Jožef, višji duhovnik Heli in Ana, Samuelova mati, potem Zaharija in Elizabeta in sv. Janez Krstnik. Naslikanih je tudi nekaj romarjev, ki tako pobožno molijo, da ob tem pogledu človeka nekako čudno strese. Vse te slike so v treh vrstah. Vse tri vrste se spuščajo v višino kupole v prelepih, vedno

ožjih krogih. Človek se te krasote ne more nikoli dosti nagledati.

Sveti križev pot

Šmarnogorska cerkev je že zgodaj imela tudi sv. križev pot. Prvi je bil napravljen leta 1815. Kdo ga je slikal, ni znano. Dne 20. februarja 1817. so šmarnogorski ključarji poročali na ljubljansko škofijstvo, da so dali že pred dvema letoma napraviti štirinajst "tabel Kristusovega trpljenja" po rimskem navodilu in da so jih že takrat hoteli obvestiti pa je vodiški župnik Matevž Peterman nasprotoval, češ da pri šesti postaji ni nekaj prav naslikano. Škofijstvo je zahtevalo, naj se slika po predpisu popravi in ko je bilo to storjeno, je škofija dovolila 10. marca 1817., da se križev pot lahko obesijo. Župnik Peterman je dobil dovoljenje, da sme sv. križev pot blagosloviti, toda dovoljenje je nosilo pripombo "brez zunanjega sijaja".

Šmarnogorski kurat Jožef Marešič, ki je bil silno vnet za to božjo pot, pa je želel, da bi romarska cerkev dobila nov križev pot. Za svojo misel je pridobil vodiškega župnika Tomaža Kajdiža in po njem tudi stolnega dekana Jožefa Zupana, ki je posredoval pri dunajskem slavnem slikarju Jožefu Planku, da je leta 1870. prevzel to delo. Naslikal je po Führichu. Ljubljanski podobar Mašek pa je napravil okvire. Novi križev pot je slovesno blagoslovil ljubljanski frančiškanski gvardijan p. Salvator Pintar na binkoštni pondeljek 1871. ob navzočnosti silno velike množice. Cerkveni govor ob tej priliki je imel stolni dekan Jožef Zupan. Za novi križev pot se je zelo zanimal tedanji ljubljanski škof dr. Jernej Vidmar. Takoj naslednji dan po blagoslovu je prišel škof na Šmarno goro, kjer je tudi maševal in je delo zelo pohvalil. Leto pozneje (1872.) je ta križev pot posnel slikar Jurij Šubic za neko drugo cerkev. Stari križev pot pa so leta 1872. izročili vodiški podružnici sv. Štefana v Utiku.

Del slikarije na stropu šmarnogorske cerkve. Od leve proti desni so: ljubljanski frančiškan p. Felicijan Rant; v roketu je vodiški župnik Jernej Arko; kdo je duhovnik v talarju, se ne ve; na desni pa je slikar Matej Langus.

Šmarnogorske orgle

Božjepotna cerkev na Šmarni gori je imela že zgodaj svoje orgle. Kdaj je dobila prve orgle, ni znano, vemo pa iz zapisnikov, da je šmarnogorska cerkev plačala leta 1699. za popravilo orgel šest goldinarjev. Gotovo takrat niso bile čisto nove, če so potrebovale že popravila. Te orgle pa so bile leta 1837. že tako slabe, da skoraj niso bile več za rabo. Dne 2. maja 1837. je poslalo cerkveno predstojništvo prošnjo s proračunom in načrtom za orgle na stolni kapitelj v Ljubljani, naj dovoli nakup novih orgel. Dne 15. februarja 1838. pa je bila sklenjena pogodba z orglarskim mojstrom Ivanom Bogomirom Kunadom iz Ljubljane, da naj do binkošti istega leta postavi na Šmarni gori popolnoma nove orgle z desetimi registri in sicer za 650 goldinarjev. V pogodbi so vsi registri natančno imenovani in navedene so tudi druge podrobnosti. Cerkveno predstojništvo se je zavedalo, da bo spravilo orgle na Goro na svoje stroške in da bo mojstra in njegove pomočnike prehranjevalo v času, ko bodo orgle postavljali, kar pa ne sme trajati nad šest tednov.

Omara pri orglah je bila prvotno gladka in ne pobarvana, ker je škofijski ordinariat v Ljubljani šele dve leti pozneje - 20. marca 1840. - poročal guberniju, da ne ugovarja, če se nove šmarnogorske orgle prepleskajo in primerno okrase iz cerkvenega premoženja. To škofijsko poročilo je zelo zanimivo. Ko pravijo, da je bila v stari Avstriji taka verska svoboda, pa so morali imeti za barvanje orgelske omare posebno dovoljenje od državnih oblasti.

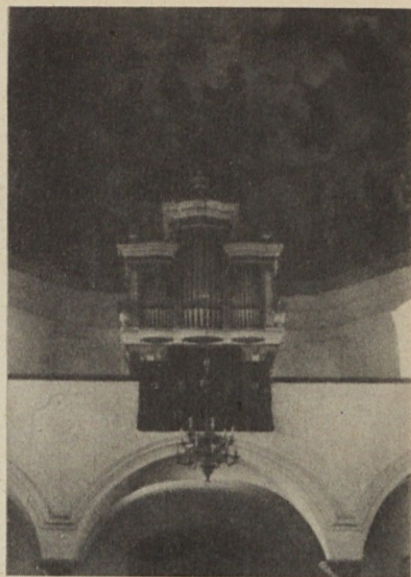
V zgoraj omenjeni pogodbi je bilo tudi določeno, da prevzame orgelski mojster Kunad stare orgle v račun za 18 goldinarjev, vendar pa jih cerkev sme prodati tudi komu drugemu za višjo ceno. In res: kupili so jih Kokrjani za 60 goldinarjev. Bili so jih zelo veseli in so jih sprejeli z zvonenjem in streljanjem.

O šmarnogorskih orglah je še znano, da jih je orglar Mazi iz Preserja leta 1876. popravil in na novo uglasil in leta 1889. jih zopet uglasil neki Valentin Kos.

V prvi svetovni vojni je vojaška oblast hotela zapleniti pročelne piščali, toda tedanji vodiški župnik je tako delal prošnje, da je prišel prevrat preden so vzeli kako piščalko v njegovi župniji. Poleg šmarnogorskih orgel je obvaroval tudi one v Repnjah in v Skaručni.

Dasi ima šmarnogorska cerkev orgle, vendar nima stalnega pevskega zbora. Ob navadnih nedeljah in praznikih, ko ni bilo romarskih shodov, je bila služba božja brez petja. Ob shodih so hodili navadno vodiški pevci z organistom, da je bila služba božja veličastnejša. Kadar so prišli romarji skupno s kako farno procesijo, so navadno pripeljali pevski zbor. Med leti 1860 do 1870 pa so vsako nedeljo in praznik oskrbovali orglanje in cerkveno petje na Šmarni gori tri hčerke mlinarja Škulja iz Vikrč. "Ljubljanske novice" poročajo o njih leta 1866.: "Tri zale deve, ena lepša od druge: prvi pojo orgle, da malokateremu šolniku tako, druga s svojim visokim sopranom prepeva krasne slovenske pesmi, tretja pa tudi pomaga peti. Kadar se oglasijo vse tri, je res nekaj nebeškega! Med počitnicami pa pride na kor tudi

✱
Šmarnogorske
orgle
✱

dijak Jakob Aljaž in pomaga peti".

Ta dijak Jakob Aljaž je poznejši tri-glavski župnik, ki je dolga desetletja vodil faro na Dovjem, kamor spada triglavsko pogorje in tudi vrh Triglava samega. Jakob Aljaž je bil namreč rojen v vasi Zavrh št. 2 pod Šmarno goro pri Bačniku in sicer 6. julija 1845., umrl pa je na Dovjem 4. maja 1927. Bil je priznani komponist.

Zunanost cerkve

Cerkev je okrog in okrog obdana z raznimi poslopji, zato zunanost stavbe ne pride tako do veljave, akoravno je cerkev od zunaj veličastna, pa samo če jo gledaš od blizu. Pročelje je preprosto in bi tudi ne imelo pomena zidati kaj dragocenejšega. Glavni vhod ima zelo lepo izklesano okrasje na kamenitih podbojih. Ima tudi dva stranska vhoda: eden na južni cerkveni steni, drugi na severni. Četrty vhod pa je skozi zakristijo, ki je na listni strani glavnega oltarja. V južni zunanji cerkveni steni je v primerni višini vdolbina. V njej je kip Marije Kraljice svetega rožnega venca. Kip je zelo podoben onemu v velikem oltarju. Morda je ta kip iz stare cerkve. Pred Marijo klečita dva angela. Kapelica je zaprta s steklenimi vrati. Ima

Šmarna
gora:
cerkev
od se-
verne
strani

pa tudi lesene oboknice, da jo je mogoče popolnoma zapreti pred poškodbami in neurjem. Pod kapelico je oltarna miza, na kateri so včasih ob velikih shodih gotovo maševali. Približno na tem kraju je skoraj gotovo bil oltar zunaj stare cerkve, kakor ga omenja zapisnik iz leta 1631.

Cerkvena streha je pokrita deloma s ploščami, deloma s skalicami. Včasih so imele cerkev streho pokrito s škodlicami. Leta 1684. so kupili 10,000 črnih ploščic in 10,000 žeblicev. Večinoma teh ploščic so prenesli na streho nove cerkve. Toda leta 1777. je sneg streho podrl in so morali leta 1778. napraviti novo.

Spoznali so pa, da lesena streha ni

Šmarna gora: Stranski vhod pri zakristiji.

trpežna, zato so se leta 1831. odločili, da jo bodo pokrili s skalicami, ki so jih kupili v Dolu pri Ljubljani. Treba jih je bilo 18,000. Stroške za skalice, za prevoz in za delo je krila cerkev sama. Zelo zanimive so cene v zapisniku. Župnik je poročal, da bo treba 57 voznikov, da bodo pripeljali skalice iz Dola na Šmarno goro. Vozniki so vzeli krmo za konje s seboj in in je torej bila brezplačna. Pač pa bo treba dati voznikom za hrano vsakemu 36 krajcerjev, ker bo vsak zapravil po 12 krajcerjev v Dolu, po 12 v Černučah in po 12 v Zavrhu pod Šmarno goro. Na bistriskem mostu je bilo treba plačati od vsakega konja po dva krajcerja mostnine. Pri pokrivanju strehe je bilo treba 50 moških podajačev, ki so bili ves dan na Šmarni gori. Vsakemu je bilo treba plačati osem krajcerjev na dan. Ker v računskem zapisniku ni prevoznih stroškov iz Zavrha na Goro, je znamenje, da so romarji skalice znosili na vrh. Iz zapisnika izvemo tudi, da bi se dobilo 1000 slabših skalic za pet goldinarjev. Te slabše pa se hitro zdrobe in je župnik hotel imeti boljše blago. Plačal je zanje 227 goldinarjev in 53 3/4 krajcerjev. Do 17. avgusta istega leta je bila streha končana

Zvonik in zvonovi

Zvonik ni prizidan cerkvi, temveč stoji sam na južno vzhodni strani cerkve kot del obzidja, ki oklepa svetišče. Vse kaže, da je bil to le trdnjavski ali obrambni taborski stolp in ni bil zidan kot zvonik. Stara cerkev je imela kot gotska stavba dva stolpa in so bili zvonovi tam. Ko so pa zidali novo cerkev, je minila turška nevarnost in obrambnih stolpov niso več potrebovali in zato so široki obrambni stolp uporabili za zvonove in za cerkveno uro. Tako so si tudi prihranili velikanske stroške. Stolp je silno močan, pa zelo nizek. Saj je postavljen na visoki gori in nima pomena, da bi zidali visoko. Zvonik je dvodelen: v večjem delu so zvonovi, v manjšem pa cerkvena ura. Če bi bil zvonik višji, bi mu še bolj nagajala strela.

Zvonik je bil večkrat poškodovan od strele; že v stari cerkvi leta 1683., zopet enako 1695. Leta 1704. so zadnjič popravljali stari zvonik pri cerkvi, ko so popravljali jabolko na njem. Leta 1749. (takrat je bila že sedanja cerkev) je strela sedanji zvonik skoraj porušila in ga je bilo treba temeljito popraviti in nanovo pokriti. Ker je v šmarnogorske stavbe tako rado treskalo, je leta 1825. napravil ljubljanski ključavničar Matej Žiga tri strelovode za Šmarno goro in so pritrdili enega na cerkev, drugega na zvonik in tretjega na hiši za duhovnike.

Kdo bi mogel naštetati in opisati vse zvonove, ki so v vseh stoletjih peli na Šmarni gori! Najstarejši zvon je bil najbrž oni, ki so ga leta 1928. pripeljali v šentvidsko zvonarno v delno kritje stroškov za nove zvonove. Letnice ta zvon ni imel, strokovnjaki pa so izjavili, da je bil iz 15. stoletja.

Drugi znani zvon je bil tisti, ki ga je šmarnogorska cerkev dala leta 1691. celjskemu zvonarju ob naročilu novega in je tehtal 1327 funtov. Namesto tega je celjski zvonar vlil nov zvon težak 1950 funtov. Stari zvon je dala cerkev na račun za novega. Ta novi zvon je bil vlit v Celju, blagoslovljen pa v Ljubljani. Za tem pa je omenjen leta 1694. mali zvon, ki so mu ono leto tesarji popravili jarem. Nadaljni znani zvon je vlil ljubljanski zvonar Anton Samassa leta 1831. in je tehtal 1950 funtov. Računal je funt po 34 krajcerje. Na račun so dali oni celjski zvon iz leta 1691., ki je tehtal 1911 funtov. Razliko v teži je povzročila uporaba. Z zvonovi torej na Šmarni gori spočetka niso imeli sreče. Novi Samassov zvon ni zopet nič ugajal, ker se je zvonar 5. maja 1881. opravičeval, da nima zahtevane teže. Za vzrok navaja mokro vreme in da je sploh prezgodaj za tako delo! Za kritje stroškov so cerkveni ključarji pobirali po šmarnogorski okolici darove, zlasti pšenico v poletju 1831.

Nadaljno poročilo o zvonovih bremo v "Slovenskem cerkvenem časopisu" iz leta 1848. Poročevalec pravi: "Tudi šmarnogorsko zvonjenje je prijetno. Zvonovi

Šmarna gora: Stolp in duhovniška hiša

so sicer samo trije -d, f, a - in ne težki, ker veliki potegne le 19 centov in 20 funtov. Tudi niso natanko ubrani v glasovih, pa vendar, zlasti kadar pritrkavajo, tako prisrčno pojo, da se nekaterim še bolj prijetno zdi kot v Št. Vidu, v Komendi ali v Postojni, kjer imajo veliko težje in v glasovih ubrane zvonove. Najbrž je bila težava glede šmarnogorskih zvonov v tem, da so naročali posamezne zvonove, morda celo ključarji sami, kot se je to zgodi pri križevem potu. Naročili so zvon pač tak, kolikor so imeli denarja. Samo da je pel, pa samo da je velik, kateri glas poje, je vseeno.

Velika sprememba glede zvonov se je začela leta 1873. in sicer ob slovesnosti

blagoslova novega sv. križevega pota. Stolni dekan Jožef Zupan je takrat pri pridigi sprožil misel o nabavi novega, četrtega velikega zvonu. Zadel je v živo. Kar naenkrat so zbrali 2000 goldinarjev. Od 15. do 20. decembra 1873. se je vodiški župnik Tomaž Kajdiž že mudil v Dunajskem Novem mestu pri takrat slovečem zvonarju Ignaciju Hilzerju radi novega zvona. Posredoval je pismeno tudi stolni dekan Zupan. Dogovori so bili kmalu končani in zvon je bil naročen 18. februarja 1874. Vlit je bil dne 19. aprila istega leta, popolnoma dovršen pa je bil 24. maja 1874. Spodaj je bil širok pet čevljev, šest in pol cole, visok pa s krono vred štiri čevlje, eno in tri četrtnine cole. Glas - nizki A - mu je določil Jakob Aljaž. Zvon je tehtal 5248 dunajskih funtov in je bil takrat za šentklavškimi v Ljubljani najtežji zvon v škofiji.

Vsa šmarnogorska okolica je bila pokoncu, ko so novi zvon peljali na Goro. Iz Ljubljane do Zavrha so ga peljali v soboto po Binkoštih 30. maja 1874. in sicer na popolnoma novem, velikem in okusno okrašenem vozu kamniškega župana in lastnika Šenkovega turna, Janeza Kancelja. Dva konja je dal on, dva pa posesnik Lužar iz Vodice. Čez nedeljo je bil zvon v Zavrhu. Popoldne pri sklepu "šmar-nic" so Vodičani še posebej prosili Marijo, naj jih prihodnji dan sprejme v svoje varstvo, zakaj vožnja na Goro je vse skrbela. V ponedeljek, 1. junija, se je zbralo veliko ljudstva v Zavrhu. V voz so vpregli enajst parov volov iz Rašice, voli iz Vodice namreč niso vajeni voziti po hribih. Kakih dvesto ljudi je bilo pripravljenih, da so z vrvmi in rokami opirali voz, kjer je bila kaka nevarnost. Ob sedmi uri zjutraj so odrinili in v dveh urah je bil zvon na vrhu. Ko so pripeljali zvon na Šmarno goro, so zagrmeli možnarji in oglasili so se zvonovi, ne le šmarnogorski, temveč v 28 okoliških zvonikih. Ob deseti uri popoldne je vodiški župnik Kajdiž zapel ob asistenci sedmih duhovnikov mo-gočni "Te Deum". Oči vseh so bile zalite s solzami. Ob četrtni uri popoldne je zvon že visel v zvoniku. Obešanje in tesarsko

delo je oskrbel Janez Vrhovnik iz Tunjic, kovaško delo pa France Jerman iz Šmarce. Tretjo nedeljo po Binkoštih, 14. junija 1874. pa je bila slovesna zahvalna služba božja na Šmarni gori. Stolni prošt dr. Anton Jarc je opravil pontifikalno mašo. Za slavnostnega pridigarja je bil naprošen stolni dekan Jožef Zupan, toda obolev je in ni mogel priti. Pridigo je prevzel vodiški župnik Tomaž Kajdiž. Vsi stroški za novi zvon so znašali 5963 goldinarje in 37 krajcerjev.

Na zvonu je podoba šmarnogorske Matere božje in sledeči napis:

"Ko je vladal katoliško cerkev papež Pij IX., ljubljansko škofija Jernej Vidmar, avstrijsko-ogersko cesarstvo Franc Jožef I. vodiško župnijo pa Tomaž Kajdiž, me je vtilil Ignacij Hilzer cesarsko kraljevi zvonar in njegov sin Peter v Dunajskem Novem mestu 1874". Ta napis je v latinskem jeziku. Poleg tega je pa na zvonu bil še napis v slovenskem jeziku: "Marija z visoke Šmarne gore, oziraj se na vse otroke svoje".

Šmarna gora se je odslej skozi tri in štirideset let veselila lepega, mogočnega zvonjenja. Vse je obstalo celo v dolini pod Goro, ko se je vsak dan ob pol dvanajstih oglasil veličastni veliki zvon. Ko so zvonili vsi štirje, je bila to nebeška muzika. Pa je prišla prva svetovna vojna od leta 1914. do 1918. Eno leto pred koncem vojne so vojaki vzeli tri zvonove: dne 13. februarja največjega, ravnokar opisanega, in drugega za njim po velikosti, ki sta tehtala: prvi 2893 kg, drugi pa 1070 kg. Dne 23. septembra so zaplenili še tretji zvon, ki je tehtal 741 kg. Za vse tri zvonove so nakazali 18,816 Kron. Ta denar pa seveda ni bil že takrat nič vreden, po vojni pa je popolnoma propadel.

Zvonili so potem z malim četrtnim zvonom na Šmarni gori, pa ker je preveč trpel, je kmalu počil. Tehtal je 408 kg. Na vrhu je imel latinski napis: "Kralj časti pridi in prinesi nam mir!" Letnice na zvonu ni bilo. Pravijo pa, da je bil zelo star - skoraj gotovo iz 15. stoletja. Nekje je zapisano, da je bil vlit leta 1467. Ta zvon so dali v račun za nove zvonove, ki so jih

Tako so
spravljali
zvonove
na Šmarno
goro

kupili po prvi svetovni vojni.

Leta 1924. je bil sestavljen široki odbor za nabavo novih zvonov. Rekli so, da je Šmarna gora otožna mutica, ki stoji sredi polja. V odboru za nove zvonove so bili sledeči možje: Peter Janc, župnik v Vodica, Franc Jereb, Jože Koželj in Jože Rebolj, vsi trije posestniki v Vodica. In obenem šmarnogorski ključarji; Jože Burgar, župan v Smledniku, Jože Čegnar, župnik v Smledniku; dr. Anton Čepon, profesor v Št. Vidu; Ivan Dežman, ravnatelj knjigovoznice Tiskovnega društva; Avgust Jenko, hišni posestnik v Ljubljani; Valentin Kajdiž, župnik v Sori; dr. Tomaž Klinar, stolni župnik v Ljubljani; Franc Košir, župnik na Ježici; Franc Koželj, župnik v Zapogah; Janez Lesar, župnik v Šmartnem pod Šmarno goro; Valentin Oblak, župnik v Preski; Ivan Rakovec, ravnatelj uprave Slovencev v Ljubljani; Rudolf Strnad, davčni nadupravitelj v Ljubljani; Anton Tomelj, župnik v Črnučah; Valentin Zabret, dekan v Št. Vidu; Hinko Zalesjak, oficial monopolne uprave v Ljubljani.

Res široko zasnovani odbor! Znamenje, kako je Šmarna gora priljubljena. Ta odbor se je po mnogih posvetih odločil, da izroči vlivanje novih zvonov "Zvonarji in livarni v Št. Vidu nad Ljubljano". Novi zvonovi so bili vliči meseca maja 1928.

Glasbeni strokovnjaki: ravnatelj konservatorija Matej Hubad, stolni kanonik dr. Franc Kimovec in stolni kapelnik Msgr. Stanko Premrl so dali o novih šmarnogorskih zvonovih sledečo izjavo:

"Podpisani smo na prošnjo odbora za nabavo novih zvonov na Šmarni gori dne 13. junija 1928. preiskali zvonove v zvonarni v Št. Vidu; najprej vsak zvon zase, nato pa razne kombinacije in izjavljamo sledeče: Odbor je naročil zvonilo z ubranostjo v terckvint-sekst akordu: a, cis, e, fis. Veliki zvon A ima nepričakovano posrečeni glavni ton in vse, prostemu ušesu slišne stranske tone v izredno vzornem soglasju, tako da se pri udaru sliši najpopolnejša a-durova harmonija. V primeru z normalno glasbeno ubranostjo je pa dobro šestnajstinko višji kakor normalni a. Prvi spodnji stranski ton je najpopolnejša čista oktava, kar se pri zvonovih redko posreči. Ta spodnja oktava je nenavadno mogočna, dolgo zveni in daje zvonu gosto, veličastno nižino. Zgornji najznačilnejši stranski ton je velika terca, ki se istotako oglašča v popolni čistoči. Poleg teh najbolj značilnih stranskih tonov se med glavnim tonom in njega spodnjo oktavo oglašča čista kvinta in čista kvinta ravno tako nad glavnim tonom. Vsled tega ima zvon nepričakovano lep, mogočen, poln pa hkrati enako nepričakovano plemenito

mehek glas.

Drugi trije zvonovi: cis, e, fis, so se posrečili v normalni ubranosti. Vsi imajo naravni harmoniji pripadajoče prave in čiste spodnje in zgornje alikvotne tone; le pri tretjem zvonu e spodnja oktava nekoliko navzgor teži. Skupno zvonjenje bo lepo, mogočno, plemenito, mehko in se bo vsled omenjenih intonacijskih razmer nekoliko nagibalo k mehkeemu molovemu značaju. Ker se je torej vlivanje posameznih zvonov – predvsem sijajnega velikega – izborna posrečilo in je tudi skupno razmerje zvonovskih intervalov praktično, za zvonjenje zadovoljivo, ugodno, more odbor nove zvonove brez ugovora prevzeti".

Tako se glasi ocena strokovnjakov glede kvalitete glasov. Mi pa si oglejmo še zunanost šmarnogorskih zvonov!

PRVI ZVON "A" tehta 3496 kg, je v Sloveniji najtežji in ima najnižji glas. Na krilu ima relief Kristusove glave in napis:

Kristusu Kralju:

Moj glas je od večnih dalj;

Vladaj svetu Kristus Kralj!

(Silvin Sardenko)

Ob spodnjem robu zvona je napisano: *Zvonarna in livarna v Št. Vidu nad Ljubljano. St. 455. Leta 1928.*

DRUGI ZVON "CIS" tehta 1736 kg in ima na krilu relief Matere božje z Detetom in napis:

Kraljici Materi Mariji.

Na nasprotni strani pa:

K Mariji kličem srca,

oznanjam svetu vest:

da Materi Mariji

Slovenec sin je zvest,

(M. Elizabeta)

TRETJI ZVON "E" tehta 1044 kg; ima na krilu podobo sv. Florijana ter napis:

Svetemu Florijanu.

Na drugi strani pa:

*V zvoniku šmarnogorskem bom pel
čez brib in plan:*

Obvaruj nas nesreče,

o sveti Florijan!

(M. Elizabeta)

ČETRTI ZVON "FIS" tehta 682 kg in ima na krilu podobo sv. Mihaela z napisom:

Svetemu Mihaelu,

Na nasprotni strani pa:

*Zmago kličem vašim delom,
moja moč je z Mihaelom.*

(Silvin Sardenko)

Tudi vsi trije manjši zvonovi imajo ob robu ime tvrdke in tekočo številko: 456, 457, 458.

Dne 2. julija 1928. – praznik Marijinega obiskovanja – je bil za Šmarno goro in vso njeno okolico prav posebno slovesen dan. Prepeljali so nove zvonove iz tovarne na Goro. Že ob treh zjutraj so slovesno pritrkavali šentvidski zvonovi k velikemu prazniku. Pred četrto uro so se pričela zbirati številna gasilska društva iz Št. Vida in okolice ter domači in okoliški župljani z vprežno živino. Ker so zvonove in vozove že prejšnji dan okrasili – vsak zvon v svoji barvi – so bile priprave za prevoz že ob petih zjutraj končane, nakar se je začel pomikati slavnostni sprevod izpred zvonarne proti Tacnu.

Na čelu spreveda je korakala gasilska godba iz Vodice, ki je med potjo in na Šmarni gori prav ubrano igrala. Za godbo je bilo sedem parov konj šentvidskih gospodarjev. Teh štirinajst konj je peljalo veliki zvon Kristusa Kralja. Drugi, Marijin zvon, so vozili vodiški župljani in četrtega šmartinski. Vmes pa so se vozila na okrašenih vozech in tudi peš korakala gasilna društva. Dasiravno se je sprevod vršil v ponedeljek v zgodnjih urah, ga je v Št. Vidu in v drugih vaseh obkrožal gosti špalir občinstva. V Tacnu je tokraj mosta pozdravil zvonove prvi slavalok, takoj onkraj mosta drugi. Tu so jih pozdravili s streli možnarjev. Od tacenskega mostu je sprevod krenil skozi Vikrče proti Zavrhu. Povsod so pozdravljali slavaloki, ki so povečini izražali željo, naj zvonov kruta vojska nikdar več ne pobere in ne prelije v kanone. Sprevod je došel do Zavrha v dobri poldrugi uri.

Ob sedmih zjutraj so začeli voziti zvonove v hrib; najprej najmanjšega – zvon sv. Mihaela, za njim drugega – zvon sv. Florijana. Kljub hudi strmini je potekla vožnja brez posebnih težav na vrh v dobri uri, kmalu drug za drugim. Mnogo več truda je zahteval tretji Marijin zvon, ki ga je

prvotno vleklo šest parov konj. Toda radi ostrih ovinkov ni moglo vleči vseh šest parov hkrati. Zato so jih pet parov odpregli, voz pa so gasilci pomagali vleči z vrvmi. Dasi je bilo treba velikega navora, je zvon prispel na vrh nekaj po deveti uri.

Največ težav je bilo z zvonom Kristusa Kralja, z velikim zvonom, saj je bil težji kot manjši vsi trije skupaj – z vozom vred gotovo nad 5,000 kg. Na pomoč so morala priti vsa gasilna društva in veliko število in veliko število mož in fantov iz okolice. Brez živalske vprege so možje in fantje vlekli voz, na katerem je bil veliki zvon; nad tri sto jih je bilo. Do vrha so prišli malo pred enajsto uro dopoldne. Vsak zvon so takoj, ko so ga pripeljali na Goro, dvignili v zvonik in opoldne so bili že vsi štirje zvonovi pod streho.

Redka slovesnost in krasen dan sta privabila na Šmarno goro velikansko množico ljudi, ki je deloma spremljala zvonove pri

**Nič ni Tebi enakega, o sveta Gospa. Zakaj vse je nad Teboj, ali pa pod Teboj! Nad Marijo je samo Bog; pod Njo pa je vse drugo, kar ni Bog. - Sveti Anzelm.*

vožnji, še večja množica pa je na vrhu nestrpno pričakovala prihoda zvonov. Z velikim zanimanjem so vsi opazovali dviganje zvonov v stolp. In upravičeno so se vsi oddahnili, ko je zadnji največji zvon izginil v zvonika lini. Ker na Gorenjskem Nemci med drugo svetovno vojno niso imeli časa zapleniti cerkvenih zvonov, imajo na Šmarni gori ravno kar opisane zvonove še zdaj. Ponašajo se z največjim zvonenjem v deželi.

Poleg zvonov je tudi cerkvena ura, o kateri ni znano, kedaj je bila postavljena v zvonik. Le sončna ura je omenjena že leta 1694. Pač pa se isto leto omenja v inventarju neka železna ura, ki je stala dvanajst kron in je navadno bila shranjena pri cerkovniku. Ob večjih shodih je bila v splanici poleg pokopališča, kjer so prenočevali duhovniki.

Omeniti je še treba, da ima na vzhodni steni na Šmarni gori svoj spomenik tri-

Doprni relief župnika Jakoba Aljaža

glavski župnik Jakob Aljaž. Doprni relief je postavil šmarnogorski odsek Planinskega društva.

Pokopališče na Šmarni gori

Ob vzhodnem cerkvenem obzidju je per metrov dolg in štiri metre širok ograjen prostor, sedanje pokopališče. Železno ograjo na pokopališču je napravil Avgust Žabkar iz Ljubljane leta 1900. Po spomenikih sodeč bo vsak mislil, da je tu pokopanih le nekaj šmarnogorskih duhovnikov in njihovih najbližnjih sorodnikov. Res je, da so zdaj na tem izvoljenem kraju pokopani samo tisti, ki umrjejo na Šmarni gori, nekdanje pa je bilo drugače. V vodiških mrtvaških knjigah najdemo v 17. in 18. stoletju vpise umrlih prebivalcev iz Tacna, ki so bili pokopani na Šmarni gori. Leta 1749. – prav na Veliki Šmaren – je bil na Šmarni gori pokopan neki 80-letni Pavel Rost, posestnik rocenskega gradu. Prvotno pokopališče je moralo biti nedvomno večje od sedanjega. Skoraj gotovo je obsegalo ves prostor okrog cerkve. Čudno je le, da ni nikjer nobenega nagrobnega spomenika. Najbrž so pri zidanju sedanje cerkve vse to odpravili in potem pokope omejili. Imeli so včasih na Šmarni gori celo svojo kostnico. Vse kaže, da so to odstranili pri zidanju nove cerkve.

Bratovščine in odpustki

Na Šmarni gori je bila že zgodaj ustanovljena bratovščina Naše ljube Gospe.

ŠE EN PO-
GLED NA
ŠMARNO
GORO IN
GRMADO.
SPODAJ
SE VIJE
SAVA

Vpeljali so jo že pred letom 1419., ker je imela tega leta že toliko premoženja, da je lahko kupila njivo v ljubljanskem predmestju. V listinah se omenja ta bratovščina še leta 1420., 1423., 1455. in 1498. V tistih letih enkrat so jo preimenovali v rožensko bratovščino, najbrž pa je bila že od začetka posvečena Kraljici svetega rožnega venca, ker glavni oltar na to spominja. V pismu ali "breve" papeža Aleksandra VII. z dne 15. marca 1662. so določeni odpustki za to bratovščino in sicer: popolni odpustek na dan vstopa v bratovščino, potem ob smrtni uri in na roženvensko nedeljo - prvo v oktobru. Nepopolne odpustke sedmih let pa je mogoče dobiti štirikrat na leto ob dnevih, ki jih določi škofijski ordinariat. Ta je dneve določil šele 7. novembra 1707. in sicer Marijine praznike: oznanenja, vnebovzeta in rojstva ter na god sv. apostolov Filipa in Jakoba, 1. maja. Na škofijski listini je podpisan znani generalni vikar Janez Anton Thalnitscher - Dolničar. Vodiški župnijski arhiv ima še zdaj te roženvenske bratovščine.

Ko so prihajali udje roženvenske bratovščine k svojim pobožnostim na Šmarno goro, so imeli v zakristiji posebno skrinjico, kamor so metali darove. Iz teh darov so se opravljale potem sv. maše za bratovščino. Nabralo se je toliko denarja, da nikakor ni bilo mogoče vseh sv. maš opra-

viti. Kurat Anton Jamnik je svetoval, da bi iz tega denarja napravili mašno ustanovo. Tekom let se je nabrala glavnica 2067 in iz obresti je bilo opravljenih vsako leto 23 sv. maš. S prvo svetovno vojno pa so bile vse te glavnice uničene, ker je denar izgubil veljavo.

Takozvanih ustanovnih ali "štiftanih" maš je bilo na Šmarni gori več: za rajnega šmarnogorskega duhovnika Jožefa Marešiča, za rajnega Jožefa Rebola, za rajno Marijo Matko, za rajnega Jožefa Stareta, za rajnega Gregorija Lapa, za rajnega Mihaela Tirpiča in za rajnega Lovrenca Janšo. Denar je bil v avstrijskih državnih obligacijah. Do prevrata, leta 1918., je država točno izplačevala obresti za sv. maše in so bile sv. maše redno opravljene. Ker so glavnice propadle, sevedatudi obresti ni več, in - naravno - tudi maš ne.

Več kot tri sto let pred podelitvijo teh odpustkov je oglejski patriarh Otobon, z dne 16. aprila 1314., potrdil s pismom vse odpustke za Šmarno goro, ki so jih podelili njegovi predniki, obenem pa je podelil še 40 dni odpustka vsem romarjem, ki ob Marijinih praznikih prejmejo na Šmarni gori zakramenta sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa.

Oglejski patriarh Anton je s pismom, z dne 3. maja 1403 določil, da dobe verniki, ponižno obiščejo Marijo na Šmarni gori

40 dni odpustka na praznik Jezusovega rojstva, na Novo leto, na dan sv. Treh kraljev, na Veliko noč, na Vnebohod, na binkošti, na praznik sv. Rešnjega Telesa, na god sv. Janeza Krstnika, ob vseh Marijinih praznikih, ob vseh godovih apostolov in vse nedelje štiridesetdanskega posta, če tej cerkvi kaj dobrega store in se za odpustke pripravijo.

Janez, nadškof Soltanrenski, je dne 14. maja 1411., podelil za Šmarno goro odpustek sto dni za vse nedelje celega leta, za vse zapovedane praznike in za vse Marijine godove, če verniki cerkev obiščejo in se za odpustke vredno pripravijo.

Pismo iz Rima, z dne 22. marca 1475., s podpisi desetih rimskih kardinalov podeljuje zopet sto dni odpustka vernikom, ki obiščejo Marijino cerkev na Šmarni gori na

zgoraj omenjene praznike in godove.

Sebastijan Nasimbenus – kot že omenjeno – je ob posvetitvi cerkve, 22. junija 1499., podelil 40 dni odpustka za obletnico posvečenja cerkve in vseh njenih oltarjev ter ob vseh romarskih shodih pod navadnimi pogoji.

Ljubljanski škof Jožef Rabatta je ob posvečenju šmarnogorskih oltarjev, 2. julija 1673., za dan posvečenja podelil odpustek enega leta, za obletnico posvečenja na nedeljo po prazniku sv. apostolov Petra in Pavla pa 40 dni odpustka, vsem, ki obiščejo cerkev.

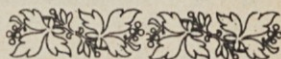
*

Iz vsega tega sklepamo, kako slavna božja pot je bila v vseh stoletjih Šmarna gora. Tudi za naprej ne bo Šmarna gora nikdar pozabljena.

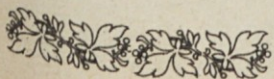
* * *

Narodne noše
v novomašnem
sprevodu Dr.
Alojzija Ranta

Tudi nekateri
ameriški leto-
viščarji so bili
deležni novomaš-
nega blagoslova
dr. Alojzija Ranta
dne 8. julija 1956.
v Retečah ob Sori

Obisk v Baragovem

misijonu L'Anse

Ob škofijski cerkvi v Marquetteu je zaropotal avto Mr. Gregoricha, uradnega zgodovinarja za Barago in nas je odpeljal. Kmalu smo bili v gozdu. Listje dreves je v opoldanskem soncu žarelo v živih jesenskih barvah, od rumenkastih hrastovih, pa do rdečih listov sladkornega javorja, iz katerega so Indijanci nastrezali sok in ga varili v sladkor; treba bi bilo slovenskega umetnika Riharda Jakopiča, da bi naslikal vso to pisano krasoto.

Pripeljali smo se do Negauneeja (Nigonija), kjer so velikanski in odlični železni rudniki. Dva meseca pred smrtjo, 11. novembra l. 1867, se je škof Friderik Baraga pripeljal z vlakom iz Marquettea, da bi katoliškim rudarjem blagoslovil vogelni kamen za cerkev. Bil je že tako onemogel, da so ga z železniške postaje morali nesti na stolu. Ko je na stavbišču, sedeč zaradi slabosti, s tresočo se roko risal križe v kamen in molil s ti-

him, a razločnim glasom, je med množico vladala smrtna tišina. Mnogi so bili ginjeni do solz, saj so vedeli, da bodo prav kmalu izgubili svojega dobrega, svetniškega škofa. S spoštljivimi mislimi nanj smo gledali na sedanjo veliko cerkev sv. Pavla z dvema zvonikoma, ki stoji na istem kraju.

Hitro smo privozili v drugo rudniško mesto, v Išpeming. Potem je pa avto spet vozil in vozil skozi jesensko lepoto gozdov, v katerih je mnogo jelenov in večkrat tudi medved manjše vrste prigradnja k cesti. Dospeli smo do jezera in mesteca Michigame, ki pomeni isto kot Michigan: Velika voda. Nekoliko naprej so "Tri jezera" (Three Lakes). Potem pa cesta zavije proti severu in nas pripelje pred Keweenavski zaliv (Kivinavski). Njegova južna obala ima obliko polkroga ali loka in so ji iz Kanade priseljeni Francozi zato dali ime L'Anse (Lanz), kar pomeni Lok. S tem imenom so včasih zaznamovali ves južni breg zaliva; dandanes pa nosi to ime samo vas na desnem bregu, - če gledamo z dna zaliva. Bolj naprej na desnem bregu je imela v Baragovem času svoja skladišča Ameriška kožuhovinska družba (American Fur Company), ki je Indijancem za dragocene kože divjačine dajala v zameno živila, obleko, orodje in druge potrebščine. Žal, da jim je proti držav-

nim prepovedim dajala tudi "ognjeno vodo", to je žganje, do katerega imajo Indijanci silno nagnjenje. Še bolj naprej so v Baragovem času protestantje - metodisti odprli svoj misijon s šolo.

Na levem bregu zaliva je pa najprej vas "Baraga", potem pa vas "Assinins", imenovana po zglednem katoliškem poglavarju, ki je umrl l. 1876. Assinins stoji na kraju nekdanjega Baragovega misijona L'Anse; njega Baragovega misijona L'Anse; prav semkaj smo bili namenjeni. S široke ceste, ki drži proti Houghtonu (Hotenu) in dalje naprej po Keweenaw-skem polotoku, je avto krenil po potu na levo v položno pobočje nizkega griča. V kotu med cesto in tem potom je s sadnim drevjem posajen in z lipami ograjen travnik. Zelo star Indijanec je prej nekoč pokazal Mr. Gregorichu prostor nad cesto, kjer je stal Baragov misijon, namreč precej dolga cerkev z lesenim zvonikom; cerkve se je držala Baragova stanovanjska soba, te pa šola. Vse to troje je bilo skupaj pod isto streho. Na levi strani tega poslopja - če gledamo na grič - je dal Baraga izkoti prav majhen vodnjak z živo vodo, ki jo sedaj črpa električna črpalka. L. 1860 je dal misijonar Edvard Jacker (Jaker), ki je za Barago prevzel misijon, v dogovoru s škofom Barago, odstraniti steni med cerkvijo, sobo in šolo in tako podaljšati cerkev. Za misijonarja je dal postaviti posebno hišico. Za šolo je pa kupil onstran pota majhno stavbo, ki še danes stoji. Da se iznebi irskega učitelja, ki je rad pil, je Jackerjev naslednik, Gerhard Terhorst, l. 1866 poklical redovnice jožefinke. Terhorst je vodil misijon tja do svoje pozne smrti l. 1901. Dal je podreti Baragovo leseno cerkev, že preperelo od starosti, in nekoliko višje sezidati novo, prav tako posvečeno Jezusovemu Imenu. Nad veliki oltar je dal obesiti sliko Jezusa dobrega Pastirja, ki jo je bil Baraga dobil iz Evrope; ko je

obleдела, so jo prebarvali in pokvarili. Spredaj na levi strani cerkve je dal Terhorst postaviti oltar, ki je prej stal v Baragovi cerkvi in ga je bil Baraga z lastno roko naredil, kakor je sploh rad mizaril in tesaril za svoje misijone; na ta njegov oltar so zdaj dali kip Jezusovega Srca. Na desni strani pota, vstric cerkve, je Terhorst zgradil sirotišnico za indijanske otroke in tudi njo dal v oskrbo jožefinkam. L. 1906 so jo, kakor tudi šolo, prevzele redovnice sv. Neže. Desno od cerkve pa stoji mogočna trinadstropna nova sirotišnica. V letih 1928 in 1929 jo je za veliko vsoto 125 tisoč dolarjev postavil slovenski duhovnik dr. Anton Ivan Režek iz župnije Metlike v Beli Krajini. Bil je župnik v Houghtonu in predsednik škofijskega odbora za gradnjo te sirotišnice. V Houghtonu je postavil lepo cerkev sv. Ignacija Lojolskega in župnišče. V tem župnišču je napisal svojo obširno "Zgodovino saultsko-marquetteške škofije" v dveh velikih, s slikami skrbno opremljenih knjigah. Barago je opisal na dvesto petnajstih straneh; o njem je zbral, kar je bilo dotlej napisanega, in marsikaj popravil in dopolnil.

Pod novo sirotišnico je sadovnjak, ob strani sirotišnice pa zelenjadni vrt. Za oba je Terhorst sam polagoma prekopal zemljo; kamenje z nje pa je zbiral za gradnjo cerkve.

Šli smo tudi na assininsko pokopališče, ki leži nekaj minut naprej nad cesto. Njegov levi del je staro indijansko pokopališče; tukaj je Baraga pokopaval svoje Indijance in Indijanke. Še danes stojijo tu debeli, košati borovci, stari že do dvesto let, ki jih je že Baragagledal. Po starodavni navadi so včasih nad grobovi stale kočice; v njih sorodniki umrlega opravljali žalne obrede. Na indijanskem delu pokopališča je tudi Terhorstov grob z belim Jezusovim kipom; tudi več grobov redovnic je tam. Novi del pokopališča je velik,

Baragova
cerkev
v L'Ansu,
(sedaj:
Assinins).

ker tudi tukaj po lepi splošni ameriški navadi mrtvih ne prekopavajo.

Kakor v druge kraje ob Gornjem jezeru, prihajajo poleti tudi na ozemlje nekdanjega Baragovega misijona L'Anse številni letoviščarji. Država in domačini jim nudijo vse ugodnosti in udobnosti. Ob cesti smo videli več velikih reklamnih napisov z Baragovim imenom. Peljali smo se tudi v skrbno negovani "Baragov državni drevored" (Baraga State Park) v vasi Baraga.

*

Kdaj in zakaj je pa prišel Friderik Baraga v misijon L'Anse? Kako in do kedar je deloval v njem?

Za ravnatelja l'anške kožuhovinske družbe je bil Peter Crebassa (Krebasa), Francoz iz Kanade, pobožen in goreč katoličan. Ker s svojo ženo ni imel kam hoditi k maši, sta zbirala v svojem stanovanju poganske Indijance in Indijanke. Pripadali so rodu Čipeva ali Očipve; stanovali so v bližnjem naselju Zeba ali bolj notri v gozdu. Brala sta jim iz Baragove-

ga očipvejskega "Življenjepisa Gospoda Jezusa Kristusa", ki je bil l. 1837 natisnjen v Parizu, jih po isti knjigi učila katekizma; z njimi molila in pela nabožne pesmi po Baragovem molitveniku "Anamie Masi-naigan", ki je tudi izšel l. 1837 v Parizu. K tem pobožnostim je prihajal tudi poglavar Penanši. On in drugi Indijanci so silili v Crebassa, naj jim pripelje stalnega katoliškega duhovnika ali "črno suknjo" (mekate wikwanaie). Zadnji katoliški duhovnik je bil tukaj francoski jezuit Rene Menard - pred sto osemdesetimi leti; Kje ga pa zdaj dobiti? Še najbližje jim je bil Baraga v La Pointu, daleč proti zahodu od Keweenawskega polotoka, več dni vožnje po Gornjem jezeru. Crebassa in Penanši sta ga lepo zaprosila. Baraga je pa prav takrat imel toliko skrbi in dela, da ni mogel priti. Tri leta so šla pisma sem in tja. L. 1843 je pa Baraga zvedel, da je prišel v L'Anse metodistovski pastor, ki mu je vlada obljubila letnih 750 dolarjev, da bo tem

uspešneje vabil Indijance k sebi. Zvedel je, da bo La Pointe spadal pod novo škofijo Milwaukee (Milwoki); on bi pa rad ostal pod detroitsko. Tudi njegov škof ga ni hotel pustiti iz škofije; pisal mu je, naj kar gre v L'Anse; v La Pointe pride slovenski frančiskan Oto Škola. La Pointe je bil domalega katoliški; Baraga si je pa želel spreobračati pogane.

Dne 24. maja 1843 se je s spremstvom začasno pripeljal na čolnu v L'Anse, da spozna razmere. Ondotni Indijanci so bili razvpiti kot hudi pijanci. Prav takrat so za kože dobili cel sodček žganja in so bili več dni kar naprej pijani, moški in ženske. Baraga je čakal, da se docela stregnijo; potem jim je živo opisal gnusobo in nesrečo njihove razvade. Obljubil jim je, da jih bo s svojim naukom dvignil iz nje, če ga bodo poslušali in ubogali. Rekli so mu, da ga bodo, ako se za stalno naseli med njimi.

In to zapito in poživinjeno množico je zdaj začel naš rojak Baraga, doma doli od Trebnjega, spreobračati, poučevati in vzgajati. Začasno se je nastanil pri Crebassovih in takoj začel z misijonskim delom. Tri tedne je ostal; od teh, ki sta jih bila precej poučila že Crebassova, jih je krstil trideset.

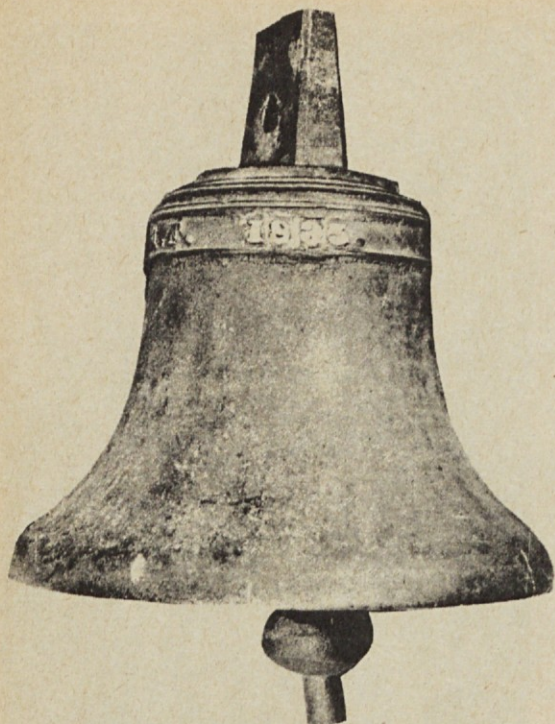
24. oktobra se je pa za stalno pripeljal knjim. Z njim sta prišla Francoz Peter Cotte (Kote) in njegova žena Marjana, ki sta mu v La Pointu dosti pomagala. Spet se je nastanil pri Crebassovih. Z vso vnemo se je takoj vrgel na delo, ki ga je potem opravljal deset let, dokler ni bil 29. julija 1853 imenovan in 1. novembra posvečen za škofa novo ustanovljene misijonske škofije Gorenji Michigan; pa tudi potem kot škof je vsako leto prišel v L'Anse. Njegov prijatelj Peter White, protestant, je zapisal, da je bilo 1. 1850 - torej sedem let po Baragovem prihodu - v L'Ansu okoli osem sto Indijancev, do 30 kanadskih

Levi stranski oltar v Assininsu, ki ga je z lastno roko naredil Baraga.

Francozov, poročenih z Indijankami in nekaj več ko sto na pol Indijancev, rojenih iz mešanih zakonov med Francozi in Indijankami. Vso to množico je Bog poveril Baragi. Takoj so videli, kako jih ljubi in se zanje žrtvuje; tudi oni so ga silno vzljubili, bili ponosni nanj in so ga ubogali kot dobri otroci.

Blizu Crebassovih so začeli delovati protestantovski metodisti. Baraga ni hotel ostati v njihovi bližini; sklenil je preseliti se na nasprotni breg zaliva, kjer je zdaj vas Assinins. Od kožuhovinske družbe je za 40 dolarjev kupil prazno skladišče, ga prepeljal čez led in postaviti kot cerkev, ki sta se je držali njegova soba in šola. K cerkvi je dal postaviti lesen zvonik in obesiti vanj majhen zvon, ki ga je pripeljal s seboj iz La Pointa; dal ga je bil 1. 1835 na Cottejev račun uliti v Detroitu. Zvon je še zdaj ohranjen in je najstarejši

Baragov zvon iz L'Ansa, ki ga je dal uliti še za La Pointe leta 1835. Je najstarejši zvon v škofiji.

zvon v Michiganu. Na sv. Mihaela dan, 29. septembra 1844, je cerkev slovesno blagoslovil na čast Jezusovemu Imenu.

V misijonsko šolo poleg Baragove stanovanjske sobice je hodilo dvajset dečkov in trije možje, devetnajst deklic in devet žen. V veri jih je poučeval Baraga, v svetnih predmetih pa Cottejeva žena. Najprej jih je naučila očipvejsko brati iz Baragovega molitvenika; potem so se iz njega učili katekizem, nato pa očipvejsko pisati in računati.

Baraga je hotel čim več Indijancev naseliti na vsaki strani cerkve da bi jih odvrčal od žganja in jih s posebnimi učitelji vadil v umnem sadjarstvu, poljedelstvu in raznih obrtih. V neposredni bližini misijona bi bili bolj zavarovani pred slabimi vplivi Evropejcev, ki so se zaradi pravkar odprtih bakrenih rudnikov na Keweenavskem polotoku vedno bolj

naseljevali tudi v pokrajini pri L'Ansu. Zato je kupil od vlade 500 akrov gozda blizu cerkve, ga razdelil v parcele in na njih postavil okoli 20 enodružinskih hišic. V njih stanujoče družine bi naj izsekale pripadajoči jim kos gozda, ga očistile, prekopale za zelenjadni in sadni vrt in za njivice za žito. Po šestih letih je tukaj stalo že 42 indijanskih hišic. Pri cerkvi je stala prodajalna, a se je moral trgovec strogo zavezati, da ne bo imel niti kapljice alkohola na prodaj. Baraga je poklical poljedelske in sadjarske strokovnjake; ko pa je videl, da Indijance bolj veselijo obrti, jih je dal učiti mizarstva, tesarstva, kovaštva in ključarničarstva. Konec l. 1845 je v naselju zaropotal prvi mlin in zapela prva žaga. Človek s spoštovanjem gleda na kraj, kjer je stala ta indijanska naselbina, podobna nekdanjim jezuitskim redukcijam (ločenim naseljem) v Paragvaju.

Vedeč, da žganje neusmiljeno uničuje Indijance na duši in na telesu, se je tudi v L'Ansu z vso silo pognal v boj zoper tega njihovega narodnega sovražnika. Sam jim je bil živ zgled, saj že od l. 1834 ni pokusil alkohola, čeprav bi ga večkrat na misijonskih potovanjih poživil in pogrel; do smrti je zvesto držal to svojo zaobljubo. V L'Ansu je po zgledu drugih misijonarjev vpeljal protialkoholno bratovščino. Njeni člani so se zavezali ne samo, da bodo vedno ostali zmerni, ampak, da alkohola nikoli več ne bodo pokusili. Dal je natisniti podobice z besedilom obljube. Ko je l. 1846 škof Lefevre iz Detroita prišel birmat v L'Anse, ga je Baraga naprosil, naj slovesno izvrši sprejem v to bratovščino. Indijanec za Indijancem je prišel k obhajilni mizi in je bral že prej podpisane podobice: "Jaz N. N. se popolnoma in za vselej odpovem uživanju opojnih pijač in prosim Boga za milost, da bi mogel izpolnjevati to obljubo". Zvesto so jo izpolnjevali, da so jih splošno občudova-

li. Včasih so jim prodajalci žganja ponujali velike vsote, če pokusijo vsaj malo žganja. Pa ga niso. Včasih so se rajši dali preteposti. Ako je kdo v steklenicah ali v sodčkih pripeljal žganje v vas, so mu jih razbili ali razsekali. Ni bil Baraga edini, ki je pomagal Indijancem iz pijančevanja; imel je pa tako čudovite in trajne uspehe, ki jih nobena samo naravna vzgoja ni mogla doseči, saj vemo, kako silno težko je iz alkoholizma izvleči že enega samega človeka. Baraga je svoje uspehe klical od Boga z mnogimi molitvami in odpovedmi.

Nekateri protestantje so z zavistjo in nevoljo gledali Baragovo blagoslovljeno delovanje in so vse poskušali, da bi ga izrinili iz L'Ansa. Tamkajšnji pastor Brown je skušal pri indijanskem odseku v Washingtonu dobiti veljavo svojemu predlogu, da kjer deluje med Indijanci že ena krščanska skupina, ne sme začeti misijon druga. To se pravi: kjer je, z vladno podporo seveda, katera od protestantovskih skupin že odprla svoj misijon, na primer v L'Ansu, ne sme delovati katoliški misijon. To bi bil usodni udarec večini katoliških misijonov. Baraga ga je pa prestregel, saj se nina Dunaju zastonj učil pravnih ved. Sestavil je in s pomočjo škofa srečno skozi spravi zagovor, ki je ovrigel Brownov predlog. Ko je Brown kmalu nato odšel iz L'Ansa, je prišel na njegovo mesto Pitizell, ki je škofa Lefevra, ko je l. 1846 prišel birmat, z Barago vred povabil k sebi na kosilo.

Svoje apostolsko delovanje je pa Baraga razširil iz L'Ansa tudi na sosednje pokrajine. Ker po njegovem odhodu ni bilo p. Otona Škole dve leti v La Pointu, je od časa do časa on šel tja, pa tudi na podružnice, celo v Fond du Lak v zahodnem kotu Gore-njega jezera. In ko so se po l. 1845 rudarji raznih narodnosti v trumah naseljevali na Keweenawskem polotoku, je Baraga vsako leto po dva-

krat ali še večkrat šel k njim. Le preberimo s kakšnega zemljevida imena večjih krajev na tem polotoku, od Ontonagona in Minnesota Mine pa do Eagle Harborja in Copper Harborja. Vsako od teh naselj, ki so se pozneje razvila, je z veliko ljubeznijo in skrbjo, pa tudi z velikim trudom mnogokrat obiskal. Preko črne, a ponošene obleke je imel na prsih pozlačen križec, misijonarjev znak. S spremljajočim ga na pol Indijancem, ali pa sam, je stopal preko hribov in skalnatih grebenov. Bredel je čez potoke in hudournike, večkrat do vratu v vodi, da je potem teklo od njega in je drgetal od mraza. Udiral se je na močvirjih in si v ovinkih iskal trdne poti. Obletavali in nadlegovali so ga celi roji komarjev. Po dolge ure in ure je hodil skozi gozd, se ogibal trnju in si z rokama razmikal veje. Pozimi so ga težile krplje in ga večkrat do krvi žulile, da se je po snegu za njim risala krvava sled. Na golih planjavah ali na zamrzlih jezerih se je uro za uro boril z viharjem; v rdeče, otekle oči so mu silile solze in sproti postajale ledene. Včasih po ves dan ni ničesar zaužil, da so se mu od gladu in trudnosti misli kar mešale, noge so se mu pa same gibale, kakor stroj. S spremljevalcem sta nosila oprtav vse mašne in oltarne potrebščine, indijanske molitvenike, rožne venčke, križce, svetinje in podobice, da jih je delil med ljudstvo; nosil je zdravila in krepčila za ubožne bolnike. Na poti se je hranil s čajem, prepečencem in koščkom sira. Neštetokrat je prenočeval na snegu ali na zmrznjeni ali premočeni zemlji, zavil v odejo; šel pa je že čez petdeseto leto. Maševal je v zasebnih hišah, spal pa kakor je naneslo. Zdravnik dr. Ely, ki je bil sam rudarjev sin, piše, kako težko so Barago povsod čakali in ga veselo pozdravljali, ko je ves zdelan in prepoten, s težko palico v roki, s težko bisago na plečih, prišel k njim.

Indijanski otroci in redovnice v sirotišnici v Assininsu; 200 čevljev nad nekdanjim Baragovim misijonom. Zdaj so v sirotišnici v Marquetteu.

Brž ko se je zvečer delo v rudnikih končalo, so se katoliški rudarji zbrali v določeni hiši. Baraga jih je nagovoril po angleško, po francosko ali pa po nemško, tudi po očipevejsko, navadno pa v vseh teh jezikih. Pripravil jih je za spoved in jih potem spovedoval pozno v noč. Drugo jutro so bili ob štirih že spet vsi zbrani, tudi člani njih družin. Spet jim je govoril v raznih jezikih, jim maševal in jih med mašo obhajal. Ob šestih je bilote pobožnosti konec, da so rudarji lahko pravočasno prišli do jam. Potem je pa spovedoval, obhajal in učil odrasle in mladino, krščeval otroke, poročeval zaročene, prevideval bolnike, blagoslavljal nove grobove itd. To ali naslednje popol-

dne je pa spet odšel naprej proti drugemu rudniku. Na teh potovanjih ga je Bog včasih prav čudežno rešil smrti.

Tukaj v L'Ansu je Baraga predelal za ponatis svoje očipevejske knjige; štiri imenitne knjige je pa na novo napisal. Za pisanje je večinoma žrtvoval del noči, ker je imel čez dan preveč dela. Poleti l. 1850 se je sam peljal v oddaljeni Detroit in dal tiskati svojo najboljšo očipevejsko knjigo: "Katoliškega kristjana premišljevanje o večnih resnicah" (Katolik Emaniad o Nanagata Vendamo Masinaigan). Knjiga ima skoraj samo glavne stavke, kratke in preproste; tako je mogel pisati samo zelo izobražen, duhovno zrel in skušen nabožni pisatelj.

V L'Ansu je tudi dokončal svoje dolgoletno delo za očipevejsko slovnico in slovar. Sam je moral celih pet let po tolmaču spovedovati in pridigati, ker se ni imel od kod učiti indijanskega jezika; zdaj je pa za misijonarje napisal dve tako izvrstni knjigi, da se je z njima uvrstil med največje jezikoslovce vseh časov in nehote je pokazal, da je najboljši poznavalec indijanščine. A njegov namen ni bil znanstveno raziskovanje; apostolska gorečnost ga je gnala k temu težavnemu in globokemu delu. Baraga ni iskal sebe, temveč neumrjoče duše. In v tem delu ni poznal nobene površnosti ali polovičarstva. Baraga je bil delavec v vinogradu Gospodovem in ker je to delo zahtevalo njegove vestnosti v znanstvenem delu, se je lotil tega dela in ga izvršil s vso natančnostjo in skrbnostjo. Bil je ves božji, zato ni poznal nobene površnosti.

Snov za obe knjigi je začel zbirati že tukaj l. 1831, ko je prišel v Ameriko. Kako visoke jezikovne izobrazbe je bilo treba za to delo, koliko poslušanja, povpraševanja, primerjanja in razmišljanja! Pri tem delu mu je zlasti pomagal poglavar

Druga skupina Indiančkov v Assinin-su, nekdanjem Baragovem L'Ansu.

Assinins. Slovnico očipevejskega jezika je Baraga tudi dal v tisk l. 1850 v Detroitu; ima 576 strani velike oblike in gostega tiska. Slovar je pa nesel natisniti v daljni Cincinnati poleti l. 1853, malo pred svojim posvečenjem v škofa. Slovar ima očipevejsko-angleški in angleško-očipevejski del; vsebuje 30,000 očipevejskih besed in obsega 622 strani.

Njegova gorečnost ga je vodila, ko je pisal versko-vzgojno knjigo za svoje rojake: "Nebeške rože". Ta knjiga je izšla l. 1846 v Ljubljani v 3,000 izvodih in obsega 462 strani. Bila je zadnja Baragova slovenska knjiga.

Tako je apostolsko goreči Baraga dolgi deset let deloval v L'Ansu in v vseh tistih pokrajinah. O njegovem misijonu je l. 1850 zapisal škof Lefevre, da "je cvetoč in da vedno bolj raste".

Zvezna država Michigan je na več načinov dala priznanje Baragovemu neumornemu delu. Baragovo delo dokazuje, koliko blagoslova prinese ne-sebično žrtvovanje za bližnjega. De-

lal je za duše in istočasno tudi veliko storil za omiko in gospodarski napredek vseh, katere je dosegla gorečnost njegovega apostolata.

Po njem se imenuje naselbina "Baraga". Velikanskemu državnemu gozdu, ki se začinja ob Keweenawskem zalivu, so dali ime "Baragov gozd" (Baraga Wood). "Baragovo okrožje" (Baraga County) pa sega široko na obe strani zaliva in daleč doli proti jugu. "Baragov državni drevored" v vasi "Baraga" smo že omenili. Tako se Baragovo ime tudi v okolici njegovega misijona L'Anse vsak dan mnogokrat izgovori in zapíše.

Iz teh kratkih spominov, ki jih človek obuja v krajih, kjer je Baraga oral ledino, spoznavamo veličino njegovega apostolskega dela. Veliko in redno molimo za Baragovo zadevo. Prosimo, naj Bog poveleča svojega služabnika v svojo slavo in nam v zveličanje.

Marquette, 4. oktobra 1956

Rev. Franc Jaklič

ZAKAJ SEM KATOLIČAN?

Točen odgovor za katoličana je naslednji:

“Katoličan sem zato, ker mi je Bog dal milost prave vere. Milost ali dar svete vere nas naredi sposobne, da verujemo v razodete resnice, ki jih uči katoliška Cerkev.”

Vera ni znanost. Znanost nam kaže na neko naravno resnico, do katere se je človeški razum sam dokopal. Pri znanstvenem zaključku imamo pred seboj vso pot, ki je vodila do tega zaključka. Razlogi so tako močni in prepričevalni, da jih moramo sprejeti.

Vera pa je svoboden dej volje. Verujemo v nadnaravne resnice, ki jih s človeškim razumem ne moremo ne odkriti in ne razumeti. Verujemo jih, ker jih je razodel Bog. Za to vero imamo zadostne razloge.

Vera ni mnenje. Mnenje nam ne prinaša gotovosti, ampak samo slutnjo, da je tako kot mislimo. Vera pa je trdno prepričanje, za katerega so mnogi vse žrtvovali, tudi svoje življenje. Za mnenje še nihče ni žrtvoval življenja.

Verujemo takrat, kadar svojo voljo uklonimo razodetim resnicam. Vera mora biti torej dejanska. To pomeni: kdor veruje, je tudi pripravljen in odločen živeti po veri.

Vera je milost, ki smo jo prejeli pri krstu. Sodelovanje z milostmi, ki jih prejemo po zakramentih, po daritvi svete maše, po molitvi in dobrih delih, nam vero utrjujejo in pomnožujejo.

Vera je torej nadnaravna krepost, s katero po božjem navdihu in s pomočjo milosti božje verujemo, da je božje razodetje resnično. Po milosti vere ima krščeni človek v

sebi sposobnost, da se podvrže božjemu razodetju, v katerem so verske in moralne resnice. Milost je potrebna za začetek vere, milost je potrebna tudi za stanovitnost v veri.

Božje razodetje obsega v glavnem naslednje resnice:

notranje življenje Boga (Presveta Trojica);

stvarjenje sveta in človeka;

greh prvih dveh človekov, ki je od Adama prešel na vse njegove potomce; vsak je rojen z izvirnim grehom na duši;

učlovečenje druge božje osebe, Jezusa Kristusa, v brezmadežni Devici Mariji in Njegovo odrešilno delo;

ohranjevanje, nadaljevanje in pomnoževanje sadov odrešenja po katoliški Cerkvi;

poslednje reči.

Za vero, ki je dar milosti, pa imamo tudi zadostne razloge, ki jih lahko dojamemo s človeškim razumom. Razlogi so naslednji:

BOG JE. Razodeva nam ga vesoljstvo in zemlja z vsemi čudovito smotrno urejenimi zakoni, po katerih se gibljejo v vesoljstvu vsa nebesa telesa in zemlja v sončnem sistemu. Razodeva nam Ga življenje narave na svetu. Razodeva nam Ga življenje človeka. Skrivnosti življenja še nihče ni odkril. Znanost ne more ugotoviti, kaj je bistvo življenja. Niti najnižjega življenja, ki je v rastlini, ni mogoče začeti v laboratoriju. Da ga lahko samo narava, ki je od Boga.

Boga razodeva človek. V njegovo dušo so zapisani nespremenljivi zakoni. Vest mu pove, kaj je dovoljeno in

kaj ni. Zato pravimo, da je vest glas božji. Človek se razlikuje od vsega stvarstva. Ima razum in svobodno voljo. Nobeno drugo ustvarjeno bitje na svetu nima teh dveh darov.

Ali je vse to slučajno nastalo? Razum nam pove, da je vse to ustvaril Bog. Na zemlji še niso odkrili nobenega naroda ali ljudstva brez vere v Boga-Stvarnika.

ČLOVEŠKA DUŠA JE NEUMRLJIVA. Človek lahko razmišlja, dela razumske zaključke, razločuje med dobrim in slabim. To so dejanja, ki so popolnoma duhovnega ali netvarnega (nematerialnega) značaja. Razum in svobodna volja sta sposobnosti duše. Na tem svetu ima samo človek razum in svobodno voljo. Žival dela po nagonu. V njej ni nič duhovnega, ker nima duše. Na svetu niso odkrili ne naroda ne ljudstva brez vere v neumrljivost duše.

Materijalizem ne more razložiti duhovnega sveta, ki je v človeku.

VSILJUDJE SO DOLŽNI ŽIVETI PO VERI. Človek lahko s svojim razumom, ki je sposobnost duše, spozna, da je Bog, ki je Stvarnik vsega, tudi Stvarnik človeškega rodu. Od Boga izhajamo, zato imamo do njega dolžnosti. Dolžni smo mu izkazovati čast in spoštovanje ali z drugo besedo: živeti smo dolžni po veri.

BOG SAM SE NAM JE RAZODEL. Višek razodetja je dosežen v Jezusu Kristusu. Jezus je svoj nauk potrjeval s čudeži. Skliceval se je na prerokbe stare zaveze o obljubljenem Odrešeniku. S svojo močjo je vstal od mrtvih. To so zgodovinske resnice, ki so z vso gotovostjo potrjene.

KRISTUS JE USTANOVIL CERKEV. Iz vsega njegovega dela je razvidno, da je ustanovil VIDNO

družbo. Dal ji je vidno vodstvo, ki v Njegovem imenu s trojno službo (vladanja, učenitva in duhovnitva) nadaljuje Njegovo delo.

Prava Kristusova Cerkev je RIMO-KATOLIŠKA CERKEV. Samo ona ima potrebne znake edinosti, svetosti, vesoljnosti in apostolstva.

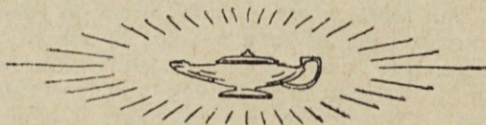
Edina je v svojem nauku, edina v bogoslužju, edina v vladanju.

Sveta je, ker je svet njen ustavitelj, Jezus Kristus. Sveta je, ker uči svet nauk, ki je nespremenljiv, ker je božji. Sveta je, ker ima sredstva svetosti, zakramente in daritev svete maše. Večina dobrodelnih ustanov (bolnišnice, zavetišča, domovi za uboge...) ima svoj zgodovinski začetek v Cerkvi.

Katoliška Cerkev je vesoljna. Obstojala je v vseh časih od Kristusa naprej. Razširjala je svoj nauk VSEM narodom, ker je v njej vedno živela in še živi zavest dolžnosti: ponesti blagovest in sadove odrešenja vsemu človeškemu rodu.

Katoliška Cerkev je apostolska, ker ima zakonite naslednike od Petra do sedanjega papeža. Nikoli v zgodovini ta zakonita vez ni bila pretrgana.

Protestantovske cerkve so začele nastajati šele po letu 1524. To je leto Lutrovega odpada od prave Kristusove Cerkve. Samo katoliško Cerkev je ustanovil Kristus, dočim za ustanovitelje številnih protestantovskih cerkva navaja zgodovina navadne ljudi.

"TI SI PETER - SKALA - IN NA TO SKALO BOM SEZIDAL SVOJO CERKEV IN PEKLENSKA VRATA JE NE BODO PREMAGALA. IN DAL TI BOM KLJUČE NEBEŠKEGA KRALJESTVA (Mt 16, 18, 19.)

Boga, je nesprenmenljiva. Ta božji zakon je izražen v desetih božjih zapovedih in v naravnem zakonu, ki je zapisan v človekovo vest. Ni na svetu nobene oblasti, ki bi mogla spremeniti božji zakon. Ne papež, ne vesoljni cerkveni zbor ne moreta spremeniti tega božjega zakona.

Naslednji članek je spisan v obliki dvogovora. Vprašanja in očitki so v ležečem tisku. Odgovori pa so v navadnem risku. Največ ugovorov je usmerjenih proti doslednosti nauka Cerkve o zakonskem življenju.

Kdaj se bo Cerkve prebudila in prilagodila svoje zapovedi o omejevanju rojstev sodobnim razmeram?

Cerkve nima nikakih zakonov o omejevanju rojstev. Ona ima le nalogo ohranjati božje zakone, ki so vedno sodobni.

Omejevanje rojstev narekuje zdrava pamet. Prav gotovo Bog ne zahteva od zakoncev več otrok kot jih morejo vzgojiti in oskrbeti s potrebnim za življenje.

Res je tako in nič drugače. Bog noče, da bi imeli zakonci več otrok, kot jih morejo primerno usposobiti za življenje. Bog dovoljuje omejevanje rojstev s premagovanjem zakoncev - moža in žene. Prepoveduje pa omejevanje števila otrok z načini in sredstvi, ki so nasprotni naravnemu zakonu.

Naravni zakon? Človek je vendar nad živalmi, ki živijo po naravi in po naravnem nagonu. Živali ne morejo misliti in zato ne morejo urejevati uporabe svojih nagonov. Človek pa ima razum in lahko uporablja odkritja moderne znanosti ter lahko ureja število otrok po pameti.

Oprosti, nisi me razumel, kaj je naravni zakon. Naravni zakon ni nič drugega kakor božji zakon, po katerem mora človek uravnati svoje življenje. Zato mu je Bog dal razum. Razum pa nam pravi, da je načrtno ravnanje proti možnosti spočetja in uporabljanje sredstev proti spočetju proti naravno in zato tudi proti božji postavi.

Kaj naj pomeni to dvoumnno izražanje?

V teh besedah ni nikake dvoumnosti. Na ta naravni zakon so se sklicevali oni, ki so sestavljali besedilo za proglasitev neodvisnosti (Declaration of Independence), ko so proglasili

Človek in naravni zakon

"pravice, ki jih ne more nihče odvzeti" človeku. In te pravice imajo svojo osnovo na "zakonih narave", ki je od Boga.

Ali bi hotel razložiti to nekoliko jasneje?

Zdi se mi, da ti ni dosti za katoliško razlago. Zato pa pogledajmo, kaj pravi o tem naravnem zakonu neki mož, ki ni katoličan. Vzemimo besede znamenitega razlagalca angleškega splošnega zakona William Blackstona, ki pravi takole:

Ker je človek popolnoma odvisen od svojega Stvarnika, je potrebno, da se v vsem prilagodi njegovi volji... Ta volja Stvarnika se z drugimi besedami imenuje naravni zakon... Ko je Stvarnik človeka ustvaril in mu dal svobodno voljo, da z njo odloča v vseh stvareh svojega življenja, je dal tudi nesprenmenljive zakone človeške narave... To so večni in nesprenmenljivi zakoni dobrega in slabega... Stvarnik je dal človeku razum, ki je sposoben odkriti te naravne zakone, v kolikor je to potrebno za uravnavanje človeških dejanj. Ta naravni zakon veže vse ljudi na zemlji, v vseh deželah in v vseh časih. Noben človeški zakon, ki nasprotuje temu naravnemu zakonu, ni veljaven.

To so lepo zveneče besede. Toda ali je človek dejansko sposoben rabiti svoj razum

tako, da odkrije te nespremenljive zakone dobrega in slabega? Ali se različne rase in narodi strinjajo v tem, kaj je dobro in kaj slabo?

Bog je po razodetju pomagal človeštvu spoznati naravni zakon. Po desetih božjih zapovedih, moralnih predpisih stare zaveze in po Kristusovem nauku človek lahko pride do gotovosti o osnovnih načelih naravnega zakona. In mi katoličani verujemo, da je Kristus ustanovil Cerkev, ki razlaga ta osnovna načela v novih moralnih vprašanjih, ki nastajajo tekom stoletij.

Po zgornjih besedah se samo katoličani lahko sklicujejo, da poznajo naravni zakon?

To ne drži! Zgodovina nam priča, da je med ljudstvom vseh časov in krajev, ki so ustvarila visoko civilizacijo, vladala značilna in vidna soglasnost v pojmovanju dobrega in slabega. In še prav posebno je to resnično o moralnih predpisih, ki urejajo razmerje med spoli in družinsko življenje.

Se vedno imam svoje dvome in pomisleke. Zdi se mi namreč, da ni tako lahko dokazati, da je umetno omejevanje rojstev s prekinjenim zakonskim dejanjem ali z uporabo sredstev proti spočetju proti naravnemu zakonu. Saj skoraj nikomur ni mogoče sprejeti tako nesmiselnega naravnega zakona. Povej mi raje, zakaj mnogi zelo pametni ljudje umetno omejujejo rojstva, kljub temu naravnemu zakonu?

Nekega dne ti bodo ti "pametni ljudje", o katerih govoriš, odkrili, da niso ravnali tako zelo pametno. Prav kot je pisal papež Pij XI. v okrožnici o poroki: "Ker je zakonsko dejanje po svoji naravi v prvi vrsti namenjeno za rojstvo otrok, zato oni, ki ga vršijo tako, da uničujejo svoje naravne sile in namenoma greše proti naravi, delajo stvari, ki se jih mora človek sramovati in ki so grešne."

Kako je to?

Jasno je vsakemu, da je prvi namen zakonskega dejanja rojstvo otrok. Seveda ima to dejanje tudi druge namene izvršise lahko tudi kot dokaz in ohranjanje ljubezni med moškom in ženo. Toda ta drugotni namen mora biti vedno podrejen prvotnemu in glavnemu namenu zakona. Drugače je brez pomena. Kakor hitro postane drugoten namen zakona samostojen cilj, je ves postopek narave preprečen in človeški rod je v nevarnosti.

To je zopet le katoliško mnenje, ki ga bočeš spraviti v sklad z naravnim zakonom.

Ako je tako, kako naj gledajo omejevalci rojstev zapadnega sveta na odločno stališče Japoncev in narodov Indije. Je le značilno soglasje med tem, kar ti imenuješ "katoliško mnenje" in med poznanjem pravega življenja v velikih civilizacijah Vzhoda, ki je bilo brez krščanskega razodetja. Da se danes marsikje na Vzhodu vsiljuje umetno omejevanje rojstev,

je tega kriv Zpad in propaganda brezbožnega komunizma. Dokler tega ni bilo, Vzhod ni poznal umetnega omejevanja rojstev. Vzemimo za primer indijsko modrost kot jo je izrazil veliki Mahatma Gandhi:

"Nikakega dvoma ni o potrebi omejevanja rojstev. Toda poznan je samo en način, ki smo ga sprejeli od davnih vekov preteklosti. To je premagovanje. To je nezmotno najmogočnejše zdravilo, ki prinaša dobro vsem, ki ga uporabljajo. In zdravniki si bodo zaslužili hvaležnost človeštva, ako bodo svetovali premagovanje namesto da izdelujejo umetna sredstva za preprečevanje rojstev... Dajati navodila za umetno omejevanje rojstev, se pravi, dajati nagrado za zločin. Navada uporabljati umetne načine vodi do slaboumnosti in do uničenja živcev. Narava ne ostane dolžna in se bo maščevala za vse take in podobne prekršitve njenega zakona."

To zaduje svarilo Gandhija se popolnoma strinja z ugotovitvami mnogih zdravnikov za živčne bolezni. Veliko zivčnosti ima vzrok v zlorabljanju spolnih sil. Človek je svoboden, da lahko dela proti naravnemu zakonu, a narava sama vedno kaznuje one, ki jo zlorabljajo. Zakonec, ki mu je spolni užitek edini namen zakona, ne skazuje ljubezni zakonskemu drugu, temveč nasičuje svojo sebičnost. Zlorabljanje spolnih sil je konec ljubezni.

Ker si tako moder, pa povej, kaj bi rekel protestantom, ki so naklonjeni umetnemu omejevanju rojstev?

Na to vprašanje pa kar sam odgovori. Zakaj tudi jaz se vprašujem, kako morejo nekatere protestantske cerkve - vse ne delajo tako - uzakoniti rabo sredstev za preprečevanje spočetja. Saj so do nedavnega soglasno učili tudi protestanti, da je uporaba takih sredstev protinaravna in proti božji postavi.

Kdaj so protestanti smatrali uporabo sredstev za preprečevanje spočetja za protinaravno?

Zdi se mi, da ti bo težko priti do živega. Zgleda, da hočeš zagrabiti za vsako najmanjšo bilko v katero bi lahko uklenil tisti del svoje vesti, ki ti jasno pravi, da umetnega omejevanja rojstev ne moreš in ne smeš zagovarjati. Spadaš med tiste katoličane, ki jih boli, da Cerkev ne mara prav nič popustiti, kadar gre za božjo postavo. Da pa ne boš mislil, da si mi zavezal usta, ti bom navedel proglas angleške cerkve na konferenci v Lambeth-u leta 1920.

"Izrekamo zelo resen opomin proti uporabi protinaravnih sredstev za preprečevanje spočetja; tako postopanje spremljajo velike nevarnosti - fizične, moralne in verske. V nasprotju z nauki, ki pod krinko znanosti in vede navajajo poročene ljudi, da dajejo spolnemu združenju samemu glavni namen, stanovito vstrajamo mi pri tem, kar mora biti vedno pre-

vladujoči namen krščanske poroke. Samo eden je glavni namen, zaradi katerega zakon obstoja, namreč ohranjanje človeškega rodu po daru in dediščini otrok; drugi pa je prav tako velike važnosti v zakonskem življenju, a ga more spremljati prostovoljno in premišljeno premagovanje.

Ali je angleška cerkev vstrajala pri tem nauku do danes?

Ne! Konferenca v Lambeth-u leta 1930 je spremenila svoje nauke iz leta 1920 s temi besedami:

"Ako je zadosten moralni razlog, ko se ni mogoče premagati, ne moremo obsojati znanstvenih načinov preprečevanja spočetja, ki se predvarno in vestno uporabljajo."

Ali pa je mogoče, da "zadosten moralni razlog" naredi nekaj protinaravnega naravno in dovoljeno? Ali, da bi postalo naravno, kar človeka spravi v "velike nevarnosti - fizične, moralne in verske"?

To je angleška cerkev. Kako pa stoji s to zadevo v Ameriki?

Ni bilo dolgo po konferenci v Lambeth-u leta 1930. ko je "Committie on Marriage and Home", ki je tedaj spadal pod "Federal Council of Churches" dal poročilo naklonjeno umetnemu omejevanju rojstev. To je takrat povzročilo precej nevolje. Mnoge protestantske cerkve in ljudstvo je to na splošno odklonilo. Značilen je bil odgovor protestanta Dr. William Gerry Morgana, ki je bil takrat predsednik "American Medical Association". Tako je dejal:

"Uvesti v navado ravnanje proti naravi se pravi kazati pod do moralnega propada in puščanja. To ravnanje bi zadalo smrtni udarec samopremagovanju in oblasti nad domom. Zagovarjanje umetnega omejevanja rojstev je zvito ali pretkano zapeljevanje v uživanje in sebičnost.

Zelo redki protestanti danes tako mislijo kot ti. Vse kaže, da so odbori in konference zavrgli svoje pojmovanje naravnega zakona.

Ako je tako, potem je Amerika obsojena na

smrt. Walter Lippman pravi v svoji knjigi: "The Public Philosophy", da ameriška vlada in način ameriškega življenja ne more obstajati dalje, če se ne vrne k filozofiji naravnega zakona. Ustanovni očetje so vse svoje nauke o človeku in o družbi črpali iz naravnega zakona. Ako zavržemo osnovo, iz katere je zrasla Amerika, smo zapisani poginu.

Ti si torej prepričan, da je ameriško ljudstvo v nevarnosti propada?

Nikakor nisem o tem prepričan. Po drugi strani namreč vem, da je veliko ljudi, ki se zavedajo obveznosti naravnega zakona. So milijoni državljanov katoličanov, ki se trdno in stanovito oklepajo tega naravnega zakona. So tudi mnogi med protestanti, ki nočejo zavreči naravnega zakona in ga niso zavrgli. Te vrste ljudje so v blagoslov deželi. Včasih se zdi, da ohranjajo pravo idejo načina ameriškega življenja pravi oni, katerim "napredni" ljudje očitajo "neameriško mišljenje".

Ali ni preveč za človeško naravo tako samopremagovanje? In ako je pretežko, ali ni taka odpoved proti naravnemu zakonu?

Naravni zakon spoznavajo tudi narodi, ki so brez krščanskega razodetja. Izpolnjevanje tega zakona gotovo ni nemogoče. On, ki je ustvaril človeka, je dal tudi te naravne zakone. O tem sva že govorila. Poleg tega pa te moram spomniti, da si katoličan. To pomeni, da si ud Kristusove Cerkve. Upam, da veruješ, da Cerkev deli odrešilne milosti. Te milosti ti v veliki meri lahko pomagajo, da premaguješ slabo naravo. Poleg tega znaš moliti. Praviš celo, da si dober katoličan. Dober katoličan pa moli za milosti, ki jih potrebuje, da lahko živi po božjih zapovedih in po svoji vesti. Ne pozabi, da niso vsi ti izgovori in ugovori nič drugega, kot le izraz slabega nagnjenja, katerega zagovarjaš. Ne pojasnujem ti tega zato, da bi potolažil tvojo vest, ampak zato, da bi ti jo prebudil in da bi jo poslušal. Najhujša kazen, ki more koga zadeti je zaslepljenost, ki je zadela farizeje, da so zavrgli svojega Odrešenika.

ZAKON JE BOŽJA USTANOVA. Jezus Kristus ga je povzdignil v dostojanstvo in svetost zakramenta. Zakona torej niso ustanovili ljudje, ampak Bog. Bog - Stvarnik vse narave - mu je dal trajno trdnost in nerazveznost. To je nauk svetega pisma, tako je slovesno izjavil tridentinski vesoljni cerkveni zbor, tako je in bo učila Cerkev, ki jo vodi Sveti Duh, do konca časov.

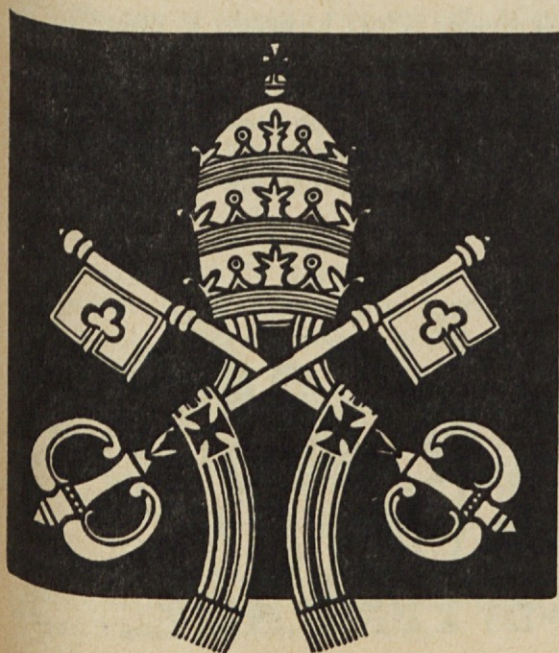
KAR JE BOG ZDRUŽIL, NAJ ČLOVEK NE LOČI!

Deset božjih zapovedi

1. Veruj v enega Boga
2. Ne skruni božjega imena
3. Posvečuj Gospodov dan
4. Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji
5. Ne ubijaj
6. Ne nečistuj
7. Ne kradi
8. Ne pričaj po krivem
9. Ne želi svojega bližnjega žene
10. Ne želi svojega bližnjega blaga

“NEBO IN ZEMLJA BOSTA PREŠLA, MOJE BESEDE PA
NE BODO PREŠLE” (Mt 24, 35).

Cerkvene zapovedi

1. Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih pobožno pri sveti maši
2. Pritrgaj se v jedi in zdrži se mesa na določene dneve
3. Spovej se svojih grehov vsaj enkrat na leto
4. Sprejmi sv. obhajilo o velikonočnem času
5. Doprinesi svoj delež v podporo Cerkve
6. Spolnuj cerkvene postave o poroki

EVHARISTIČNI POST

Evharistični post imenujemo post pred sv. obhajilom. Po sednji cerkveni postavi veljajo sledeči predpisi:

VODA nikoli ne prelomi evharističnega posta. To se pravi, da lahko ob vsakem času pred sv. obhajilom pijemo vodo; kdor se posluži te olajšave, ne potrebuje privoljenja duhovnika.

BOLNIKI: Bolniki lahko ob vsakem času pred sv. obhajilom pijejo nealkoholne pijače ali zauživajo zdravila; ako se posluži te ugodnosti, morajo prositi za privoljenje duhovnika.

DELAVCI PRI TEŽKEM DELU: Delavci pri težkem delu smejo piti nealkoholne pijače do ene ure pred sv. obhajilom; dobiti pa morajo privoljenje duhovnika.

OBHAJILO OB POZNI URI: Oni, ki gredo k sv. obhajilu po deveti uri zjutraj, smejo piti nealkoholne pijače do ene ure pred obhajilom; prositi pa morajo za privoljenje duhovnika.

DOLGA POT: Oni, ki hodijo do cerkve eno in en četrt milje ali se peljejo s prevoznimi sredstvi 15 do 20 milj, smejo do ene ure pred obhajilom piti nealkoholne pijače; potrebujejo pa privoljenje duhovnika.

ŠOLSKI OTROCI: Otroci, ki gredo zjutraj k obhajilu, pa se po obhajilu več ne vrnejo domov, ker gredo v šolo, smejo do ene ure pred obhajilom uživati nealkoholne pijače; imeti pa morajo privoljenje duhovnika.

OBHAJILO PRI VEČERNI MAŠI: Oni, ki gredo k obhajilu pri večerni maši, imajo lahko tri ure pred obhajilom kosilo; kosilo mora biti končano tri ure pred obhajilom. Pri tem kosilu smejo uživati lahke alkoholne pijače, ne pa pred kosilom ali po kosilu. Težkih alkoholnih pijač pa ne smejo piti od polnoči. Za to obhajilo ne potrebujejo nobenega privoljenja duhovnika.

Postna postava je cerkveni zakon. Oblast, ki ima pravico zakon dati, ga lahko tudi spremeni ali odpravi. Papež daje postne postave za vso Cerkev. Škofje pa dobijo od papeža pooblastilo, da lahko olajšajo post za svoje škofije.

Vrste posta

Popolni zdržek od mesa pomeni, da verniki nad sedmim letom starosti na določene dneve ne smejo jesti mesnih juh, mesnih jedi in mesa.

Delni zdržek od mesa pomeni, da smejo verniki nad sedmim letom starosti samo enkrat na dan jesti mesne juhe, mesne jedi in meso in sicer pri glavnem obedu.

Post ali pritrganje v jedi pomeni, da se smejo verniki med 21. in 59. letom starosti samo enkrat do sitega najesti. Samo pri tem glavnem obedu smejo jesti mesne juhe, mesne jedi in meso; ako na isti dan pade tudi popolni zdržek od mesa, se morajo tudi tega zdržati.

Koga in kako veže postna postava

Za vse od 7. do 21. leta starosti in za vse nad 59. letom starosti velja naslednje:

Pritrgati v jedi se niso dolžni nikoli.

Popolni zdržek od mesa jih veže vse petke v letu, na pepelnično sredo (letos 6. marca), dan pred Vnebovzetjem B.D.M. (14. avgusta), dan pred Božičem (24. decembra).

Delni zdržek jih veže:

Kvaterne srede: 13. marca, 12. junija, 18. septembra, 18. decembra.

Kvaterne sobote: 16. marca, 15. junija, 21. septembra, 21. decembra.

Binkoštno vigilio: 8. junija.

Za vernike med 21. in 59. letom starosti velja naslednje:

Popolni in delni zdržek od mesa jih vežeta tako kot mladoletni in starčke.

V jedi so se dolžni pritrgati na vse dneve 40-danskega posta, razen nedeli (letos od 6. marca do 20. aprila vključno), na kvaterne srede, sobote (glej zgoraj!), kvatrne petke (15. marca, 14. junija, 20. septembra in 20. decembra), na binkoštno vigilio (8. junija), na vigilio Vnebovzetja (14. avgusta) in na vigilio Božiča (24. decembra). To pomeni, da se smejo samo enkrat na dan do štetega najesti; pri tem glavnem obedu smejo jesti mesne juhe, mesne jedi in meso, razen ob dnevih popolnega zdržka.

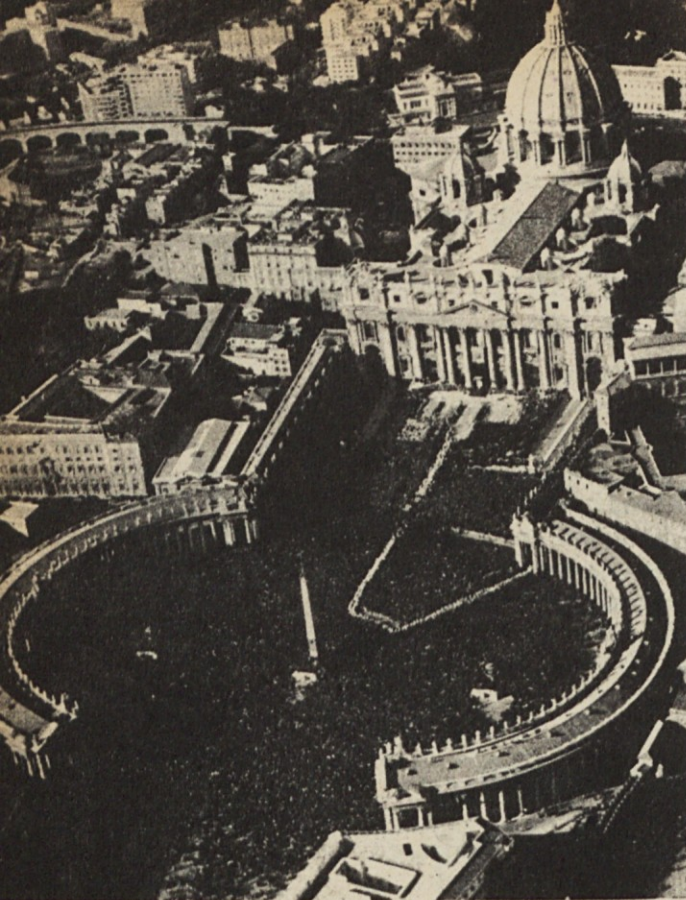
To je postna postava, ki velja v večini škofij v Združenih državah. Opozarjamo vernike, da se postna postava tekom leta lahko spremeni. Sledite cerkvenim oznanilom.

POSTNA

P O S T A V A

RIMSKA KURIJA

Sveti oče je vrhovni vladar ali glava Cerkve. Ima vso oblast in popolno jurisdikcijo v vseh vladarskih zadevah Cerkve. Nemogoče je, da bi sveti oče sam naravnost izvrševal vso vladno in upravo Cerkve. Zato so papeži ustanovili pomožne službe in urade, s pomočjo katerih vrši vrhovni vladar svojo vladarsko službo v Cerkvi. Ti pomožni organi sestavljajo Rimsko kurijo ali papeški dvor.

Rimska kurija sestoji iz dvanajstih kongregacij, treh sodišč in petih uradov.

Kongregacije

Kongregacija svetega oficija.

Njena naloga je ohranjevati katoliške verske in moralne nauke nepokvarjene; razsoja zmote in one, ki so zapadli zmotam; čuva nad verskimi nauki o zakramentih; odloča o evharističnem postu; razsoja zakonske zadeve, kadar pride v poštev različna vera zakoncev; raziskuje in obsoja knjige, ki so nevarne za katoliške verske in moralne nauke; daje katoličanom dovoljenje

Ave Maria

da iz zadostnih razlogov lahko berejo obsojene knjige; razsoja vprašanja o verskem nauku odpuštkov, novih molitev in pobožnosti.

Konzistorijalna kongregacija

Pripravlja snov za konzistorije ali zborovanja, katerim predseduje papež; ustanavlja nove škofije, cerkvene provincije, katedrale, kolegijalne kapitelje za vsa ozemlja, ki ne spadajo pod Kongregacijo za razširjanje vere; deli škofije, ako so prevelike; predlaga škofove, apostolske administratorje, koadjutorje in pomožne škofove; vodi kanonične preiskave o življenju onih, ki naj dobe visoke cerkvene službe, posebno raziskuje ali je bil njihov nauk vedno popolnoma katoliški; urejuje vse zadeve, ki se nanašajo na ustanavljanje novih škofij, delovanja škofij in razmer v škofijah v vseh onih slučajih, v katerih te zadeve ne spadajo pod Kongregacijo za razširjanje vere; sprejema in pregleduje poročila škofov; odloča o delokrogu vseh kongregacij razen Kongregacije svetega oficija; ima v skrbni nekatere apostolske delegacije; skrbi za dušno-pastirstvo med izseljenci.

Kongregacija za vzhodno cerkev

Vse zadeve, ki se nanašajo na upravo, osebe in obrede vzhodne cerkve in tudi mešana vprašanja o osebah in zadevah z latinsko cerkvijo, spadajo v njen delokrog.

Kongregacija za zakramente

Urejuje upravljanje (delitev) zakramentov; daje uradne določbe in olajšave pogojev in okoliščin delitve in prejemanja zakramentov ter maševanja; ne dotakne se pa stvari, ki spadajo pod Kongregacijo svetega oficija ali Kongregacijo obredov; tudi zakonske zadeve ne spadajo v njeno območje, ker o njih razsoja sodišče, ki se imenuje "Sveta rota".

Kongregacija koncila (cerkvenega zbora)

Ima oblast čuvati versko in moralno življenje duhovnikov in vernikov. Skrbi, da spolnujejo cerkvene zapovedi in daje olajšave, kadar je potrebno. Nadzoruje službene zadeve kanonikov, župnijskih duhovnikov, škofijske takse, takse škofijskih uradov, zadeve beneficijev (to so razne ugodnosti, ki so povezane s cerkvenimi službami); čuje ali bdi nad pobožnimi sodalitetami in zvezami; urejuje zadeve oporok v korist

nabožnih stvari, štipendijev ali darov za mašo, zadeve premožnega in nepremožnega cerkvenega premoženja; daje dovoljenje, da si lajik lahko pridobi cerkveno premoženje, ki ga je nekoč svetna oblast zaplenila cerkvi. Pripravlja stvari, ki so potrebne za škofijska zborovanja in konference; kadar je potrebno ta zborovanja tudi preuredi.

Kongregacija za redovnike

Ta kongregacija ima oblast nad vodstvom redov, nad verskim in moralnim življenjem redovnikov; čuva nad izobrazbo redovnikov; urejuje lastnino redov in privilegije redovnikov. Iste pravice ima tudi nad tretjimi redovi in njenimi udi. Daje redovnikom olajšave od splošnega zakona.

Kongregacija za širjenje vere

Zaupana so ji ozemlja misijonov, v katerih se še cerkvena hierarhija ni upostavila ali še ni urejena; pošilja in nastavlja duhovnike na teh ozemljih. Ima moč razsojati in urejevati vsa vprašanja, ki nastanejo na misijonskem ozemlju. Pripravlja zборе, ki se vrše pod njeno jurisdikcijo; odobri sklepeh teh zborov. Vse družbe in seminarji, ki imajo namen vzgajati misijonske poklice, spadajo v njeno območje.

Kongregacija obredov

Kongregacija obredov določuje in nadzoruje bogoslužne obrede latinske cerkve; daje olajšave v teh zadevah; podeljuje znake dostojanstva in častne privilegije. Upravlja vse zadeve, ki se tičejo beatifikacije in kanonizacije služabnikov božjih; prav tako zadeve relikvij ali svetih ostankov.

Tej kongregacije so pridružene liturgična komisija, historično-liturgična komisija in komisija za sveto glasbo.

Kongregacija za ceremoniel

Ta kongregacija skrbi za zunanje obrede ali ceremonije papeževe kapele in dvora in za sveta opravila, ki jih vrše kardinali izven papeške kapele. Odloča o prednosti kardinalov in legatov, ki jih Sveta Stolica pošilja raznim narodom.

Kongregacija za izredne cerkvene zadeve

Ta kongregacija ustanavlja in razdeljuje škofije; nastavlja primerne in sposobne ljudi na spraznjene škofijske sedeže, kadar je potrebno, da je novo imenovanje urejeno z državno oblastjo; te zadeve urejuje s svetim očetom potom kardinala državnega tajnika, zlasti v zadevah konkordatov in v onih stvareh, ki so v kakem odnosu ali zvezi z državnimi zakoni.

Pod to kongregacijo spada tudi Papeška komisija za Rusijo.

Kongregacija za seminarje in univerze

Njeno delo je nadzorovanje vseh zadev, ki so v zvezi z vodstvom, disciplino, upravo in študijami v seminarjih; isto nalogo ima nad univerzami, ki so pod cerkveno oblastjo, tudi nad redovnimi. Raziskuje in daje dovoljenja za nove ustanove. Podeljuje oziroma daje pravico podeljevati akademske stopnje in določa pogoje, pod katerimi se smejo podeliti.

Kongregacija za baziliko sv. Petra

Ta kongregacija skrbi za vse, kar je potrebno za vzdrževanje in ohranjanje bazilike sv. Petra.

Sodišča

Sveta apostolska penitencijarija

Razsoja zadeve vesti, zakramentalne in izvenzakramentalne. Odloča o vprašanjih uporabe in podeljevanja odpustkov, ne da bi pri tem posegala v področje, ki spada pod Kongregacijo svetega oficija.

Vrhovno sodišče apostolske signature

To je vrhovno sodišče rimske kurije; odloča v vseh prizivnih zadevah. Urejuje tudi dvome in spore, ki nastanejo v poslovanju nižjih sodišč.

Sveta rimska rota

Urejuje slučaje, ki zahtevajo sodnijski postopek, ne da bi se pri tem vmešavala v zadeve, ki spadajo pod Kongregacijo svetega oficija ali Kongregacijo svetih obredov.

Uradi

Apostolska pisarna (kancelarija)

Pošilja apostolska pisma in bule, ki se tičejo konzistorijalnih (glej Konzistorialna kongregacija) služb in beneficijev, ustanovitve novih škofij, cerkvenih provinc, kapitljev in drugih važnih zadev.

Apostolska datarija

Spoznati mora sposobnost kandidatov za nekonzistorjalne beneficije; pošilja nastavitvena pisma za te beneficije; pošilja olajšave od pogojev, ki so združeni s kakim beneficijem; pobira takse, ki so naložene od svetega očeta za prejem teh beneficijev.

Apostolska kamera

Skrbi in upravlja časne dobrine in pravice svete stolice, zlasti po smrti papeža in pred izvolitvijo novega papeža.

Državno tajništvo

Pripravlja zadeve, ki morajo biti predložene Kongregaciji za izredne cerkvene zadeve. Urejuje navadne zadeve; pošilja apostolski breve, to je pismo v manj važni zadevi.

Tajništvo za "breve" vladarjem in latinska pisma

Naloga tega tajništva je spisati v latinskem jeziku odločitve svetega očeta; sveti oče predloži temu uradu svoje odločitve, ako jim sam ne da formalne oblike.

Vatikansko mesto

Država Vatikanskega mesta (Stato della Citta del Vaticano) je sedež papeštva. Najmanjša samostojna država na svetu je v središču mesta Rima in obsega 108,7 akrov. Na tem majhnem ozemlju so: vatikanska palača, muzeji in umetnostne galerije, vrtovi, knjižnica, astronomski observatorij, bazilika sv. Petra, in sosednje zgradbe med baziliko in Viale Vaticano. V mestu Rimu samem ima Vatikan 13 zgradb, ki imajo ekstrateritorialne pravice, med temi poslopi so štiri glavne bazilike in poslopja, v katerih so uradi Rimske kurije. Villa Castel Gandolfo, ki je 15 milj severno od Rima, spada tudi med te stavbe.

Vlada Vatikanskega mesta je v rokah vladajočega papeža, ki ima popolno izvršilno, zakonodajno in sodno oblast; izvajanje svoje oblasti zaupa upravi komisije kardinalov. Zakonski sistem ima svojo podlago v kanonskem (cerkvenem) pravu. Kadar cerkveni zakonik ne upošteva slučajeve, ki se zgodijo, uporabijo zakone mesta Rima. Vatikanska država je popolnoma nevtralna in uživa vse pravice in privilegije suverene oblasti. Ima državno tajništvo, ki je podvrženo vladajočemu papežu; vzdržuje diplomatske odnose s 64 državami. Pogodbe med Vatikanom in drugimi državami se imenujejo konkordati.

Ima približno okrog tisoč stalnih prebivalcev. Ti so večinoma cerkveni dostojanstveniki. Vsi državljani mesta Vatikana so v službi papeža. Kardinali papeškega dvora ali kurije, ki stanujejo izven Vatikana, so tudi državljani Vatikana. Približno 250 mož - lajkov je v papeški vojaški četi; med temi so švicarska papeška garda, palatinska častna straža, plemiška straža in papeški orožniki.

Država Vatikanskega mesta v sedanjem obsegu je nastala 7. junija 1929 po lateranskem sporazumu. Lateranski sporazum je postal člen 7 italjanske zakonodaje 26. marca 1947.

Vrhova oblast svetega očeta nad Vatikanom je simbol duhovne oblasti, ki jo ima nad vsemi katoličani po vesoljnem svetu.

Papeška himna

V prestol slave vekovite
zemlje ljudstva se ozrite!
Ko na svetu vse razpada,
neminljivo eden vlada:
Knez miru izmed vladarjev,
oče blag in ljubezniv,
trden v sili vseh viharjev,
temelj Cerkve nezrušljiv.

Srečni Rim, o mesto slave,
jasno sonce Cerkve prave!
S Petrovo krvjo kropljeno,
v knežje mesto posvečeno!
Dal veličje ti cvetoče
je na veke Kralj nebes:
Tvoja čast je svetli oče,
zemlje verne prvi knez.

Vsi jeziki se združite
v slavju Cerkve zmagovite!
Naj doni po širnem svetu:
Slava svetemu očetu!
Hrani božjo nam besedo,
zvest delivec dobrot,
skrben varje božjo čredo,
v raj nebeški kaže pot.

Krščanska miselnost

v "Proglasitvi

neodvisnosti"

Skoro istočasno kot ameriška duhovna revolucija, se je vršila krvava francoska revolucija. A med obema je velika razlika. Ameriška revolucija je rešila evropsko krščansko tradicijo v svoji zakonodaji. Francoska revolucija pa je pretrgala z vso krščansko tradicijo; ker je krščanska tradicija ohranjevala tudi zdrave nauke grške in rimske omike, lahko rečemo, da je francoska revolucija pretrgala z vso preteklostjo. Ameriška revolucija je prinesla blagoslov in blagostanje; francoska revolucija pa je sprožila nove revolucije, ki so prinašale in še prinašajo suženjstvo in vedno resnejše socialne probleme.

Ako hočemo pravilno razumeti nauke, iz katerih izhajajo načela Konstitucije Združenih držav, moramo pregledati besedilo "Proglasitve neodvisnosti". Vrhovno sodišče (Supreme Court) je izjavilo, da je za pravilno razumevanje Konstitucije treba vedno upoštevati besedilo "Proglasitve neodvisnosti". Konstitucijo pravilno razumemo samo v duhu, ki ga izraža "Proglasitev neodvisnosti".

Načela, ki jih najdemo v "Proglasitvi neodvisnosti" so učili katoliški misleci v srednjem in novem veku. Sv. Tomaž Akvinski nam to dokazuje za srednji vek (13. stoletje), sv. Robert Bellarmine pa za novi vek (konec 16. in začetek 17. stoletja). V potrditev tega navajamo odlomke iz besedila "Proglasitve neodvisnosti", sv. Tomaža Akvinskega in sv. Roberta Bellarmine.

ENAKOST LJUDI

Proglasitev neodvisnosti: Vsi ljudje so ustvarjeni enaki... Stvarnik jih je obdaril z določenimi pravicami, katere jim nihče ne sme odvzeti.

Sv. Tomaž Akvinski: Po naravi so vsi ljudje enaki v svobodi, čeprav niso vsi enaki po naravnih sposobnostih.

Sv. Robert Bellarmine: Vsi ljudje so enaki ne v modrosti ali milosti, temveč v bistvu in naravi, ki je lastna človeštvu.

Ni nobenega razloga, da bi moral med enaki vladati eden, drugi pa ne.

Vladarji naj se spominjajo, da so postavljeni čez ljudi, ki imajo isto naravo kakor oni sami.

Politična pravica je naravnost od Boga in

je po svojem bistvu združena s človeško naravo.

NALOGE VLADE

Proglasitev neodvisnosti: Vlade so postavljene med ljudmi, da zaščitijo te pravice.

Sv. Tomaž Akvinski: Delo za skupni blagor pripada bodisi vsemu ljudstvu, bodisi nekomu, ki dela v moči vsega ljudstva.

Sv. Robert Bellarmine: Nemogoče je, da bi ljudje bivali skupaj brez nekoga, ki skrbi za skupni blagor. Nad ljudmi mora biti nekdo, ako se bočejo obvarovati pred propadom.

VIR OBLASTI

Proglasitev neodvisnosti: Med ljudmi so ustanovljene vlade, ki so prejele svoja pravična pooblastila po pristanku onih, ki jih vladaajo.

Sv. Tomaž Akvinski: Zato lahko zakone dela celotno ljudstvo ali pa javna oseba, ki skrbi za ljudstvo.

Vladar ima oblast in odličnost od svojih podložnikov in v slučaju, da jih prezira zgubi včasih oboje: oblast in svoj položaj.

Sv. Robert Bellarmine: Od pristanka množice je odvisno, da imenuje nad seboj kralja, konzula ali kako drugo oblast. Ta oblast je dejansko od Boga, a je za določenega vladarja odvisna od pristanka in izvolitve ljudi.

Ljudstvo samo je neposredno in naravnost nosilec politične oblasti.

PRAVICA SPREMENITI VLADO

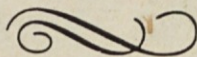
Proglasitev neodvisnosti: Kadar pa kate-

rakoli oblika vlade začne uničevati te namene, ima ljudstvo pravico, da jo odstrani in postavi novo vlado. . . Modrost bo pa seveda narekovala, da vlade, ki že dolgo obstojajo, ne smejo biti spremenjene zaradi neznatnih in minljivih razlogov.

Sv. Tomaž Akvinski: Ako ima kaka družba ljudi pravico izvoliti kralja, potem lahko tako upostavljenega kralja tudi odstavijo; in s tem ne naredijo nobene krivice; lahko se pa tudi nje-gova oblast omeji, kadar jo nasilno izkorišča.

Sv. Robert Bellarmine: Iz zakonitih razlogov pa ljudstvo lahko spremeni vlado v aristokracijo ali demokracijo ali obratno.

Ljudstvo nikoli ne prenese popolnoma svoje oblasti na kralja, . . . temveč si pridrži pravi-co, da mu jo lahko odvzame in prenese nase.

Iz zgodovine

Združenih držav

Trinajst ameriških držav je soglasno proglasilo svojo neodvisnost z listino, ki se imenuje "Proglasitev neodvisnosti" 4. julija 1776.

Zvezno konstitucijo so sestavili na konvenciji v Philadelphiji v mesecu maju 1787. Navzoči so bili dvanajsteri delegati od trinajstih prvotnih držav. Rhode Island ni poslal delegata. George Washington je predsedoval tej konvenciji, ki je trajala do 17. septembra 1787. Osnutek konstitucije je bil predložen vsem trinajstim državam in je postal polnomočen, ko ga je podpisalo devet držav. Dejansko je postala konstitucija

polnomočna prvo sredo v marcu 1789, potem ko jo je odobrila država New Hampshire 21. junija 1788.

Konstitucijo Združenih držav so odobrile trinajstere države po naslednjem redu:

Delaware.	7. decembra 1787
Pennsylvania.	12. decembra 1787
New Jersey.	18. decembra 1787
Georgia.	2. januarja 1788
Connecticut.	9. januarja 1788
Massachusetts.	6. februarja 1788
Maryland.	28. aprila 1788
South Carolina.	23. maja 1788
New Hampshire.	21. junija 1788
Virginia.	25. junija 1788
New York.	26. julija 1788
North Carolina.	21. novembra 1789
Rhode Island.	29. maja 1790

Na naslednjih straneh je kratka zgodovina posameznih ameriških držav. Število prebivalcev, ki je navedeno točno, je vzeto po ljudskem štetju leta 1950. Kjer pa so na koncu števila tri nič-le, pomeni, da je to domnevno število prebivalstva danes.

ALABAMA:

Glavno mesto: Montgomery (106,525)

Največje mesto: Birmingham (326,037)

Urejena v teritorij: 3. marca 1817.

Vstopila v Zdr. d.: 14. dec. 1819.

Izstopila iz Zdr. D.: 11. jan. 1861.

Znova vstopila v Zdr. d.: 13. julija 1868.

Konstitucija sprejeta: 1901.

Število counties: 67

Prebivalstvo: 3,121,000

Površina: 51,609 kv. milj

ARIZONA:

Glavno mesto: Phoenix (106,818)

Največje mesto: Phoenix

Urejena v teritorij: 24. feb. 1863.

Vstopila v Zdr. d.: 14. feb. 1912.

Konstitucija sprejeta: 1911.

Število counties: 14

Prebivalstvo: 993,000

Površina: 113,909 kv. milj

ARKANSAS:

Glavno mesto: Little Rock (102,213)

Največje mesto: Little Rock

Urejena v teritorij: 2. marca 1819.

Vstopila v Zdr. d.: 15. jun. 1836.

Izstopila iz Zdr. d.: 6. maja 1861.

Znova vstopila v Zdr. d.: 22. jun. 1868.

Konstitucija sprejeta: 1874.

Število counties: 75

Prebivalstvo: 1,910,000

Površina: 53,102 kv. milj

CALIFORNIA:

Glavno mesto: Sacramento (137,572)

Največje mesto: Los Angeles (2,104,663)

Vstopila v Zdr. d.: 9. sept. 1850.

Konstitucija sprejeta: 1879.

Število counties: 58

Prebivalstvo: 12,554,000

Površina: 158,693 kv. milj

COLORADO:

Glavno mesto: Denver (415,786)

Največje mesto: Denver

Urejena v teritorij: 28. feb. 1861.

Vstopila v Zdr. d.: 1. avg. 1876.

Konstitucija sprejeta: 1876.

Število counties: 63

Prebivalstvo: 1,456,000

Površina: 104,247 kv. milj

CONNECTICUT:

Glavno mesto: Hartford (177,397)

Največje mesto: Hartford

Vstopila v Zdr. d.: 9. jan. 1788.

Konstitucija sprejeta: 1818.; dopolnjena 1955.

Število counties: 8

Prebivalstvo: 2,219,000

Površina: 5,009 kv. milj

DELAWARE:

Glavno mesto: Dover (6,223)

Največje mesto: Wilmington (110,356)

Vstopila v Zdr. d.: 7. dec. 1787.

Konstitucija sprejeta: 1897.

Število counties: 3

Prebivalstvo: 367,000

Površina: 2,057 kv. milj

DISTRICT OF COLUMBIA:

Maryland prepustila zemljišče Kongresu: 1788.,
Virginia pa: 1789.

Kongres vrnil Virginiji zemljišče: 1846.

Mestna korporacija ustanovljena: 1871.

Oblika sedanje vlade vpeljana: 1878.

Prebivalstvo: 861,000

Površina: 61.4 kv. milj

FLORIDA:

Glavno mesto: Tallahassee (27,237)

Največje mesto: Miami (249,276)

Urejena v teritorij: 30. marca 1822

Vstopila v Zdr. d.: 3. marca 1845.

Izstopila iz Zdr. d.: 10. jan. 1861.

Znova vstopila v Zdr. d.: 25. jun. 1868.

Konstitucija sprejeta: 1885.

Število counties: 67

Prebivalstvo: 3,524,000

Površina: 58,666 kv. milj

GEORGIA:

Glavno mesto: Atlanta (331,314)

Največje mesto: Atlanta

Vstopila v Zdr. d.: 2. jan. 1788.

Izstopila iz Zdr. d.: 19. jan. 1861.

Znova vstopila v Zdr. d.: 15. jul. 1870.

Konstitucija sprejeta: 1945.

Število counties: 159

Prebivalstvo: 3,660,000

Površina: 58,876 kv. milj

IDAHO:

Glavno mesto: Boise (34,393)

Največje mesto: Boise

Urejena v teritorij: 3. marca 1863.

Vstopila v Zdr. d.: 3. jul. 1890.

Konstitucija sprejeta: 1890

Število counties: 44 in del Yellowstone Parka

Prebivalstvo: 615,000

Površina: 83,557 kv. milj

ILLINOIS:

Glavno mesto: Springfield (81,628)

Največje mesto: Chicago (3,620,962)

Urejena v teritorij: 3. feb. 1809

Vstopila v Zdr. d.: 3. dec. 1818.

Konstitucija sprejeta: 1870.

Število counties: 102

Prebivalstvo: 9,165,000

Površina: 56,400 kv. milj

INDIANA:

Glavno mesto: Indianapolis (427,173)

Največje mesto: Indianapolis

Urejena v teritorij: 7. maja 1800.

Vstopila v Zdr. d.: 11. dec. 1816.

Konstitucija sprejeta: 1851.

Število counties: 92

Prebivalstvo: 4,209,000

Površina: 36,291 kv. milj

IOWA:

Glavno mesto: Des Moines (177,965)

Največje mesto: Des Moines

Urejena v teritorij: 12. jun. 1838.

Vstopila v Zdr. d.: 28. dec. 1846.

Konstitucija sprejeta: 1857.

Število counties: 99

Prebivalstvo: 2,638,000

Površina: 56,280 kv. milj

KANSAS:

Glavno mesto: Topeka (78,791)

Največje mesto: Wichita (168,279)

Urejena v teritorij: 30. maja 1854.

Vstopila v Zdr. d.: 29. jan. 1861

Konstitucija sprejeta: 1861.

Število counties: 105

Prebivalstvo: 2,016,000

Površina: 82,276 kv. milj

KENTUCKY:

Glavno mesto: Frankfort (12,000)

Največje mesto: Louisville (369,129)

Vstopila v Zdr. d.: 1. jun. 1792.

Konstitucija sprejeta: 1891.

Število counties: 120

Prebivalstvo: 2,995,000

Površina: 40,395 kv. milj

LOUISIANA:

Glavno mesto: Baton Rouge (125,629)

Največje mesto: New Orleans (570,445)

Urejena v teritorij: 26. marca 1804.

Vstopila v Zdr. d.: 30. apr. 1812.

Izstopila iz Zdr. d.: 26. jan. 1861.

Znova vstopila v Zdr. d.: 26. maja 1865.

Konstitucija sprejeta: 1921.

Število counties ("parishes"): 64

Prebivalstvo: 2,924,000

Površina: 48,523 kv. milj

MAINE:

Glavno mesto: Augusta (21,000)

Največje mesto: Portland (77,634)

Vstopila v Zdr. d.: 15. marca 1820.

Konstitucija sprejeta: 1820.

Število counties: 16

Prebivalstvo: 930,000

Površina: 33,215 kv. milj

MARYLAND:

Glavno mesto: Annapolis (15,000)

Največje mesto: Baltimore (949,708)

Vstopila v Zdr. d.: 28. apr. 1788.

Konstitucija sprejeta: 1867.

Število counties: 23 in eno neodvisno mesto

Prebivalstvo: 2,602,000

Površina: 10,577 kv. milj

MASSACHUSETTS:

Glavno mesto: Boston (801,444)

Največje mesto: Boston

Vstopila v Zdr. d.: 6. feb. 1788.

Konstitucija sprejeta: 1780.

Število counties: 14

Prebivalstvo: 4,954,000

Površina: 8,257 kv. milj

MICHIGAN:

Glavno mesto: Lansing (92,000)

Največje mesto: Detroit (1,849,568)

Urejena v teritorij: 11. jan. 1805.

Vstopila v Zdr. d.: 26. jan. 1837.

Konstitucija sprejeta: 1908.

Število counties: 83

Prebivalstvo: 7,024,000

Površina: 58,216 kv. milj

MINNESOTA:

Glavno mesto: St. Paul (311,349)

Največje mesto: Minneapolis (521,718)

Urejena v teritorij: 3. marca 1849.

Vstopila v Zdr. d.: 11. maja 1858.

Konstitucija sprejeta: 1858.

Število counties: 87

Površina: 84,068 kv. milj

MISSISSIPPI:

Glavno mesto: Jackson (98,271)

Največje mesto: Jackson
 Urejena v teritorij: 7. apr. 1798.
 Vstopila v Zdr. d.: 10. dec. 1817.
 Izstopila iz Zdr. d.: 9. jan. 1861.
 Znova vstopila v Zdr. d.: 23. feb. 1870.
 Konstitucija sprejeta: 1890.
 Število counties: 82
 Prebivalstvo: 2,204,000
 Površina: 47,716 kv. milj

MISSOURI:

Glavno mesto: Jefferson City (25,099)
 Največje mesto: St. Louis (856,796)
 Urejena v teritorij: 4. jun. 1812.
 Vstopila v Zdr. d.: 10. avg. 1821.
 Konstitucija sprejeta: 1945.
 Število counties: 114 in eno neodvisno mesto
 Prebivalstvo: 4,154,000
 Površina: 69,674 kv. milj

MONTANA:

Glavno mesto: Helena (17,581)
 Največje mesto: Great Falls (39,214)
 Urejena v teritorij: 26. maja 1864.
 Vstopila v Zdr. d.: 8. nov. 1889.
 Konstitucija sprejeta: 1889.
 Število counties: 56 in del Yellowstone Nat.
 Parka

Prebivalstvo: 628,000
 Površina: 147,138 kv. milj

NEBRASKA:

Glavno mesto: Lincoln (98,884)
 Največje mesto: Omaha (251,117)
 Urejena v teritorij: 30. maja 1854
 Vstopila v Zdr. d.: 1. marca 1867.
 Konstitucija sprejeta: 1875.
 Število counties: 93
 Prebivalstvo: 1,366,000
 Površina: 77,237 kv. milj

NEVADA:

Glavno mesto: Carson City (3,000)
 Največje mesto: Reno (32,497)
 Urejena v teritorij: 2. marca 1861.
 Vstopila v Zdr. d.: 31. okt. 1864.
 Konstitucija sprejeta: 1864.
 Število counties: 17
 Prebivalstvo: 218,000
 Površina: 110,540 kv. milj

NEW HAMPSHIRE:

Glavno mesto: Concord (27,988)
 Največje mesto: Manchester (82,732)
 Vstopila v Zdr. d.: 21. jun. 1788.
 Konstitucija sprejeta: 1784.
 Število counties: 10
 Prebivalstvo: 532,000
 Površina: 9,304 kv. milj

NEW JERSEY:

Glavno mesto: Trenton (128,009)
 Največje mesto: Newark (438,776)
 Vstopila v Zdr. d.: 18. dec. 1787.
 Konstitucija sprejeta: 1947.
 Število counties: 21
 Prebivalstvo: 5,250,000
 Površina: 7,836 kv. milj

NEW MEXICO:

Glavno mesto: Santa Fe (27,998)
 Največje mesto: Albuquerque (96,815)
 Urejena v teritorij: 9. sept. 1850.
 Vstopila v Zdr. d.: 6. jan. 1912.
 Konstitucija sprejeta: 1912.
 Število counties: 32
 Prebivalstvo: 781,000
 Površina: 121,666 kv. milj

NEW YORK:

Glavno mesto: Albany (134,995)
 Največje mesto: New York (7,891,957)
 Vstopila v Zdr. d.: 26. jul. 1788.
 Konstitucija sprejeta: 1777.
 Število counties: 62
 Prebivalstvo: 15,433,000
 Površina: 49,576 kv. milj

NORTH CAROLINA:

Glavno mesto: Raleigh (65,679)
 Največje mesto: Charlotte (134,042)
 Vstopila v Zdr. d.: 21. nov. 1789
 Izstopila iz Zdr. d.: 20. maja 1861.
 Znova vstopila v Zdr. d.: 20. jul. 1868.
 Konstitucija sprejeta: 1876.
 Število counties: 100
 Prebivalstvo: 4,250,000
 Površina: 52,712 kv. milj

NORTH DAKOTA:

Glavno mesto: Bismarck (19,000)

Največje mesto: Fargo (38,256)
 Urejena v teritorij: 2. marca 1861.
 Vstopila v Zdr.d.: 2.nov. 1889.
 Konstitucija sprejeta: 1889.
 Število counties: 53
 Prebivalstvo: 636,000
 Površina: 70,665 kv. milj

OHIO:

Glavno mesto: Columbus (375,901)
 Največje mesto: Cleveland (914,808)
 Vstopila v Zdr. d.: 1. marca 1803.
 Konstitucija sprejeta: 1851.
 Število counties: 88
 Prebivalstvo: 8,554,000
 Površina: 41,222 kv. milj

OKLAHOMA:

Glavno mesto: Oklahoma City (243,504)
 Največje mesto: Oklahoma City
 Urejena v teritorij: 2. maja 1890.
 Vstopila v Zdr. d.: 16. nov. 1907.
 Konstitucija sprejeta: 1907.
 Število counties: 77
 Prebivalstvo: 2,268,000
 Površina: 69,919 kv. milj

OREGON:

Glavno mesto: Salem (43,140)
 Največje mesto: Portland (373,628)
 Urejena v teritorij: 13. avg. 1848.
 Vstopila v Zdr. d.: 14. feb. 1859.
 Konstitucija sprejeta: 1859.
 Število counties: 36
 Prebivalstvo: 1,639,000
 Površina: 96,981 kv. milj

PENNSYLVANIA:

Glavno mesto: Harrisburg (89,544)
 Največje mesto: Philadelphia (2,071,605)
 Vstopila v Zdr. d.: 12. dec. 1787.
 Konstitucija sprejeta: 1874.
 Število counties: 67
 Prebivalstvo: 10,779,000
 Površina: 45,333 kv. milj

RHODE ISLAND:

Glavno mesto: Providence (248,674)
 Največje mesto: Providence
 Vstopila v Zdr. d.: 29. maja 1790.
 Konstitucija sprejeta: 1843.

Število counties: 5
 Prebivalstvo: 824,000
 Površina: 1,214 kv. milj

SOUTH CAROLINE:

Glavno mesto: Columbia (86,914)
 Največje mesto: Columbia
 Vstopila v Zdr. d.: 23. maja 1788.
 Izstopila iz Zdr. d.: 20. dec. 1860.
 Znova vstopila v Zdr. d.: 18. jul. 1868.
 Konstitucija sprejeta: 1895.
 Število counties: 46
 Prebivalstvo: 2,238,000
 Površina: 31,055 kv. milj

SOUTH DAKOTA:

Glavno mesto: Pierre (6,000)
 Največje mesto: Sioux Falls (52,696)
 Urejena v teritorij: 2. marca 1861.
 Vstopila v Zdr. d.: 2. nov. 1889.
 Konstitucija sprejeta: 1889.
 Število counties: 67
 Prebivalstvo: 667,000
 Površina: 77,047 kv. milj

TENNESSEE:

Glavno mesto: Nashville (174,307)
 Največje mesto: Memphis (396,000)
 Vstopila v Zdr. d.: 1. jun. 1796.
 Izstopila iz Zdr. d.: 24. jun. 1861.
 Znova vstopila v Zdr. d.: 24. jul. 1866.
 Konstitucija sprejeta: 1870., dopolnjena 1953.
 Število counties: 95
 Prebivalstvo: 3,362,000
 Površina: 42,246 kv. milj

TEXAS:

Glavno mesto: Austin (132,459)
 Največje mesto: Houston (596,163)
 Vstopila v Zdr. d.: 29. dec. 1845.
 Izstopila iz Zdr. d.: 2. marca 1861.
 Znova vstopila v Zdr. d.: 30. marca 1870.
 Konstitucija sprejeta: 1876.
 Število counties: 254
 Prebivalstvo: 8,468,000
 Površina: 267,339 kv. milj

UTAH:

Glavno mesto: Salt Lake City (182,121)
 Največje mesto: Salt Lake City
 Urejena v teritorij: 9. sept. 1850.

Vstopila v Zdr. d.: 4. jan. 1896.
Konstitucija sprejeta: 1896.
Število counties: 29
Prebivalstvo: 757,000
Površina: 84,916 kv. milj

VERMONT:

Glavno mesto: Montpelier (8,599)
Največje mesto: Burlington (33,155)
Vstopila v Zdr. d.: 4. marca 1791.
Konstitucija sprejeta: 1793.
Število counties: 14
Prebivalstvo: 385,000
Površina: 9,609 kv. milj

VIRGINIA:

Glavno mesto: Richmond (230,310)
Največje mesto: Richmond
Vstopila v Zdr. d.: 25. jun. 1788.
Izstopila iz Zdr. d.: 17. apr. 1861.
Znova vstopila v Zdr. d.: 27. jan. 1870.
Konstitucija sprejeta: 1902
Število counties: 98 in 32 neodvisnih mest
Prebivalstvo: 3,588,000
Površina: 40,815 kv. milj

WASHINGTON:

Glavno mesto: Olympia (16,000)
Največje mesto: Seattle (467,591)
Urejena v teritorij: 2. marca 1853.
Vstopila v Zdr. d.: 11. nov. 1889.
Konstitucija sprejeta: 1889.

Število counties: 39
Prebivalstvo: 2,540,000
Površina: 68,192 kv. milj

WEST VIRGINIA:

Glavno mesto: Charleston (73,501)
Največje mesto: Huntington (86,353)
Vstopila v Zdr. d.: 20. jun. 1863.
Konstitucija sprejeta: 1872
Število counties: 55
Prebivalstvo: 1,947,000
Površina: 24,181 kv. milj

WISCONSIN:

Glavno mesto: Madison (96,056)
Največje mesto: Milwaukee (637,392)
Urejena v teritorij: 20. apr. 1836.
Vstopila v Zdr. d.: 28. maja 1848.
Konstitucija sprejeta: 1848.
Število counties: 71
Prebivalstvo: 3,578,000
Površina: 56,145 kv. milj

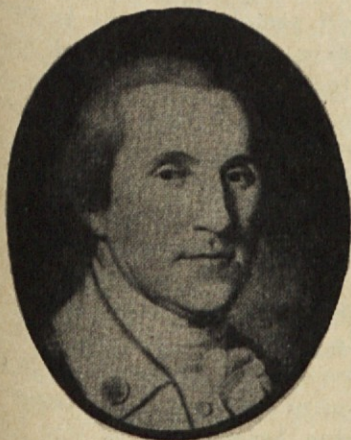
WYOMING:

Glavno mesto: Cheyenne (31,935)
Največje mesto: Cheyenne
Urejena v teritorij: 25. jul. 1868.
Vstopila v Zdr. d.: 10. jul. 1890.
Konstitucija sprejeta: 1890.
Število counties: 23 in Yellowstone
National Park
Prebivalstvo: 312,000
Površina: 97,914 kv. milj

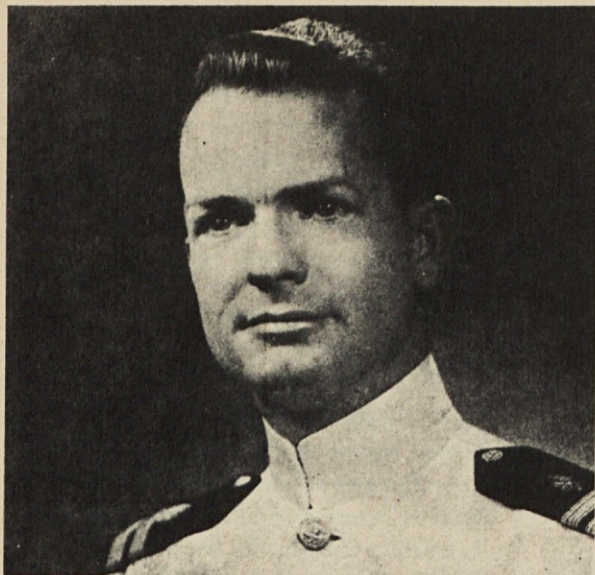
Washingtonova molitev

Ko je George Washington vodil vojaške oddelke v osvobodilni borbi, je zvedel, da je podpisana "Proglasitev neodvisnosti". To veselo vest je pozdravil kot veren človek. Vsedel se je, prijel za pero in napisal naslednjo molitev:

Vsemogočni Bog! Najiskreneje te prosimo, da bi bdel nad Združenimi državami s svojim svetim varstvom; nagni srca državljanov, da bodo gojili duha vdanosti in pokorščine vladi; da bodo gojili medsebojno bratovsko ljubezen in dobrohotnost. In končno, naj ugaja tvojemu usmiljenju, da bomo vsi orodje pravičnosti, da bomo ljubili usmiljenje in sli škozi življenje z ljubeznijo, ponižnostjo in miroljubnim mišljenjem, kar so značilne kreposti božjega ustanovnika naše vere; brez ponižnega posnemanja njegovega zgleda v teh lastnostih ne moremo upati, da bo naš narod srečen. Prosimo te, usliši naše iskrene in ponižne prošnje po Jezusu Kristusu Gospodu našem. Amen.

GEORGE WASHINGTON

DR. THOMAS A. DOOLEY

Radi beremo zgodbe o junakih. Sledimo razvijanju dogodkov in pričakujemo, kdaj in kako bo junak premagal hudobnega in krivičnega človeka. Poznamo premikajoče slike o življenju na Zapadu; v zgodbah, ki jih prikazujejo, vedno zmaga pravica nad krivico in ljubezen nad sovraštvom. Kadar družba potrebuje junakov, da se preprečijo krivice in hudobije, je to zelo slabo znamenje. Junaki so v nekem oziru vedno znamenje slabosti časa. Junaki so namreč postali ljudje, ki so se zavedali svojih dolžnosti; poslušali so glas svoje vesti in z močjo svoje ljubezni so premagovali vse težave, ki so jih ovirale pri spolnjevanju dolžnosti. S spolnjevanjem dolžnosti in z deli ljubezni so postali junaki. Dela, ki so jih vršili junaki, bi morali v primerni meri vršiti vsi ljudje. Ker pa mnogi niso storili svojih dolžnosti, so morali junaki sprejeti nase dolžnosti drugih, da so reševali družbo pred propadom in uničenjem. Zdi se, da bo junaštvo vedno potrebno. A čim bolj je potrebno, tem slabše znamenje je to za družbo.

Bral sem zgodbo o junaku - morda ste jo brali tudi vi - ki ne mara biti junak. Je in hoče ostati navaden človek, ki ne živi samo zase in svojo sebičnost. Biti želi to, kar je: otrok nebeškega Očeta. Ker smo vsi ljudje otroci nebeškega Očeta - nekateri dobri, drugi slabi in neubogljivi

Junaki-znamenje slabosti časa

vi - želi ta naš junak živeti in delati za svoje brate. Ta junak, ki ne mara biti junak, ampak navaden človek, ki vidi v vsakem človeku so-človeka, je dr. Thomas Dooley. Graduiral je na univerzi Notre Dame. Enajst mesecev je bil edini zdravnik v Haiphongu, kjer je bilo evakuacijsko taborišče za stotisoče beguncev iz Severnega Viet Nama. Njegova naloga je bila v prvi vrsti, da prepreči med temi brezdomci nalezljive bolezni.

V genovski konferenci je bil Viet Nam razdeljen v dve zoni. Severni del dežele je prišel pod komunistični vpliv, ki je trajal toliko časa, dokler niso komunisti prevzeli vso oblast v svoje roke. Okrog 600,000 domačinov je zbežalo iz sužnosti v svobodo.

Dr. Dooley se je srečal v svojem delu z mnogimi boleznimi: gobavostjo, malarijo, kozami in raznimi tropičnimi boleznimi. To so bile bolezni, ki jih je sicer kot vesten zdravnik poznal, a kot študentu se mu niti sanjalo ni, da se bo moral nekoč z nadčloveškim naporom boriti proti njim.

Amerikanske ladje so vozile begunce po Kitajskem morju v Saigon. Vsi so se morali nekaj časa muditi v taborišču v Haiphongu. Tu je vršil dr. Dooley svojo samaritansko delo; pomagali so mu trije ameriški vojaki. Storili so vse, kar so mogli, da so beguncem pokazali vso svojo pozornost in usmiljeno razumevanje. Dr. Dooley je zdravil, vršil operacije, skrbel za snago. To ni bilo lahko delo. Kot zdravnik je delal po 14 ur dnevno. Pri vsakem delu in pri vsakem stiku s svojimi pacienti je z nasmejanim obrazom in prijazno besedo učil te tuje ljudi spoznavati nauke in sadove resnične zapadne demokracije. Ni bilo lahko delati z nasmejanim

obrazom sredi umazanije in zanemarjenosti, ki je bila posledica modernega preseljevanja primitivnih ljudi, ki se še niso srečali z zapadno civilizacijo. Težko si je bilo pridobiti zaupanje beguncev, ki so poznali Amerikance samo iz komunistične propagande. A dr. Dooley je s svojim tremi sodelavci vstrajal. Vsi njegovi naporji so se zdeli brezupni. Tujci so kmalu spoznali odkrite in plemenite namene teh štirih mladeničev, ki so po svojem delu postali zreli mošje. Predsednik Južnega Viet Nama, Ngo Dinh Diem, je odlikoval dr. Dooleya z največjo častjo. Dal mu je naslov "Častnika narodnega reda Viet Nama". Od U.S.Navy pa je bil nagrajen z Legijo zaslug (Legion of Merit).

Naporno delo je doktorja izčrpalo. V poletju 1955, je bil poslan na Hawaje, da bi se opomogel; takrat je tehtal 120 funtov.

Njegov zdravnik mu je svetoval, naj popiše svoja bogata doživetja. In začel je pisati, kakor mu je narekovalo njegovo srce, ki ni moglo pozabiti bede brezdomcev. Tako je nastala njegova knjiga "Deliver Us From Evil" - "Reši nas hudega". "Pisal sem", pravi, "ker sem hotel povedati vse, kar je pretresalo mojo notranjost in ker nisem mogel prenesti tega, da so severni Vietnamci mučili svoje sorojake."

26.000 izvodov knjige je bilo razprodanih v kratkem času. Vlada Združenih držav je preiskrbelala za prevod v razne jezike, da narodi po svetu spoznavajo grozodejstva, ki jih prinaša komunizem.

Legenda o amerikanskem zdravniku, ki ga Vietnamci imenujejo Bac Sy My, se je razširila in je dosegla tudi Laos, ki meji na Viet Nam. V krajih kjer je komunikacijsko sredstvo samo zgovorjena beseda, so hitro zvedeli o čudežnih zdravlilih in o dobrem doktorju.

Septembra 1956 se je Bac Sy My vrnil na Daljni Vzhod na čelu zdravniške ekspedicije v Laos. Odložil je za nekaj časa misel na svojo bodočnost in je šel med primitivne ljudi, kjer je med dvema milijoni samo en zdravnik. Ta ne zmore vsega dela. Dežela Laos je pod nevarnim komunističnim vplivom. Dr. Dooley je odšel tja kot privatnik, ker je po Genevski pogodbi prepovedano vojakom potovati v teh krajih. Z njim so šli isti pomočniki, ki so mu pomagali v Haiphongu. Njihova naloga je nuditi zdravniško pomoč vsem potrebnim in tako na praktičen način oznanjati nauke resnične demokracije.

Pri tem delu mu pomaga 22 letni Dennis Shepard iz Salem, Oregon. Je poročen in ima enega otroka.

Drugi pomočnik je 21 let stari Peter Kessey, študent farmacije na univerzi Texas.

Tretji pomočnik je 19 letni Norman Baker. Je poročen in je doma iz Berlina, N. H.

Vsi štirje se zavedajo važnosti svoje ekspedicije. Beguncem so pomagali z ljubeznijo in prepričanjem, da smo vsi ljudje otroci istega Očeta. Preživljali so strašne trenutke strahu, nasilstva in mučenja, ki so ga izražali v svojih oslabeledih in izčrpanih telesih brezdomci. Za vse štiri so bili to tvegani trenutki. Ali bodo lahko preprečili epidemične bolezni med brezpravno množico? Ali ne bodo morda sami podlegli in postali žrtve svojega dela? Veliko zmagoslavje je bilo zanje, ko so ugotovili, da z uspehom uničujejo epidemične bolezni.

Skušnje, ki so jih pridobili v onih mesecih, so vzeli s seboj v Laos. Dr. Dooley zdravi dnevno do 200 bolnikov. Do marca 1957. bo doseglo število njegovih pacientov 30.000. Marca se začne južni veter, ki se imenuje monsoon. Ta veter je tako močan, da prepreči potovanje po gorskih poteh.

Dr. Dooley ljubi otroke; z ljubeznijo do otrok si pridobi zaupanje starejših, zlasti staršev; na sliki ga vidimo v neki sirotišnici v Viet Namu na božični dan leta 1954.

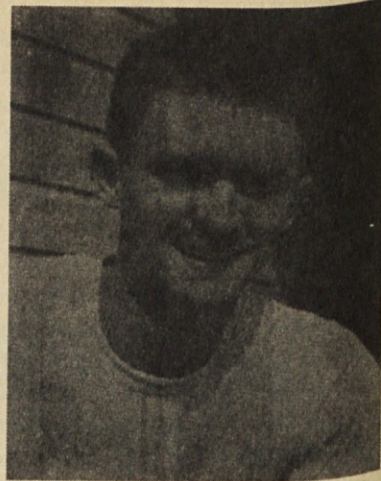

Dr. Dooley-u pomagajo tile trije mladi moške pri njegovem samaritanskem delu.

◁ *Na levi je 22 letni Denis Shepard, ki je doma iz Salem-a, Oregon. Je poročen in ima enega otroka.*

Na desni je drugi pomočnik, 21. letni Peter Kessey, ki je študent farmacije na univerzi Texas,

Štiričlanska ekspedicija dela v okviru zdravstvenega ministrstva v Laosu. Podrobno delo pa se vrši z sodelovanjem vaških uprav. Tako se izognejo vtisa, da se nameravajo vmešavati v notranje državne zadeve. Glavni stan ekspedicije je v glavnem mestu Laosa - Vientiane. Od tod obiskujejo vasi; v vsaki vasi se mudijo 4 do 5 dni.

Ko pridejo v vas, se predstavijo poglavarju vasi, ki se imenuje ban. Nato jedo skupno z vaščani, se igrajo z otroci in mladino; zvečer pa jim kažejo premikajoče slike. Enega izmed desetih filmov je podaril Walt Disney. Laoški ambasador v Washingtonu, D.C., je oskrbel zvočni trak za filme. Tako Laočani prvokrat gledajo in poslušajo Mickey Mouse v svojem domačem jeziku.

Dr. Dooley povdarja, da nima namena, da bi

spreobračal ljudi. Laočani so budisti. Ta ekspedicija je samo začasna. Začasna ekspedicija ne more podvzeti takega načrta. Namen ekspedicije je, da pomagajo potrebnim v njihovi bedi. S svojim zgledom, delom in besedo razodevajo preprostim ljudem zdrave nauke o dostojanstvu vsakega posameznika in o osnovnih načelih prave demokracije.

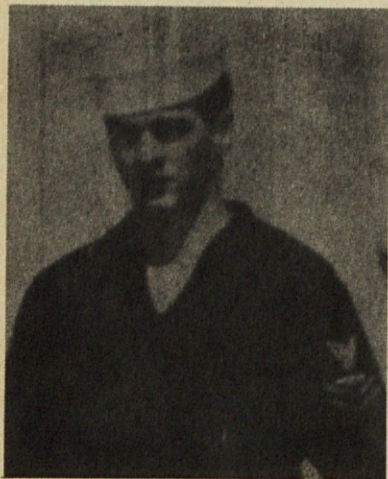
Ekspedicija deluje pod zaščito Mednarodnega reševalnega odbora (International Rescue Committee) in z odobrenjem State Department ter domače vlade v Laosu.

Finančno so jo podprle razne privatne družbe: Charles Pfizer Co., Mead Johnson Co., CARE, A. S. ALOE Co., Chase Manhattan Bank's Waterman Foundation. Te družbe so darovale zdravniške instrumente, zdravila, druge potrebne predmete in denar.

V Saigonu bo filmska družba Byrna Production snemala premikajoče slike po knjigi "Deliver Us From Evil". Glavno vlogo igra dr. Dooley sam. Sam priznava, da ni filmski igralec; a samo on je zmožen obnoviti, kar se je resnično dogajalo.

Ko je dr. Dooley pripravljaj to ekspedicijo je dobil mnogo grozilnih pisem od komunistov. Za vse grožnje se ni zmenil. Prepričan je, da ni dovolj, da Amerika pomaga revnim in zaostalim deželam samo z denarjem in raznimi izdelki; veruje v potrebo osebnih žrtev in osebnega zgleda. Proti komunizmu se je treba boriti z orožjem duha. Samo tisti duh, ki je tako močan, da iz njega izvirajo osebne žrtve in osebna moč zgleda, bo žel uspehe.

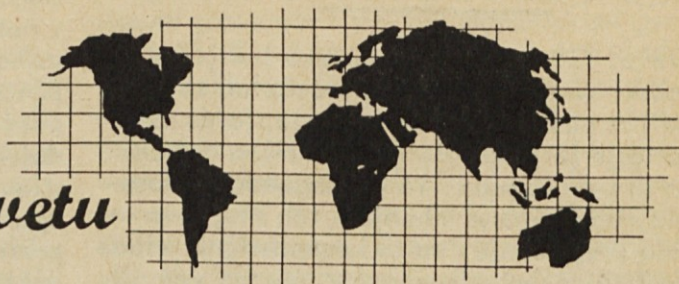
-t-n

☆
Tretji pomočnik Dr. Dooleya je 19-letni Norman Baker, doma iz Berlina, N.H.

DR. MIHA KREK:

Razgled po svetu

Doba mednarodnega nemira in nestalnosti, oboroževalne tekme in strahu pred novim splošnim vojnim spopadom, doba tavanja in iskanja začasnih, pa če še tako nezadovoljivih rešitev, ki je nastala koncem druge svetovne vojne, se je raztegnila tudi preko leta 1956.

Komunistična oblast in sila, ki je glavno zlo te dobe v narodnem in mednarodnem življenju, stav letu 1956 zaznamovala marsikatero zmago. V svojih kleščah je trdno držala vse narode, ki so poprej prišli pod njeno kopito in vplivala na celotno mednarodno življenje.

Napredek v tehniki je nagel, spoznavanje naravnih sil je prodrlo globoko; v svoji iznajdljivosti je človek znal izkoristiti neizčrpne sile stvarstva in jih uporabiti v olajšanje telesnega življenja. Na drugi strani je pa ta doba izredno revna v delu in sadovih duhovnega življenja. Za kulturno življenje je ta doba mačeha.

Življenje gre zanjo hitro naprej. Sodobni človek okuša v svoji podzavesti duhovno lakoto, ki jo skuša - okužen od življenjskega materijalizma - nasititi z zunanjim razkošjem in udejstvovanjem.

Množice to čutijo. Tako čutijo oni, ki so pod knuto komunističnih diktatur; tako čutijo oni, ki živijo v svobodnih državah. Povsod prihaja do izraza težnja človeške narave, ki je po svojem bistvu krščanska, da bi človek zopet posvetil več svojih sposobnosti in darov smislu in poslanstvu svojega življenja. Toda v vihuri dogodkov, ki stalno vznemirjajo, strahujejo in vežejo pozornost na zunanost, so ti glasovi in kliči k ozdravljenju slabotni in se izgubijo v bučnem razmahu tehnike in v neusmiljenem razvoju dogodkov. Raste pa bojazen, da je

ves ta napredek sodobne civilizacije grajen na pesek in da bo doživel usodo babilonskega stolpa.

Komunistični imperij

in drugi svet

Evropo in Azijo obvladuje komunistična diktatura iz Moskve. Naj bodo narodi dejansko in po zunanji obliki podvrženi komunističnemu sistemu vladanja, naj bodo "podaniki" v popolnem pomenu te besede ali pa naj živijo izven komunističnega področja na teh dveh kontinentih, so v veliki odvisnosti od njega, živijo v strahu pred njim in naravnavajo svoje odločitve v vedno večji odvisnosti od tihih ali glasnih teženj, ki izhajajo iz prestolice in glavnega stana komunistične revolucije.

Komunisti vztrajno prodirajo skoro brez vidnega odpora. V južnih delih Azije, ki je še svobodna, in v daljnem in prednjem vzhodu so se tudi v tem letu utrdili in pomnožili svoje podpornike in pristaše za nove milijone. Vedno bolj grabijo po pokrajinah severne Afrike.

Komunisti zelo izrabljajo narodna gibanja proti kolonialnim gospodarjem za narodno in državno neodvisnost. Ker sta bila v teh krajih kolonialna gospoda v glavnem Velika Britanija in Francija, je komunistom lahko napeljati ljudsko jezo proti tema dvema silama in proti Ameriki, ki je njun zaveznik. Tako spreminjajo vsako gibanje za osvoboditev, vsak odpor proti kolonialnem gospodstvu v odpor proti "kapitalističnim državam in narodom" in predstavljajo Sovjetsko zvezo, rdečo Kitajsko in njune satelite za "sile napredka", ki podpirajo vsa narodna osvobodilna gibanja po

svetu. Od Indonezije, preko Indije, v arabski svet, v Egipt in po deželah severne Afrike ob Sredozemskem morju tja do Gibraltarja je prodirala komunistična agitacija in propaganda. Ta propaganda je dosegla, da je javno mnenje v teh krajih sprejelo prepričanje, da so komunistične vlade zaščitnice tlačениh narodov. Vedno več jih pristopa v zavezništvo Sovjetske zveze in njenih satelitov; od njih postajajo gospodarsko in politično vedno bolj odvisni. Združene države so po drugi svetovni vojni izdale nad 55,000,000,000 dolarjev zunanje pomoči v glavnem za gospodarsko izboljšanje in socialno pomoč zaostalih pokrajin, a vključ temu ni ta velika vsota toliko dosegla in vplivala na mišljenje in razpoloženje prizadetih ljudstev kot komunistična trgovska in zunanja politika ter njihova stalna in vstrajna propaganda.

Nekaj je treba posebej poudariti. Voditelji svetovnega komunizma so nad štiri leta prirejali mirovne konference; slikali so zapadne narode kot vojne hujskače; zdelo se je, da svetovno mnenje ne more sprejeti vseh teh laži, ker jih je razkrinkala vojna na Koreji, vojna v Indokini, osvojitve Tibeta in neprestano bombardiranje otokov svobodne Kitajske; v letu 1956 so se poslužili novega sredstva, ki ga lahko z eno besedo imenujemo: destalinizacija. Na občnem zboru komunistične partije je glavni tajnik in sedanjí vodja komunistične mreže po svetu Kruščev skoro ves dan govoril o pokojnem diktatorju Stalinu. Orisal ga je kot najbolj propadlega človeka; iz njegovih ust so letele obdolžitve, ki jih ni zmogla vsa protikomunistična propaganda v vseh desetletjih obstoja Stalinovega režima. Stalin, ki je bil četrto stoletja "vir modrosti", "sonce naprednega življenja", največji zmagovalac naprednega ljudstva, največji državnik in vojskovodja, najplemenitejši dobrotnik zatiranih in ubogih, je naenkrat postal največji zločinec. Ta govor je bil za vse veliko presenečenje; komunistična propaganda, ki se nikoli ne posluži dvomljivih sredstev, je zopet žela svoje uspehe. S to propagando so se hoteli komunistični

mogotci znebiti nekaterih neprijetnih zadev v notranji in zunanji politiki; verjetno pa so hoteli odvrniti od sebe veliko zasovraženo in osamljeno. Ljudstva Sovjetske zveze sovražijo komuniste, zlasti pa vladajoče klike v komunistični stranki. S tem silovitim napadom je vstalo vsaj nekoliko upanja; vse pa po načrtih komunistične partije. Podporniki komunizma v svetu so dobili novo učinkovito sredstvo, s katerim so lahko delali za sodelovanje vlad in narodov z komunističnimi državami; naenkrat je tako nastala diktirana doba "mednarodnega sodelovanja in sožitja". Kruščev je s svojim nastopom tudi potolažil voditelje v satelitskih državah, ker je sprejel načelo narodnih in državnih avtonomij komunističnih strank.

Kruščev je tako koristil vsem potrebam vodstva komunističnega gibanja. Vendar se zdi, da je glavni vzrok napada ta: Komunisti so čutili potrebo po enotnem vzoru in po enotnem viru za svoje komunistične ideje. Ta pa naj bi bil Ljening. Stalin je ob Ljeningu zrasel previsoko. Dveh vzorov totalitarno gibanje ne prenese. Enotnost nauka in notranja trdnost gibanja sta zahtevali, da znižajo Stalina na to, česar mu nobeden ne more vzeti: Stalin je bil in ostane v zgodovini komunistični vladar in zmagovalac v drugi svetovni vojni, ki je osvojil srednjo Evropo in velik del Azije. Ako so s tem združeni tudi grenki spomini komunistov na pokojnega tirana, je to stranskega pomena. Kruščev in učeniki komunizma so udarili po Stalinu, da bi notranje utrdili komunistični pokret, ga postavili na enoten temelj, mu dali en sam edinstven vzor ter mu utrdili nova poba in sredstva za uspešno rast in prodiranje v svet. Uspehe smo videli v preteklem letu. Komunistični svet je bolj enoten. Komunistična Kitajska in drugi sateliti imajo vojsko po sovjetskem vzoru; vojna in druga industrija je delo moskovskih načrtov in tehničnih svetovalcev, imperij je gospodarska enota, politični režimi v posameznih komunističnih državah so kopije kremelskega vzorca. Ves ogromen totalitaren stroj preko Evrope in Azije deluje kot enotno sredstvo za vzdrževanje, napredovanje in vedno hujše prodiranje komuni-

stičnega nauka in sistema v družabnem, in meddržavnem življenju in dogajanju.

Ostali svet se je obnašal kot neboljenec napram temu velikanu. Borbo proti osnovnim zmotam komunizma, ki prinašajo vso nesrečo, je v meddržavnem političnem delu opustil. Vmešavanju v notranje zadeve držav pod komunističnim tiranstvom se je odpovedal. To pomeni v drugih besedah, da mu ni mar žalostna usoda podjarmljenih narodov, čeprav petina človeštva z vsemi svojimi močmi in naravnimi zakladi dveh kontinentov sedaj koplje grob svobodnemu življenju sploh in krščanski civilizaciji še posebej. Svobodni narodi vedno bolj lezejo v politiko "mirnega sodelovanja" s komunističnimi vladami, sklepajo z njimi pogodbe in dogovore, kot da ne bi nikoli doživeli komunistične laži in prelamljanja dane besede.

Slovenci pod komunizmom

Jugoslovanska komunistična diktatura je bila skoro vse leto predmet posebnega zanimanja vsaj v Evropi, na prednjem vzhodu in med zapadnimi državniki.

Z vso slovesnostjo so sovjetski in titovski komunisti poslali v pozaboprešnje "spore" in v paradah po titovini in sovjetiji obljubljali trajno in nezlomljivo prijateljstvo ter skupne napore za končno zmago komunistične revolucije. Tito si je zagotovil, da bo komunistični imperij branil njegovo vladno pred nevarnostjo, sam pa je obljubil zvesto službo v komunističnem taboru v miru in vojni.

Sovjetska zveza je dala Titu nove stotine milijonov rubljev posojil in pomoči v gospodarske in vojne namene. Tito je v znak hvaležnosti posređoval za sovjetske koristi v Egiptu, kjer je pripravljaj pot sovjetske - mu zunanjemu ministru Šepilovu. V teku dogodkov, ki so rodili konfiskacijo sueškega prekopa, je igral Tito slabo prikrito politiko zakulisnega spletkarja, ki je pripravljaj Naserja za odločilen udarec proti interesom zapadnih držav, zlasti Francije in Anglije, v Sueškem prekopu in drugod ob afriško-azijskih obalah Sredozemskega morja. V

Združenih narodih je Titova delegacija dosledno glasovala s svojimi moskovskimi gospodarji. Kljub vsemu temu zapadne vlade vzdržujejo mnenje, da je Tito nedvisen komunist, da njegova politika razbija enotnost komunističnega bloka. Zato je predsednik Eisenhower odločil, da bodo Združene države še vedno podpirale komunistično Jugoslavijo. Od vseh teh podpor iz zapada in vzhoda pa ljudstvo nima nobenih koristi. Domače gospodarske razmere so sicer po desetih letih nekoliko boljše, pa še vedno slabše v primeri s siromašno Avstrijo ali celo Italijo. Politične razmere se niso nič spremenile. Ljudstvo je brez političnih svoboščin. O kulturni in verski svobodi ni sledu. Ob vsej zgledni vstrajnosti in požrtvovalnosti vernega ljudstva tisti duhovniki, ki so ostali pri življenju in v prostosti, ohranjujejo pri življenju osnovno bogoslužje. Po vseh spremembah v notranji zakonodaji od leta 1945 ali 1948 sem, je ostalo bistveno tole: isti komunistični voditelji so v vladi Jugoslavije, v vladi republike Slovenije; oni narekujejo vse kulturno, šolsko in vzgojno delovanje, oni so edini zapovedovalci v gospodarstvu in denarništvu, oni edini odločilni v stanovskih združenjih. Vsak najmanjši poskus kakega samostojnega nastopanja državljanov se končav ječi. Ljudstvo Jugoslavije je razdeljeno v razred privilegiranih in vedno bogatejših članov partije in milijoni obubožanih in preplašenih državljanov, ki so za vsak grižljaj kruha odvisni od vlade.

Še en zanimiv pojav smo opažali v preteklem letu. Vrata v Jugoslavijo so se odprla malo bolj na široko. Država gleda na vsak dolar, ki ga more zvabiti iz tujine. Veliko izseljencev je obiskalo svoj rojstni kraj. Vsak človek se po letih življenja v tujem svetu rad vrne domov. Domovina ima vedno privlačno silo. Nekateri so šli v domovino z upanjem, da je to, kar so slišali o razmerah v domačem kraju, res samo sovražna propaganda. Drugi so šli z dvomom in strahom. Vračali so se skoro vsi z istimi vtisi. Ko so stopili na domača tla so bili prijetno presenečeni. Vse jih je

sprejelo s prijaznostjo in veseljem. A po nekaj dnevih bivanja so spoznali, da je bilo veselje na obrazih samo izraz njihovega upanja, ki je vstalo v njih, ko se srečali z domačim človekom iz svobodnega sveta. Srečali so se z dihom svobode zapadnega sveta. Po nekaj dnevih bivanja doma so spoznali, da je bilo to veselje samo nekaj trenutnega. V svoji notranjosti so neprestano obteženi s skrbjo in strahom; v vseh razočaranjih, ki so jih doživeli zaradi politike zapadnih sil, neradi mislijo na bodočnost. Trdni so zase, skrbijo jih pa mladina. Sadovi komunistične vzgoje se poznajo na vsak korak. Vernega slovenskega človeka boli to dejstvo. Te skrbi, ki jih tlači kot mora, človek iz svobodnega sveta ne more prenašati dolgo. Raje se umakne nazaj v svobodo, kakor pa da bi pustil moreči skrb, da bi grenila dneve oddiha. Ko so ti obiskovalci svojega rodnega kraja prihajali nazaj, smo opazili dvoje:

Nekateri so s skrbjo in zgražanjem pripovedovali o tem, kar so videli; drugi so molčali, a njihov molk je povedal veliko.

Ni čudno, da ti, ki že celo desetletje okušajo vso bridkost totalitarnega komunističnega režima, ne morejo razumeti mednarodne igre, ki to vlado podpira in vzdržuje. Tudi v minulem letu so doživljali le razočaranja. Zapadne sile so s svojo zunanjo politiko zgubile veliko prijateljev.

Prednji vzhod

Nakazali smo že, da so komunistični voditelji osredotočili svojo igro za osvajanja na arabski svet prednje Azije. Po več letih oklevanja se je sovjetska zunanja politika odločila, da bo podpirala težnje arabskih narodov proti Izraelu. Izrael je nastal s sklepom Združenih narodov kot samostojna država v Palestini. To je bila nekaka nagrada judovskemu rodu, ki je neizmerno trpel pod nacisti. Palestina je bila poprej pod angleškim protektoratom. Z nastankom Izraela torej ni nihče nič izgubil,

le Angleži so se umaknili. Vendar so nastale sovražnosti med novo državo in med arabskimi sosedi. In te sovražnosti se stopnjujejo iz leta v leto. Združeni narodi so poslali tja komisijo, ki naj bi vzdrževala mir in presojala spore, ki nastanejo, a vse nič ne pomaga. Arabci vedno glasneje zahtevajo odstranitev države Izraela. Na vseh mejah te države so neprestani boji in spopadi. V neposredno borbo so zaplete ne naslednje države:

Egipt, ki ima dvaindvajset in pol milijona ljudi, Lebanon, ki šteje en milijon in štiri sto tisoč prebivalcev, Jordan, z enakim številom prebivalstva, Sirija, ki ima tri milijone šest sto tisoč ljudi, Irak s pol milijona državljanov in Saudi Arabija, ki ima sedem milijonov ljudi. Vse te države imajo do Izraela skupno sovražno politiko. Izrael sam ima sedem sto tisoč ljudi. Arabci bi Izrael že pomendrali, če bi ga ne vzdrževalo judovstvo vsega sveta in če ne bi zapadne sile zahtevale, da se spoštujejo tozadevni sklepi Združenih narodov. Starije se je razvilo do take sovražnosti, da nobena velesila ni mogla zavzemati srednjega stališča. Zapadne sile so se odločile vzdrževati neodvisnost Izraela, Sovjetska zveza, ki je najdalje oklevala, pa je sedaj stopila na stran arabskih sosedov Izraela kot njihova zaščitnica in pomočnica. Komunistični cilj je jasen. Narodnostni in državni spor hočejo komunisti izrabiti, da bi dobili arabski svet v svoj tabor. Spor o Izraelu naj bi bila vrata - vsaj ena izmed vrat - preko katerih naj bi komunizem prodiral v muslimanski svet Azije in Afrike. Za ta namen je omenjeni spor zelo pripraven. Arabci smatrajo vojno proti Izraelu za svojo največjo narodno nalogo, Izrael sam za svojo narodno sramoto, podpiranje Izraela pa je za Arabce sovražno dejanje proti muslimanstvu. Novica o vsakem dogodku v zvezi z Izraelom gre kot strela po arabskih mestih in vaseh. Sovjeti, ki so se namenoma vključili v ta spor, skrbijo, da gre z vsako novico tudi znamenje srpa in kladiva kot simbol arabskega velikega zavznika in pomočnika.

Najmočnejša država v tem delu je Egipt. Pod vodstvom vojaškega diktatorja

Naserja, ki je kot polkovnik pred nekaj leti odstranil kralja in monarhijo ter postavil vojaško vlado, lani pa bil kot edini kandidat izvoljen za predsednika republike, je Egipt dosegel, da so Angleži umaknili vojaško posadko od Sueškega prekopa in se več ne morejo z vojaško silo vmešavati v politično življenje države. Egipt je postal dejansko neodvisen. Poleg tega se je uspešno prizadeval za državno neodvisnost Sudana in z novo sudansko državo živi v lepem prijateljskem sosedstvu. Naser nič ne prikriva, da daje zatočišče upornikom proti Francozom v severni Afriki, posebno brcem za neodvisnost Tunisa, Maroka in Alžira. Tunis in Maroko sta dosegla samostojnost in že dobila svoje prve narodne demokratične ustanove v upravi svojih držav. Naj je imel Naser več ali manj zaslug v njihovem uspehu, je stranska stvar, dejstvo je, da je z njihovimi zmagami zrasla tudi njegova zvezda med arabskim svetom. Sedaj uživa sloves zelo dobrega voditelja v borbi za narodno neodvisnost in samostojnost Arabcev ob Sredozemskem morju. Naser ni komunist, le neugnano podjeten vojaški diktator. Ko je dosegel neodvisnot svoje države, hoče hitro izvesti mnoge in dragocene gospodarske spremembe, ki naj bi njegovemu ubogemu ljudstvu bile resnično koristne. Z moderno uporabo nilskih voda hoče dobiti več plodne zemlje, pospešuje industrijo, zemljo dosedanjih veleposestnikov deli in gradi nove šole in zdravstvene ustanove. Za vse svoje načrte sprejema sredstva kjerkoli jih dobi. Pred vsem pa hoče močno vojsko. Vojsko bo nekoč nedvomno uporabil, če bo le prilika, proti Izraelu. Zapadne države, ki podpirajo Izrael, so odklonile denarne pomoči, ki jih je Naser pričakoval in zahteval. Obrnil se je na Sovjetsko zvezo, ki je čutila, da je prišla njena ura. Takoj v začetku lanskega leta je svet presenetila vest, da je komunistična vlada Čehoslovaške dobavila Egiptu za petinosemdeset milijonov dolarjev modernega orožja. Naser je sklenil s Sovjetsko zvezo poleg tega pogodbo za dobavo orožja in vojaške opreme in zastavil za več let vso žetev bombazna, ki je glavni vir egiptovskega narodne-

ga dohodka. Stopnjema je postal gospodar-sko odvisen od Moskve. Zagotovil si je podporo komunističnega imperija za vse svoje nadaljne poteze. Po obisku Tita in Šepilova in potem, ko se je posvetoval z indijskim predsednikom Nehrujem in Titom skupno na Brionskih otokih, je proglasil sueško mednarodno družbo, ki je imela v lasti in upravi Sueški prekop, za egiptovsko državno last in s tem povzročil najbolj viden in viharan mednarodni spor lanskega leta.

Sueški kanal je bil zgrajen leta 1869. Gradbo je vodil Francoz Ferdinand de Lesseps. Ob vhodu v kanal s sredozemske strani je mesto Port Said in tam ima ta veliki Francoz spomenik z napisom, ki pove kak namen je imela gradba: *Aperire Terram Gentibus* - Da bo zemlja odprta in pristopvsem narodom. V gradbeni družbi so bili Egipčani, Francozi in Turki. Značilno, da je bila Velika Britanija sploh proti gradnji kanala. Kanal je dolg sto pet milj, na dnu je širok 196 čevljev, pri vrhu pa 510 čevljev; globina je 46 čevljev.

Universal Suez Canal Company je bila organizirana leta 1859. Ta je pogodbeno vzela od Egiptav najem ozemlje in vse naprave kanala za devetindevetdeset let. Redno bi bila torej pogodba iztekla leta 1968. Kanal je ogromno gospodarsko podjetje. Predlanskim je imela družba devetindevetdeset milijonov dohodkov in samo štirideset milijonov stroškov. Velika Britanija je prišla v kanalsko družbo tako, da je znani ministerski predsednik Disraeli kupil delnice od turškega sultana, ki je nujno rabil in moral v nekaj tednih dobiti štiri milijone funtov-sterlingov. Disraeli si je denar sposodil pri Rothsildu in kupil 44% vseh delnic kanalske družbe leta 1875. Kanal veže Sredozemsko in Indijsko morje. V letu 1955 je znašala tonaža ladij, ki so preplule kanal 18,000,000 ton, dvakrat toliko kot je tonaža Panama kanala. 26. julija 1956 je egiptovski predsednik Naser proglasil na javnem zboru, da več ne priznava mednarodnega dogovora s sueško družbo in prevzema kanal in vse premoženje

družbe v svojo državno last. Obljubil je istočasno, da bo Egipt skrbel, da bo kanal še nadalje služil mednarodnemu prometu, kot doslej. Francija in Velika Britanija sta se takoj čutili v živo zadeti. Velika Britanija, ker je šel po vodi njen predzadnji vpliv v vzhodnem delu Sredozemskega morja, ker bo s tem postala vsa njena obilna trgovina z Indijo in drugimi azijskimi državami odvisna od Egipta, ki je bil še do pred štirimi leti sam odvisen od nje. Francija, ker je poleg vseh svojih velikih trgovskih interesov v kanalski družbi vedela, da bo arabski svet, s katerim se bori po vseh svojih vplivnih področjih severne Afrike, smatral konfiskacijo za svoj veliki uspeh in Naserja, ki je financiral in podpiral upornike proti francoski nadoblasti, za svojega velikega junaka. Obe ti dve državi sta spočetka grozili z orožjem proti Egiptu. Združene države Severne Amerike so nastopile proti vsakemu nastopu z orožjem, češ da gre za gospodarsko podjetje; zato naj se reši mirnim potom z dogovorom in sporazumom. Sklicali so konferenco devetnajstih držav, ki uporabljajo kanal. Konferenca se je vršila v Londonu. Ta je izvolila odbor: predsednika vlade Avstralije, zunanje ministre Irana, Etiopije, Združenih držav in Švedske. Ti so se pogovarjali z Naserjem, opravili pa niso nič. Stvar je končno prišla pred Združene narode, kjer so Sovjeti in vsi njihovi sateliti z Jugoslavijo vred zastopali stališče Egipta. Kot prvi uspeh pogajanj je bila resolucija, ki je postavila načelo, da mora bodoča ureditev uprave prekopa upoštevati v isti meri suverenost egiptovske države kot koristi mednarodnega prometa po kanalu, ki naj bo odprt vsem narodom in vsem državam pod enakimi pogoji. Naser je dobil prvo bitko. Pa to ni važno. Važno je, da jo je dobil s sovjetsko in komunistično pomočjo, da je Sovjetska zveza postala odločilen faktor v sredozemskem vprašanju.

Zakaj je to važno? 67% gorilnega olja proizvajajo v deželah srednjega vzhoda in polovico vsega gorilnega olja za Evropo in Veliko Britanijo mora preko Sueškega

kanala. Na splošno krije olje, ki se proizvaja v srednjem vzhodu eno tretino vse potrebe v nekomunističnem svetu. Poglavarji arabskih držav se od začetka sueškega sporagosteste sestajajo in rudarske in petrolejske družbe, ki izkoriščajo vrelce v njihovih deželah, že vedo, da so vse njihove koncesije v nevarnosti. Sicer Arabci sedaj še nimajo niti finančnih, niti tehničnih sredstev, da bo mogli sami voditi to industrijo, toda zgledi vlečejo. Naserjeva zmaga s komunistično podporo, bo za vsakega zapeljiva. Vsa zapadna Evropa lahko lepega dne pričaka, da bo v osnovni surovini pogonskega olja postala vazal prednje Azije pod Sovjetskim vplivom. Drugo je pa to, da Nasarjeva zmaga s sovjetsko pomočjo odmeva od Indonezije do Gibraltarja med dve sto milijoni ljudi.

Kako ti ljudje čutijo in kako smer zavzema javno mnenje, kažejo še nekateri drugi pojavi. V Jordanu so bile preko lanskega leta ponovne manifestacije proti zapadnim silam, zlasti proti Angliji in Združenim državam.

Na Ceylonu, ki je samostojna država britanskega imperija, so pri volitvah v letu 1956 zmagali socialisti, ki so proglasili politiko nevtralnosti, kot jo zagovarja Nehru ali pa Tito. Egiptovska vlada je priznala rdečo Kitajsko in sklenila, da bo zagovarjala in zahtevala vstop rdeče Kitajske v Združene narode. Hussein, kralj Jordana, je odslovil proslulega Glubb Pasha, poveljnika edine organizirane vojske v tej državi, ki jo je vzdrževala Velika Britanija. Glubb Pasha, ki je dejansko britanski častnik, je bil odločilna osebnost v vojaških in mednarodnih vprašanjih Jordana. Po celem Jordanu so bile demonstracije veselja, ko je ta britanski zastopnik nenadoma odšel, zapadno časopisje pa je beležilo, da je Velika Britanija izgubila ves vpliv v tej arabski državi. Prestolonaslednik skrajne južne arabske države Yemen je obiskal Moskvo, kot uradni zastopnik svoje države. Ambasador Sirije je v imenu svoje države kakor tudi v imenu Egipta, Lebanona, Jordana, Libije, Saudi Arabije, Iraka in Yemena pri Združenih narodih vložil protest proti temu, da Zdr-

žene države Amerike podpirajo francosko oboroževanje v Alžiru. Sovjetski zunanji minister Šepilov je prišel v Egipt točno tisti dan, ko so odhajale angleške čete iz Egipta; prisostvoval ni angleškemu odhodu, ampak egipčanski manifestaciji veselja in potem obiskal Sirijo in Lebanon. V Indoneziji, državi 3000 otokov na južnem daljnem vzhodu, so pri zadnjih volitvah komunisti dobili 20% vseh glasov in se izkazali kot najboljše organizirana politična skupina. V Islandiji so pri volitvah zmagali levičarji, ki zahtevajo, da mora zapadna obrambna zveza - dejansko Amerika - zapustiti tamkajšnje vojaške baze, ki so bile zgrajene po pogodbi s to državo iz leta 1951 za sto petdeset milijonov dolarjev.

Država Afganistan z dvanaajst milijonov prebivalcev, ki meji na Sovjetsko zvezo, je sklenila diplomatsko in vojaško pogodbo s svojo komunistično sosedo in dobila od nje avgusta meseca 1956 prvo orožje. Ko sta bila tam na obisku Kruščev in Bulganin, je bil sklenjen dogovor o finančni pomoči v znesku sto tisoč dolarjev. V zadnjih desetih letih so tam Združene države investirale 50 milijonov dolarjev za izsuševanje in izboljšanje zemljišč. Sedaj je ta država pod vplivom Sovjetske zveze.

Daljni vzhod

Japonska s svojo preobljudenostjo trdo čuri, da zaradi pomanjkanja mirovne pogodbe in rednih trgovskih zvez s Sovjetsko zvezo ne more spraviti svojega blaga na trge srednje in severne Azije. Neurejeno je vprašanje ribiških pravic v morjih, ki obkrožajo japonske otoke; in ozemeljska vprašanja so ostala sporna iz druge svetovne vojne. Dasi je vojno stanje med Sovjetsko zvezo in Japonsko trajalo samo teden - od 8. do 14. avgusta 1945 - dasi Sovjeti niso žrtvovali za zmago nad Japonsko dobesedno nič, še vedno izkoriščajo položaj zmagovalne sile. Hočejo obdržati južni del otoka Sahalina in Kurilske otoke, ki so jih kot zmagovalci zasedli in tudi nočejo vrniti otočičev Habomais in Sokotans, ki jih imajo sedaj "v začasni" upravi. Ta

vprašanja so ostro odmevala v javnem življenju Japonske. Ljudje so zahtevali vedno odločnejše, da je treba upostaviti vsaj znosno stanje. Sovjetski zunanji minister Šepilov je, ko je bil v Tokiju, zahteval, da Japonska popusti v vseh vprašanjih. Pogajanja so bila brez uspeha. Pri volitvah je zmagala stranka, ki zagovarja popuščanje in sporazum. V Londonu so tekom dolgih mesecev bila pogajanja med zastopnikom obeh vlad v naslednjih vprašanjih: pravice ribarenja, vstop Japonske v Združene narode, vojni ujetniki, ki jih Sovjetska zveza še vedno ne pusti domov, odstop otokov in drugi ozemeljski spori. Koncem leta so prenesli pogajanja v Moskvo in japonska vlada je poslala predsednika, da pri uradnem obisku v Moskvi doseže sporazum. Sovjetski pritisk na Japonsko je občuten, komunistična organizacija tam je močna, vendar je Japonska še vedno v protikomunističnem taboru sil na Daljnem vzhodu.

Burma, ki je bila do konca zadnje vojne kolonija britanskega imperija, je kot samostojna država zašla v politične zmede in gospodarski nered. Oboje so porabili rdeči vladarji Kitajske in Sovjetije in spravili Burmo v svojo odvisnost, tako da je samo po imenu še država. Vse njeno življenje in delo je odvisno od komunističnih dovoljenj in naklonjenosti. Naj bodo koncesije za podjetja in posojila zasebnikov, za vse morajo dati svoje pritrdilo zastopniki komunistične Kitajske, ki sede v Burmi v treh bankah. Pa komunisti še niso zadovoljni. Vojne edinice rdeče Kitajske in obmejne straže kar "po potrebi" vdirajov ozemlje Burme in preiskujejo kakšen bo odpor. Vsaka poravnava takega vdora se konča s "sporazumom", ki pomeni škodo za Burmo in dobiček za Kitajsko.

Severni Vjetnam in Tibet sta popolnoma vključena v sistem, kakršen je v rdeči Kitajski.

Na vodah in v zraku Daljnega vzhoda je sicer vladal formalen mir, dejansko pa so zdaj sovjetski, zdaj komunistični kitajski zrakoplovi streljali in uničevali ameri-

ške in druge zrakoplove, ki so opravljali svojo službo nad nevtralnimi ozemlji in morji. Tako so vzdrževali stalno napetost in nemir, ki se vsak čas lahko spremeni v vojno stanje.

Na Koreji vlada premirje, ki je bilo podpisano 27. julija 1953 v Panmunjonu. Posebna komisija nevtralnih držav - Švedske, Švice, Poljske in Čehoslovaške - je imela nalogo, da nadzoruje izpolnjevanje pogojev premirja. Dejansko so zastopniki komunistične poljske in čehoslovaške vlade zlorabljali svoj položaj v tej komisiji, da so vohunili v korist komunistične severne Koreje in prikrivali komunistične priprave za nov vojaški napad na južno Korejo. Po mnogih protestih sta zastopstvi Švedske in Švice izjavili, da komunistična vlada severne Koreje sploh ne spoštuje nikakih pogojev premirja, zlasti ne glede obnavljanja vojnih sil, posebej vojnega letalstva v severni Koreji. Zastopnika sta uradno ugotovila, da je severno korejska komunistična vlada pripeljala in razporedila na svojem ozemlju 500 novih vojnih zrakoplovov, kar je izrecna kršitev premirja. Ko severno korejska vlada ni hotela dati nikakega odgovora na te proteste, sta ti dve zastopstvi odstopili in komisija je bila odpoklicana. V južni Koreji je bil izvoljen zopet za predsednika stari narodni borec za neodvisnost Syngman Rhee.

V južnem Vietnamu se je katoliškemu voditelju Ngo Dinh Diem posrečilo, da je v kljub francoskemu odporu, komunističnim intrigam in propagandi ter notranji neslogi, sto in sto tisočem beguncem iz severnega dela dežele, premagal vse težave in v letu 1956 izvedel demokratične volitve parlamenta, predložil novo ustavo, uredil gospodarstvo in vojsko, tako da ima mala državnica vse predpogoje za lep napredek, če jo bodo komunisti na severni meji pustili živeti. Sosednji državi, Cambodja in Laos, pa sta v lanskem letu bolj, kot kedaj poprej, kazali vidne znake, da sta pod komunističnim vplivom.

Med rdečo Kitajsko in narodno svobodno Kitajsko republiko na otoku Formosa je

bil lansko leto bolj mirno kot kedaj poprej. Posamezne praske med stražami na morju, posamezni napadi na trgovske ladje, spopadi med vojnimi letali so bili sicer pogosti, a do kakih osvajaških napadov ni prišlo. To razmeroma zadovoljivo stanje je prišlo potem, ko so Združene države ponovno dale zagotovilo vladi na Formosi, da bo Amerika s svojo vojno močjo branila neodvisnost te države.

Otok Ciper

Tam, kjer se je morje najbolj globoko zajedlo v prednje-azijsko zemljo, štirideset milj od južne obale Turčije in zapadne obale Sirije, leži otok Ciper. Meri 3572 kvadratnih milj in ima manj kot 450,000 prebivalcev. Od leta 1878 je angleška kolonija; je poslednja angleška postojanka v vzhodnem delu Sredozemskega morja. Zemljepisno je otok bolj del azijske zemlje, kot Evrope, bolj blizu Turčije kot Grčije. Po prebivalstvu je pa to grška zemlja, samo eno petino je približno Turkov. Leto 1956 je bilo na tem otoku leto krvavih bojov za neodvisnost. Angleži so v marcu pristopili k ostrim ukrepom, da bi zatrli uporniško gibanje domačinov. Ugotovili so, da narodni upor proti njim vodi mladi pravoslavni metropolit Makarij in soga izgnali, odpeljali in internirali. Tajna vojaška organizacija domačinov je odgovorila z dejanskimi napadi na Angleže na otoku, na straže, vojake in civiliste, priredila demonstracije, proglasila demonstrativno splošno stavko. Angleži so odgovorili s povečanjem števila oboroženih sil, žičnimi ovirami, prepovedmi gibanja, policijskimi urami. Sledili so napadi in umori, Angleži so razglasili smrtne kazni za upornike, ki so jih uspeli vloviti. Grčija je pri Združenih narodih zahtevala javno razpravo o tem vprašanju, demonstracije so se ponovile po celi Grčiji, protidemonstracije so bile v Turčiji. Sovražnosti so se stopnjevale od tedna v teden, britanski vojaki so padali pod strelj upornikov, zdaj posamezno, zdaj v skupinah, tako da je britanska

vlada ponovno poskusila priti do nekega sporazuma in v ta namen vabila upornike na razgovore. Metropolit Makarij je odklonil vsak razgovor, dokler je interniran na otoku Seychelles v Indijskem oceanu, pogajanja z njegovim tajnikom so se razbila, vojaško poveljstvo je stavilo pogoje, katerih Angleži niso hoteli sprejeti. Turčija in Grčija se stalno vmešavata v spor. Prva zahteva priključitev otoka Grčiji po narodnostnem načelu, druga zahteva otok zase, češ da je bil njen in nikdar grški predno je prišel pod britansko oblast. Radi otoka Cipra je torej nastal oster spor med Turčijo in Grčijo in zlasti Grčijo in Veliko Britanijo. Izkoristil ga je brž jugoslovanski diktator Tito, da je razbil zvezo, ki jo je imel z Grčijo, ki pa mu je bila na poti, ko je hotel obnoviti svoje odnose s komunističnimi vladam. Grčija in Turčija sta članici zapadno obrambne zveze, pa je njuno članstvo bistveno zgubilo na pomen, kar sta si radi otoka v sovraštvu. Komunistični propagandisti tudi ta spor uspešno uporabljajo v Grčiji in prednji Aziji proti Angležem kot nasilnim kolonijalnim gospodarjem in se postavljajo na stran upornikov, kot zaščitniki bojevanja za narodno samoodločbo. Proti koncu leta se je pojavil predlog, naj bi oblast na otoku razdelili v grški in turški del, Britanija pa naj bi ohranila v turškem delu vojaške obrambne postojanke.

Alžirija

Druga dežela ob Sredozemskem morju, kjer so vse preteklo leto divjali notranji krvavi boji, je Alžir. Tam živi devet milijonov domačih Arabcev in milijon Evropejcev, v glavnem Francozov, ki so se tam naseljevali od leta 1830. Dejansko so arabski domačini zapostavljeni. Arabec ima povprečno 42 akrov zemlje, dočim meri povprečno posestvo francoskega kolonista 233 akrov. 40% muslimanskega prebivalstva je nezaposlenega in komaj četrtina muslimanskih otrok hodi v šolo. Francoska u-

prava je zgradila nad 55,000 milj cest, 2700 milj železnic, 35 elektrarn, izvedla obsežna izboljšanja zemljišč, sezidala bolnice in druge znanstvene zavode po deželi, a politične enakopravnosti ni izvedla. Dežela je upravno razdeljena v severni in južni del. Severni del je vključen v francosko republiko, voli svoje poslance v parlament v Parizu, južni del pa ima francoskega guvernerja. Arabski nacionalisti hočejo popolno neodvisnost cele države od Francije, dočim se naseljeni Francozi krčevito upirajo vsaki avtonomiji, ker vedo, da bi v tem slučaju dobili vso oblast v roke domačini Arabci, ki so jim tako sovražni, da ne bodo mogli pod njimi obstati. Arabsko nacionalistično gibanje je v minulem letu toliko pridobilo na moči in uspehih, da bodo prej ali slej Francozi morali odstopiti. To zlasti, ker je borba za osvobodjenje Alžira postala tudi "sveta vojska" vsega arabskega sveta.

V februarju 1956 je sosednji Maroko prenehal biti francoska kolonija, oziroma protektorat in sultan Mohamed Peti je postal poglavar nove suverene države. Na drugi - vzhodni - meji se lepo razvija Tunizija, ki je tudi komaj postala neodvisna. Državne volitve, ki so jih izvedli v mesecu marcu 1956, so prinesle zmago zmerne skupine, ki zagovarja gospodarsko in kulturno povezanost s Francijo. Mir in varnost je v celi državi, ki je bila poprej tudi središče uporov in demonstracij. Oba primera pomagata služiti alžirskim nacionalistom in oba jih podžigata k nepopustljivosti. Notranja vojska v Alžiru je Francijo tako izčrpala, da je morala poslati tja celo svoje vojaške edinice, ki jih je dolžna ohranjovati v Evropi za skupno zapadno obrambo. Zato se Francija boji najmanjšega spora v Evropi. Tu je vzrok, da je francoski ministerski predsednik potoval v Moskvo, zato je francoska vlada s takimi slovesnostmi sprejela Tita, zato je v mednarodnih odnosih tako obzirna do komunističnih zahtev.

Ostala Afrika

Črni kontinent je imel na splošno mirnejše leto kot so bila prejšnja. Južno afriška vlada je sicer poostrila razlike med belimi, črnimi in mešanimi, pa vendar ni vzbudila glasnejših protestov ne doma, ne v tujini. Gotovo je pa to slaba usluga britanskemu imperiju.

Na drugi strani, ob zapadni afriški obali, pa Britanija v sporazumu s predstavniki domačinov pripravlja samostojnost črnske države, ki ima sedaj ime Zlata obala. To je britanska kolonija od leta 1874. Dobila bo samostojnost 6. marca 1957 in se bo imenovala republika Ghana. Njeno ozemlje bo 92,000 kvadratnih milj, njeno prebivalstvo bo štelo pet milijonov. Voditelj gibanja za samostojnost je Kwame Krumah, ki je bil štirinajst mesecev v ječah, sedaj je predsednik avtonomne vlade in bo po vsej verjetnosti bodoči predsednik države.

Zabeležiti je treba žalostno dejstvo, da v ozemljih srednje Afrike in med Arabci še vedno, vključno vsem mednarodnim prepovedim in policijskim odredbam, cvete trgovina s sužnji. Preiskave so dognale, da je še vedno kakih 30,000 žrtev vsako leto. Cena se suče okoli 400 dolarjev za mladeniča in okoli 1000 dolarjev za dekle pod petnajstimi leti. Odbori Združenih narodov in razne cerkvene in človečanske ustanove opozarjajo prizadete vlade na gnezdate sramotne kupčije in njena trgovska pota, pa bistvenih uspehov ne morejo doseči.

Poznanjski upor

Zadnji teden v juniju 1956 so se v Poznanju dvignili delavci proti rdečim gospodovalcem. Mesto je bilo v zastavah. Mednarodni semenj, gospodarska razstava je bila v mestu, ki je privabila precejšnje število potnikov iz zapadnega sveta. Ge-

neralni tajnik Združenih narodov je bil na Poljskem in več parlamentarcev iz zapadno evropskih dežel. Delavske množice so se zbrale na trgu Svobode, kjer ima sedaj sedež politična policija. Od začetka mirni demonstranti so začeli proti vladi vpiti orčitke, zahtevali zaslužka in kruha in politične svoboščine. Redna policija ni mogla demonstracij niti omejiti niti ustaviti. Ves dan in vso noč so bili ljudje na ulicah, odbijali napade policije in dalje demonstrirali. Morala je nastopiti vojska s tanki, da je demonstrante razkropila, potem ko je preteklo mnogo krvi. Istočasno so poročali o podobnih demonstracijah in stavkah v drugih poljskih mestih. Povsod so demonstrantje razvili zastave brez rdečih zvezd, prepevali narodne himne nekdanje svobodne Poljske. Ponekod je prišlo do napadov na urade in sedeže komunistične partije, demonstrantje so odpirali ječe, kjer so zaprti politični jetniki, zasedli radijske postaje, železniške postaje in druga prometna središča.

Po poročilih je bilo v Poznanju samem 38 mrtvih in 270 ranjenih.

Poleg prejšnjih delavskih neredov v vzhodnem delu Nemčije, je to prvi večji upor v deželah za železno zaveso, kiga komunisti niso mogli utajiti. Večji upor v Ukrajini, ki so se ponavljali prejšnja leta in posamezni nastopi obupanih ljudi po drugih delih Sovjetske zveze niso prišli do ušes in oči svobodnega sveta. Nastop v Poznanju pa je bil predmet svetovne pozornosti ravno radi okolnosti, ki smo jih omenili. Potniki, trgovci, politiki so demonstracije videli in o njih poročali. Bila je to prva preizkušnja "novega, blažjega" režima v komunističnih deželah, ki so o njem toliko govorili komaj nekaj mesecev poprej na kongresu komunistične stranke v Moskvi. Preizkušnja je pokazala, da so dejansko metode komunističnih vlad ostale iste: v kali zatreti vsak ljudski nastop, ki komunistični diktaturi ni prijeten. Upor Poljakov je v močni luči posvetil v razmere, ki vladajo za železno zaveso, drugega vidnega uspeha pa ni rodil.

Zapadne sile se tudi to pot, kot vedno, niso zganile, mučeniki in demonstranti so

bili prepuščeni svoji usodi.

Satelitske države

V drugih krajih podjarmljene srednje Evrope so ostale razmere v bistvu nespremenjene. Opaziti je po kongresu sovjetske komunistične stranke, da imajo komunistične vlade nekaj več neodvisnosti v nevažnih zvezah z državami zapadne Evrope in da stranke menjajo osebnosti, ki so bile posebeno znane kot Stalinovi prijatelji in podporniki.

Na Poljskem, v Madžarski in Bolgariji so spravili z vidnih in odločilnih mest tudi tiste veljake, ki so nastopali proti Titu in pod naslovom titoizma streljali in obežali svoje tekmece v partiji. Vse satelitske države so tudi obnovile trgovske in diplomatske stike z Jugoslavijo, voditelji komunističnih strank so hiteli na obiske v Belgrad in Tito se je na svojih potovanjih ustavljal v posameznih prestolicah. Te zunanje parade pa razmer zatiranega ljudstva niso spremenile.

Zapadna Evropa

Tako j v začetku leta 1956 je prišel v Združene države na obisk predsednik britanske vlade Eden. Po nekaj dnevni psvetovanjih s predsednikom Eisenhowerjem sta izdala obširno proklamacijo, v kateri sta ugotovila skupne poglede na svetovni položaj in obljubila, da bodo Združene države in Velika Britanija nastopale skupno in sporazumno v vseh važnejših vprašanjih svetovne politike. Eden si je pri tem obisku zagotovil podporo Amerike v vseh perečih vprašanjih prednjega vzhoda.

Nemška vlada krščansko demokratskega kanclerja Adenauerja, je uspela premagati vse težave; Nemčija je tako zopet na poti gospodarskega napredka; ima zopet redno vojsko. Najbolj boleča rana je zasušnjena vzhodna Nemčija. Nasprotniki Adenauerjeve vlade, zlasti socialisti, uporabljajo

to rano za propagando proti vladni stranki.

V Franciji je komunistična stranka najmočnejša. Vlada je sestavljena iz političnih skupin, nima večine, zato se opira na stranke sredine; samo tako prepričujejo, da komunisti ne dobe premočnega vpliva.

Italijanska vlada je pod vodstvom krščanske demokracije srečno izvedla novi kos agrarne reforme, izvedla občinske volitve in je v neprestanih težavah radi brezposelnosti, ki je nikakor ni mogoče znižati pod dva milijona ljudi. Socialistična stranka Petra Nennija, ki je bila po vojni vedno povezana s komunisti, je napovedala, da bo pretrgala to zvezo in sodelovala s socialistično skupino dr. Sarragat-a, ki je bila vedno dosledno proti komunistom.

Evropske socialistične stranke so spoznale komunistično neiskrenost, zato s komunističnimi strankami ne marajo imeti nič skupnega. Najlepši dokaz zato je spor, ki sta ga imela Kruščev in Bulganin spomladi prav z zastopniki in parlamentarci angleške delavske stranke.

Severna Amerika

Leto 1956 je bilo leto blagostanja. Vodilno vlogo, ki jo imajo Združene države v nekomunističnem svetu, sta predsednik Eisenhower in Dulles uporabljala posebno v dveh področjih: pri vsakem spornem vprašanju, kjer je grozil vojni spopad, sta posredovala za mir in ga tudi izsilila. (Ko to pišemo, je nejasno kak bo uspeh v vprašanju Sueza.Op. urednika). Izvedla sta obširne gospodarske in druge načrte, ki naj bi povezali protikomunistične narode v enoten političen blok.

Predsednik je vse leto branil in zagovarjal svoj načrt nadzorstva vojnih naprav po vsem svetu ali vsaj med vsemi državami, ki so članice Združenih narodov, odbil pa je Bulganinove predloge, ki so šli za tem, da bi Združene države in Sovjetska zveza sklenile posebno dolgolet-

no "mirovno skupnost".

Vse države ameriškega kontinenta so sodelovale na panameriški konferenci, kjer so znova obljubili, da ne bodo dopustili totalitarnim gibanjem vdirati v nobeno državo in izdelali gospodarske načrte, ki naj se izvedejo z vzajemno finančno pomočjo.

Amerika je dosledno odbila vstop komunistične Kitajske v Združene narode.

Presenetljivi dogodki

Koncem oktobra so nastopili presenetljivi dogodki na Poljskem in Madžarskem. Tudi vprašanje Sueškega prekopa je prešlo v nov razvoj.

Poljska

Na Poljskem so naenkrat prišli v komunistični stranki na površje ljudje, ki so zahtevali, da Poljska preneha biti satelit Sovjetske zveze; postane naj samostojna država, ki naj jo vodi komunistična stranka; ostane pa naj še nadalje v prijateljskih zvezah z Rusijo. Izkazalo se je, da je spremembo pripravil in vodil k uspehu sam predsednik komunistične vlade Cyrankiewicz, bivši socialni demokrat, ki je znal v poljski komunistični stranki pridobiti vodilno vlogo. Povezal se je s prejšnjim glavnim tajnikom komunistične stranke Gomulko, ki so ga pred petimi leti vrgli stalinisti v ječo. Cyrankiewicz je Gomulko osvobodil in z njegovo pomočjo izvedel zaroto. Za svoj načrt sta pridobila večino članov vodstva stranke in sklicala sejo, ki je Gomulki zopet izročilo glavno tajništvo in in izključilo vse tiste, ki so bili za brezpogojno pokorščino Sovjetski zvezi; med temi je bil zlasti viden maršal Rokossowski, ki je po rodu Poljak, a je bil po svoji službi oficir sovjetske vojske in ga je bil Stalin po drugi svetovni vojski vsilil poljskim

komunistom za vrhovnega komandanta in vojnega ministra. Rokossowski je hotel s pomočjo armade preprečiti prevrat, a Cyrankiewicz ga je prestregel s komunistično varnostno policijo. Sestavili so novo vlado, v katero so dali poleg komunistov še po enega prejšnjega člana socialistov, demokratov in kmetijske stranke. Nova vlada je izjavila, da bo odslej Poljska vodila samostojno zunanjo politiko, v notranji politiki ohranila komunistični sistem, a ščitila državljanske pravice vseh državljanov in dovolila svobodo v verskem in kulturnem življenju na osnovi novih zakonov. Kardinal primas je bil osvobojen in je takoj prevzel svoje službeno mesto. Pozval je vernike in duhovnike naj pomagajo ohranjevati mir in naj z molitvijo in žrtvijo delajo za srečno bodočnost Poljske. Slovesni zahvalni službi božji, ki jo je opravil kardinal, je prisostvovala vlada s Cyrankiewicz-em in Gomulko na čelu.

Nova vlada je takoj zahtevala, da morajo vse edinice sovjetske vojske in policije zapustiti Poljsko, obenem pa je določila delegacijo z Gomulko na čelu, da gre v Moskvo in uredi odnose s Sovjetsko zvezo na novih osnovah dveh samostojnih, enakopravnih komunističnih držav.

Poljski prevrat se je izvršil brez krvi. Sovjetska zveza ga je skušala preprečiti z mirnimi sredstvi. V ta namen sta Kruščev in Mikojanov potovala v Varšavo. Ko pa sta Cyrankiewicz in Gomulka vstrajala pri svojem načrtu, je Sovjetska zveza popustila in ugodila vsem zahtevam nove poljske vlade. Ta vlada je in hoče ostati komunistična. Ob svojem nastopu je polovila varlove ljudskega razpoloženja v svoja jadra in hoče ohraniti in utrditi komunistični sistem z narodnimi gesli in previdnejšim opravljanjem državnih poslov v upravi in politiki.

Madžarska

Na Madžarskem je v komunistični stranki in vladi vrelo ves čas po Stalinovi smrti. Madžari po naravi odklanjajo vse, kar diši po slovanstvu. Vedno bolj se je ši-

čila propaganda, da vsa navodila za madžarsko politiko in gospodarstvo prihajajo iz slovanske Moskve. Sovjetska vojska na madžarskih tleh je postala predmet posebne sovraštva. V komunistični stranki sami je večina poprijela misel, da se morajo madžarski komunisti otresti sovjetske nadvlade in doseči odhod sovjetske vojske z madžarskih tal. Poljski zgled je učinkoval in madžarski komunisti so hoteli posnemati svoje poljske tovariše. A madžarski komunisti so bili preslabi, da bi ta načrt sami izvedli. Zato so se obrnili za pomoč na vso javnost. Narod je komaj čakal take prilike. Preko noči je bil organiziran upor v Budapešti in podeželju. Prišlo je do hudega prelivanja krvi. Uporniki niso sprejeli pogojev komunistične vlade, temveč so hoteli popolnoma demokratično javno upravo. V notranjih bojih so uporniki zmagali in prisilili vlado, da jim je vse obljubila. Uporniki so osvobodili kardinala, ki se je v slovesnem sprevodu pripeljal v pre-

~~~~~  
*★ Med ljudmi, katerih enotnost je bila razbita s silo orožja, ni mogoče upostaviti miru; z nasiljem ni mogoče ukloniti src; tudi ne z zmotnimi nauki, ki zastrupljajo miselne in so odvratni civilizirani in krščanski vesti. - Pij XII.*  
 ~~~~~

stolico. Sovjetska zveza je obljubila, da bo odpoklicala z Madžarske vso svojo vojsko. Naredili so že načrt, da se sestavi vlada vseh strank, ki so dobile mandate v zadnjih svobodnih volitvah. Listi raznih političnih strank so izšli. Stranke so nastopile in se obnovile.

Med tem so pa sovjeti, ki niso držali besede o omiku vojske, odločno in jasno povedali, da o demokraciji, kakršno hočejo uporniki, ne more biti govora. Dovolili bi le ustanovitev narodnega komunizma na Madžarskem. Upor je bil krvav: na stotine je bilo mrtvih in na tisoče ranjenih.

Sovjeti so sprva umaknili svojo vojsko iz prestolice, jo zbrali na severovzhodni meji, kjer so jo ojačili in znova s silo zasedli vso Madžarsko. Uporniki so bili zaigriznjeni. Kakšen bo izzid, ni jasno. Kardinal se je ob novem prihodu sovjetske vojske zatekel na ambasado Združenih držav.

Svet je sprejel dogodke na Poljskem in

upor na Madžarskem kot dva značilna in pomembna uspeha za osvobojenje zaslužnih narodov. Kako se bodo razvijali dogodki, je sedaj težko povedati.

Suez

Zadnje dni oktobra in v začetku novembra so v razvoj sueškega vprašanja nenadoma posegle te države: Izrael, Velika Britanija in Francija. Izrael je vpadel v egiptovsko ozemlje ob azijski strani Suez. Vnelo se je krajevno vojskovanje. Velika Britanija in Francija sta poslale ultimatum, da se mora vojskovanje takoj ustaviti in zagotoviti mednarodna plovba po kanalu. Ker se to ni zgodilo, sta obe državi bombardirali letališča ob Suez; poslali sta tja svoje bojne ladje in vojaštvo ter naredile invazijo.

Egipt, arabske države, Sovjetska zveza in komunistične vlade drugih držav so proglasile to akcijo za vojni napad na Egipt. Spor je prišel pred varnostni svet Združenih narodov. Arabci so pozvali svoje delavce, naj uničijo vse industrijske naprave za pridobivanje, čiščenje in dobavljanje petroleja na svojem ozemlju. Po severni Afriki so se upori povečali in nemiri postroili.

Združene države so se postavile na stališče, da Izrael, Anglija in Francija ne postopajo pravilno in upravičeno.

Zaključek

S tem je zaključen pregled dogodkov v letu 1956. V prvih dneh novembra moramo zaradi tehničnega dela, ki ga imam preden vam moremo poslati Koledar, zaključiti s poročilom. Dogodki zadnjih tednov so bili hitri in presenetljivi, ali bodo tudi dogodki zadnjih tednov leta, ne vemo.

A. K.

Župnija

Preserje

Naši bralci že poznajo zgodovino božjepotne cerkve na Žalostni gori, ki spada v župnijo Preserje. Oglejmo si zgodovino celotne župnije!

Preserje leži kakih 18 km od Ljubljane ob južni železnici proti Trstu. Ima tudi železniško postajo. Območje fare se razteza po gričkih krimskega pogorja, ki se proti Vrhniki spušča v ljubljansko barje.

Preserje spada v vrsto starejših slovenskih župnij, čeprav je dobila samostojnost šele leta 1758. Do tedaj je imela naslov vikarijata, ki je bil inkorporiran kartuzijanskemu samostanu v Bistri pri Borovnici. Zato so bili do nedavnega lastniki Bistre tudi patroni preserske župnije.

Prvotno je spadal ves okoliš sedanje župnije v cerkniško faro, samo podružnici Jezero in Planica sta spadali pod izhansko župnijo. Ker so bili ti kraji zelo oddaljeni od Cerknice, je bil zanje določen poseben duhovnik. Listina v notarskem arhivu v Vidmu na Laškem iz leta 1371 pove, da je bil tega leta nastavljen pri cerkvi sv. Vida v Kamniku kot vikar neki Conrad de Oremburg in nekaj let pozneje neki Ulrich List. Ni pa iz teh listin razvidno, ali je cerkev sv. Vida res stala v Kamniku, kjer je sedaj podružnica sv. Florijana, ali pa je tedaj kraj, kjer je sedaj farna cerkev, nosil ime po sosednjem Kamniku.

Pod preserski vikarijat so spočetka spadali tudi kraji, ki pripadajo sedaj borovniški in rakiški fari. Samostojen duhovnik za Borovnico je bil nastavljen leta 1637, toda samo za maševanje ob nedeljah. Vse drugo farno delo pa je vršila do leta 1758 preserska duhovščina. Za Rakitno je bil nastavljen samostojen duhovnik leta 1766; takoj tega leta je dobil vse pravice župnika.

Do leta 1751 je fara Preserje spadala pod oglejski patriarhat, od leta 1787 pa pod goriško nadškofijo, ko je zaradi reform Jožefa II. prišla pod oblast ljubljanskih škofov.

Po letu 1782, ko je fara izgubila Borovnico in Rakitno in je dobila v nadomestilo Jezero

in Planinico, se obseg župnij ni več spremenjal. Danes obsega: Preserje, Kamnik, Zgoranja in Dolna Brezovica, Podpeč, Prevalje, Goričica, Jezero in Planinica, ter podružnice Žalostna gora, sv. Florijan v Kamniku, sv. Jožef na gričku nad vasjo Preserje, sv. Ana nad Podpečjo, sv. Lovrenc na Jezeru in sv. Tomaž na Planinici; ta podružniška cerkev je bila med zadnjo vojno uničena.

Sedanja župna cerkev sv. Vida je bila zgrajena leta 1711, kar pove letnica vsekana na kameniti portal na cerkvenem zvoniku.

Cerkev ima dva kupolasta oktogona, ki jo delita v dva dela: v ladjo in prezbiterij, ki ima dva prizidka; prizidek na evangeljski strani je bil zgrajen s cerkvijo; prizidek na listni strani je dal postaviti župnik Podobnik leta 1864 in je v njega prenesel oltar sv. Helene, ki je do tedaj stal v kapeli na Ponikvah pod Dolnjo Brezovico.

Pred vhomom v cerkev stoji zvonik.

Veliki oltar in dva stranska oltarja so bili preneseni iz cerkve sv. Jožefa. Vsi so iz podpeškega črnega marmorja. Prvotne lesene so dali v cerkev sv. Jožefa. To se je zgodilo leta 1830. Da je to res, dokazuje kamenita menza, ki ne odgovarja lesenemu nastavku. Oltar ima marmornate stebre in pilastre, v glavni niži je lesen kip sv. Vida, ki ga je naredil Štefan Šubic leta 1885. Veliki oltar je bil posvečen 7. septembra 1830. Posvetil ga je ljubljanski škof Anton Wolf. Cerkev pa je bila posvečena že leta 1752 od goriškega nadškofa Mihaela Atemsja, ki je isto leto posvetil tudi cerkev na Žalostni gori. Vsi trije oltarji so bili najbrže delani za samostansko cerkev v Bistri, a so po razpustu samostana prišli k sv. Jožefu, od tod pa v Preserje.

Oltar na evangeljski strani ima na menzi Trpinovo sliko Marijinega Srca, v glavni niži pa kip Brezmadežne, ki je novejše tirolsko delo. Nad tem je kip Kristusa z zemeljsko oblo.

Oltar na listni strani ima na menzi Trpinovo sliko Srca Jezusovega, v niži kip trpečega Zveličarja, nad tem sliko Matere božje, ki hrani Jezusa; to je ena izmed redkih kopij bizantinskega slikarja, kar ji daje vrednost.

Oltar v brezovski kapeli je tudi kamenit in je bil najbrže narejen v isti delavnici. Na menzi ima sliko Matere božje dobrega sveta, v glavni niži pa sliko sv. Helene in sv. Lucije ter nad njima Mater božjo z Detetom. Baje je to slikal Faenze iz Ljubljane okoli leta 1720.

V cerkvi je na steni velika slika sv. Uršule in slika zadnje večerje. Oboje je naslikal Štefan Šubic leta 1868.

Sedanja obhajilna miza je bila postavljena leta 1879 za 219 goldinarjev. Cerkvni tlak je bil prvotno iz opeke, pa so ga leta 1864 zamenjali s kamenitimi ploščami, ki so jih kupili v

CERKEV,
ŽUPNIŠČE
IN ŠOLA
V PRESERJU

v Proseku na Krasu.

Cerkev sv. Vida je bila večkrat slikana. Glavne sedanje slike v cerkvi in kupolo v prezbitoriju je poslikal Janez Šubic v fresko tehniki. Kupolo in ladjo je poslikal Trpin. Prižnico je izdelal Štefan Šubic leta 1868. Križev pot je iz leta 1856; poslikal ga je Goldstein.

Na koru so velike orgle, katere je naredil mojster Milavec leta 1911.

V cerkvi sta dve spovednici vdelani v zid.

V zvoniku so štiri bronasti zvonovi. Manjšega je vtil leta 1885, zvonar Zamassa v Ljubljani. Samo ta je preživel svetovno vojno. Drugi trije so iz leta 1925; vtili so bili v Ljubljani. Stali so 145,032 dinarjev. Ameriški Preserci, med njimi so člani družine Franceta Zakrajška darovali 350 dolarjev, so pomagali plačati to vsoto.

Leta 1940 je dobila cerkev električno razsvetljavo.

Župnišče je zelo staro. Zgradil ga je župnik Jakob Mekinda leta 1795. Še danes stoji tako kakor je bilo postavljeno.

SV. FLORIJAN V KAMNIKU

Kdaj je bila sezidana sedanja cerkev v Kamniku, ne vemo. Prvikrat je omenjena v seznamu dragocenosti iz leta 1526, a stavba iz tiste dobe je bila kasneje, najbrže v 18. stoletju, prezidana in povečana.

Cerkev stoji sredi vasi med hišami in je obdana z majhnim obzidjem. V nekdanjih časih je bilo okoli nje tudi pokopališče, kar dokazujejo kosti, ki so bile izkopane ob raznih prekopavanjih. Ko so leta 1717. zidali sedanjo farno cerkev, so imeli farno službo božjo v Kamniku.

Veliki oltar je bil narejen okoli leta 1750 in je izdelan v lepem rokokojskem slogu; ima zidano menzo z lesenim nastavkom.

Tabernakelj je iz leta 1871; naredil ga je podobar Lah iz Vrhnike.

V tronu je kip sv. Florijana, ob straneh stojita sv. Simon in Juda, na konzolah pa sv. Marko in Luka. V atiki sta dva angela, v sredi pa je slika sv. Mihaela.

Stranska oltarja je naredil leta 1871, Franc Lah iz Vrhnike. Oba sta zelo preprosta.

Ker stoji cerkev med hišami, je ob različnih požarih pogorela. Zadnji požar, ki jo je zelo poškodoval, je bil leta 1880. Pogorelo je vse ostrežje in tudi zvonovi so padli na tla, v notranjosti pa ni bilo hude škode.

Med zadnjo vojno cerkev ni utpela večje škode.

CERKEV SV. JOŽEFA

Na prijaznem gričku nad vasjo Preserje stoji cerkev sv. Jožefa. Zgodovinar Walvazor imenuje ta grič Mlečnik. Cerkev so sezidali bistriški menihi leta 1686. Župnijska kronika pripoveduje, da je bilo to svetišče nekoč božjepotni kraj. Da je to res, dokazuje dejstvo, da so obenem s cerkvijo zgradili v vasi Preserje stanovanjsko hišo za duhovnika, ki bo v tej cerkvi opravljal službo božjo. Ako pa je bil tu kdaj nastavljen kak duhovnik, farna kronika ne pove. Ta hiša je že davno prešla v svetne roke. Pri hiši se pravi "pri Cerkvem". Sedaj je hiša podrt. Mežnarija je stala poleg cerkve, pa jo je leta 1850. zažgala strela in ubila cerkovnika. Po požaru niso postavili nove. Iz zgodovinskih knjig se da ugotoviti, da je bila prav-

zaprav to zaobljubljena cerkev.

Leta 1645 je divjala po naših krajih kuga, ki je pobrala veliko ljudi. Oni, ki so jo preživeli, so obljubili, da jo bodo zgradili svetnikom, ki so priprošnjiki v sili. Posebno sv. Jožefu so zaupali v tistih časih.

Glavni oltar, najlepši v župniji, ima veliko umetniško vrednost. V glavni niši stoji kip sv. Jožefa. Ves oltar je izdelan v lepem baročnem slogu.

Prižnica stoji na evangelijski strani na sredi cerkve; postavljena je na vitek steber.

Starejši ljudje pomnijo, da je bila cerkev sv. Jožefa za celo okolico povezana z različnimi pripovedkami. Baje je bila vojaška utrdba že v rimskih časih, pozneje celo mala graščina. Ljudskadomisljija je govorila o veliki kači z zlato krono na glavi. Ta kača je bila baje zakleta kraljična, ki čaka viteza, da jo reši. Pod glavnim vhodom je baje skrit zaklad ali šac, ki ponoči ob gotovih dnevih "cvete"; Nad njim se pokaže rumenkasta svetloba.

SV. ANA NAD JEZEROM

Podružna cerkev sv. Ane nad Jezerom je obenem s sv. Lovrencem na Jezeru in s sv. Tomažem na Planinici spadala do leta 1792 pod izhansko župnijo. Tega leta pa so vse navedene cerkve prešle v župnijo Preserje.

Kdaj je bila cerkev pri sv. Ani nad Jezerom pozidana, ni znano. Zapisnik škofa Skarlicija (Scarlichi), ki je cerkev obiskal leta 1631, ve povedati, da je cerkvena stavba sicer nova, vendar pa ne ustreza popolnoma vsem predpisom. Resnica pa je, da je bila cerkev takrat samo prezidana in povečana.

Slike, ki so pod ometom na severnisteni, so nastale v sredini 15. stoletja, to se pravi okoli leta 1450, kakor pravijo strokovnjaki. Pa tudi te slike niso bile naslikane takoj ob zidavi, ampak šele kasneje, ker so morali zid naključvati, da so ga potem ometali z novim ometom, na katerega so naslikali slike. Torej je okrog leta 1400 cerkev sv. Ane že stala.

Sedanja cerkev je bila sezidana, oziroma je dobila sedanjo obliko, ob Hrenovem času (1598 - 1630). Zidana je v baročnem slogu, a ima še sledove gotskega vpliva.

SV. LOVRENC NA JEZERU

Jezero spada pod presersko župnijo od leta 1793. Do tega časa je spadala pod lg. Ko so pa odcepili Borovnico od preserske župnije in ji dali samostojnega duhovnika, je sv. Lovrenc prešel v župnijo Preserje.

Kdaj je bila cerkev sv. Lovrenca na Jezeru sezidana, ne vemo. Verjetno je, da je stala že v romanski dobi, to se pravi v dva-

najstem stoletju; takrat se je tudi pri nas širilo češčenje sv. Lovrenca. Pozneje so jo prezidali; podrli so polkrožno apsido in mesto nje postavili sedanji prezbiterij. Ta prezidava je bila zvršena okrog leta 1600. Sredi devetnajstega stoletja je bila cerkev zadnjikrat prezidana.

SV. TOMAŽ NA PLANINICI

Strokovnjaki pravijo, da spada cerkev sv. Tomaža med najstarejše cerkvene stavbe na Slovenskem. V kroniki je zapisano, da je bila cerkev sezidana leta 1368 kot lovska kapela, a kje je kronist dobil to letnico, ne vem. Legenda ve povedati, da je bil turjaški grof tu na lovu in da ga je napadel velik medved. Grof je v stiski obljubil, da bo dal postaviti kapelico na čast sv. Tomažu, ako bo rešen; grof je spolnil svojo obljubo.

Da je cerkev res iz romanske dobe dokazuje slog, v katerem je zgrajena. Cerkev nikoli ni bila prezidana.

Do leta 1880 je imela cerkvena ladja lesen strop. Tega leta so naredili zidan strop, ker se je prvotni udrl.

V zvoniku je zvon, ki je bil vlit leta 1695, kar je razvidno iz napisa na zvonu.

Leta 1942 je bila cerkev skoro uničena. Nimamo nobenih poročil, da bi bila po vojni popravljena. Zgleda, da razpada.

V teh skromnih vrsticah smo vam podali kratek pregled cerkva v župniji Preserje. Župnija Preserje je znana tudi v Ameriki, saj je to rojstna fara mnogih odličnih Amerikancev, ki svoje domovine niso pozabili.

SLOVENC
V MENDOZI
S PODOBO
MARIJE
POMAGAJ

Marija Pomagaj v Mendози

V veliko čast si šteujemo, da se smemo v Koledarju "Ave Marija" oglasiti tudi mi slovenski izseljenci iz Mendoze v daljni Argentini s pristrčnimi pozdravi našim bratom na drugem koncu sveta v Združenih državah.

Ker beremo v mesečniku "Ave Maria" tolikokrat in toliko izbranih ter pristrčnih besed o vaših ameriških Brezjah tam v Lemontu, bi vam radi povedali, da imamo Slovenci v Mendози v Argentini tudi svoje Brezje. Da bomo lahko obrazilili, kako smo si jih izbrali in pripravili, moramo seči za šest let nazaj.

Slovenci v Mendози smo kaj kmalu postali znani po svoji ljubezni do petja. Naši pevci so bili pogostokrat naprošeni za sodelovanje pri raznih cerkvenih slovesnostih v tukajšnjih farah. Ponovno smo prepevali tudi v cerkvi Brezmadežnega Srca Marijinega; to je farna cerkev. Prijazni župnik nam je nudil na razpolago svojo župno dvorano za naše društvene prireditve. In tako smo Slovenci po božji previdnosti polščeni, da je naš zbor pel pri slovesni maši 7. majnika 1950, ko so redovni misijonarji - Sinovi Brezmadežnega Srca Marijinega - ki oskrbujejo to faro, praznovali proglasitev blaženim svojega redovnega ustanovitelja Antona Marije Clareta. Prav tako je zbor sodeloval av-

gusta pri slovesni pontifikalni maši, ki jo je daroval tukajšnji škof ob proglasitvi blaženega Antona Marija Clareta svetnikom.

Neke nedelje po tem sodelovanju našega pevskega zbora pri slovesnostih, ki se ne vrše pogosto, nas je župnik povabil na izlet in obisk svoje podružnične cerkvice Lurske Matere božje na El Challao (izgovori el Caljao). Bila je nedelja. Sredi prostorne vzpetine, ki se polagoma dviga za velikim mestnim parkom proti vznožju orjaških Kordiljer, predgorij Aconcue, stoji masivna cerkvena, nekoliko vzvišena nad gručevit, ledeniški svet, porastel ves z bodičastim grmovjem in najrazličnejšimi vrstami kaktusov, kakršni vstrajajo tudi v tem od sonca ožganem svetu, ki ne pozna vode.

Tu smo tedaj peli pri naši naše najlepše in najpristrčnejše Marijine pesmi. Po maši smo bili v župnijski hiši pod cerkvijo pogoščeni po tukajšnji navadi z "asado", to je meso pečeno nad žerjavico, kateremu zareče dračje tukajšnega posebnega grmovja daje izredno vabljiv vonj in okus. Po obedu smo zopet peli predstojniku, ki je bil maševal ob omenjeni priliki, naše domače pesmi. Po rodu je Bask iz severne Španije. Vsako pesem smo mu morali razložiti. Ko smo mu zapeli "Gor čez izaro", je dejal, da pesem sama toliko pove in tako seže v srce, da jo kar brez besed razume in da si živo predstavlja, kaka mora biti naša domovina, ki je vsa posejana z Marijinimi cerkvicami. Podobna je njegovi rodni zemlji tam pod visokimi Pireneji.

Tedaj se nam je porodila misel na naše mendoške Brezje. Razumevanje dušnega pastirja, ki je dojel dubovnost slovenske verne duše, jo je sprožila. Mična cerkvena na El Challao ob vznožju gorskih velikanov! Romarska božja

Procesija
s podobo
Marije
Pomagaj
v Mendozi

pot lurške Matere božje, kamor mendoški verniki hodijo celo bosi iz mesta poldrugo uro daleč po ostri kameniti cesti. Stene cerkvice so obložene z zabvalami in spominskimi ploščicami. Vse to nam je navdibnilo misel: tu naj bodo naše mendoške Brezje!

Prečastiti župnik nam je dovolil za podobo Marije Pomagaj stalno mesto v cerkvi: v sredini stranske stene je dobila brezjanska Marija svoje častno mesto.

Začeli smo zbirati in urejevati vse potrebno. Po dveh letih bivanja v Mendozi smo se toliko opomogli, da so se naša dekleta opogumila in začela pripravljati narodne noše. Pridružili so se jim še nekateri fantje. Eden od rojakov je pomočil čopič in pričel s slikanjem brezjanske Marije. Drugi je napravil osnutek za okvir in vezeno podlago sliki. Slovenski mizar je odmeril les za okvir in slovensko dekle je vbodlo šivanko ter pričela z vezenjem. Možje so k malemu zvonu v cerkvenem zvoniku poiskali še železne drogove, na katere so ubirali "po na-

še" kot za žegnanje.

Mati božja je bila očitno vesela naše dobre volje, ker nam je naklonila še posebno milost in čast. Tukajšnji škof, ki posveča posebno pozornost in naklonjenost slovenski izseljenski skupini, je določil, da bo na dan, ko se bomo popoldne posvetili naši brezjanski Mariji na El Challao, opravil presveto daritev mase v baziliki očetov franciskanov v Mendozi za našo trpečo domovino, mi pa mu moramo peti med sveto daritvijo Marijine pesmi. In tako se je tudi zgodilo. 3. decembra 1950 smo se mendoški slovenski rojaki zbrali k škofovi daritvi svete mase. Velika množica domačinov je napolnila baziliko. Prevzišeni nam je med mašo pridigal. Njegove besede so bile presunljivo ganljive. Blagor njim, ki zaradi pravice preganjanje trpe, ker njih je nebeško kraljestvo! To je bila vsebina njegove pridige.

Usoda Slovencev - je govoril - ki ste preganjani zaradi svoje zvestobe do vere, je velika milost, odlika in čast. Zgubili ste vse: dom, premoženje in domovino. Rešili ste pa vero in čast. Naj bi nihče ne podlegel! Ostanite zvesti svoji časti, svoji veri in svojim narodnim tradicijam.

Popoldne smo se z avtobusi odpeljali proti El Challao. Pod gričem smo se razvrstili za procesijo. Iz nizkega zvonika se je oglasilo slovensko pritrkavanje.

Pri procesiji sta dva santa nosila podobo Marije Pomagaj, ob strani so stopale narodne noše. V cerkvi je bil blagoslov nove brezjanske podobe; po blagoslovu smo jo postavili na stalno mesto in obnovili posvetitev brezmadežnemu Srcu Marijinemu. To slovesnost sta vodila dva naša dubovnika prečastiti Malenšek, ki je takrat skrbel za naše duše, in prečastiti Tomažič: navzoč je bil tudi župnik, ki je imel za sklep globok nagovor v spanščini.

Tako smo dobili tudi Slovenci v Mendozi svoje Brezje. Mogočno gorovje v ozadju cerkvice nas spominja na naš Stol. Sem pribajamo v vseh svojih bridkosti, tu se dubovno krepcamo. Enkrat na leto imamo tu skupno romanje.

Milosti nam naklanja Bog po Mariji. Tudi ljubezen, ki je največja milost. Torej tudi najlepšo ljubezen tu na zemlji, ljubezen do Najsvetejšega. Materine roke, ki nosijo milosti, moramo pa odpreti. Kako? Z ljubeznijo do Nje! Čim bolj jo ljubimo, toliko več milosti nam bo posredovala. Zlasti bo vedno bolj utirala duši pot do Najsvetejšega. Je naša ljubezen do Matere iskrena, toliko bolj je ljubezen do sv. Rešnjega Telesa nežna in odločna. Silna je bila ljubezen škofa Jegliča do Najsvetejšega. Čigave roke so mu jo vedno več in več v dušo donasale, jo krepile, vodile v višine, ki jih težko odkrijemo? Marijine, Zakaj? Ker jo je pristrčno ljubil. Predpogoj kremenite ljubezni do presvetega Zakramenta je bila vsa zaupljiva ljubezen do Marije. Prvo je imel. Zato je morala biti tudi druga - nagromadeno bogastvo njegove duše.

Iz knjige Mons. dr. J. Jagodica: NADŠKOF JEGLIČ

Rev. Anton Merkun

- osemdesetletnik

Zanimanje in skrb za slovensko izseljenstvo naju je družilo v zvesto prijateljstvo skoraj šestdeset let.

Kakor bi se na telesu odprla žila odvodnica, tako je drla tista leta po 1900 slovenska narodna kri skozi jeseniški predor v Ameriko. Kdo se je takrat zanimal za te množice? Kaj more domovina storiti zanje, ki so šli v tujino iskat sreče, kako jim more pomagati, da jo bodo našli in da se ne bodo versko in narodno zgubili. Škof Jeglič je razumel klic časa, a redki so ga poslušali.

Rev. Merkun je bil takrat župnik na Homcu pri Kamniku, jaz pa katehet v Kamniku. Prihajal sem mu pomagati v dušnopastirskem delu. Govorila sva mnogo o tem perečem vprašanju. Skušala sva si priklicati v domišljiji vse težave in vse nevarnosti izseljencev, ki so bili v tujem svetu prepuščeni samim sebi. Cele ure so minule v teh razgovorih. Kdo bi pozabil po teh letih dela na one čase?

Leta 1906 sem odšel v Severno Ameriko; nekaj let za menoj se je on podal v težke razmere naših rojakov v Južni Ameriki. Po enem letu se je moral vrniti na svojo faro; jaz sem se pa zaradi razmer vrnil po 22 letih.

In zopet sva se srečala. Bil je župnik v Dobrepoljah na Dolenjskem. Ves je bil v verskem in narodnem delu. Njegov delokrog ni bila samo njegova fara, raztezal se je tako daleč, da lahko rečemo, da je bilo njegovo delo že takrat svetovno.

Ko sem se leta 1927 vrnil v domovino, sem bil prisiljen sprejeti predsedniško mesto v "Družbi sv. Rafaela za varstvo slovenskih izseljencev". S tem je bilo združeno vodstvo narodnega in banovinskega skrbstva za izseljence. Rev. Merkun je bil odbornik. Najino prijateljstvo se je v tem skupnem delu utrdilo.

Po okupaciji sva morala zopet v tujino. Jaz leta 1941 kot prvi begunec, on pa leta 1945; zatekel se je v Italijo, odkoder je prišel v Združene države. Kmalu po prihodu v to deželo je prišel pozdravit "Marijo Pomagaj" na amerikan-skih Brezjah. Zopet sva se srečala v enakem delu.

Leta 1946 sem ustanovil z dovoljenjem marquetteškega škofa in predsednika "Baragove zveze" organizacijo za begunce, zlasti za moje bežigradske farane, "Škofa Barage pomoč" (Bishop Baraga Relief) in precej nabral.

"Čitam v 'Ave Maria', da boš nekaj pisal v zvezi z mojo 80-letnico. Prosim te bodi kratek", mi je pisal prijatelj Rev. Merkun.

Da, začutil sem, da sem dolžan zahvalo tolikoletnemu prijatelju. Saj obletnic duhovniških ne praznujemo zato, da bi proslavljali jubilanta, da bi govorili, kaj je on dobrega naredil, ampak kaj je božja milost v njegovem duhovniškem življenju rodila. Rev. Merkun je bil delavec v vinogradu Gospodovem; obdeloval ga je z vso skrbnostjo, požrtvovalnostjo in ljubeznijo. Delal je toliko, da mu je dr. Gregorij Rožman v zlatomašni pridigi v Barbertonu dejal, da je preveč delal. Da, preveč je delal, ako mislimo popisati vse njegovo delo. Tako knjigo bi lahko spisal samo mož, ki je tako delaven kot Rev. Merkun. Zato mi prijatelj ne bo zameril, ako sem kratek. Ako bi hotel na kratko označiti njegovo življensko delo, bi dejal s pesnikom v "Mutcu osojskem":

"O dneh življenja burnih
oj, dolga, dolga je povest".

Rev. Merkun se mi zdi podoben visoki gori, ki od daleč zgleda kot neznaten grič. Ko pa se ji začne bližati, postane ta grič gorski velikan. Približati se moraš človeku, da spoznaš njegovo veličino. Približati se moraš njegovemu delu, skušati moraš prijeti za plug, s katerim je on oral trdo ledino, pa boš zaslutil koliko trudov in naporov, koliko znoja in žuljev je spremljalo njegovo nadčloveško delo. Rev. Merkun ni delal ob glasovih mogočnih pozavn; niso mu zažigali kresov. Saj tega tudi ni pričakoval. Vedel je, da je vsako delo toliko vredno, kakršno vrednost mu da Bog. Bil je marljiv kot čebelica, ki neprestano izleteva iz panja po nov cvetni sok in pridno prinaša k nabrani zalogi; nadaljuje tudi z delom, ko ji čebelar pobere med; celico za celico polni za skupno družino, za skupne koristi in za skupni blagor. Tak je bil in je Rev. Merkun. Sam skromen in ponižen, zato je bilo tudi njegovo delo skromno in ponižno. Javnost ga ni opazila, a vendar je od časa do časa njegovo delo izžarevalo tako silo in moč, da so mnogi obstali in občudovali. Vse je žrtvoval za skupnost: svoj čas, svoj denar in sebe. Pri vsem tem ni poznal besedice "jaz"; pri njem je bilo samo "mi". Za njegovo plemenito srce je

bilo delokrog vedno preozek. Ne samo, kar vелеva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan.

Bil je svetovni človek. Sodeloval je pri kongresih Kristusa Kralja, ker ga je k temu gnala njegova apostolska gorečnost, ki ni poznala samo župnijskega delokroga, ampak se je raztezala na ves svet. Pri srcu so mu bili slovanski narodi. Kaj vse je storil, da bi vzbudil zanimanje za vzhodna vprašanja po "Apostolstvu sv. Cirila in Metoda". Podpiral je razna mednarodna gibanja, sodeloval pri abstinenci gibanju, delal je za misijonstvo Cerkve. Njegovo srce je znalo poiskati slehernega slovenskega misijonarja, pa naj je bil še tako daleč, da mu je priskočil na pomoč.

Rev. Merkun je začel veliko akcij podjetij. Ako človeško govorimo, lahko rečemo, da je žel uspehe in neuspehe. Tako je pač človeško življenje. A trudi in dobra dela gredo v knjigo življenja tudi kadar ni vidnih uspehov. Vse delo je začel in vršil z neomajnim zaupanjem v božjo pomoč. Včasih se mu je zgodilo kot oni deklici, o kateri je pravil misijonski škof Sheen. Veliko je molila, da bi dobila za Božič deset "punčk", pa je prejela samo dve.

"Ali nisi molila za deset punčk?" jo je vprašal maloverni oče. "Vidiš, da Bog ne usliši vsake prošnje!"

"Očka, saj me je Bog uslišal?"

"Kako to, saj si dobila samo dve punčki, prosila si pa za deset".

"Bog me je uslišal, toda na mojo prošnjo je odgovoril: Ne!" je modro odgovorila hčerka.

Rev. Merkun je v svojem plodovitem delu kar sipal ideje, načrte, predloge poskuse; vse to iz svoje velike podjetnosti in delavnosti, ki ni poznala mirovanja. Sleherni delo je zalival s svojo molitvijo. Tudi njemu je Bog včasih odgovoril: Ne! In služabnik božji se je uklonil nedoumljivi modrosti božji. Bog zahteva od nas delo in molitev, uspehi so pa njegovi. Sojeni ne bomo po uspehih, ampak po ljubezni, ki nas je vodila v delavnosti.

Dejal sem, da ne upam v podrobnostih opisovati njegovega dela. Je preveliko in

preveč. Samo toliko naj rečem, da je Rev. Merkun pravi lžanec; rojen je bil na lgu 4. julija 1876. V duhovnika je bil posvečen 1. julija 1900. Kaplanoval je v Koprivniku na Kočevskem, v Velikih Laščah, na Razdrtem in v Mengšu. Župnikoval je na Homcu pri Kamniku in v Dobropoljah na Dolenjskem. V Ameriko je prišel leta 1947 k svojemusorodniku Rev. Jagru v Barberton, odkoder je šel z njim v Collinwood, kjer sedaj živi kot prevžit-

kar. Vse je zgubil, od vsega se je poslovil, nič ni zase ohranil, samo od svoje delavnosti se ni mogel posloviti. S svojim delom nam je dal neizmerno bogastvo.

Dragi prijatelj, gospod Merkun! Sprejmi te skromne vrstice kot moje čestitke k Tvoji 80-letnici. Upam, da bodo v duhovno korist vsem onim, ki jih bodo brali in se zahvaljevali Bogu za vse dobro, ki ga je vršil po tebi. Bog Ti povrne vse!

Ljubezen ne pozna ovir

Vatikanski radio se je spomnil 25-letnice papeške podporne komisije v Sovjetski zvezi.

Kmalu po prvi svetovni vojni je nastala v Rusiji strahotna lakota. Stradajoče množice v "rdečem raju" so vzbudile usmiljenje vsega krščanskega sveta. Ta lakota je nastopila po boljševiški revoluciji. Namesto obljubljenega raja na zemlji je ubogo ljudstvo trpelo pomanjkanje in strašno lakoto.

Papež Benedikt XV. je imenoval 5. avgusta 1921 to veliko lakoto "eno izmed najbolj pretresljivih nesreč v zgodovini".

V pismu Petru Kardinalu Gasparriju, ki je bil tedaj tajnik vatičanske države, je razlagal Benedikt XV. svoj velikopotezni načrt o dejanski pomoči stradajočim prebivalcem v Rusiji.

Ni bilo dosti upanja, da bo mogoče izvesti načrt. Krščanska ljubezen pa je premagala ovire komunističnega sovraštva do Cerkve.

Benedikt XV. ni dočakal dne, ko se je načrt lahko uresničil. Šele pod njegovim naslednikom na pape-

škem prestolu, Pijem XI., je dala sovjetska vlada dovoljenje za delovanje podporne misije med stradajočim ruskim prebivalstvom. To je bilo leta 1922. Zaradi tega pa sovjetska vlada ni prav nič popustila v preganjanju vere.

Trinajst duhovnikov, ki so bili oblečeni kot lajiki, je šlo na to težko misijo. To ni bila misijonska pot, zakaj vsem tem duhovnikom je bilo prepovedano sleherno misijonsko delovanje; to je bila pot krščanske ljubezni. Misijo je vodil Fr. Edmund Walsh, D. J.

Pod njegovim vodstvom je bilo urejenih pet središč s tisoč kuhinjami. Iz teh kuhinj je dobivalo hrano dnevno nad 160.000 ljudi. Med reveže so razdeljevali tudi obleko. Komisija je dobivala hrano in obleko večinoma od NCWC.

O Božiču leta 1922 je imela ruska komunistična mladina karnival, na katerem so smešili papeža in vero.

Podporna misija je delovala do 19. septembra 1924, ko jo je sovjetska vlada izgnala iz Rusije.

* Prelat Valentin Podgorc

V noči od velike srede na veliki četrtek ob pol dveh zjutraj je v Celovcu na Koroškem izdihnil svojo plemenito dušo g. prelat Valentin Podgorc. Slovencem je bil znan širom domovine zlasti po svojih knjigah, ki jih je izdajala svoj čas Mohorjeva družba v Celovcu: "Slovenski Gofine", "Krščanska mati", "Sveta maša" in druge. Priredil je tudi slovensko izdajo znanega Kneippa. V ožji koroški domovini pa je g. prelata poznal vsak Slovenec.

Njegova življenjska pot je približno tale: Rojen je bil 14. februarja 1867. Stopil je torej v devetdeseto leto svojega življenja. Zibelka mu je tekla v trdni kmetski hiši pri Sv. Neži v župniji sv. Ruperta pri Velikovcu. Po ljudski šoli v Velikovcu so ga starši poslali na gimnazijo v Celovec, kjer je leta 1887. naredil maturo z odliko. Bog mu je dal izredne talente in mladi maturant je spoznal, da teh talentov ne more nikjer lepše in boljše uveljaviti, kot v duhovskem stanu. Stopil je torej v celovško bogoslovje. Že v tretjem letniku je bil posvečen in leto pozneje 4. maja 1891. je nastopil prvo službeno mesto kot kaplan v Pliberku. Pa le nekaj nad eno leto je ostal za kaplana. Celovski škof je spoznal njegove zmožnosti in njegovo veselje: poslal ga je študirat krščansko socialno vedo, kar je končal približno v enem letu. Leta 1893 je bil v romarski sezoni na Sv. Višarjah, v jeseni istega leta pa je bil poklican v Celovec za prefekta v Marijanišču, kjer je ostal do leta 1907. Bil je torej tudi prefekt ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana, ki je takrat študiral v Celovcu. Fantom v Marijanišču je

bil predobri oče. Že kot prefekt je postal leta 1904 monsinjor. Bil je torej eden najstarejših monsignorjev na svetu - 52 let je nosil to čast. Leta 1906 je postal profesor verouka na ženskem učiteljišču pri uršulinkah v Celovcu, obenem je bil sesterski spiritual in slovenski pridigar pri Sv. Duhu v Celovcu. Bil je goreč in izredno originalen pridigar. Glas je imel kot zvon, pa naj je govoril ali pel.

Pred 30 leti je začel izdajati cerkveni list "Nedelja". Bil je spočetka njen urednik in založnik. Posebno pa se je udeleževal na gospodarskem polju kot posojilničar in zadrugar. Bil je nekak koroški Evangelist Krek.

Zlasti pa je veliko svojega dela posvetil Mohorjevi družbi. Že leta 1908. je postal glavni tajnik družbe. To mesto je obdržal do onega časa, ko se je družba leta 1920 po koroškem plebescitu preselila v Prevalje in pozneje v Celje. Takrat pa je g. prelat Podgorc postal predsednik Mohorjeve družbe za Koroško in upravitelj družbinega imetja, kar je ostal do svoje biserne maše - nad 30 let. Takrat je prepustil vodstvo mlajšim močem. Omeniti je treba in pibiti, da je g. prelat Podgorc rešil celovško Mohorjevo družbo. Po drugi svetovni vojni je namreč prišla posebna komisija iz Slovenije od celjske Mohorjeve družbe. Ta komisija je zahtevala od predsednika prelata Podgorca, naj izroči vse imetje celovške Mohorjeve družbe celjski Mohorjevi družbi - to se pravi komunistom. Predsednik te komisije iz Slovenije je bil prof. dr. Trstenjak. G. prelat se je temu odločno uprl in je dal komisiji

POGREB
MSGR.
VALENTINA
PODGORCA
V
CELOVCU

krepko lekcijo. Njegovi krepki odločnosti se moramo zahvaliti, da imamo še celovško Mohorjevo družbo. Če bi ne bilo njega, g. prelata Podgorca, bi se zdaj skoraj gotovo v poslopjih Mohorjeve v Celovcu šopirili komunisti in njih tiskarna bi pošiljala strup brezboštva med naše dobre slovenske Korošce. Ni zgolj slučaj, da ravno ob smrti g. prelata Podgorca izhajata zadnji dve drobni Mohorjevi knjigi v Celju in da prihodnje leto celjskih Mohorjevih knjig ne bo več. Koroška Mohorjeva družba pa še živi. Živi in mladostno deluje po zaslugi pokojnega g. prelata Podgorca.

Pokojnemu velikemu možu in neumornemu delavcu slava in zahvala! Jaz se mu še posebej zahvaljujem za njegovo veliko umevanje ob času našega begunstva. Takoj spočetka nas je razumel, četudi je bilo takrat vse koroško ozračje prepojeno s komunistično propagando. Njemu smo takoj lahko dopovedali. Leta 1945, 10. maja ni imel g. prelat niti enega šilinga več v žepu. Prihajali so begunci, v prvi vrsti duhovniki, in dobri gospod je vse razdal. Mene je imel na stano-

vanju in na hrani tri leta. Odtod sem se mu skušal izkazati hvaležnega. Kolikokrat mi je sporočil, kako lepa čednost je hvaležnost. G. prelat je imel bogato slovensko knjižnjico. Vse je razdelil za begunsko gimnazijo v Vetrinju in pozneje v Spitalu.

Najlepši kotiček tolažbe, miru in prijetne domačnosti pa je imel pri g. prelatu Podgorcu v svojih britkih urah naš prevzvišeni ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman v letih begunstva in bivanja v Celovcu. Pri g. prelatu je našel polno umevanje. Zato je bil prevzvišeni vedno tako vesel, kadar koli je bil povabljen k g. prelatu. Za one lepe ure, dobri in blagi g. prelat: res prisrčni Bog plačaj!

Ko sem prejel na velikonočni ponedeljek obvestilo o smrti g. prelata, so me iz Celovca prosili, naj to vest takoj sporočim škofu Rožmanu. Seveda sem to takoj storil. Bi bil tudi brez prošnje. Kako dobro je naš škof pokojnega g. prelata poznal in kako globoko ga je spoštoval, kaže odgovor. Tako le mi piše škof Rožman:

"Dragi p. Odilo! Lepa hvala za poročilo o smrti g. prelata Pod-

gorca! Naj v Bogu počiva! Zanimivo in izredno delavno življenje je končano. Orjak v delu in snovanju, neutrudljiv, fizično izredno krepak: nikdar bolan, spanja je rabil malo. Trden, včasih trd v borbi. Spoznal sem ga, še preden sem vstopil v gimnazijo, ko je bil za kaplana v Pliberku. Posebno pozornost mi je vzbudil s svojim zvenečim glasom pri pridigi in petju. Živo imam v spominu, kako je pel evangelije pri procesiji s presv. Rešnjim Telesom v Spodnjih Libučah na žegnanju. Procesija je šla od cerkve med njive - krasen sončen dan. Peca se je smehljala v soncu, Komelj in Libič vsa v zelenju, Sv. Katarina je

pozdravljala iz zapada - in pri vsakem oltarju je zvenel Podgorčev glas in se razlival po poljih, da nam je srce "gorelo".

Umrli je tako, kakor je bilo pričakovati: kakor Jeglič; saj sta si bila nekoliko sorodna po značaju in po fizični vzdržljivosti.

Res: naj se v Bogu odpočije! Hvaležen se ga bom spominjal pri sv. maši vse življenje!"

Tako piše škof Rožman. Tem besedam se ne da ničesar dostaviti, kakor ponoviti: Gospod prelat, počivaj v miru in pri Bogu prosi za svoj preizkušani narod! Za vse dobre: Bog plačaj!

P. ODILO OFM

Iz naše Koroške

Na sliki so zbrani slovenski duhovniki ob priliki zlate maše preč. Antona Demšarja dne 12. julija 1956. na Koroškem.

Od desne na levo sede gg.: p. Ramšak, Železny, Klinar, Jagodic, Benetek, zlatomašnik Demšar, Blüml, Zechner, Košir, Fatur, Štrekelj, Barbič.

V sredni vrsti stoje od leve na desno gg.: Zaletel, Kunstelj, Matko, Dermota, Vošnjak, Jože Mihelič, Kolednik, Vilfan, Miklavčič, Hafner, Radanovič, Cigan, Silvo Mihelič, Murn, Ciril Demšar (iz Argentine na obisku), Pipp, Gabruč, Učakar, Pogacar, p. Jakob Vučina.

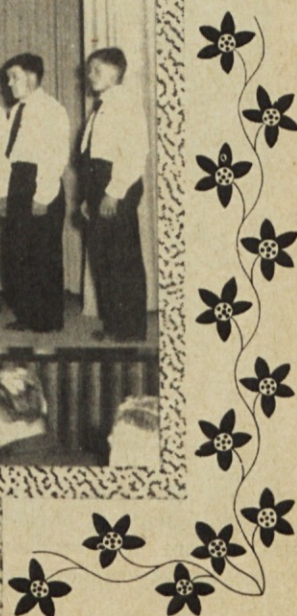
V zadnji vrsti stoje od leve na desno gg.: Ropas, Polanc, Kuchling, Pelan, Česen, Šegula, Luskar, Koglek, Jančar, Žitnik, Kassl, Krištof, Nemec, Millonig, Zafran.

K SLIKI: Prizor iz spevoigre: "Dekliški cvet", ki je bila ena izmed mnogih pestrih točk na mladinski akademiji v Kolpingovem domu v Celovcu poleti 1956.

K SLIKI: Tudi absolventi šole v Tinjah so nastopili na mladinski akademiji. Fantje na sliki so nastopili z lepo zborno deklamacijo.

K SLIKI: Mešani pevski zbor na mladinski akademiji. V sredini je celovški škof Koestner, ki se je tudi udeležil akademije. Na desni pa je dirigent Rev.Cigan.

K SLIKI: Tečajnice gospodinjske šole v Št. Rupertu pri Velikovcu na Koroškem, Sestre na Koroškem store veliko dobrega za slovensko mladino.

SMREKI NA SAMOTI V ZIMSKEM SIJAJU

POGL ED PROTI MONTAZU

POGLED NA TRIGLAV Z MALEGA DRAŽKEGA VRHA

TIČARICA Z JEZEROM

POLETJE V DOLINI VRATA

PRIZOR Z BOHINJSKEGA JEZERA

TIHOŽITJE V PLANINSKEM SVETU

MOTIV IZ TRENTE

ROMANJA V SLIKAH

P. Aleksander govori na romanju Ženske zveze v Lemontu na dan 15. julija.

Članice
Zveze
oltarnih
društev
iz Clevelanda
na svojem
romanju
18. in 19.
avgusta

Skupina romarjev iz Minnesote na romanju Ženske zveze.

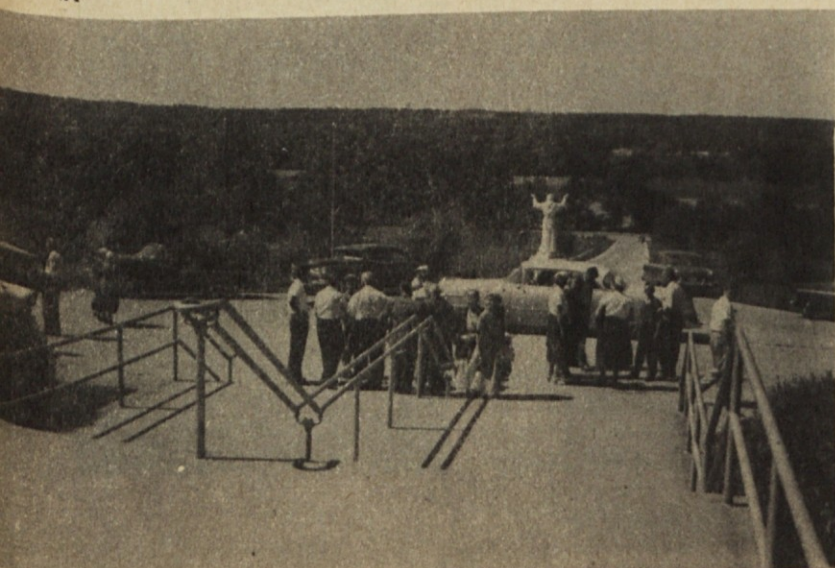
Desno zgoraj: Otroci iz Chicago, ki so priredili poslo-
vilni prizorček za p. Bazili-
ja, ki se je 1. julija poslav-
ljal od rojakov. Levo: Romar-
ji prihajajo. Desno v sredi:
Romarji med sv. mašo na
dan Ženske zveze. Levo:
Pri slovesni maši p. Bazilija
dne 1. julija. Spodaj: Chi-
caški otroci v narodnih no-
šah pri lurski votlini.

K SLIKI: P. Bazilij se poslavlja od sobratov ko je odhajal v Avstralijo misijonarit med tamkajšnje Slovence.

K SLIKI V SREDI: Naši najmlajši iz Chicago na lemontskem griču.

SPODAJ: Pogled izpred lemontskega samostana neke poletne nedelje.

ALI HOČEŠ OHRANJATI SLOVENSKO BESEDO? ALI
HOČEŠ VEDETI KAJ SE GODI PO KATOLIŠKEM
SVETU? HOČEŠ PRESOJATI SODOBNA VPRAŠANJA
S KATOLIŠKEGA STALIŠČA? HOČEŠ HRANITI SVO-
JO DUŠEVNOST Z ZDRAVIMI NAUKI? NAROČI IN
BERI MESEČNIK:

★ AVE MARIA ★

TO JE NAJBOLJ RAZŠIRJEN IN PRILJUBLJEN VERSKI MESEČNIK
SLOVENSKIH IZSELJENSKIH DRUŽIN, KI GA UREJUJEJO IN IZDAJAJO
SLOVENSKI FRANČIŠKANI NA AMERIŠKIH BREZJAH V LEMONTU.
VSAKA ŠTEVILKA VAM PRINESE DIH VERNE SLOVENSKE DOMOVINE.

NASLOV:

AVE MARIA

P. O. BOX 608

LEMONT, ILLINOIS, USA

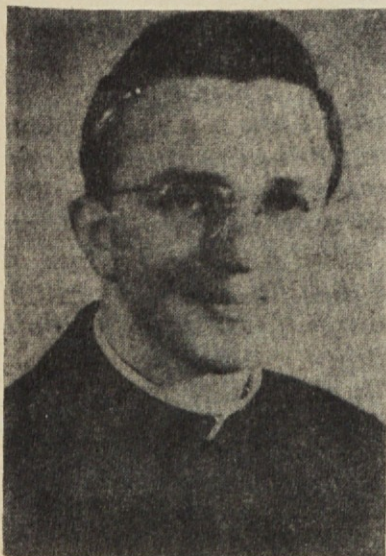
NAROČNINA ZA USA IN KANADO \$ 2.50, ZA INOZEMSTVO \$ 3.00.

UREDNIŠTVO SPREJEMA DOPISE, KI SO V SKLADU Z NAMENOM
LISTA, DO TRIDESETEGA DNE PRED IZIDOM VSAKE ŠTEVILKE;
(NA PRIMER: ZA MARČEVO ŠTEVILKO SPREJEMAMO DOPISE DO
PRVEGA FEBRUARJA). PROSIMO VAS, DA NAS OBVEŠČATE O DO-
GODKIH IZ VERSKEGA IN KULTURNEGA ŽIVLJENJA SLOVENCEV V
ZAMEJSTVU!

* 19. maja 1956 je bil posvečen v duhovnika Fr. Anton Rebolj. Obred posvetitve se je vršil v clevelandski katedrali. Fr. Rebolj je bil rojen leta 1928 v Šmartnem pod Šmarno goro.

* 26. maja 1956 je bil posvečen v duhovnika Rev. Robert M. Volk, O.S.M., v Denverju, Colorado. Prvo sveto mašo je opravil v nedeljo, 27. maja v cerkvi Naše Gospe Karmelske v Denverju.

Slovenski duhovniki

ROZMAN, MOST REV. GREGORY, D.D., 3547 E. 80 St., Cleveland 5, O.
BUTALA, Rt. Rev. Matija, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill.
JUDNICH, Rt. Rev. John, 4672 Pearl St., Denver, Colo.
KORETIC, Rt. Rev. Francis, St. Patrick Church of Collis, Dumont, Minn.
KRALJIC, Rt. Rev. John, P.O. Box 274, Mission San Jose, Calif.
OMAN, Rt. Rev. John, 3547 E. 80 St., Cleveland 5, Ohio
PIRNAT, Rt. Rev. John, 405 Adler St., Anaconda, Montana
SCHIFFRER, Rt. Rev. John, St. Joseph's Church, Chisholm, Minn.
SKERBEC, V. Rev. Matt., 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
TROBEC, Rt. Rev. Joseph, St. Mary Cathedral Rectory, St. Cloud, Minn.
ZAPLOTNIK, Rt. Rev. John, D.C.L., St. Patrick Church, Gretna, Nebr.

ADAMICH, Rev. Albert, 520 W. 10th St., Waukegan, Ill.
AMBROZIC, Rev. Al., St. Augustine Sem., Scarboro, Ont., Canada
AMBROZIC, Rev. Bernard, OFM, 66 Gordon, Paddington, N.S.W., Australia
ANZIC, Rev. Anton, St. John's Church, Zeeland, No. Dakota

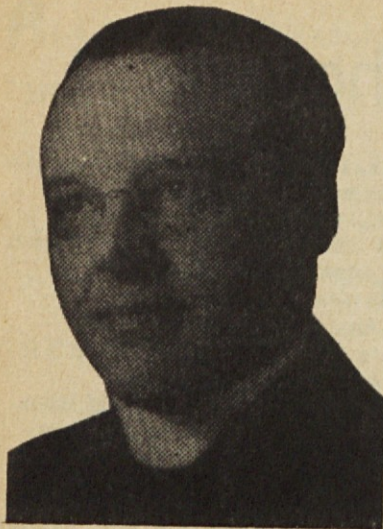
BANDI, Rev. Bona., OSB, Holy Cross Abbey, Canon City, Colo.
BARAGA, Rev. Francis, 3547 E. 80th St., Cleveland 5, Ohio
BASNIK, Rev. Alban, OSB, St. Vincent's Archabbey, Latrobe, Pa.
BAZNIK, Rev. Louis, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
BERGLEZ, Rev. Ignacij, 2912 93rd St., Kenosha, Wis.
BLAZIC, Rev. John, 61 No. Mt. Vernon Ave., Uniontown, Pa.
BLENKUSH, Rev. Matija, 632 Julian St., Denver 8, Colo.
BOGOLIN, Rev. Leonard, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
BOMBACH, Rev. Anthony, 881 E. 222nd St., Euclid 23, Ohio
BORGOLA, Rev. Bona., OFM, 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
BREZNIK, Rev. Aloysius, Box 247, Washington
BREZNIKAR, Rev. Victor, Box 573, Republic, Washington
BROOKER, Rev. Richard, M.M.

CADONIC, Rev. Wm., 1604 Del Rosa Ave., San Bernardino, Calif.
CAGRAN, Rev. Joseph, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
CANJAR, Rev. John, Sacred Heart Church, Cheyenne, Colo.
CASL, Rev. Joseph, C.M., St. Joseph Rectory, Emmitsburg, Maryland
CEGLAR, Rev. Karel, SDB, Don Bosco College, Jacquet River, N.B., Canada
CEGLAR, Rev. Stan., SDB, Box 431, Hope Haven, Marrero, La.
CELESNIK, Rev. Joseph, 265 15th St. N.W., Barberton, Ohio
CEPON, Rev. Ludvik, St. Benedict's Abbey, Benet Lake, Wis.
CEPON, Rev. Michael, 6005 So. Marshfield Ave., Chicago 36, Ill.
CHEMAZAR, Rev. Blaze, OFM, 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
CIMPERMAN, Rev. Victor, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
CUK, Rev. Dr. Alphonse, 141 Marcy Pl., New York 52, N.Y.
CVELBAR, Rev. Joseph, 340 Henderson Ave., Washington, Pa.

DALEY, Rev. Neil, OFM,
DEMSHER, Rev. Ferd., Hq. 72nd F.A.Gp., APO. 800, New York, N.Y.
DOBNIKAR, Rev. Ivan, OSB, V.A. Hospital, Hines Ill.
DOLSINA, Rev. Janez, St. Joseph Church, Deerwood, Minn.
DOLSINA, Rev. Stanko, St. Joseph Church, Deerwood, Minn.

ERZEN, Rev. Edw., ODM, Detroit Ave. at 69 St., Cleveland 13, Ohio
ESTOK, Rev. Gabriel, OFM, 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.

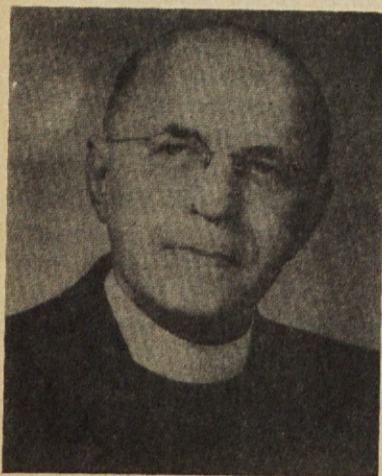
FARKAS, Rev. Dr. Andrej, 450 Pine St., Bridgeport 5, Conn.
FERJAN, Rev. Innocent, OFM, 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
FERKULJ, Rev. Joseph, 1340 No. 10th St., Quincy, Ill.
FERLIC, Rev. Ciril, SDB, Hope Haven, Marrero, La.

* Rev. Matija A. Jager je praznoval 1. julija 1956 40-letnico duhovništva. V duhovnika je bil posvečen 24. junija 1916 v Ljubljani.

V clelandski škofiji deluje od leta 1927. Sedaj je župnik pri Mariji Vnebo-vzeti v Callinwoodu.

* Fr. Milan J. Slaje, župnik pri sv. Cirilu in Metodu v Lorrain-u, Ohio, je obhajal 40-letnico mašništva. Zunanja slovesnost se je vršila 15. julija 1956. V duhovnika je bil posvečen 2. julija 1916 v Mariboru v Sloveniji.

FLAC, Rev. Mirko, SDB, 13640 So. Bellflower Blvd., Bellflower, Calif.
FLAJNIK, Rev. Rudolph, O.C., 6410 So. Dante Ave., Chicago 37, Ill.
FURLAN, Rev. Wm., St. Charles Church, Herman, Minn.

GABER, Rev. Franc, 109 So. 59th Ave. W., Duluth 7, Minn.
GABRENJA, Rev. Edw. OFM, 62 St. Mark's Pl., New York 3, N.Y.
GAMM, Rev. Joseph M., C.M.F., 909 E. Washington St., Phoenix, Ariz.
GERMOVNIK, Rev. Francis, CM., St. Mary's Seminary, Perryville, Mo.
GNIDICA, Rev. Daniel, OSB, 217 E. Mesa Ave., Pueblo, Colo.
GNIDOVEC, Rev. Albin, 633 Bridger Ave., Rock Springs, Wyo.
GODINA, Rev. Joseph, 11607 Honeydale Ave., Cleveland 20, Ohio
GODINA, Rev. Mirko, OFMConv., Holy Rosary Church, Aurora, Minn.
GOLE, Rev. Joze, Sacred Heart Seminary, Hales Corners, Wis.
GOLOB, Rev. Joseph, OSB, St. Martin's Abbey, Lacey, Washington
GOLOBICH, Rev. John, St. Michael's Church, Kerrick, Minn.
GRABRIAN, Rev. Joseph, OSM, 350 So. Main St., Arcadia, Ironton, Mo.
GRABRIAN, Rev. Nicholas, OSM, Our Lady of Sorrows, Ladysmith, Wis.
GRABRIAN, Rev. Victor, OSM, 7 Locust St., Carteret, New Jersey
GREGOR, Rev. Joseph, CM, 1509 Tulane Ave., New Orleans 13, La.
GREGORICH, Rev. Edmund, 420 Glenwood Ave., Glen Ellyn, Ill.
GROM, Rev. Lawrence, OFM, 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.
GRUDEN, Rev. John, 192 Southwood Dr., Centerville, Calif.

HAJNSEK, Rev. Odilo, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
HERIC, V. Rev. Gracijan, OFM, Ph.D., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
HITI, Rev. M.J., 520 W. 10th St., Waukegan, Ill.
HLEBS, Rev. Milan, St. Rose Church, Newton, Conn.
HOCHVAR, Rev. Mark, OFM, 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
HODNIK, Rev. Emile, Immaculate Conception Church, Custer, Wis.
HOGE, Rev. Benedict, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
HOGE, Rev. Thomas, OFM, 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.
HOMAR, Rev. Roman, OSB, St. John's Abbey, Collegeville, Minn.
HORVAT, Rev. Stefan, Ss. Cyril & Methodius Church, Rossford, Ohio
HORVATH, Rev. Francis, 12704 Foothill Blvd., Etiwanda, Calif.
HORZEN, Rev. Bernard, OSB, St. Bede's College, Peru, Ill.
HREN, Rev. Innocent, OP, 411 So. Scoville Ave., Oak Park, Ill.
HRIBSEK, Rev. Alojzij, 178 Greenwich Ave., Greenwich, Conn.

IVANDIC, Rev. Louis, OFM, 1479 Albert Rd., Windsor, Ont., Canada

JAGER, Rev. Matija, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
JAKLICH, Rev. Dr. Francis, Holy Family Home, Marquette, Mich.
JAZBEC, Rev. Stanley, Box 281, Indio, Calif.
JENKO, Rev. Aloysius, 53 St. Patrick's Pl., Staten Island 6, N.Y.
JENKO, Rev. Valerian, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
JERASA, Rev. Francis, St. John's Church, Kiowa, Kansas
JERSHE, Rev. J., 307 Adams Ave., Eveleth, Minn.
JUDNIC, Rev. Joseph, 5040-70th St., San Diego 15, Calif.

KAMEEN, Rev. John J., 641 Delaware St., Forest City, Pa.
KAPUS, Rev. Joseph, 301 No. Hooker Ave., Caney, Kansas
KATNIK, Rev. Bertrand, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
KAUSEK, Rev. John, St. Joseph's Church, Gilbert, Minn.
KEBE, Rev. Matija, 223 - 57th St., Pittsburgh 1, Pa.
KIRIN, Rev. Roman, St. Benedict Community Hospital, Durand, Wis.
KLOPČIC, Rev. Jozef, St. Joseph's Home, Lemont, Ill.
KNIFIC, Rev. Francis, SDB, P.O. Box 299, Aptos, Calif.
KOLARIC, Rev. Dr. Jakob, CM, 594 Manning Ave., Toronto 4, Ont., Canada
KONČNIK, Rev. Innocent, OFMConv., Holy Rosary Church, Aurora, Minn.
KOPAC, Rev. John, CM, 594 Manning Ave., Toronto 4, Ont., Canada
KOPUSHAR, Rev. Dr. Milan, St. Joseph's Hospital, Alliance, Nebraska
KORBIC, Rev. Beno, OFM, Holy Family Rectory, Willard, Wis.
KOREN, Rev. J., 820 New Jersey St., Sheboygan, Wis.

* V začetku tega stoletja se je veliko število Slovencev izselilo v Združene države. Skupina za skupino je odhajala iz domovine v neznani svet. Mladi duhovnik p. Kazimir Zakrajšek, ki je živel z narodom, je mislil na te množice. Leta 1906 se je sam podal za njimi, ker je vedel, da Slovenci v tujini potrebujejo pastirja. Petdeset let je minilo od takrat. Pol stoletja trdega dela ga ni strlo. Trdno je stal v vseh viharjih in težavah naporenega dela. Ameriški Slovenci ga poznajo kot neumornega delavca v v vinogradu Gospodovem. Jubilant živi v Lemontu, kjer ga obiskujejo njegovi številni prijatelji. Bog naj ga ohranja še mnogo leta v naši sredi.

KOSTELZ, Rev. Richard, 26 No. Ellsworth St., Naperville, Ill.
KOVACIC, Rev. Dr. Anton, 1004 St. David St., Tarboro, No. Carolina
KOVACIC, Rev. Francis, 134 W. Government St., Pensacola, Fla.
KOZINA, Rev. Vladimir, 117 So. Church St., Lodi, Calif.
KRALJIC, Rev. Stephan, St. Bonaventure Ch., Underwood, No. Dakota
KRISTANC, Rev. Leo, O'Connor Hospital, San Jose, Calif.
KRIZEK, Rev. John, SJ, 235 No. Convent St., Trinidad, Colo.
KUCHAR, Rev. Dr. Alojzij, 330 W. 23rd St., New York 11, N.Y.
KUZMA, Rev. George, St. Rose Church, Wilmington, Ill.

LANGERHOLZ, Rev. Kalist, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
LATTYAK, Rev. Clement, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
LAVRIH, Rev. Ivan, St. Lawrence St., Jetmore, Kansas
LEKAN, Rev. Joseph, SM, 3021 Kingsbridge Ave., New York 63, N.Y.
LOCNIKAR, Rev. Florijan, OSB, St. Theodore's Ch., Richardton, No. Dak.
LOCNIKAR, Rev. Julius, OSB, Assumption Abbey, Richardton, No. Dak.
LOVRENCIC, Rev. Athanasius, OFM, 536 Decker, Johnstown, Pa.

MACEK, Rev. Rudolph, 1281 Troy Ave., Brooklyn 13, N.Y.
MADIC, Rev. Aloysius, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
MAIERLE, Rev. John, 415 No. 6th St., Royal Oak, Mich.
MAJHENIC, Rev. Pelagij, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
MALAVASIC, Rev. Roman, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill.
MAVSAR, Rev. Joseph, 444 E. Park St., Butte, Mont.
MAZOVEC, Rev. Robert, OFM, 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
MEJAK, Rev. Heliodore, 274 Orchard St., Kansas City, Kansas
MELOVASICH, Rev. Frank, St. James Orphan Home, Duluth, Minn.
MIHELIC, Rev. Francis, St. Anthony's Church, Ely, Minn.
MIHELIC, Rev. Franc, Sacred Heart Ch., Peterborough, Ont., Canada
MIHELIC, Rev. Leopold, 4659 Pearl St., Denver 16, Colo.
MIHELICH, Rev. Edward P., St. John's Church, Marquette, Mich.
MIKULICH, Rev. Joseph, OFM, 137 Wharf Rd., Capitola, Calif.
MRKUN, Rev. Anton, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
MRVAR, Rev. John, 209 Buckley Ave., Sausalito, Calif.

NADRACH, Rev. Adolph, 3825 So. Westnedge, Kalamazoo, Mich.
NEMEC, Rev. Mathias, P.O. Box 501, New Cumberland, W. Va.
NOVAK, Rev. John, Holy Family Rectory, Willard, Wis.

OHMANN, Rev. Daniel F.,
OKORN, Rev. Claude, OFM, 823 W. Mineral St., Milwaukee 4, Wis.
OKORN, Rev. Dusan, St. Michael's Church, Conrad, Montana
OMAN, Rev. Edwin, R.F.D. 1 St. Stephen, St. Joseph, Minn.
ORENDAC, Rev. Cyril, OFM Conv., 1130 Congress St., Schenectady, N.Y.
OZIMEK, Rev. J., 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio

PAJK, Rev. Francis, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
PAKIZ, Rev. Rudolph, St. Louis Church, Floodwood, Minn.
PAPESH, Rev. Francis, 26 Montezuma Ave., Cortez, Colo.
PAVEL, Rev. Alfonz, SDB, 1151 No. San Gabriel Blvd., San Gabriel, Calif.
PECOVNIK, Rev. Karel, St. Peter's Church, Dumont, Minn.
PERCIC, Rev. Joseph, St. Hubert Ch., Sebeka P.O. R. 1, Bluegrass, Minn.
PERKOVICH, Rev. Francis, 4926 Pitt. St., Duluth, Minn.
PETERNEL, Rev. Warren, OFM, 701 E. Pyron Rd., San Antonio, Texas
PETRASIC, Rev. Martin, Box 117, Bloomfield, Nebraska
PETRIC, Rev. Pius, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
PEVEC, Rev. Edward, Euclid & Bishop Rd., Wickliffe, Ohio
PIERCE, Rev. Justin, SDS, Mother of Savior Sem., Blackwood, N.J.
PIRC, Rev. Joseph, 1200 Tuolumne St., Vallejo, Calif.
PIVKO, Rev. Rudolph, OFM, 66 Gordon, Paddington, N.S.W., Australia
PLAZNIK, Rev. John, Box 297, Morris, Ill.
PLEVNIK, Rev. Joseph, SJ, 403 Wellington St. W., Toronto 2-B, Ont., Canada
POPESH, Rev. Bernard, College & Kenwood Ave., Duluth 11, Minn.

* Fr. Auguštin Svete, fran-
čižkan, sedanji župnik pri
Sveti Družini na Willardu,
Wis., je obhajal 5. julija
1956 25-letnico mašniškega
posvečenja.

* Rev. Anton Merkun je ob-
hajal 80-letnico rojstva. Glej
stran 129!

* 5. novembra 1956 je ob-
hajal 70-letnico rojstva Msgr.
Matija Škrbec. Rojen je bil
5. novembra 1886 v Starem
trgu pri Ložu. V duhovnika
je bil posvečen 15. julija
1912. Bil je stolni vikar v
Ljubljani, župnik v Trziču,
župnik in dekan v Kranju.
Sedaj živi v Clevelandu, O.,
pri fari sv. Vida.

POPESH, Rev. Michael, St. Martin's Church, Tower, Minn.
POTOCHNIK, Rev. Aloysius, OSB, Box 351, Canon City, Colo.
POZEK, Rev. F., LLD, W. Newton, Minn., P.O.R. 1, New Ulm, Minn.
PRAH, Rev. John, OCD, 2131 Lincoln Rd. N.E., Washington 2.D.C.
PRAZNIK, Rev. Rudolph, 320 Middle Ave., Elyria, Ohio
PUCKO, Rev. Janez, SDB, Salesian College, Aptos, Calif.

REBOL, Rev. Anthony, 12021 Mayfield Rd., Cleveland 6, Ohio
REBOL, Rev. Francis X., MM, Sin Miao Li No. Miaoli, Formosa
RENER, Rev. Frederik, St. Michael College, Toronto, Ont., Canada
ROGAN, Rev. Richard, OFM, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
ROGEL, Rev. Michael, 218 E. Park St., Anaconda, Mont.
RUPAR, Rev. Aloysius, 881 E. 222nd St., Euclid 23, Ohio
RUS, Rev. Gabriel, SM, Mt. St. John, Dayton, Ohio

SAVINSHEK, Rev. Stephen, OFM Conv., 324 7th St., Calumet, Mich.
SCHERINGER, Rev. Frank, 330 Oak St., Manistique, Mich.
SCHWAB, Rev. Alan R., OSB, Box 351, Canon City, Colo.
SCHWEIGER, Rev. Francis, 1501 Kenwood Ave., Duluth, Minn.
SEDEJ, Rev. Francis, 2015 Fourth Ave. E., Hibbing, Minn.
SEDLAR, Rev. Danilo, OFM, 834 W. Mineral Ave., Milwaukee 4, Wis.
SELLAK, Rev. Jerome, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
SENTA, Rev. Robert, 610 99th Ave. W., Duluth 8, Minn.
SESEK, Rev. Raphael, OFM, 1400 Quincy St., N.E., Washington 17, D.C.
SETNICAR, Rev. Dr. Math., 1210 So. 61 St., Milwaukee 14, Wis.
SEVER, Rev. Edgar, OFM, 7324 E. Marietta Ave., Spokane, Washington
SHIRCEL, Rev. Dr. Cyril, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
SILVESTER, Rev. Mirko, OFM, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
SIMCIC, Rev. Joseph, SDB, 2851 North Ave., Richmond, Calif.
SKUMAVEC, Rev. Michael, St. Joseph Church, Chisholm, Minn.
SLAJE, Rev. Milan, 1709 E. 31 St., Lorain, Ohio
SLAPSAK, Rev. Julij, 3547 E. 80 St., Cleveland 5, Ohio
SMERKE, Rev. Frank, OSC, Box 6, Bayard, New Mexico
SMERKE, Rev. John, OSC, Our Lady of the Lake Sem., Wawasee, Ind.
SMERKE, Rev. Joseph, OSC, 950 Mamaroneck Ave., White Plains, N.Y.
SNOJ, Rev. Joseph, P.O. Box 21, Bryn Mawr, Calif.
SODJA, Rev. Max, 881 E. 222nd St., Euclid 23, Ohio
SOKLIC, Rev. Sebastian, TOR, St. Francis College, Loretto, Pa.
SOKLICH, Rev. Dr. Anton, CM, 9745 Memorial Ave., Houston 24, Texas
SPEHAR, Rev. George, 424 W. 2nd St., Leadville, Colo.
SPENDOV, Rev. Vendelin, OFM, 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
SREBERNAK, Rev. Frank, 2701 Chicago Blvd., Detroit, Mich.
STARC, Rev. Martin, P.O. Box 899, Stockton, Calif.
STARESINIC, Rev. Edbert, OC, 6410 Dante Ave., Chicago 37, Ill.
STARESINIC, Rev. Nicholas, OC, 113 No. Ottawa St., Joliet, Ill.
STEPANICH, Rev. Dr. Martin, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
STERBENTZ, Rev. Ralph, Our Lady of Lourdes Ch., Engadine, Mich.
STERLE, Rev. Al., 404 E. 87 St., New York 28, N.Y.
STOPAR, Rev. Anton, Box 1266, Eureka, Nevada
STRAGISHER, Rev. Henry, 1210 Oakwood Ave., Bedford, Virginia
STRAGISHER, Rev. Raphael, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
STRANCAR, Rev. Ignatius, P.O. Box 743, Park City, Utah
SUSTERSIC, Rev. John, 307 Adams Ave., Eveleth, Minn.
SUSTERSICH, Rev. Stefan, OSB, Holy Cross Abbey, Canon City, Colo.
SVETE, Rev. Andrew, OFM, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
SVETE, Rev. Augustine, OFM, Holy Family Rectory, Willard, Wis.
SVETE, Rev. Jernej, P.O. Box 35, Hartville, Wyoming

TARMAN, Rev. Wm., St. Joseph Church, Foley P.O.R. 2, Morrill, Minn.
TKALEC, Rev. Ivan, SDB, St. Francis School, Watsonville, Calif.
TKALEC, Rev. John, N.E. P.O. Box 1270, Edmonton, Alta., Canada
TKAVC, Rev. Albin, 37 Thorne St., Worcester, Mass.
TOMAZIC, Rev. Anthony, 18127 So. Alameda, Compton, Calif.

*21. aprila 1956 je dopolnil 70. leto življenja dobrovski župnik Rev. Jozef Klopčič, ki je sedaj za dušnega pastirja v domu sv. Jožefa pri slovenskih sestrah v Lemontu. Rojen je bil 21. aprila 1886 v Železnikih. V duhovnika je bil posvečen 14. julija 1910.

†26. maja 1956 je umrl v Clevelandu, Ohio, ustanovitelj slovenske fare sv. Vida Rt. Rev. Msgr. Vitus Hribar. Rojen je bil v Zgornjem Tuhinju v Sloveniji. 14 let je vodil faro sv. Vida v Clevelandu, 15 let faro sv. Avguština v Barbertonu; nato je bil premeščen k Mariji Vnebovzeti v Collinwoodu, kjer je deloval do svoje boleznileta 1952.

TOMC, Rev. Victor, 881 E. 222nd St., Euclid 23, Ohio
TOMTZ, Rev. Louis, SDB, P.O. Box 247, Concord, Calif.
TRINKO, Rev. John V., OFM, 62 St. Mark's Pl., New York 3, N.Y.
TRUNK, Rev. G. J., 245 Linden Ave., San Francisco 2, Calif.
TURK, Rev. Martin, 545 Mahon Ave., No. Vancouver, B.C., Canada

URANKAR, Rev. Alexander, OFM, 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
URBIC, Rev. Rudolph, River Pines Sanatorium, Stevens Point, Wis.

VALENTIN, Rev. Bazilij, OFM, 19 A'Beckett St., Kew, Vic., Australia
VARGA, Rev. Joseph, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
VIRANT, Rev. Ludwig, P.O. Box 235, Peninsula, Ohio
VODUSEK, Rev. Vital, 245 Linden Ave., San Francisco 2, Calif.
VOGRIN, Rev. Joseph, St. William's Church, Parkers Prairie, Minn.
VOVK, Rev. Joseph, St. Mary's Church, Cook, Minn.
VRDOLJAK, Rev. Jurij, 64 Russett Ave., Toronto, Ont., Canada
VUKSINIC, Rev. Anton, 640 Glenholme Ave., Toronto 10, Ont., Canada

WOLBANG, Rev. Karel, CM, 500 E. Cheltenham Ave., Philadelphia 44, Pa.

YAKES, Rev. Wm. F., 9530 St. Mary's Ave., Detroit 27, Mich.
YAKSIC, Rev. Michael, Holy Ghost Apostolic College, Cornwells Heights, Pa.

ZAGAR, Rev. Albert, TOR, 24 Maryland Ave., Pittsburgh 9, Pa.
ZAKRAJSEK, Rev. Kazimir, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
ZAVBI, Rev. August, 310 W. 2nd St., Reno, Nevada
ZDOLSEK, Rev. Aloysius, Carmel of Mary Convent, Wahpeton, No. Dak.
ZELEZNIKAR, Rev. Michael, 542 Crosat St., LaSalle, Ill.
ZIC, Rev. Peter, St. Francis Church, Ellsworth, Wis.
ZITKO, Rev. Aloysius, 547 "B" St., Santa Rosa, Calif.
ZORMAN, Rev. Fortunat, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
ZUPAN, Rev. Peter, OSB, St. Vincent's Archabbey, Latrobe, Pa.

Vsem, ki so so prispevali za Koledar dopise, fotografije, narodne okraske in načrt za ovitek se iskreno zahvaljujemo. Imena sodelavcev so naštetu pri kazalu, ki se nahaja na drugi strani prednjega dela ovitka. Tu naj še omenim, da je nekatere drobne narodne okraske izdelala Mrs. Fishinger.

Posebno zahvalo smo pa dolžni slovenskemu umetniku Mr. Francetu Goršetu, ki je izdelal načrt za ovitek in s tem dal Koledarju okusno in pomembno obliko.

Vse sodelavce štejemo med svoje dobrotnike in se jih vsaki dan spominjamo v molitvah. Prosimo jih, da nas še vnaprej podpirajo s svojimi prispevki za Koledar in mesečnik "Ave Maria".

Bog plačaj!

Vse prečastite gospode duhovnike vljudo prosimo, naj nas obveščajo o spremembah svojih naslovov in o jubilejih svojih duhovnih sobratov.

-uredništvo

